

KODEKS DROGOWY 2006

KODEKS DROGOWY 2006

z komentarzem
Adama Jasińskiego

stan prawny
na 1 stycznia 2006 r.

Gazeta Prawna

Gazeta Prawna

KODEKS DROGOWY 2006

z komentarzem
Adama Jasińskiego

stan prawny
na 1 stycznia 2006 r.

Gazeta Prawna

Gazeta Prawna

Adres redakcji: 01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72,
tel. (0 22) 530 40 40; www.gazetaprawna.pl

Redaktor naczelny: Jarosław Sroka, tel. (0 22) 530 40 35

Redaktor prowadzący: Katarzyna Żaczekiewicz-Zborska

Sekretarz redakcji: Ewa Walenda

Redaktor merytoryczny: Agnieszka Wyszomirska

Fotoskład: własny

Korekta: Ewa Walenda

Projekt graficzny: Konrad Siuda, Krzysztof Ignatowicz

Biuro Reklamy: 01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72

tel. (0 22) 530 44 44; e-mail: reklama@infor.pl

Biuro Obsługi Klienta: 05-270 Marki, ul. Okólna 40,
tel. (0 22) 761 30 30, fax (0 22) 761 30 31, 761 30 32

Druk: Elanders, Płońsk

SPIS TREŚCI

KOMENTARZ	5
USTAWA z dnia 20 czerwca 1997 r. – PRAWO O RUCHU DROGOWYM	23
DZIAŁ I. PRZEPISY OGÓLNE	25
DZIAŁ II. RUCH DROGOWY	29
Rozdział 1. Zasady ogólne	29
Rozdział 2. Ruch pieszych	34
Rozdział 3. Ruch pojazdów	36
Oddział 1. Zasady ogólne.....	36
Oddział 2. Włączanie się do ruchu	37
Oddział 3. Prędkość i hamowanie	37
Oddział 4. Zmiana kierunku jazdy lub pasa ruchu	39
Oddział 5. Wymijanie, omijanie i cofanie.....	40
Oddział 6. Wyprzedzanie	40
Oddział 7. Przecinanie się kierunku ruchu.....	41
Oddział 8. Ostrzeganie oraz jazda w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza	44
Oddział 9. Holowanie	44
Oddział 10. Ruch pojazdów w kolumnie	45
Oddział 11. Przepisy dodatkowe o ruchu rowerów, motorowerów oraz pojazdów zaprzęgowych.....	46
Rozdział 4. Ruch zwierząt.....	47
Rozdział 5. Porządek i bezpieczeństwo ruchu na drogach	48
Oddział 1. Przepisy porządkowe	48
Oddział 2. Zatrzymanie i postój	51
Oddział 3. Używanie świateł zewnętrznych	54
Oddział 4. Warunki używania pojazdów w ruchu drogowym	56
Oddział 5. Wykorzystanie dróg w sposób szczególny	64
DZIAŁ III. POJAZDY.....	69
Rozdział 1. Warunki techniczne pojazdów	69

Rozdział 2. Warunki dopuszczenia pojazdów do ruchu	77
Rozdział 2a. Centralna ewidencja pojazdów.....	89
Rozdział 2b. (uchylony)	95
Rozdział 3. Badania techniczne pojazdów	95
DZIAŁ IV. KIERUJĄCY	102
Rozdział 1. Uprawnienia do kierowania	102
Rozdział 1a. Centralna ewidencja kierowców	110
Rozdział 2. Szkolenie i egzaminowanie	113
Rozdział 2a. (uchylony)	122
Rozdział 3. Wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.....	122
Rozdział 4. Sprawdzanie stanu zdrowia i predyspozycji psychicznych do kierowania pojazdami	123
DZIAŁ V. KONTROLA RUCHU DROGOWEGO	130
Rozdział 1. Uprawnienia Policji	130
Rozdział 2. Zatrzymanie i zwracanie dowodów rejestracyjnych.....	135
Rozdział 3. Zatrzymywanie praw jazdy i pozwoleń oraz cofanie i przywracanie uprawnień do kierowania pojazdami	137
DZIAŁ Va. DZIAŁANIA NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO	140
DZIAŁ VI. ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH ORAZ PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE.....	145
TARYFIKATOR MANDATÓW.....	145
Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń	145
PUNKTY KARNE.....	162
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie postępowania z kierowcami naruszającymi przepisy ruchu drogowego	162
WZORY ZNAKÓW I SYGNAŁÓW DROGOWYCH.....	177

Komentarz

Zmiany w ustawie Prawo o ruchu drogowym dokonane w okresie ostatniego półrocza mają formę przede wszystkim rozporządzeń wykonawczych, których było kilkadziesiąt. Jednak nie obyło się bez zmian w samej ustawie Prawo o ruchu drogowym. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 179, poz. 1486) poza wprowadzeniem zmian dotyczących opłat i kar za zajęcie pasa drogowego wbrew przepisom oraz za naruszenie przepisów o przejazdach pojazdów nienormatywnych, w tym zakresie wprowadziła również zmianę w treści art. 64 w ustawie Prawo o ruchu drogowym.

Kolejne zmiany Prawa o ruchu drogowym wprowadzone zostały ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1497).

Jedną z ważniejszych kwestii, które zmieniono, to odstąpienie od ewidencjonowania numeru silnika pojazdu. Problematyka ta była wcześniej szeroko dyskutowana. Rozważano różne argumenty i w rezultacie przeważały te za odstąpieniem od ewidencjonowania numerów bowiem wzięto pod uwagę to, że:

- nie wszyscy producenci oznaczają silnik numerem, zaś w Unii Europejskiej stosowanie numeru silnika w dowodzie rejestracyjnym jest dopuszczalne, ale nie jest obligatoryjne,
- numer silnika jest określony przez producentów według indywidualnych, nie unormowanych zasad, co powoduje liczne problemy dla stacji kontroli pojazdów oraz dla organów rejestrujących,
- do resortu infrastruktury, w związku z ww. przyczynami, napływały liczne wnioski o udzielenie indywidualnego odstępstwa od wymogu dotyczącego numeru silnika w pojeździe podlegającym rejestracji,
- fabryczne umiejscowienie numeru silnika niejednokrotnie uniemożliwia jego odczyt bez demontażu określonych elementów i podzespołów,
- niektórzy producenci umieszczają numery silników na nietrwałych elementach, co następnie powoduje konieczność uruchamiania zawilej procedury nabijania tych numerów,
- nie ma możliwości technicznych nabicia numeru silnika bez uszkodzenia podstawowego elementu konstrukcyjnego silnika, na którym ten numer ma być nabity.

Jednym z zasadniczych argumentów przeciwnych był zarzut, iż odstąpienie od ewidencjonowania numerów silnika utrudni pracę organom ścigania (spowoduje łatwiejszy obrót silnikami ze skradzionych aut). Jednak argument ten uznano

jako chybiony, bowiem po zmianie prawa Policja nadal będzie wprowadzała do swojej ewidencji numery silników skradzionych. Ewidencja policyjna funkcjonuje niezależnie od systemu Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców, w której numerów tych już nie będzie.

Prawa jazdy obcokrajowców

Ponadto ustawa wprowadziła zmiany w uregulowaniach dotyczących praw jazdy. Jako jeden z warunków otrzymania prawa jazdy wprowadzono wymóg, aby ubiegająca się o prawo jazdy osoba przebywała na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez co najmniej 185 dni w każdym roku kalendarzowym ze względu na swoje więzi osobiste lub zawodowe albo aby przedstawiła zaświadczenie, że studiuje od co najmniej sześciu miesięcy. Odnośnie do ważności na polskich drogach zagranicznych praw jazdy, art. 94 otrzymał nowe brzmienie. Obecnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odpowiednim pojazdem silnikowym może kierować osoba posiadająca ważne zagraniczne prawo jazdy wydane przez:

- 1) państwo członkowskie Unii Europejskiej – w okresie ważności prawa jazdy;
 - 2) państwo:
 - a) będące stroną Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r. (Dz.U. z 1988 r. Nr 5, poz. 40 i 44),
 - b) państwo trzecie (czyli niebędące stroną Konwencji wiedeńskiej) pod warunkiem, że wzór tego prawa jazdy jest zgodny z wzorem określonym w Konwencji
- w okresie 6 miesięcy od daty rozpoczęcia stałego lub czasowego pobytu, nie dłużej jednak niż przez okres ważności prawa jazdy.

Osoba posiadająca krajowe prawo jazdy wydane za granicą, która zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, może otrzymać polskie krajowe prawo jazdy po oddaniu zagranicznego ważnego prawa jazdy organowi wydającemu prawo jazdy. Jeżeli zagraniczne prawo jazdy nie jest zgodne z wzorem określonym w Konwencji wiedeńskiej, dodatkowym warunkiem otrzymania polskiego prawa jazdy jest zdanie części teoretycznej egzaminu państwowego – warunek ten nie dotyczy prawa jazdy wydanego przez państwo członkowskie Unii Europejskiej.

Czas pracy kierowców

Zmiany wprowadzono również w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. Nr 92, poz. 879), a dotyczą one stosowania norm o okresach prowadzenia pojazdów, obowiązkowych przerw w prowadzeniu i gwarantowanych okresów odpoczynku, określonych rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3820/85 z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego (Dz.Urz. WE L

370 z 31.12.1985) oraz Umową europejską dotyczącą pracy załóg pojazdów wykonujących międzynarodowe przewozy drogowe (AETR), sporządzoną w Genewie dnia 1 lipca 1970 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 94, poz. 1086 i 1087).

Pojazdy z niemieckimi tablicami na polskich drogach

Na naszych drogach widać coraz więcej pojazdów oznaczonych zagranicznymi tablicami rejestracyjnymi, a szczególnie dotyczy to samochodów sprowadzanych zza Odry. Generalnie Prawo o ruchu drogowym w art. 71 ust. 5 stanowi, że pojazd zarejestrowany za granicą dopuszcza się do ruchu, jeżeli odpowiada wymaganym warunkom technicznym i jest zaopatrzony w tablice rejestracyjne z numerem rejestracyjnym składającym się z liter alfabetu łacińskiego i cyfr arabskich (a więc wykluczone są tablice np. z alfabetem arabskim lub cyrylicą), a kierujący pojazdem ma przy sobie dokument stwierdzający dokonanie rejestracji. Wśród teoretyków i praktyków pojawiły się pewne wątpliwości, czy krajowe prawo innego państwa, w tym przypadku niemieckie, może być stosowane na terenie Polski, bowiem to ono jest podstawą wydania niemieckich tablic.

Zarówno Rzeczpospolita Polska, jak i Republika Federalna Niemiec ratyfikowały Konwencję o ruchu drogowym, sporządzoną w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r. (Dz.U. z 1988 r. Nr 5, poz. 40, zm. Nr 5, poz. 44). Konwencja ta – zgodnie z art. 91 Konstytucji RP – jako ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana. Na podstawie art. 35 ww. traktatu, każdy pojazd samochodowy państwa – strony uczestniczący w ruchu międzynarodowym (a więc np. samochód na tablicach niemieckich poruszający się w Polsce) powinien być zarejestrowany, a kierujący pojazdem samochodowym powinien mieć przy sobie ważny dowód stwierdzający tę rejestrację. Bez znaczenia pozostaje kraj, w którym dokonano rejestracji, natomiast istotne jest, aby termin jej ważności (częstokroć określony również datą na tablicy rejestracyjnej) nie był przekroczony. Oznacza to, że poprzez traktat krajowe prawo niemieckie zostało pośrednio przetransponowane do porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej¹ w takiej części, w jakiej reguluje skutek rejestracji pojazdów.

Należy wskazać również na konieczność rozdzielenia odpowiedzialności za:

- a) poruszanie się pojazdem niemającym dopuszczenia do ruchu,
- b) niezarejestrowanie pojazdu na terytorium RP w terminie 30 dni od dnia sprowadzenia z Niemiec,
- c) poruszanie się pojazdem, który nie posiada ubezpieczenia OC.

¹ Por. art. 9 Konstytucji RP.

Jeżeli rejestracja pojazdu dokonana w Niemczech ma charakter czasowy i według niemieckiego krajowego porządku prawnego wygasa z określonym terminem, termin ten staje się również wiążący na gruncie polskiego prawa.

Pamiętać należy, że zgodnie z tzw. pierwszą dyrektywą samochodową na terenie UE, ważna tablica rejestracyjna wg wzoru wspólnotowego pojazdu uczestniczącego w ruchu międzynarodowym², stanowi jednocześnie poświadczenie ubezpieczenia pojazdu w zakresie OC i w tym przypadku organy kontroli ruchu drogowego nie powinny żądać dokumentu poświadczającego zawarcie umowy ubezpieczeniowej.

! Właściciel pojazdu sprowadzonego z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej (np. z Niemiec) jest obowiązany zarejestrować pojazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie 30 dni od dnia jego sprowadzenia.

Należy zwrócić uwagę, że przekroczenie terminu 30 dni nie ma znaczenia dla dopuszczenia pojazdu do ruchu – pojazd nadal pozostaje dopuszczony na zasadach określonych w art. 71 ust. 5 p.r.d., chyba że z innych względów dopuszczenie wygasało (np. upłynął termin ważności rejestracji czasowej).

Pojazd traci prawne domniemanie ubezpieczenia OC wraz z upływem daty określonej na tablicy rejestracyjnej. Nie oznacza to jednoznacznie, że w każdym przypadku pojazd taki nie posiada już w ogóle ubezpieczenia OC. Może być tak, iż posiadacz zawrze umowę ubezpieczenia niezależnie, np. po przekroczeniu granicy RP, lecz wówczas na żądanie organów kontroli ruchu musi okazać stosowny dokument potwierdzający ubezpieczenie.

Niektóre niemieckie tablice rejestracyjne – np. z tzw. czerwonymi i żółtymi wyróżnikami³ są tablicami krótkoterminowymi. Tablica oznaczona tzw. żół-

² Ruch międzynarodowy, to taki, gdy pojazd zarejestrowany jest w jednym kraju, zaś w danym momencie porusza się w innym.

³ Tablice „z czerwonym paskiem” (czarny napis na białym tle, z czerwonym pionowym paskiem po prawej stronie, na którym widnieje miesiąc i rok) to tzw. numery wyjazdowe z określonym terminem ważności, zastępujące wcześniej używane okrągłe tablice celne.

Tablice „z żółtym paskiem” (czarny napis na białym tle, z żółtym pionowym paskiem po prawej stronie, na którym widnieje dzień, miesiąc i rok) to tzw. tablice kilkudniowe. Te tablice zastąpiły od 1 maja 1998 r. tzw. „czerwone tablice do jednorazowego użytku”. Kto chce wyjechać niezarejestrowanym samochodem na niemieckie drogi publiczne, np. w celu jego ubezpieczenia, musi właśnie wykupić powyższe tablice. W takim przypadku podwyższone zostają koszty ubezpieczenia. Te tablice są ważne nie dłużej niż 5 dni. Numery zaczynają się – tak jak w dotychczasowych „czerwonych tablicach jednorazowego użytku” od „04”. Te tablice nie mogą być używane poza granicami Niemiec! Jeśli samochód porusza się poza dozwolonymi terminami, kierowca na terenie Niemiec płaci karę z ustawy o ubezpieczeniach (samochód nie jest ubezpieczony) i z ustawy podatkowej.

tym wyróżnikiem w ogóle nie uprawnia do poruszania się pojazdem poza granicami Niemiec i pojazd taki poruszający się po polskiej drodze publicznej traktowany powinien być jako taki, który nie ma dopuszczenia do ruchu, nawet wówczas gdy termin zamieszczony na tablicy jeszcze nie upłynął. Termin dopuszczenia do ruchu na okres 30 dni dotyczy pojazdu spoza UE, a więc nie dotyczy pojazdu sprowadzonego z Niemiec.

Badania psychologiczne

Zasadniczą kwestią sporną pozostaje nadal tryb postępowania w sprawach skierowań na badania psychologiczne. Pytań w tym zakresie jest wiele, niestety jednoznacznych odpowiedzi mniej.

Jedną z przyczyn powodujących obligatoryjne przejście badań psychologicznych przez kierowcę jest spowodowanie przez niego wypadku drogowego, w którym jest zabity lub ranny (art. 124 ust. 1 pkt 3 p.r.d.). Powstała wątpliwość, w którym momencie w świetle tego przepisu mamy do czynienia ze sprawcą takiego wypadku. Na miejscu wypadku i w trakcie prowadzonego przez Policję dochodzenia, wyłania się pewien obraz zdarzenia. To na jego podstawie formułowany jest akt oskarżenia, jednak jeżeli chodzi o prawo karne, to do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy, i uznania kierującego winnym, obowiązuje tu zasada domniemania niewinności.

Wydaje się więc, że sprawstwo wypadku drogowego, o którym mowa w art. 124 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.: Nr 109, poz. 925, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1486, Nr 180, poz. 1494, Nr 180, poz. 1497) jest dla postępowania administracyjnego (a raczej w takim trybie prowadzone są badania psychologiczne) zagadnieniem wstępnym podlegającym orzeczeniu sądowemu.

Pod pojęciem „zagadnienia wstępnego” należy rozumieć sytuację, w której wydanie orzeczenia merytorycznego w sprawie będącej przedmiotem postępowania przed właściwym organem uwarunkowane jest uprzednim rozstrzygnięciem wstępnego zagadnienia prawnego, zaś ocena tego zagadnienia wstępnego, gdyby ono samo w sobie mogło być przedmiotem odrębnego postępowania, należy ze względu na jego przedmiot do kompetencji innego organu państwowego niż ten, przed którym toczy się postępowanie w głównej sprawie⁴. Tak więc skierowanie powinno być wydane w zasadzie dopiero w oparciu o prawomocne orzeczenie sądu⁵.

⁴ Wyrok NSA w Warszawie z dn. 7.03.2001 r. Sygn. III SA 32/00;

⁵ Aczkolwiek możliwym wydaje się zastosowanie art. 100 par. 2 k.p.a.

Nie ma potrzeby wystawiać dwóch skierowań na identyczne badanie z tego powodu, że kierujący wyczerpał dwie samoistne przesłanki. Nietrzeźwego sprawcę wypadku, w którym jest zabity lub ranny kierowca więc należy jednym dokumentem ze wskazaniem (dopisaniem) drugiej przesłanki. Wzory skierowań zamieszczone w załącznikach do rozporządzenia ministra zdrowia z dnia 1 kwietnia 2005 r. w sprawie badań psychologicznych kierowców i osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz wykonujących pracę na stanowisku kierowcy (Dz.U. Nr 69, poz. 622), są jedynie wzorami, które – w zależności od sytuacji – organ powinien modyfikować i uzupełniać (włącznie z uzasadnieniem).

Dyskusyjną jest forma skierowań na badania, lecz wydaje się, że możliwym jest jednak przyjęcie, iż skierowania są decyzjami administracyjnymi w rozumieniu k.p.a., pomimo że nie mają takiej nazwy. Zgodnie z k.p.a. trzydziestodniowy termin do wydania skierowania nie biegnie w okresie, gdy np. sprawa karna o wypadek drogowy jest zawisła w sądzie karnym.

Jeżeli kierujący, o którym mowa w art. 124 ust. 1 pkt 2) i 3), jest cudzoziemcem krótkotrwale przebywającym w naszym kraju, skierowania na badania nie wystawia się z uwagi na brak możliwości jego wyegzekwowania (art. 140 p.r.d. nie daje staroście możliwości wydania decyzji o cofnięciu uprawnień).

Fotoradar a Straż Miejska

Przy uprawnieniach Straży Miejskiej, jeżeli chodzi o problematykę ruchu drogowego, pojawiły się kolejne pytania. Czy prawnie dozwolone jest, aby strażnik miejski podczas obserwowania i rejestrowania przy użyciu fotoradaru – bezpośrednio na miejscu wykroczenia – nałożył sprawcy wykroczenia mandat, gdy ten samowolnie zatrzyma swój pojazd i zwróci się do strażnika o ujawnienie (odtworzenie) zarejestrowanego obrazu wykroczenia, zgadzając się z faktem popełnienia wykroczenia i wyrażając przy tym chęć przyjęcia grzywny?

Czy strażnik miejski może nałożyć grzywnę mandatu karnego na sprawcę wykroczenia przekroczenia prędkości zaobserwowanej i zarejestrowanej przy użyciu fotoradaru, gdy czynność zatrzymania pojazdu do kontroli na drodze publicznej lub w strefie zamieszkania dokona bezpośrednio współpracujący ze strażnikiem funkcjonariusz Policji? Na przykład w sytuacji, gdy strażnik i policjant stojący (mając pojazd w ciągłym polu widzenia) w znacznej odległości – kilkaset metrów – od przenośnego urządzenia fotoradaru otrzymują informację drogą radiową od patrolu obsługującego bezpośrednio urządzenie fotoradaru, że kierowca nadjeżdżającego w ich kierunku pojazdu, przekroczył dozwoloną prędkość o określony parametr.

Nie ulega wątpliwości, że strażnik nie ma prawa do zatrzymywania pojazdów na drodze publicznej w związku z obsługą fotoradaru nawet wówczas, gdy stwierdzi przekroczenie prędkości. Uprawnienia tej formacji w tym zakresie zostały sprecyzowane jasno – właściciel pojazdu powinien być wezwany do siedziby straży. Zamiast osobistego stawiennictwa, gdy sprawca wykroczenia mieszka w odległej miejscowości od zdarzenia, możliwa jest wymiana korespondencji pisemnej pomiędzy strażą a właścicielem i przyjęcie tą drogą mandatu.

Jednak strażnik posiadający upoważnienie do kontroli ruchu drogowego może nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego za przekroczenie dozwolonej prędkości w okresie do 30 dni od momentu ujawnienia wykroczenia, co również oznacza, że mandat może być przez niego wystawiony bezpośrednio – na miejscu zdarzenia, pod warunkiem, że pojazd sprawcy zostanie zatrzymany przez inny – uprawniony podmiot (np. policjanta) lub sprawca zatrzyma się dobrowolnie.

Straż Miejska a informacje o stanie zdrowia sprawcy

Kolejne pojawiające się pytanie, to czy Straż Miejska kierując do sądu wnioski o ukaranie sprawcy wykroczenia ma prawo zbierać o sprawcy dane na temat jego stanu zdrowia.

Analizując tę kwestię w świetle art. 9 ust. 1 oraz 10a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779 z późn. zm.), z uwzględnieniem art. 23 ust. 1 pkt 2, art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), oraz art. 57 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 106, poz. 1148 z późn. zm.), należy uznać, że Straż Miejska prowadząc czynności w trybie art. 54 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 106, poz. 1148 z późn. zm.), nie jest uprawniona do przetwarzania w swoich zbiorach danych o stanie zdrowia obywatela, chyba że osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę na piśmie. Zgoda ta musi być dobrowolnym oświadczeniem woli poprzedzonym wyraźnym poinformowaniem o prawie odmowy jej wyrażenia.

Straż Miejska w wyniku czynności prowadzonych w związku z popełnieniem wykroczenia pozyskuje dane osobowe sprawcy – imię, nazwisko, adres zamieszkania, imiona rodziców, stan rodzinny, dochody, dane o karalności za podobne przestępstwo lub wykroczenia oraz – zdarza się, że i dane o stanie zdrowia.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) określa zasady postępowania przy

przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa osób fizycznych, których dane są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych (art. 2 ust. 1). Przesłanki przetwarzania tzw. danych „zwykłych” określone zostały w art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, przy czym podmiot przetwarzający dane powinien wykazać się co najmniej jedną z nich, aby jego działanie mogło być uznane za zgodne z prawem.

Zgodnie z ust. 1 pkt 2 wskazanego powyżej artykułu, dopuszcza się przetwarzanie danych, gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa. Oznacza to, że ustawa o ochronie danych osobowych odsyła do innych przepisów – regulujących w szczególności działalność innych podmiotów i instytucji – które przesądzają kto, w jakich okolicznościach i w jakim zakresie może dane pozyskać, przechowywać oraz dokonywać na nich innych operacji wymienionych w art. 7 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

Natomiast przepis art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, wprowadza zasadę zakazu przetwarzania danych o szczególnym charakterze, w tym danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Od powyższej zasady ustawodawca wprowadził jednakże wyjątki, przewidując możliwość przetwarzania tej kategorii danych m.in. w sytuacji, gdy przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony (art. 27 ust. 2 pkt 2).

! Straż może przetwarzać dane osobowe z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym, bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą, uzyskane w wyniku czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia (art. 10a pkt 1 ustawy o strażach gminnych).

Aktem prawnym, który stanowi podstawę prawną do przetwarzania danych osobowych przez straże miejskie (gminne), w związku z czynnościami podejmowanymi przez strażników miejskich w postępowaniach w sprawach o wykroczenia, a jednocześnie określa dopuszczalny zakres tych danych, jest przede wszystkim ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779 z późn. zm.), oraz ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r.

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 106, poz. 1148 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 10 ustawy o strażach gminnych, straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego. Na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy o strażach gminnych, strażnik wykonując zadania, o których mowa w art. 10 i 11 tej ustawy, ma prawo do dokonywania czynności sprawdzających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych – w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

W myśl art. 57 par. 1 k.p.w. podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie o wykroczenie stanowi wniosek o ukaranie złożony przez organ uprawniony do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w danej sprawie (Straż Miejską), a w wypadku określonym w art. 27 par. 1 i 2 także wniosek złożony przez pokrzywdzonego. W art. 57 par. 2 i 3 k.p.w. określono natomiast warunki formalne, jakim powinien odpowiadać wniosek o ukaranie składany przez oskarżyciela publicznego. Stosownie do tych przepisów wniosek o ukaranie powinien zawierać w szczególności: imię i nazwisko oraz adres obwinionego, a także inne dane niezbędne do ustalenia jego tożsamości; określenie zarzucanego obwinionemu czynu ze wskazaniem miejsca, czasu, sposobu i okoliczności jego popełnienia; wskazanie dowodów; miejsca zatrudnienia obwinionego oraz, w miarę możliwości, danych o jego warunkach materialnych, rodzinnych i osobistych; danych dotyczących uprzedniego skazania obwinionego za podobne przestępstwo lub wykroczenie, jeżeli oskarżyciel powołuje się na tę okoliczność. Ponadto, zgodnie z par. 4 omawianego artykułu, do wniosku o ukaranie oskarżyciel publiczny dołącza materiały czynności wyjaśniających lub postępowania przygotowawczego.

Jednak zauważyć należy, że Straż Miejska, wykorzystując do niedawna stosowane przez Policję formularze protokołu przesłuchania osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia oraz formularze wniosku o ukaranie, pozyskiwała częstokroć dane osobowe w zakresie szerszym, niż zezwalają jej na to ww. przepisy prawa. W świetle tych przepisów dopuszczalne było bowiem pozyskanie przez Straż Miejską danych osobowych w takim zakresie, jak: imię, nazwisko, adres zamieszkania; imiona rodziców (inne dane niezbędne do ustalenia jego tożsamości); stan rodzinny, dochody (dane o warunkach materialnych, rodzinnych i osobistych); dane o karalności za podobne przestępstwo lub wykroczenie. Niedozwolone było natomiast pozyskanie danych o stanie zdrowia. Jak bowiem wynika z powołanego powyżej przepisu art. 10a ustawy

o strażach gminnych, straże miejskie mogą przetwarzać dane osobowe bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą, uzyskane w wyniku czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, za wyjątkiem m.in. danych o stanie zdrowia. Przepis ten wprowadził więc bezwzględny zakaz przetwarzania przez straże miejskie tej kategorii danych.

Uprzywilejowanie pojazdów Straży Miejskiej

Odnosząc się zaś do kwestii uprzywilejowania pojazdów Straży Miejskiej, na podstawie art. 32 pkt 38 oraz art. 53 p.r.d., jak również uwzględniając fakt derogacji (uchylenia) art. 13 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. Nr 123, poz. 779, z późn. zm.) zawarty w art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 130, poz. 1190) zmieniającej m.in. ustawę z dnia 25 stycznia 2004 r., należy stwierdzić, że pojazdy Straży Miejskiej z dnia 25 stycznia 2004 r. utraciły możliwość wykorzystywania ich jako uprzywilejowane w rozumieniu art. 2 pkt 38 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Nr 108, poz. 908). Jednak nie oznacza to, że pojazdy Straży Miejskiej nie mogą wjeżdżać na drogi, na których obowiązuje np. zakaz ruchu w obu kierunkach, w sposób niepowodujący zagrożenia i jeżeli jest to konieczne do prawidłowego wykonania jej obowiązków ustawowych.

Jeżeli pojazd straży przy wykonywaniu czynności służbowych, ze względu na nietypowe zachowanie na drodze, mógłby zagrażać bezpieczeństwu w ruchu drogowym, to jego kierujący z mocy art. 54 ust. 3 p.r.d. jest obowiązany używać żółtych sygnałów błyskowych.

Ruch drogowy – uprawnienia inspektorów kontroli skarbowej

Uprawnienia do kontroli ruchu drogowego w szerszym lub węższym zakresie posiada wiele organów. Jednak uprawnienie do zatrzymywania pojazdów, które posiada z mocy prawa każdy inspektor kontroli skarbowej, nie jest uprawnieniem do prowadzenia kontroli ruchu drogowego, bowiem inny jest cel zatrzymania pojazdu. Od inspektora kontroli skarbowej do zatrzymania pojazdu nie wymaga się zatem specjalnego zaświadczenia lub upoważnienia.

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (j.t. Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.), w art. 6 ust. 1 wymienia podmioty, które są upoważnione do wydawania poleceń lub sygnałów uczestnikom ruchu drogowego, nie precyzując przy tym celu, w którym te polecenia lub sygnały są wydawane. Celem, w którym wydawane są polecenia i sygnały, może być zatem samo w sobie kierowanie ruchem (zmierzające przykładowo do jego

upłynnienia, zabezpieczenie miejsca wypadku lub imprezy na drodze), jego kontrola lub wykonanie innych czynności, do których funkcjonariusz posiada szczególne uprawnienia. Cele wynikają ze szczególnych przepisów kompetencyjnych poszczególnych organów.

Mocą cytowanego przepisu w punkcie 3 lit. b) uprawnienia do wydawania poleceń lub sygnałów otrzymali umundurowany inspektor kontroli skarbowej oraz funkcjonariusz celny⁶. Należy zwrócić uwagę, że uprawnienie do dawania poleceń lub sygnałów nie jest tożsame z uprawnieniem do kierowania ruchem w szerokim słowa tego znaczeniu lub kontroli ruchu drogowego, nawet wówczas gdy kompetencyjne przepisy szczególne zezwalają na zatrzymywanie pojazdów.

Przepisy cytowanej ustawy korelują w tym zakresie z przepisami szczególnymi, między innymi z dwoma rozporządzeniami:

1) ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 17 września 2003 r. w sprawie kierowania ruchem drogowym (Dz.U. Nr 182, poz. 1784, zm. z 2004 r., Nr 27, poz. 243), oraz

2) ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz.U. z 2003 r. Nr 14, poz. 144, zm. z 2003 r. Nr 26, poz. 230, oraz Nr 230, poz. 2310).

Rozporządzenie w sprawie kierowania ruchem nadaje uprawnienia szerszej grupie podmiotów, aniżeli rozporządzenie w sprawie kontroli ruchu. Przykładowo o ile kierować ruchem mogą odpowiednio przeszkoleni zarówno pracownicy zarządu drogi, jak również inne osoby wykonujące roboty na drodze na zlecenie lub za zgodą zarządu drogi, o tyle do kontroli ruchu mogą być upoważnieni już tylko pracownicy zarządów dróg z wyłączeniem innych osób wykonujących roboty (...).

Kierowanie ruchem drogowym polega na dawaniu poleceń i sygnałów uczestnikom ruchu i może mieć zakres szerszy (np. regulacja ruchem na skrzyżowaniu) lub węższy (np. jedynie prawo do zatrzymania pojazdu). Do kierowania ruchem w szerokim słowa tego znaczeniu zaliczyć można np. czynności nakierowania nadjeżdżających pojazdów do właściwej bramki wjazdowej na autostradę, nakaz wycofania pojazdu spod bramki w inne wskazane miejsce, zakaz wjazdu, jak również nakaz zatrzymania pojazdu w określonym miejscu.

⁶ Art. 6 ust. 1 pkt 3b p.r.d. został dodany przez art. 10 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2002 r. o zniesieniu Generalnego Inspektora Celnego, o zmianie ustawy o kontroli skarbowej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2002 r., Nr 89, poz. 804) i wszedł w życie z dniem 1 lipca 2002 r.

Natomiast wykraczają poza zakres kierowania ruchem takie czynności, jak żądanie po zatrzymaniu pojazdu okazania dokumentów (np. dowodu rejestracyjnego pojazdu w celu ustalenia jego masy oraz zezwolenia na przejazd pojazdu przekraczającego dopuszczalne normy), czy też ważenie pojazdu. Czynności te wchodzą w zakres kontroli, jednak nie zawsze jest to kontrola drogowa.

Jeżeli chodzi o inspektorów kontroli skarbowej, to przepis art. 6 ust. 1 pkt. 3 lit b) p.r.d. ściśle koreluje z przepisami kompetencyjnymi tej formacji. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 65 z późn. zm.) w art. 2-3 precyzuje zakres kontroli skarbowej stanowiąc, że należy do niej między innymi:

1) kontrola źródeł pochodzenia majątku, w przypadku niezgłoszenia do opodatkowania działalności gospodarczej, a także dochodów nieznanających pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów;

2) kontrola zgodności z prawem przywozu towarów dopuszczonych do obrotu na polskim obszarze celnym lub mających inne przeznaczenie celne oraz wywozu towarów za granicę, a także kontrola i ujawnianie towarów nielegalnie wprowadzonych na polski obszar celny;

3) ujawnianie składników majątkowych podmiotów zobowiązanych do uiszczenia należności publicznych lub podejrzanych o czyny zagrożone karą grzywny lub karami pieniężnymi, w celu zapewnienia skuteczności poboru tych należności oraz wykonania orzeczeń lub mandatów karnych;

4) rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie przestępstw i wykroczeń związanych z obrotem z zagranicą towarami i technologiami objętymi kontrolą międzynarodową, naruszających prawa ochrony dóbr kultury narodowej, narodowego zasobu archiwalnego i ochrony własności intelektualnej, wprowadzania na polski obszar celny i wyprowadzania z tego obszaru środków płatniczych pochodzących z przestępstw, a także ściąganych na mocy umów i porozumień międzynarodowych;

5) zapobieganie i ujawnianie przestępstw, o których mowa w art. 228-231 kodeksu karnego, popełnianych przez osoby zatrudnione lub pełniące służbę w jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.

Przepis art. 11a cytowanej ustawy stanowi, że inspektorzy kontroli skarbowej mają prawo do:

1) legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości;

2) zatrzymywania i przeszukiwania osób oraz przeszukiwania pomieszczeń, bagażu i ładunku w trybie i przypadkach określonych w przepisach kodeksu postępowania karnego i kodeksu karnego skarbowego;

3) zatrzymywania pojazdów i innych środków przewozowych w celu przeprowadzenia kontroli przewożonych towarów lub dokumentów przewozowych dotyczących tych towarów, a także badania towarów i pobierania ich próbek, oraz przeprowadzenia kontroli rodzaju używanego paliwa przez pobranie próbek paliwa ze zbiornika pojazdu mechanicznego⁷.

Na sposób prowadzenia tych czynności (z których każdorazowo sporządza się protokół lub notatkę – w zależności od czynności) przysługuje kontrolowanemu zażalenie do właściwego miejscowo prokuratora rejonowego.

Tryb zatrzymywania pojazdów i sposób współpracy z Policją w tym zakresie określają przepisy par. 15–18 rozporządzenia ministra finansów z dnia 1 lipca 2002 r. w sprawie legitymowania, zatrzymywania i przeszukania osób, zatrzymywania pojazdów i innych środków przewozowych przez inspektorów i pracowników kontroli skarbowej oraz ponownego umieszczania zamknięć celnych (Dz.U. Nr 100, poz. 912). Uprawnienia te zostały w cyt. rozporządzeniu skonstruowane bardzo podobnie jak uprawnienia Policji.

! Umundurowany inspektor kontroli skarbowej nie jest uprawniony do kontroli ruchu drogowego, tylko do kontroli skarbowej. Uprawnienia do zatrzymywania pojazdów przez inspektora kontroli skarbowej są uprawnieniami zupełnymi, do których nie wymaga się odbycia szkolenia w trybie par. 8–9 rozporządzenia w sprawie kierowania ruchem, specjalnego zaświadczenia, czy też upoważnienia.

Należy wspomnieć również o rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez inspektorów i pracowników kontroli skarbowej, które w par. 5 nadaje inspektorom i pracownikom kontroli skarbowej uprawnienia do stosowania środków przymusu, między innymi technicznych środków i urządzeń, przeznaczonych do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych, w postaci kolczatek drogowych, pojazdów służbowych lub przedmiotów ustawianych jako odpowiednio oznakowane przeszkody oraz urządzeń służących do unieruchamiania kół pojazdów.

Kontrola ruchu drogowego uregulowana została w rozdziale V p.r.d. (art. 129–131) oraz przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 131

⁷ Zatrzymanie pojazdów mechanicznych i innych środków przewozowych może być dokonywane tylko przez umundurowanych inspektorów i pracowników, znajdujących się w pobliżu oznakowanego pojazdu służbowego (art. 11b).

p.r.d., czyli wymienionym już rozporządzeniu w sprawie kontroli ruchu drogowego. Uprawnienia kontrolne mają zatem Policja – w najszerszym zakresie, oraz funkcjonariusze Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, wojskowych organów porządkowych, inspektorów ITD oraz organów celnych w zakresie wskazanym przez przepisy szczególne. Jeżeli chodzi o uprawnienia do kontroli ruchu drogowego nie jest to bynajmniej katalog zamknięty, bowiem do kontroli w ograniczonym zakresie upoważniono również inne podmioty mocą rozporządzenia w sprawie kontroli.

Przepis par. 2 ust. 3 rozporządzenia w sprawie kierowania ruchem stanowi, że osoby, o których mowa w ust. 2 oraz w art. 6 ust. 1 pkt 3-7 ustawy – a więc również inspektorzy kontroli skarbowej – kierują ruchem, wydając polecenia lub sygnały do zatrzymania się uczestników ruchu. Oznacza to, że umundurowany inspektor kontroli skarbowej oraz funkcjonariusz celny mają prawo do zatrzymania pojazdu, lecz nie mają prawa np. do regulacji ruchem na skrzyżowaniu.

Z treści par. 8 rozporządzenia w sprawie kierowania ruchem drogowym⁸ jasno wynika, że inspektor kontroli skarbowej oraz funkcjonariusz celny nie podlegają szkoleniu, o którym mowa w par. 9 ust. 1.

Uprawnienia pracowników obsługujących autostrady

W ostatnim okresie pojawiły się wątpliwości w kwestii uprawnień pracowników obsługujących punkty poboru opłat za wjazd na autostradę płatną. Jak już wskazano wcześniej przy omawianiu uprawnień inspektorów kontroli skarbowej, kwestia ta uregulowana jest w art. 6 ust. 1 p.r.d., gdzie wymieniono podmioty, które są upoważnione *ipso iure* do wydawania poleceń lub sygnałów uczestnikom ruchu drogowego.

Powtórnie podkreślić wypada różnicę pomiędzy kierowaniem ruchem a jego kontrolą. Rozporządzenie w sprawie kierowania ruchem nadaje uprawnienia szerszej grupie podmiotów, aniżeli rozporządzenie w sprawie kontroli ruchu. O ile kierować ruchem mogą odpowiednio przeszkoleni zarówno pracownicy zarządu drogi, jak również inne osoby wykonujące roboty na drodze na zlecenie lub za zgodą zarządu drogi, o tyle do kontroli ruchu mogą być upoważnieni już tylko pracownicy zarządów dróg z wyłączeniem innych osób wykonujących roboty (...).

Zasadniczą kwestią jest zatem ustalenie statusu osób, to jest pracowników i udzielenie odpowiedzi na pytanie – czy są oni pracownikami zarządu drogi,

⁸ Par. 8. Osoby, o których mowa w par. 2 ust. 2 pkt 2 i 4 oraz w art. 6 ust. 1 pkt 4-7 ustawy, mogą wykonywać czynności związane z kierowaniem ruchem drogowym pod warunkiem ukończenia szkolenia, o którym mowa w par. 9 ust. 1.

o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo o ruchu drogowym, oraz par. 13 cyt. rozporządzenia w sprawie kontroli ruchu drogowego. Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (j.t. Dz.U. z 2004 r., Nr 204, poz. 2086 z późn. zm.) w art. 19 stanowi, że Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad jest zarządcą autostrady wybudowanej na zasadach określonych w ustawie do czasu przekazania jej, w drodze porozumienia, spółce, z którą zawarto umowę o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady. Spółka pełni funkcję zarządcy autostrady płatnej na warunkach określonych w umowie o budowę i eksploatację albo wyłącznie eksploatację autostrady, z wyjątkiem zadań, o których mowa w art. 20 pkt 1, 8 i 17, które wykonuje Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad.

Wątpliwości potęguje również konstrukcja przepisu art. 19 ust. 1 i 2 oraz art. 21 ust. 1-3 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. 2000 r. Nr 71 poz. 838), gdzie ustawodawca wyraźnie rozróżnia dwie odrębne instytucje – zarządcy drogi i zarządu drogi. Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o drogach publicznych zarząd drogi pełni jedynie funkcje pomocnicze w stosunku do zarządcy drogi.

Kierowanie ruchem drogowym polega na dawaniu poleceń i sygnałów uczestnikom ruchu. Do kierowania ruchem zaliczyć można zatem przykładowo czynności nakierowania nadjeżdżających pojazdów do właściwej bramki wjazdowej na autostradę, nakaz wycofania pojazdu spod bramki w inne wskazane miejsce, zakaz wjazdu na autostradę, jak również nakaz zatrzymania pojazdu. Natomiast wykraczają poza zakres kierowania ruchem takie czynności, jak żądanie okazania dokumentów (np. dowodu rejestracyjnego pojazdu w celu ustalenia jego masy oraz zezwolenia na przejazd pojazdu przekraczającego dopuszczalne normy), czy też ważenie pojazdu, a o takie uprawnienia – stricte kontrolne – chodzi właśnie pracownikom autostrad. Analizując ten problem stwierdzono, że pracownicy punktów poboru opłat za wjazd na autostradę nie mają uprawnień do kontroli ruchu, dlatego też przygotowywana obecnie nowelizacja rozporządzenia zawiera w tym zakresie stosowną zmianę.

Mandat za kolizję a wypłata odszkodowania

Zdarzają się przypadki, że kierowca ukarany mandatem na miejscu kolizji drogowej jest przez ubezpieczyciela uznany za poszkodowanego i to jemu wypłacane jest odszkodowanie z polisy OC innego uczestnika zdarzenia. Na wstępie należy zwrócić uwagę, że zastosowanie przez policjantów na miejscu kolizji drogowej swoistego rozstrzygnięcia sprawy poprzez zastosowanie postępowania mandatowego odnosi się tylko i wyłącznie do kwestii odpowiedzialności za wykroczenie.

Kolizja drogowa jest zdarzeniem uruchamiającym zazwyczaj skutki w dwóch gałęziach prawa – cywilnym, oraz w prawie o wykroczeniach. Mandat karny nie jest wiążący dla ustalenia odpowiedzialności cywilnej (odszkodowawczej). Zdarzają się takie kolizje, w których ubezpieczyciel zasadnie odmawia wypłaty odszkodowania tej samej osobie, która na miejscu kolizji została uznana przez policjantów w wyniku ich pomyłki za pokrzywdzonego.

Znamiennym dla tej kwestii wydaje się przepis art. 11 kodeksu postępowania cywilnego, który stanowi, że jedynie ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Jednakże osoba, która nie była oskarżona, może powoływać się w postępowaniu cywilnym na wszelkie okoliczności wyłączające lub ograniczające jej odpowiedzialność cywilną. Tak więc kwestia odpowiedzialności deliktowej (odszkodowawczej) leży całkowicie poza jurysdykcją Policji. Zadanie policjantów ogranicza się do ustalenia sprawcy(ów) wykroczenia i zastosowania przewidzianych prawem środków.

Jeżeli zdaniem ubezpieczyciela policjant popełnił błąd przy nakładaniu mandatu (np. ukarał pokrzywdzonego zamiast sprawcy), to nie ma przeciwskazań do tego, aby zastosować własne rozstrzygnięcie dla potrzeb likwidacji szkody. Jednak w takiej sytuacji – na wniosek ubezpieczyciela lub osoby zainteresowanej – odpowiedni organ Policji powinien przeprowadzić postępowanie wyjaśniające i rozważyć, czy nie zachodzi podstawa do uchylenia mandatu karnego w trybie art. 101 k.p.w. „z urzędu”, a więc nawet po upływie 7 dni od nałożenia grzywny.

Oplacenie składki OC przez internet

Składkę OC można opłacić przez internet, jednak z tego mogą wynikać poważne problemy. Bankowość internetowa pozwala na dokonanie wpłaty (przelewu) wprost z domowego fotela. Niektóre banki oferują również możliwość natychmiastowego wydrukowania na domowej drukarce pokwitowania – dowodu przelewu. Często wydruki te opatrzone są klauzulą: „Wygenerowane elektronicznie potwierdzenie wykonania przelewu. Dokument sporządzony na podstawie art. 7 ustawy Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140 z 1997 roku, poz. 939 z późn. zm.). Nie wymaga podpisu ani stempla”. Do niedawna rodziło to poważne wątpliwości w ocenie organów kontroli ruchu drogowego, którym takie dowody ubezpieczenia okazywano.

W powyższej sprawie Komenda Główna Policji zwróciła się o zajęcie stanowiska przez Departament Instytucji Finansowych Ministerstwa Finansów, który w odpowiedzi oparł się na podstawowym przepisie odnoszącym do roz-

patrywanej problematyki – rozporządzeniu ministra finansów z dnia 3 grudnia 2003 r. w sprawie rodzaju i zakresu dokumentu potwierdzającego spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego (Dz.U. Nr 211, poz. 2064).

Zgodnie z par. 1 ust. 1 tego rozporządzenia, potwierdzeniem spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego jest dokument ubezpieczenia wydany przez zakład ubezpieczeń. W ust. 2 określono, że dokumentem tym może być polisa ubezpieczeniowa, legitymacja ubezpieczeniowa, zaświadczenie tymczasowe, dowód potwierdzający opłacenie składki ubezpieczeniowej lub inny dokument ubezpieczenia potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego.

Na podstawie par. 2 ust. 1 ww. rozporządzenia określono wymagania, jakie muszą spełniać dokumenty dotyczące obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:

- 1) rodzaj ubezpieczenia,
- 2) strony umowy ubezpieczenia,
- 3) przedmiot umowy ubezpieczenia,
- 4) oznaczenie serii oraz numeru dokumentu ubezpieczenia,
- 5) markę i typ pojazdu mechanicznego, którego umowa ubezpieczenia dotyczy,
- 6) numer rejestracyjny pojazdu mechanicznego, którego umowa ubezpieczenia dotyczy,
- 7) numer nadwozia (podwozia) pojazdu mechanicznego, którego umowa ubezpieczenia dotyczy,
- 8) okres, na jaki umowa ubezpieczenia została zawarta,
- 9) sumę gwarancyjną ubezpieczenia,
- 10) wysokość składki ubezpieczeniowej.

Uznano, że internetowe opłacenie składki przez ubezpieczającego (forma elektroniczna) może być uznane za dowód opłacenia składki za obowiązkowe ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli przelew z internetowego konta bankowego jest potwierdzony przez zakład ubezpieczeń i spełnia wymogi określone w par. 2 ust. 1 przywołanego wyżej rozporządzenia ministra finansów.

Zatrzymanie dowodu rejestracyjnego

W praktyce zdarza się, że kierujący pojazdem ciężarowym niewłaściwie przewożąc ładunek sukcesywnie „gubi go” po drodze (np. przewożąc na skrzyni ładunkowej obornik bez jej uszczelnienia). Jak wiadomo, gdy pojazd narusza wymagania ochrony środowiska, zagraża bezpieczeństwu lub porządkowi, policjant jest zobligowany zatrzymać jego dowód rejestracyjny (art. 132 p.r.d.). Pojawia

się wówczas pytanie, czy w podanej sytuacji istnieje podstawa do zatrzymania dowodu.

Należy stwierdzić, że zatrzymanie dowodu rejestracyjnego na podstawie art. 132 ust. 1 pkt. 1 p.r.d. ma na celu przede wszystkim czasowe wycofanie z ruchu tych pojazdów, które ze względu na ich stan techniczny zagrażają bezpieczeństwu ruchu, porządkowi lub naruszają wymagania ochrony środowiska. Decyzja tego typu (niebędąca jeszcze decyzją administracyjną) powinna spełniać funkcję ochronną oraz gwarancyjną. Ta ostatnia jest spełniona poprzez skierowanie pojazdu na badanie techniczne, przez co gwarantuje, że pojazd, który takowe badanie przejdzie z wynikiem pozytywnym jest już sprawny.

Brak jest podstaw do dodatkowego badania technicznego pojazdu w rozumieniu art. 81 ust. 8 p.r.d., gdy naruszenie wymagań ochrony środowiska nie wynika z niesprawności pojazdu tylko ze sposobu i rodzaju przewożonego ładunku. Powoduje to, że w konsekwencji brak jest również podstaw do zatrzymania dowodu rejestracyjnego pojazdu, co nie zwalnia kierującego od odpowiedzialności za popełnione wykroczenie (ewent. przestępstwo – w zależności od skutków).

Art. 61 ust. 3 stanowi, że ładunek umieszczony na pojeździe powinien być zabezpieczony przed zmianą położenia lub wywoływaniem nadmiernego hałasu. Nie może on mieć odrażającego wyglądu lub wydzielać odrażającej woni.

Przepis art. 132. ust. 1 p.r.d. stanowi, że policjant zatrzyma dowód rejestracyjny (pozwolenie czasowe) w razie stwierdzenia lub uzasadnionego przypuszczenia, że pojazd narusza wymagania ochrony środowiska, co *a contrario* w zasadzie nie dotyczy przewożonego ładunku.

Adam Jasiński

USTAWA

z dnia 20 czerwca 1997 r.

Prawo o ruchu drogowym^{*1)}

Tekst ujednolicony przez redakcję

(Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, zm.: Dz.U. z 2005 r. Nr 25, poz. 202; Dz.U. z 2005 r. Nr 90, poz. 756, Dz.U. z 2005 r. Nr 90, poz. 757, Dz.U. Nr 175, poz. 1462; Dz.U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1486; Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1494 i 1497)

* Pogrubionym tekstem oznaczone zostały przepisy, które wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2006 r. na podstawie art. 57 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U. z 2005 r. nr 25, poz. 202 i 175, poz. 1458) oraz art. 14 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U. z 2005 r. Nr 175 poz. 1462 i nr 189, poz. 1604).

- ¹⁾ Niniejsza ustawa wdraża postanowienia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:
1. Dyrektywy 70/156/EWG z dnia 6 lutego 1970 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do homologacji typu pojazdów silnikowych i ich przyczep (Dz.Urz. WE L 42 z 23 lutego 1970 r. z późn. zm.).
 2. Dyrektywy 74/150/EWG z dnia 4 marca 1974 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do homologacji typu kołowych ciągników rolniczych lub leśnych (Dz.Urz. WE L 84 z 28 marca 1974 r. z późn. zm.).
 3. Dyrektywy 91/439/EWG z dnia 29 lipca 1991 r. w sprawie praw jazdy (Dz.Urz. WE L 237 z 24 sierpnia 1991 r. z późn. zm.).
 4. Dyrektywy 91/671/EWG z dnia 16 grudnia 1991 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do obowiązkowego stosowania pasów bezpieczeństwa w pojazdach poniżej 3,5 tony (Dz.Urz. WE L 373 z 31 grudnia 1991 r. z późn. zm.).
 5. Dyrektywy 92/6/EWG z dnia 10 lutego 1992 r. w sprawie montowania i zastosowania urządzeń ograniczenia prędkości w niektórych kategoriach pojazdów silnikowych we Wspólnocie (Dz.Urz. WE L 57 z 2 marca 1992 r. z późn. zm.).
 6. Dyrektywy 96/53/WE z dnia 25 lipca 1996 r. ustanawiającej dla niektórych pojazdów kołowych poruszających się na terytorium Wspólnoty maksymalne dopuszczalne wymiary w ruchu krajowym i międzynarodowym oraz maksymalne dopuszczalne obciążenia w ruchu międzynarodowym (Dz.Urz. WE L 235 z 17 września 1996 r. z późn. zm.).
 7. Dyrektywy 96/96/WE z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich dotyczących badań przydatności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep (Dz.Urz. WE L 46 z 17 lutego 1997 r. z późn. zm.).
 8. Dyrektywy 97/27/WE z dnia 22 lipca 1997 r. odnoszącej się do mas i wymiarów niektórych kategorii pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz zmieniającej dyrektywę 70/156/EWG (Dz.Urz. WE L 233 z 28 sierpnia 1997 r. z późn. zm.).
 9. Dyrektywy 1999/37/WE z dnia 29 kwietnia 1999 r. w sprawie dokumentów rejestracyjnych pojazdów (Dz.Urz. WE L 138 z 1 czerwca 1999 r. z późn. zm.).
 10. Dyrektywy 1999/62/WE z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Dz.Urz. WE L 187 z 20 lipca 1999 r.).
 11. Dyrektywy 2000/30/WE z dnia 6 czerwca 2000 r. w sprawie drogowej kontroli przydatności do ruchu pojazdów użytkowych poruszających się we Wspólnocie (Dz.Urz. WE L 203 z 10 sierpnia 2000 r. z późn. zm.).
 12. Dyrektywy 2002/24/WE z dnia 18 marca 2002 r. w sprawie homologacji typu dwu- lub trzykołowych pojazdów mechanicznych i uchylającej dyrektywę 92/61/EWG (Dz.Urz. WE L 124 z 9 maja 2002 r.).
- Dane dotyczące aktów prawa Unii Europejskiej, ogłoszonych przed dniem 1 maja 2004 r., zamieszczone w niniejszej ustawie, dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

DZIAŁ I PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. [Zakres regulacji]

1. Ustawa reguluje zasady ruchu na drogach publicznych oraz w strefach zamieszkania, warunki dopuszczenia pojazdów do tego ruchu, wymagania w stosunku do osób kierujących pojazdami i innych uczestników ruchu oraz zasady kontroli ruchu drogowego.

2. Przepisy ustawy stosuje się również do ruchu odbywającego się poza drogami publicznymi, jeżeli jest to konieczne dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa uczestników tego ruchu.

3.¹ **Zadania samorządu województwa, o których mowa w art. 75a ust. 1, 3, 5 i 9, art. 97 ust. 3, art. 98 ust. 5, art. 110 ust. 1 pkt 10, art. 111 ust. 1, art. 112 ust. 1, art. 113 ust. 1, art. 114 ust. 3, art. 122 ust. 8 i 9, art. 124a ust. 3 i 10, art. 124b ust. 1-3 i 5, art. 140 ust. 4, art. 140g ust. 2, art. 140i oraz art. 140k, są zadaniami z zakresu administracji rządowej.**

Art. 2. [Definicje]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) „droga” – wydzielony pas terenu składający się z jezdni, pobocza, chodnika, drogi dla pieszych lub drogi dla rowerów, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych znajdującym się w obrębie tego pasa, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt;

2) „droga twarda” – drogę z jezdnią o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukowcowej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych, jeżeli długość nawierzchni przekracza 20 m; inne drogi są drogami gruntowymi;

3) „autostrada” – drogę dwujezdniową, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, na której nie dopuszcza się ruchu poprzecznego, przeznaczoną tylko do ruchu pojazdów samochodowych, które na równej, poziomej jezdni mogą rozwinać prędkość co najmniej 40 km/h, w tym również w razie ciągnięcia przyczep;

4) „droga ekspresowa” – drogę dwu- lub jednojezdniową, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, na której skrzyżowania występują wyjątkowo, przeznaczoną tylko do ruchu pojazdów samochodowych;

5) „droga dla rowerów” – drogę lub jej część przeznaczoną do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;

6) „jezdnia” – część drogi przeznaczoną do ruchu pojazdów; określenie to nie dotyczy torowisk wydzielonych z jezdni;

¹ Ust. 3 dodany ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U. nr 175, poz. 1462) obowiązuje od 1 stycznia 2006 r.

7) „pas ruchu” – każdy z podłużnych pasów jezdni wystarczający do ruchu jednego rzędu pojazdów wielośladowych, oznaczony lub nieoznaczony znakami drogowymi;

8) „pobocze” – część drogi przyległą do jezdni, która może być przeznaczona do ruchu pieszych lub niektórych pojazdów, postoju pojazdów, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt;

9) „chodnik” – część drogi przeznaczoną do ruchu pieszych;

10) „skrzyżowanie” – przecięcie się w jednym poziomie dróg mających jezdnię, ich połączenie lub rozwidlenie, łącznie z powierzchniami utworzonymi przez takie przecięcia, połączenia lub rozwidlenia; określenie to nie dotyczy przecięcia, połączenia lub rozwidlenia drogi twardej z drogą gruntową lub stanowiącą dojazd do obiektu znajdującego się przy drodze;

11) „przejście dla pieszych” – powierzchnię jezdni, drogi dla rowerów lub torowiska przeznaczoną do przechodzenia przez pieszych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;

12) „przejazd dla rowerzystów” – powierzchnię jezdni lub torowiska przeznaczoną do przejeżdżania przez rowerzystów, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;

13) „przystanek” – miejsce zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego, oznaczone odpowiednimi znakami drogowymi;

14) „tunel” – budowlę na drodze, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;

15) „obszar zabudowany” – obszar oznaczony odpowiednimi znakami drogowymi;

16) „strefa zamieszkania” – obszar obejmujący drogi publiczne lub inne drogi, na którym obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, a wjazdu i wyjazdu oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi;

17) „uczestnik ruchu” – pieszego, kierującego, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze;

18) „pieszy” – osobę znajdującą się poza pojazdem na drodze i niewykonującą na niej robót lub czynności przewidzianych odrębnymi przepisami; za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także osobę w wieku do 10 lat kierującą rowerem pod opieką osoby dorosłej;

19) „kolumna pieszych” – zorganizowaną grupę pieszych prowadzoną przez kierownika lub dowódcę;

20) „kierujący” – osobę, która kieruje pojazdem lub zespołem pojazdów, a także osobę, która prowadzi kolumnę pieszych, jedzie wierzchem albo pędzi zwierzęta pojedynczo lub w stadzie;

21) „kierowca” – osobę uprawnioną do kierowania pojazdem silnikowym;

Dział I. Przepisy ogólne

22) „szczególna ostrożność” – ostrożność polegająca na zwiększeniu uwagi i dostosowaniu zachowania uczestnika ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze, w stopniu umożliwiającym odpowiednio szybkie reagowanie;

23) „ustąpienie pierwszeństwa” – powstrzymanie się od ruchu, jeżeli ruch mógłby zmusić innego kierującego do zmiany kierunku lub pasa ruchu albo istotnej zmiany prędkości, a pieszego – do zatrzymania się, zwolnienia lub przyspieszenia kroku;

24) „ruch kierowany” – ruch otwierany i zamykany za pomocą sygnalizacji świetlnej albo przez uprawnioną osobę;

25) „niedostateczna widoczność” – widoczność występującą od zmierzchu do świtu, a także w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza od świtu do zmierzchu;

26) „wymijanie” – przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w przeciwnym kierunku;

27) „omijanie” – przejeżdżanie (przechodzenie) obok nieporuszającego się pojazdu, uczestnika ruchu lub przeszkody;

28) „wyprzedzanie” – przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w tym samym kierunku;

29) „zatrzymanie pojazdu” – unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu drogowego, trwające nie dłużej niż 1 minutę, oraz każde unieruchomienie pojazdu wynikające z tych warunków lub przepisów;

30) „postój pojazdu” – unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu drogowego, trwające dłużej niż 1 minutę;

31) „pojazd” – środek transportu przeznaczony do poruszania się po drodze oraz maszynę lub urządzenie do tego przystosowane;

32) „pojazd silnikowy” – pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru i pojazdu szynowego;

33) „pojazd samochodowy” – pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia jazdę z prędkością przekraczającą 25 km/h; określenie to nie obejmuje ciągnika rolniczego;

34) „pojazd wolnobieżny” – pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, z wyłączeniem ciągnika rolniczego;

35) „pojazd członowy” – zespół pojazdów składający się z pojazdu silnikowego złączonego z naczepą;

36) „pojazd specjalny” – pojazd samochodowy lub przyczepę przeznaczone do wykonywania specjalnej funkcji, która powoduje konieczność dostosowania nadwozia lub posiadania specjalnego wyposażenia; w pojeździe tym mogą być przewożone osoby i rzeczy związane z wykonywaniem tej funkcji;

37) „pojazd używany do celów specjalnych” – pojazd samochodowy przystosowany w sposób szczególny do przewozu osób lub ładunków, używany przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Policję, Agencję Bezpieczeństwa We-

wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Straż Graniczną, kontrolę skarbową, Służbę Celną, jednostki ochrony przeciwpożarowej, Inspekcję Transportu Drogowego i Służbę Więzienną;

38) „pojazd uprzywilejowany” – pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi światłami mijania lub drogowymi; określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego;

39) „pojazd zabytkowy” – pojazd, który na podstawie odrębnych przepisów został wpisany do rejestru zabytków lub znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;

40) „samochód osobowy” – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą oraz ich bagażu;

41) „autobus” – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą;

41a) „autobus szkolny” – autobus przeznaczony do przewozu dzieci do szkoły, barwy pomarańczowej, oznaczony z przodu i z tyłu prostokątnymi tablicami barwy białej, z napisem barwy czarnej „autobus szkolny”;

42) „samochód ciężarowy” – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków; określenie to obejmuje również samochód ciężarowo-osobowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków i osób w liczbie od 4 do 9 łącznie z kierowcą;

42a) „ciągnik samochodowy” – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie wyłącznie do ciągnięcia przyczepy; określenie to obejmuje ciągnik siodłowy i ciągnik balastowy;

43) „taksówka” – pojazd samochodowy odpowiednio wyposażony i oznaczony, przeznaczony do przewozu za ustaloną na podstawie taksometru opłatą:

a) osób w liczbie nie większej niż 9 łącznie z kierowcą oraz ich bagażu podręcznego (taksówka osobowa);

b) ładunków o masie nieprzekraczającej 2,5 t (taksówka bagażowa);

44) „ciągnik rolniczy” – pojazd silnikowy skonstruowany do używania łącznie ze sprzętem do prac rolnych, leśnych lub ogrodniczych; ciągnik taki może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych;

45) „motocykl” – pojazd samochodowy jednośladowy lub z bocznym wózkiem – wielośladowy;

46) „motorower” – pojazd jednośladowy lub dwuśladowy zaopatrzony w silnik spalinowy o pojemności skokowej nieprzekraczającej 50 cm³, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 45 km/h;

Dział II. Ruch drogowy

47) „rower” – pojazd jednośladowy lub wielośladowy poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem;

48) „wózek inwalidzki” – pojazd konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się osoby niepełnosprawnej, napędzany siłą mięśni lub za pomocą silnika, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do prędkości pieszego;

49) „zespół pojazdów” – pojazdy złączone ze sobą w celu poruszania się po drodze jako całość; nie dotyczy to pojazdów złączonych w celu holowania;

50) „przyczepa” – pojazd bez silnika, przystosowany do łączenia go z innym pojazdem;

51) „przyczepa lekka” – przyczepę, której dopuszczalna masa całkowita nie przekracza 750 kg;

52) „naczepa” – przyczepę, której część spoczywa na pojeździe silnikowym i obciąża ten pojazd;

53) „masa własna” – masę pojazdu z jego normalnym wyposażeniem, paliwem, olejami, smarami i cieczami w ilościach nominalnych, bez kierującego;

54) „dopuszczalna masa całkowita” – największą określoną właściwymi warunkami technicznymi masę pojazdu obciążonego osobami i ładunkiem, dopuszczonego do poruszania się po drodze;

55) „rzeczywista masa całkowita” – masę pojazdu łącznie z masą znajdujących się na nim rzeczy i osób;

56) „dopuszczalna ładowność” – największą masę ładunku i osób, jaką może przewozić pojazd, która stanowi różnicę dopuszczalnej masy całkowitej i masy własnej pojazdu;

57) „nacisk osi” – sumę nacisków, jaką na drogę wywierają koła znajdujące się na jednej osi;

58) „VIN” – numer identyfikacyjny pojazdu nadany i umieszczony przez producenta.

DZIAŁ II RUCH DROGOWY

Rozdział 1 Zasady ogólne

Art. 5. [Obowiązki uczestnika ruchu]

1. Uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani zachować ostrożność albo gdy ustawa tego wymaga – szczególną ostrożność, unikać wszelkiego działania, które mogłoby spowodować zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego, ruch ten utrudnić albo w związku z ruchem zakłócić spójność lub porządek publiczny oraz narazić kogokolwiek na szkodę. Przez działanie rozumie się również zaniechanie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osoby znajdującej się w pobliżu drogi, jeżeli jej zachowanie mogłoby pociągnąć za sobą skutki, o których mowa w tym przepisie.

3. Jeżeli uczestnik ruchu lub inna osoba spowodowała jednak zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, jest obowiązana przedsięwziąć niezbędne środki w celu niezwłocznego usunięcia zagrożenia, a gdyby nie mogła tego uczynić, powinna o zagrożeniu uprzedzić innych uczestników ruchu.

Art. 4. [Zachowanie na drodze]

Uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze mają prawo liczyć, że inni uczestnicy tego ruchu przestrzegają przepisów ruchu drogowego, chyba że okoliczności wskazują na możliwość odmiennego ich zachowania.

Art. 5. [Polecenia i sygnały]

1. Uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani stosować się do poleceń i sygnałów dawanych przez osoby kierujące ruchem lub uprawnione do jego kontroli, sygnałów świetlnych oraz znaków drogowych, nawet wówczas, gdy z przepisów ustawy wynika inny sposób zachowania niż nakazany przez te osoby, sygnały świetlne lub znaki drogowe.

2. Polecenia i sygnały dawane przez osoby kierujące ruchem lub uprawnione do jego kontroli mają pierwszeństwo przed sygnałami świetlnymi i znakami drogowymi.

3. Sygnały świetlne mają pierwszeństwo przed znakami drogowymi regulującymi pierwszeństwo przejazdu.

Art. 6. [Podmioty uprawnione do dawania sygnałów]

1. Polecenia lub sygnały może dawać uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze:

- 1) policjant;
- 2) żołnierz Żandarmerii Wojskowej lub wojskowego organu porządkowego, zabezpieczający przemarsz lub przejazd kolumny wojskowej albo w razie akcji związanej z ratowaniem życia lub mienia;
- 3) funkcjonariusz Straży Granicznej;
 - 3a) inspektor Inspekcji Transportu Drogowego;
 - 3b) umundurowany inspektor kontroli skarbowej lub funkcjonariusz celny;
 - 3c) strażnik gminny (miejski);
- 4) pracownik kolejowy na przejeździe kolejowym;
- 5) pracownik zarządu drogi lub inna osoba wykonująca roboty na drodze na zlecenie lub za zgodą zarządu drogi;
- 6) osoba nadzorująca bezpieczne przejście dzieci przez jezdnię, w wyznaczonym miejscu;
- 7) kierujący autobusem szkolnym w miejscach postoju związanych z wsiadaniem lub wysiadaniem dzieci.

Dział II. Ruch drogowy

2. Osoby, o których mowa w ust. 1 i ust. 4 pkt 2, powinny być łatwo rozpoznawalne i widoczne z dostatecznej odległości, zarówno w dzień, jak i w nocy.

3. Przepis ust. 2 w zakresie łatwej rozpoznawalności:

- 1) dotyczy osoby wymienionej w ust. 1 pkt 1 tylko poza obszarem zabudowanym;
- 2) nie dotyczy kierującego autobusem szkolnym, jeżeli sygnał do zatrzymania innych pojazdów dawany jest przez tę osobę bez wychodzenia z odpowiednio oznaczonego pojazdu.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, uwzględniając potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w trakcie kierowania ruchem drogowym oraz sprawnego wykonywania czynności w tym zakresie:

- 1) określi, w drodze rozporządzenia, organizację i sposób kierowania ruchem drogowym;
- 2) może upoważnić, w drodze rozporządzenia, inne osoby do wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, oraz określić okoliczności, szczegółowe warunki i sposób wykonywania tych czynności.

Art. 7. [Znaki i sygnały drogowe]

1. Znaki i sygnały drogowe wyrażają ostrzeżenia, zakazy, nakazy lub informacje.

2. Minister właściwy do spraw transportu i minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając w szczególności konieczność dostosowania sygnałów drogowych do postanowień umów międzynarodowych, określi, w drodze rozporządzenia, znaki i sygnały obowiązujące w ruchu drogowym, ich znaczenie i zakres obowiązywania.

3. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, uwzględniając konieczność zapewnienia czytelności i zrozumiałości znaków i sygnałów drogowych dla uczestników ruchu drogowego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki techniczne dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także warunki ich umieszczania na drogach.

Art. 8. [Osoba niepełnosprawna]

1. Osoba niepełnosprawna, o obniżonej sprawności ruchowej, kierująca pojazdem samochodowym oznaczonym kartą parkingową może nie stosować się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju, w zakresie określonym przepisami, o których mowa w art. 7 ust. 2.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do:

- 1) kierującego pojazdem przewożącego osobę o obniżonej sprawności ruchowej;
- 2) pracowników placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych pozostających pod opieką tych placówek.

3. Karta parkingowa powinna być umieszczona za przednią szybą pojazdu samochodowego w sposób umożliwiający jej odczytanie.

4. Kartę parkingową wydaje osobie niepełnosprawnej starosta. Za wydanie karty parkingowej pobiera się opłatę w wysokości ustalonej przez ministra właściwego do spraw transportu.

5. Kartę parkingową osobie, o której mowa w ust. 1, wydaje się na podstawie wydanego przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności orzeczenia o zaliczeniu do znacznego, umiarkowanego lub lekkiego stopnia niepełnosprawności o przyczynie niepełnosprawności z kodu R lub N, lub na podstawie orzeczenia wydanego przez organy rentowe, równoważnego na mocy przepisów szczególnych z orzeczeniami o niepełnosprawności.

5a. W przypadku osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenia zaliczające do stopnia lekkiego kartę parkingową wydaje się na podstawie orzeczenia wraz ze wskazaniem, o którym mowa w art. 6b ust. 3 pkt 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.). W przypadku orzeczeń wydanych przez organy rentowe równoważnych z orzeczeniami o stopniu lekkim, w których nie określono przyczyny niepełnosprawności, kartę parkingową wydaje się na podstawie orzeczenia wraz z zaświadczeniem lekarskim potwierdzającym ograniczenie sprawności ruchowej.

5b. Kartę parkingową placówkom zajmującym się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych wydaje starosta.

6. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w stosunku do kierujących pojazdami zaopatrzonymi w kartę parkingową wydaną za granicą.

7. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzór karty parkingowej, uwzględniając w szczególności konieczność ujednolicenia wzoru karty parkingowej z rozwiązaniami przyjętymi w krajach europejskich, w celu umożliwienia korzystania osobom niepełnosprawnym z ulg i przywilejów w ruchu drogowym, określonych w przepisach prawa krajowego;

1a) wzór oraz tryb wydania karty parkingowej dla placówek, o których mowa w ust. 2 pkt 2;

2) wysokość opłat za wydanie karty parkingowej, uwzględniając koszty związane z jej wydaniem i dystrybucją.

8. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego i ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, rodzaj placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych uprawnionych do uzyskania karty parkingowej oraz tryb wydawania tym placówkom karty parkingowej, mając na względzie zapewnienie wydawania karty właściwym placówkom.

Dział II. Ruch drogowy

Art. 8a. (uchylony).

Art. 9. [Przejazd pojazdu uprzywilejowanego]

Uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani ułatwić przejazd pojazdu uprzywilejowanego, w szczególności przez niezwłoczne usunięcie się z jego drogi, a w razie potrzeby zatrzymanie się.

Art. 10. [Nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach]

1. Minister właściwy do spraw transportu sprawuje nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach krajowych.

2. Wojewoda sprawuje nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych oraz na drogach publicznych położonych w miastach na prawach powiatu i w mieście stołecznym Warszawie.

3. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad zarządza ruchem na drogach krajowych, z zastrzeżeniem ust. 6.

4. Marszałek województwa zarządza ruchem na drogach wojewódzkich, z zastrzeżeniem ust. 6.

5. Starosta zarządza ruchem na drogach powiatowych i gminnych, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Prezydent miasta zarządza ruchem na drogach publicznych położonych w miastach na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych.

7. Zarządzanie ruchem na drogach w strefie zamieszkania, z wyjątkiem dróg publicznych, należy do podmiotów zarządzających tymi drogami.

8. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad może powierzyć zadania w zakresie zarządzania ruchem na drogach krajowych marszałkowi województwa.

9. Drogami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi są drogi publiczne określone zgodnie z przepisami o drogach publicznych.

10. Organy sprawujące nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach mogą nakazać zmianę organizacji ruchu ze względu na ważny interes ogólnospołeczny lub konieczność zapewnienia ruchu tranzytowego.

11. Minister właściwy do spraw transportu, mając na uwadze konieczność ochrony dróg przed zniszczeniem oraz zapewnienie bezpieczeństwa ruchu w okresie zwiększonego natężenia ruchu pojazdów osobowych, może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, okresowe ograniczenia ruchu pojazdów na drogach lub zakaz ruchu niektórych rodzajów pojazdów.

12. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając w szczególności:

1) konieczność zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom ruchu drogowego,

- 2) potrzebę efektywnego wykorzystania dróg publicznych,
 - 3) potrzeby społeczności lokalnej,
- określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.

Rozdział 2

Ruch pieszych

Art. 11. [Obowiązki pieszego]

1. Pieszy jest obowiązany korzystać z chodnika lub drogi dla pieszych, a w razie ich braku – z pobocza. Jeżeli nie ma pobocza lub czasowo nie można z niego korzystać, pieszy może korzystać z jezdni, pod warunkiem zajmowania miejsca jak najbliżej jej krawędzi i ustępowania miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi.

2. Pieszy idący po poboczu lub jezdni jest obowiązany iść lewą stroną drogi.

3. Piesi idący jezdnią są obowiązani iść jeden za drugim. Na drodze o małym ruchu, w warunkach dobrej widoczności, dwóch pieszych może iść obok siebie.

4. Korzystanie przez pieszego z drogi dla rowerów jest dozwolone tylko w razie braku chodnika lub pobocza albo niemożności korzystania z nich. Pieszy, z wyjątkiem osoby niepełnosprawnej, korzystając z tej drogi, jest obowiązany ustąpić miejsca rowerowi.

5. Przepisów ust. 1-4 nie stosuje się w strefie zamieszkania. W strefie tej pieszy korzysta z całej szerokości drogi i ma pierwszeństwo przed pojazdem.

Art. 12. [Ruch kolumn pieszych]

1. Kolumna pieszych, z wyjątkiem pieszych w wieku do 10 lat, może się poruszać tylko prawą stroną jezdni.

2. Do kolumny pieszych w wieku do 10 lat stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 ust. 1 i 2.

3. Liczba pieszych idących jezdnią w kolumnie obok siebie nie może przekraczać 4, a w kolumnie wojskowej – 6, pod warunkiem że kolumna nie zajmuje więcej niż połowę szerokości jezdni.

4. Piesi w wieku do 10 lat mogą iść w kolumnie tylko dwójkami pod nadzorem co najmniej jednej osoby pełnoletniej.

5. Długość kolumny pieszych nie może przekraczać 50 m. Odległość między kolumnami nie może być mniejsza niż 100 m.

6. Jeżeli przemarsz kolumny pieszych odbywa się w warunkach niedostatecznej widoczności:

- 1) pierwszy i ostatni z idących z lewej strony są obowiązani nieść latarki:
 - a) pierwszy – ze światłem białym, skierowanym do przodu,
 - b) ostatni – ze światłem czerwonym, skierowanym do tyłu;

Dział II. Ruch drogowy

2) w kolumnie o długości przekraczającej 20 m idący po lewej stronie z przodu i z tyłu są obowiązani używać elementów odblaskowych odpowiadających właściwym warunkom technicznemu, a ponadto idący po lewej stronie są obowiązani nieść dodatkowe latarki ze światłem białym, rozmieszczone w taki sposób, aby odległość między nimi nie przekraczała 10 m;

3) światło latarek powinno być widoczne z odległości co najmniej 150 m.

7. Zabrania się:

1) ruchu po jezdni kolumny pieszych w czasie mgły; zakaz ten nie dotyczy kolumny wojskowej lub policyjnej;

2) ruchu po jezdni kolumny pieszych w wieku do 10 lat w warunkach niedostatecznej widoczności;

3) prowadzenia po jezdni kolumny pieszych przez osobę w wieku poniżej 18 lat.

Art. 15. [Przechodzenie przez jezdnię]

1. Pieszy, przechodząc przez jezdnię lub torowisko, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność oraz, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, korzystać z przejścia dla pieszych. Pieszy znajdujący się na tym przejściu ma pierwszeństwo przed pojazdem.

2. Przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych jest dozwolone, gdy odległość od przejścia przekracza 100 m. Jeżeli jednak skrzyżowanie znajduje się w odległości mniejszej niż 100 m od wyznaczonego przejścia, przechodzenie jest dozwolone również na tym skrzyżowaniu.

3. Przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych, o którym mowa w ust. 2, jest dozwolone tylko pod warunkiem, że nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub utrudnienia ruchu pojazdów. Pieszy jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdowi i do przeciwległej krawędzi jezdni iść drogą najkrótszą, prostopadle do osi jezdni.

4. Jeżeli na drodze znajduje się przejście nadziemne lub podziemne dla pieszych, pieszy jest obowiązany korzystać z niego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

5. Na obszarze zabudowanym, na drodze dwujezdniowej lub po której kursują tramwaje po torowisku wyodrębnionym z jezdni, pieszy przechodząc przez jezdnię lub torowisko, jest obowiązany korzystać tylko z przejścia dla pieszych.

6. Przechodzenie przez torowisko wyodrębnione z jezdni jest dozwolone tylko w miejscu do tego przeznaczonym.

7. Jeżeli wysepka dla pasażerów na przystanku komunikacji publicznej łączy się z przejściem dla pieszych, przechodzenie do i z przystanku jest dozwolone tylko po tym przejściu.

8. Jeżeli przejście dla pieszych wyznaczone jest na drodze dwujezdniowej, przejście na każdej jezdni uważa się za przejście odrębne. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przejścia dla pieszych w miejscu, w którym ruch pojazdów jest rozdzielony wysepką lub za pomocą innych urządzeń na jezdni.

Art. 14. [Zakazy]

Zabrania się:

- 1) wchodzenia na jezdnię:
 - a) bezpośrednio przed jadącym pojazdem, w tym również na przejściu dla pieszych,
 - b) spoza pojazdu lub innej przeszkody ograniczającej widoczność drogi;
- 2) przechodzenia przez jezdnię w miejscu o ograniczonej widoczności drogi;
- 3) zwalniania kroku lub zatrzymywania się bez uzasadnionej potrzeby podczas przechodzenia przez jezdnię lub torowisko;
- 4) przebiegania przez jezdnię;
- 5) chodzenia po torowisku;
- 6) wchodzenia na torowisko, gdy zapory lub półzapory są opuszczone lub opuszczanie ich rozpoczęto;
- 7) przechodzenia przez jezdnię w miejscu, w którym urządzenie zabezpieczające lub przeszkoda oddzielają drogę dla pieszych albo chodnik od jezdni, bez względu na to, po której stronie jezdni one się znajdują.

Art. 15. [Zamknięcie ruchu pojazdów]

Przepisów art. 11-14 nie stosuje się w razie zamknięcia ruchu pojazdów na drodze.

Rozdział 3 Ruch pojazdów

Oddział 1. Zasady ogólne

Art. 16. [Ruch prawostronny]

1. Kierującego pojazdem obowiązuje ruch prawostronny.
2. Kierujący pojazdem, korzystając z drogi dwujezdniowej, jest obowiązany jechać po prawej jezdni; do jezdni tych nie wlicza się jezdni przeznaczonej do dojazdu do nieruchomości położonej przy drodze.
3. Kierujący pojazdem, korzystając z jezdni dwukierunkowej co najmniej o czterech pasach ruchu, jest obowiązany zajmować pas ruchu znajdujący się na prawej połowie jezdni.
4. Kierujący pojazdem jest obowiązany jechać możliwie blisko prawej krawędzi jezdni. Jeżeli pasy ruchu na jezdni są wyznaczone, nie może zajmować więcej niż jednego pasa.
5. Kierujący pojazdem zaprzęgowym, rowerem, motorowerem, wózkiem ręcznym oraz osoba prowadząca pojazd napędzany silnikiem są obowiązani poruszać się po poboczu, chyba że nie nadaje się ono do jazdy lub ruch pojazdu utrudniałby ruch pieszych.
6. Kierujący pojazdem znajdującym się na części jezdni, po której jeżdżą pojazdy szynowe, jest obowiązany ustąpić miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi szynowemu.

Dział II. Ruch drogowy

Oddział 2. Włączanie się do ruchu

Art. 17. [Włączanie się do ruchu]

1. Włączanie się do ruchu następuje przy rozpoczynaniu jazdy po postoju lub zatrzymaniu się niewynikającym z warunków lub przepisów ruchu drogowego oraz przy wjeżdżaniu:

- 1) na drogę z nieruchomości, z obiektu przydrożnego lub dojazdu do takiego obiektu, z drogi niebędącej drogą publiczną oraz ze strefy zamieszkania;
- 2) na drogę z pola lub na drogę twardą z drogi gruntowej;
- 3) na jezdnię z pobocza, z chodnika lub z pasa ruchu dla pojazdów powolnych;
- 3a) na jezdnię lub pobocze z drogi dla rowerów, z wyjątkiem wjazdu na przejazd dla rowerzystów;
- 4) pojazdem szynowym – na drogę z zajezdni lub na jezdnię z pętli.

2. Kierujący pojazdem, włączając się do ruchu, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność oraz ustąpić pierwszeństwa innemu pojazdowi lub uczestnikowi ruchu.

Art. 18. [Przystanek autobusowy]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do oznaczonego przystanku autobusowego (trolejbusowego) na obszarze zabudowanym, jest obowiązany zmniejszyć prędkość, a w razie potrzeby zatrzymać się, aby umożliwić kierującemu autobusem (trolejbusem) włączenie się do ruchu, jeżeli kierujący takim pojazdem sygnalizuje kierunkowskazem zamiar zmiany pasa ruchu lub wjechania z zatoki na jezdnię.

2. Kierujący autobusem (trolejbusem), o którym mowa w ust. 1, może wjechać na sąsiedni pas ruchu lub na jezdnię dopiero po upewnieniu się, że nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 18a. [Ruch autobusu szkolnego]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do miejsca postoju autobusu szkolnego, jest obowiązany:

- 1) zatrzymać się, o ile kierujący tym autobusem podał sygnał zatrzymania;
- 2) zmniejszyć prędkość, a w razie potrzeby zatrzymać się, aby umożliwić kierującemu tym autobusem wjazd na jezdnię lub sąsiedni pas ruchu, o ile sygnalizuje on zamiar wykonania takiego manewru.

2. Kierujący autobusem szkolnym w sytuacji, o której mowa w ust. 1, może wjechać na sąsiedni pas ruchu lub jezdnię dopiero po upewnieniu się, że nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Oddział 3. Prędkość i hamowanie

Art. 19. [Bezpieczna prędkość]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany jechać z prędkością zapewniającą panowanie nad pojazdem, z uwzględnieniem warunków, w jakich ruch się odbywa, a w szcze-

gólności: rzeźby terenu, stanu i widoczności drogi, stanu i ładunku pojazdu, warunków atmosferycznych i natężenia ruchu.

2. Kierujący pojazdem jest obowiązany:

1) jechać z prędkością nieutrudniającą jazdy innym kierującym;

2) hamować w sposób niepowodujący zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienia;

3) utrzymywać odstęp niezbędny do uniknięcia zderzenia w razie hamowania lub zatrzymania się poprzedzającego pojazdu.

3. Poza obszarem zabudowanym, na jezdniach dwukierunkowych o dwóch pasach ruchu, kierujący pojazdem objętym indywidualnym ograniczeniem prędkości albo pojazdem lub zespołem pojazdów o długości przekraczającej 7 m jest obowiązany utrzymywać taki odstęp od pojazdu silnikowego znajdującego się przed nim, aby inne wyprzedzające pojazdy mogły bezpiecznie wjechać w lukę utrzymywaną między tymi pojazdami. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli kierujący pojazdem przystępuje do wyprzedzania lub gdy wyprzedzanie jest zabronione.

Art. 20. [Prędkość dopuszczalna]

1. Prędkość dopuszczalna pojazdu lub zespołu pojazdów na obszarze zabudowanym w godzinach 5.00-23.00 wynosi 50 km/h, z zastrzeżeniem ust. 2.

1a. Prędkość dopuszczalna pojazdu lub zespołu pojazdów na obszarze zabudowanym w godzinach 23.00-5.00 wynosi 60 km/h, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Prędkość dopuszczalna pojazdu lub zespołu pojazdów w strefie zamieszkania wynosi 20 km/h.

3. Prędkość dopuszczalna poza obszarem zabudowanym, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, wynosi w przypadku:

1) samochodu osobowego, motocykla lub samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t:

a) na autostradzie – 130 km/h,

b) na drodze ekspresowej dwujezdniowej – 110 km/h,

c) na drodze ekspresowej jednojezdniowej oraz na drodze dwujezdniowej co najmniej o dwóch pasach przeznaczonych dla każdego kierunku ruchu – 100 km/h,

d) na pozostałych drogach – 90 km/h;

2) zespołu pojazdów lub pojazdu niewymienionego w pkt 1:

a) na autostradzie, drodze ekspresowej lub drodze dwujezdniowej co najmniej o dwóch pasach przeznaczonych dla każdego kierunku ruchu – 80 km/h,

b) na pozostałych drogach – 70 km/h.

4. Dopuszczalna prędkość autobusu spełniającego dodatkowe warunki techniczne określone w przepisach, o których mowa w art. 66 ust. 5, na autostradzie i drodze ekspresowej wynosi 100 km/h.

Dział II. Ruch drogowy

5. (uchylony).
6. Prędkość dopuszczalna niektórych pojazdów, z zastrzeżeniem ust. 2, wynosi:
 - 1) ciągnika rolniczego (również z przyczepą) – 30 km/h;
 - 2) pojazdu z urządzeniem wystającym do przodu więcej niż 1,5 m od siedzenia dla kierującego – 30 km/h na obszarze zabudowanym i 60 km/h poza obszarem zabudowanym;
 - 3) motocykla (również z przyczepą) i motoroweru, którymi przewozi się dziecko w wieku do 7 lat – 40 km/h.

Art. 21. [Regulacja prędkości na obszarze zabudowanym]

1. Organ zarządzający ruchem na drogach może zmniejszyć lub zwiększyć, za pomocą znaków drogowych, prędkość dopuszczalną pojazdów obowiązującą na obszarze zabudowanym.

2. Prędkość dopuszczalna, o której mowa w ust. 1, może być:

1) zmniejszona – jeżeli warunki bezpieczeństwa ruchu na drodze lub jej odcinku za tym przemawiają;

2) zwiększona – jeżeli warunki ruchu na drodze lub jej odcinku zapewniają zachowanie bezpieczeństwa ruchu.

3. Organ zarządzający ruchem na drogach może zmniejszyć, za pomocą znaków drogowych, prędkość dopuszczalną pojazdów obowiązującą poza obszarem zabudowanym, jeżeli warunki bezpieczeństwa ruchu na drodze lub jej odcinku za tym przemawiają.

4. Organ rejestrujący pojazd może ustalić dla indywidualnego pojazdu dopuszczalną prędkość niższą niż określona w art. 20, jeżeli jest to uzasadnione konstrukcją lub stanem technicznym pojazdu. Ograniczenie prędkości należy uwidocznic na znaku umieszczonym z tyłu pojazdu.

Oddział 4. Zmiana kierunku jazdy lub pasa ruchu

Art. 22. [Zmiana kierunku jazdy]

1. Kierujący pojazdem może zmienić kierunek jazdy lub zajmowany pas ruchu tylko z zachowaniem szczególnej ostrożności.

2. Kierujący pojazdem jest obowiązany zbliżyć się:

1) do prawej krawędzi jezdni – jeżeli zamierza skręcić w prawo;

2) do środka jezdni lub na jezdni o ruchu jednokierunkowym do lewej jej krawędzi – jeżeli zamierza skręcić w lewo.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli wymiary pojazdu uniemożliwiają skręcenie zgodnie z zasadą określoną w tym przepisie lub dopuszczalna jest jazda wyłącznie w jednym kierunku.

4. Kierujący pojazdem, zmieniając zajmowany pas ruchu, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdowi jadącemu po pasie ruchu, na który zamierza wjechać, oraz pojazdowi wjeżdżającemu na ten pas z prawej strony.

5. Kierujący pojazdem jest obowiązany zawczasu i wyraźnie sygnalizować zamiar zmiany kierunku jazdy lub pasa ruchu oraz zaprzestać sygnalizowania niezwłocznie po wykonaniu manewru.

6. Zabrania się zawracania:

- 1) w tunelu, na moście, wiadukcie lub drodze jednokierunkowej;
- 2) na autostradzie;
- 3) na drodze ekspresowej, z wyjątkiem skrzyżowania lub miejsca do tego przeznaczonego;
- 4) w warunkach, w których mogłoby to zagrozić bezpieczeństwu ruchu na drodze lub ruch ten utrudnić.

Oddział 5. Wymijanie, omijanie i cofanie

Art. 23. [Obowiązki kierowcy]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany:

- 1) przy wymijaniu zachować bezpieczny odstęp od wymijanego pojazdu lub uczestnika ruchu, a w razie potrzeby zjechać na prawo i zmniejszyć prędkość lub zatrzymać się;
- 2) przy omijaniu zachować bezpieczny odstęp od omijanego pojazdu, uczestnika ruchu lub przeszkody, a w razie potrzeby zmniejszyć prędkość; omijanie pojazdu sygnalizującego zamiar skręcenia w lewo może odbywać się tylko z jego prawej strony;
- 3) przy cofaniu ustąpić pierwszeństwa innemu pojazdowi lub uczestnikowi ruchu i zachować szczególną ostrożność, a w szczególności:

- a) sprawdzić, czy wykonywany manewr nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienia,
- b) upewnić się, czy za pojazdem nie znajduje się przeszkoda; w razie trudności w osobistym upewnieniu się kierujący jest obowiązany zapewnić sobie pomoc innej osoby.

2. Zabrania się cofania pojazdem w tunelu, na moście, wiadukcie, autostradzie lub drodze ekspresowej.

Oddział 6. Wyprzedzanie

Art. 24. [Obowiązki związane z wyprzedzaniem]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany przed wyprzedzaniem upewnić się w szczególności, czy:

- 1) ma odpowiednią widoczność i dostateczne miejsce do wyprzedzania bez utrudnienia komukolwiek ruchu;
- 2) kierujący, jadący za nim, nie rozpoczął wyprzedzania;
- 3) kierujący, jadący przed nim na tym samym pasie ruchu, nie zasygnalizował zamiaru wyprzedzania innego pojazdu, zmiany kierunku jazdy lub zmiany pasa ruchu.

2. Kierujący pojazdem jest obowiązany przy wyprzedzaniu zachować szczególną ostrożność, a zwłaszcza bezpieczny odstęp od wyprzedzanego pojazdu lub uczestnika

Dział II. Ruch drogowy

ruchu. W razie wyprzedzania pojazdu jednośladowego lub kolumny pieszych odstęp ten nie może być mniejszy niż 1 m.

3. Kierujący pojazdem jest obowiązany przy wyprzedzaniu przejeżdżać z lewej strony wyprzedzanego pojazdu, z zastrzeżeniem ust. 4, 5 i 10.

4. Pojazd szynowy może być wyprzedzany tylko z prawej strony, chyba że położenie torów uniemożliwia takie wyprzedzanie lub wyprzedzanie odbywa się na jezdni jednokierunkowej.

5. Wyprzedzanie pojazdu lub uczestnika ruchu, który sygnalizuje zamiar skręcenia w lewo, może odbywać się tylko z jego prawej strony.

6. Kierującemu pojazdem wyprzedzanym zabrania się w czasie wyprzedzania i bezpośrednio po nim zwiększania prędkości. Kierujący pojazdem wolnobieżnym, ciągnikiem rolniczym lub pojazdem bez silnika jest obowiązany zjechać jak najbardziej na prawo i – w razie potrzeby – zatrzymać się w celu ułatwienia wyprzedzania.

7. Zabrania się wyprzedzania pojazdu silnikowego jadącego po jezdni:

1) przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia;

2) na zakręcie oznaczonym znakami ostrzegawczymi;

3) na skrzyżowaniu, z wyjątkiem skrzyżowania o ruchu okrężnym lub na którym ruch jest kierowany.

8. Dopuszcza się wyprzedzanie w miejscach, o których mowa w ust. 7 pkt 1 i 2, na jezdni:

1) jednokierunkowej;

2) dwukierunkowej na odcinku z wyznaczonymi pasami ruchu, pod warunkiem że kierujący nie wjeżdża na część jezdni przeznaczoną do ruchu w kierunku przeciwnym – w miejscu, gdzie jest to zabronione znakami na jezdni.

9. Dopuszcza się wyprzedzanie w miejscu, o którym mowa w ust. 7 pkt 3, pojazdu sygnalizującego zamiar skręcenia, pod warunkiem że kierujący nie wjeżdża na część jezdni przeznaczoną do ruchu w kierunku przeciwnym.

10. Dopuszcza się wyprzedzanie z prawej strony na odcinku drogi z wyznaczonymi pasami ruchu, przy zachowaniu warunków określonych w ust. 1 i 7:

1) na jezdni jednokierunkowej;

2) na jezdni dwukierunkowej, jeżeli co najmniej dwa pasy ruchu na obszarze zabudowanym lub trzy pasy ruchu poza obszarem zabudowanym przeznaczone są do jazdy w tym samym kierunku.

11. Zabrania się wyprzedzania pojazdu uprzywilejowanego na obszarze zabudowanym.

Oddział 7. Przecinanie się kierunków ruchu

Art. 25. [Ruch na skrzyżowaniu]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do skrzyżowania, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność i ustąpić pierwszeństwa pojazdowi nadjeżdżającemu z prawej

strony, a jeżeli skręca w lewo – także jadącemu z kierunku przeciwnego na wprost lub skręcającemu w prawo.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do pojazdu szynowego, który ma pierwszeństwo w stosunku do innych pojazdów, bez względu na to, z której strony nadjeżdża.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w razie przecinania się kierunków ruchu poza skrzyżowaniem.

4. Kierującemu pojazdem zabrania się:

1) wjeżdżania na skrzyżowanie, jeżeli na skrzyżowaniu lub za nim nie ma miejsca do kontynuowania jazdy;

2) rozdzielania kolumny pieszych.

Art. 26. [Przejście dla pieszych]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do przejścia dla pieszych, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność i ustąpić pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na przejściu.

2. Kierujący pojazdem, który skręca w drogę poprzeczną, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pieszemu przechodzącemu na skrzyżowaniu przez jezdnię drogi, na którą wjeżdża.

3. Kierującemu pojazdem zabrania się:

1) wyprzedzania pojazdu na przejściu dla pieszych i bezpośrednio przed nim, z wyjątkiem przejścia, na którym ruch jest kierowany;

2) omijania pojazdu, który jechał w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszemu;

3) jazdy wzdłuż po chodniku lub przejściu dla pieszych.

4. Kierujący pojazdem, przejeżdżając przez chodnik lub drogę dla pieszych, jest obowiązany jechać powoli i ustąpić pierwszeństwa pieszemu.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio podczas jazdy po placu, na którym ze względu na brak wyodrębnienia jezdni i chodników ruch pieszych i pojazdów odbywa się po tej samej powierzchni.

6. Kierujący pojazdem jest obowiązany zachować szczególną ostrożność przy przejeżdżaniu obok oznaczonego przystanku tramwajowego nieznajdującego się przy chodniku. Jeżeli przystanek nie jest wyposażony w wysepkę dla pasażerów, a na przystanek wjeżdża tramwaj lub stoi na nim, kierujący jest obowiązany zatrzymać pojazd w takim miejscu i na taki czas, aby zapewnić pieszemu swobodne dojście do tramwaju lub na chodnik. Przepisy te stosuje się odpowiednio przy ruchu innych pojazdów komunikacji publicznej.

7. W razie przechodzenia przez jezdnię osoby niepełnosprawnej, używającej specjalnego znaku, lub osoby o widocznej ograniczonej sprawności ruchowej, kierujący jest obowiązany zatrzymać pojazd w celu umożliwienia jej przejścia.

Art. 27. [Przejazd dla rowerzystów]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do przejazdu dla rowerzystów, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność i ustąpić pierwszeństwa rowerowi znajdującemu się na przejeździe.

2. (uchylony).

3. Kierujący pojazdem, przejeżdżając przez drogę dla rowerów poza jezdnią, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa rowerowi.

4. Kierującemu pojazdem zabrania się wyprzedzania pojazdu na przejeździe dla rowerzystów i bezpośrednio przed nim, z wyjątkiem przejazdu, na którym ruch jest kierowany.

Art. 28. [Przejazd kolejowy]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do przejazdu kolejowego oraz przejeżdżając przez przejazd, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność. Przed wjechaniem na tory jest on obowiązany upewnić się, czy nie zbliża się pojazd szynowy, oraz przedsięwziąć odpowiednie środki ostrożności, zwłaszcza jeżeli wskutek mgły lub z innych powodów przejrzystość powietrza jest zmniejszona.

2. Kierujący jest obowiązany prowadzić pojazd z taką prędkością, aby mógł go zatrzymać w bezpiecznym miejscu, gdy nadjeżdża pojazd szynowy lub gdy urządzenie zabezpieczające albo dawany sygnał zabrania wjazdu na przejazd.

3. Kierującemu pojazdem zabrania się:

1) objeżdżania opuszczonych zapór lub półzapór oraz wjeżdżania na przejazd, jeżeli opuszczanie ich zostało rozpoczęte lub podnoszenie nie zostało zakończone;

2) wjeżdżania na przejazd, jeżeli po drugiej stronie przejazdu nie ma miejsca do kontynuowania jazdy;

3) wyprzedzania pojazdu na przejeździe kolejowym i bezpośrednio przed nim;

4) omijania pojazdu oczekującego na otwarcie ruchu przez przejazd, jeżeli wymagałoby to wjechania na część jezdni przeznaczoną dla przeciwnego kierunku ruchu.

4. W razie unieruchomienia pojazdu na przejeździe kolejowym, kierujący jest obowiązany niezwłocznie usunąć go z przejazdu, a jeżeli nie jest to możliwe, ostrzec kierującego pojazdem szynowym o niebezpieczeństwie.

5. Kierujący pojazdem lub zespołem pojazdów o długości przekraczającej 10 m, który nie może rozwinać prędkości większej niż 6 km/h, przed wjazdem na przejazd kolejowy jest obowiązany upewnić się, czy w czasie potrzebnym na przejechanie przez ten przejazd nie nadjedzie pojazd szynowy, lub uzgodnić czas tego przejazdu z dróżnikiem kolejowym.

6. Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio przy przejeżdżaniu przez tory tramwajowe; przepis ust. 3 pkt 3 nie dotyczy skrzyżowania lub przejazdu tramwajowego, na którym ruch jest kierowany.

Oddział 8. Ostrzeganie oraz jazda
w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza

Art. 29. [Używanie sygnałów dźwiękowych lub świetlnych]

1. Kierujący pojazdem może używać sygnału dźwiękowego lub świetlnego, w razie gdy zachodzi konieczność ostrzeżenia o niebezpieczeństwie.
2. Zabrania się:
 - 1) nadużywania sygnału dźwiękowego lub świetlnego;
 - 2) używania sygnału dźwiękowego na obszarze zabudowanym, chyba że jest to konieczne w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem;
 - 3) ostrzegania światłami drogowymi w warunkach, w których może to spowodować oślepienie innych kierujących.

Art. 30. [Zmniejszona przejrzystość powietrza]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany zachować szczególną ostrożność w czasie jazdy w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza, spowodowanej mgłą, opadami atmosferycznymi lub innymi przyczynami, a ponadto:
 - 1) kierujący pojazdem silnikowym jest obowiązany:
 - a) włączyć światła mijania lub przeciwmgłowe przednie albo oba te światła jednocześnie,
 - b) poza obszarem zabudowanym podczas mgły dawać krótkotrwałe sygnały dźwiękowe w czasie wyprzedzania lub omijania;
 - 2) kierujący innym pojazdem niż pojazd, o którym mowa w pkt 1, jest obowiązany:
 - a) włączyć światła, w które pojazd jest wyposażony,
 - b) korzystać z pobocza drogi, a jeżeli nie jest to możliwe, jechać jak najbliżej krawędzi jezdni i nie wyprzedzać innego pojazdu.
2. Obowiązek używania światel, o którym mowa w ust. 1, dotyczy kierującego pojazdem także podczas zatrzymania wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego.
3. Kierujący pojazdem może używać tylnych światel przeciwmgłowych, jeżeli zmniejszona przejrzystość powietrza ogranicza widoczność na odległość mniejszą niż 50 m. W razie poprawy widoczności kierujący pojazdem jest obowiązany niezwłocznie wyłączyć te światła.

Oddział 9. Holowanie

Art. 31. [Holowanie pojazdu]

1. Kierujący może holować pojazd silnikowy tylko pod warunkiem, że:
 - 1) prędkość pojazdu holującego nie przekracza 30 km/h na obszarze zabudowanym i 60 km/h poza tym obszarem;
 - 2) pojazd holujący ma włączone światła mijania również w okresie dostatecznej widoczności;

Dział II. Ruch drogowy

3) w pojeździe holowanym znajduje się kierujący, mający uprawnienie do kierowania tym pojazdem, chyba że pojazd jest holowany w sposób wykluczający potrzebę kierowania nim;

4) pojazd holowany jest połączony z pojazdem holującym w sposób wykluczający odczepienie się w czasie jazdy; nie dotyczy to holowania motocykla, który powinien być połączony z pojazdem holującym połączeniem giętkim w sposób umożliwiający łatwe odczepienie;

5) pojazd holowany, z wyjątkiem motocykla, jest oznaczony z tyłu po lewej stronie ostrzegawczym trójkątem odblaskowym, a w okresie niedostatecznej widoczności ma ponadto włączone światła pozycyjne; zamiast oznaczenia trójkątem odblaskowym pojazd holowany może wysyłać żółte sygnały błyskowe w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu;

6) w pojeździe holowanym na połączeniu sztywnym jest sprawny co najmniej jeden układ hamulców, a w pojeździe holowanym na połączeniu giętkim – dwa układy;

7) odległość między pojazdami wynosi nie więcej niż 3 m przy połączeniu sztywnym, a od 4 do 6 m przy połączeniu giętkim, przy czym połączenie jest oznakowane na przemian pasami białymi i czerwonymi albo zaopatrzone w choro-ragiewkę barwy żółtej lub czerwonej; przepisu tego nie stosuje się w razie holowania pojazdów jednostek wojskowych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej.

2. Zabrania się holowania:

1) pojazdu o niesprawnym układzie kierowniczym lub o niesprawnych hamulcach, chyba że sposób holowania wyklucza potrzebę ich użycia;

2) pojazdu za pomocą połączenia giętkiego, jeżeli w pojeździe tym działanie układu hamulcowego uzależnione jest od pracy silnika, a silnik jest unieruchomiony;

3) więcej niż jednego pojazdu, z wyjątkiem pojazdu członowego;

4) pojazdem z przyczepą (naczepą);

5) na autostradzie, z wyjątkiem holowania przez pojazdy przeznaczone do holowania do najbliższego wyjazdu lub miejsca obsługi podróżnych.

3. W razie holowania pojazdu w sposób wykluczający potrzebę kierowania nim lub użycia hamulców, rzeczywista masa całkowita pojazdu holowanego nie może przekraczać rzeczywistej masy całkowitej pojazdu holującego.

Oddział 10. Ruch pojazdów w kolumnie

Art. 52. [Kolumna pojazdów]

1. Liczba pojazdów jadących w zorganizowanej kolumnie nie może przekraczać:

1) samochodów osobowych, motorowerów lub motocykli – 10;

- 2) rowerów jednośladowych – 15;
- 3) pozostałych pojazdów – 5.
- 2. Odległość między jadącymi kolumnami nie może być mniejsza niż 500 m dla kolumn pojazdów samochodowych oraz 200 m dla kolumn pozostałych pojazdów.
- 3. (uchylony).
- 4. Jazda w kolumnie nie zwalnia kierującego pojazdem od przestrzegania obowiązujących przepisów ruchu drogowego.
- 5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do pojazdów uprzywilejowanych oraz do pojazdów jednostek podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej.
- 6. Zabrania się wjeżdżania między jadące w kolumnie rowery jednośladowe oraz pojazdy, o których mowa w ust. 5.
- 7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, kierując się koniecznością zapewnienia porządku oraz zasadą bezpieczeństwa ruchu drogowego, określają, w drodze rozporządzenia, sposób organizacji i oznakowania kolumn pojazdów jednostek podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej.

**Oddział 11. Przepisy dodatkowe o ruchu rowerów,
motorowerów oraz pojazdów zaprzęgowych**

Art. 55. [Ruch rowerem]

1. Kierujący rowerem jednośladowym jest obowiązany korzystać z drogi dla rowerów lub z drogi dla rowerów i pieszych. Kierujący rowerem, korzystając z drogi dla rowerów i pieszych, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność i ustępować miejsca pieszym.

1a. W razie braku drogi dla rowerów lub drogi dla rowerów i pieszych kierujący rowerem jednośladowym jest obowiązany korzystać z pobocza, z zastrzeżeniem art. 16 ust. 5, a jeżeli nie jest to możliwe – z jezdni.

2. Dziecko w wieku do 7 lat może być przewożone na rowerze, pod warunkiem że jest ono umieszczone na dodatkowym siodelku zapewniającym bezpieczną jazdę.

3. Kierującemu rowerem lub motorowerem zabrania się:

- 1) jazdy po jezdni obok innego uczestnika ruchu;
- 2) jazdy bez trzymania co najmniej jednej ręki na kierownicy oraz nóg na pedałach lub podnóżkach;
- 3) czepiania się pojazdów.

4. Na przejeździe dla rowerzystów, kierującemu rowerem zabrania się:

- 1) wjeżdżania bezpośrednio przed jadący pojazd;
- 2) zwalniania lub zatrzymywania się bez uzasadnionej przyczyny.

Dział II. Ruch drogowy

5. Korzystanie z chodnika lub drogi dla pieszych przez kierującego rowerem jednośladowym jest dozwolone wyjątkowo, gdy:

- 1) opiekuje się on osobą w wieku do lat 10 kierującą rowerem lub
- 2) szerokość chodnika wzdłuż drogi, po której ruch pojazdów jest dozwolony z prędkością większą niż 50 km/h, wynosi co najmniej 2 m i brakuje wydzielonej drogi dla rowerów.

6. Kierujący rowerem, korzystając z chodnika lub drogi dla pieszych, jest obowiązany jechać powoli, zachować szczególną ostrożność i ustępować miejsca pieszym.

7. Kierujący rowerem może jechać lewą stroną jezdni na zasadach określonych dla ruchu pieszych w przepisach art. 11 ust. 1-3, jeżeli opiekuje się on osobą kierującą rowerem w wieku do lat 10.

Art. 54. [Pojazd zaprzęgowy]

1. Do zaprzęgu może być używane tylko zwierzę niepłochliwe, odpowiednio sprawne fizycznie i dające sobą kierować.

2. Kierujący pojazdem zaprzęgowym jest obowiązany utrzymywać pojazd i zaprzęg w takim stanie, aby mógł nad nimi panować.

3. Bezpośrednio jeden za drugim może jechać nie więcej niż 5 pojazdów zaprzęgowych. Odległość między piątym pojazdem a następnym nie może być mniejsza niż 200 m.

4. Kierujący pojazdem zaprzęgowym przy wjeżdżaniu na drogę twardą w miejscu, gdzie nie ma dostatecznej widoczności drogi, jest obowiązany prowadzić zwierzę za uzdę.

5. Kierującemu pojazdem zaprzęgowym zabrania się:

- 1) przeciążania zwierzęcia;
- 2) jazdy obok innego uczestnika ruchu na jezdni;
- 3) pozostawiania pojazdu niezabezpieczonego przed ruszeniem;
- 4) jazdy pojazdem na płozach bez dzwonków lub grzechotek.

Rozdział 4 Ruch zwierząt

Art. 55. [Jazda wierzchem]

1. Jazda wierzchem i pędzenie zwierząt powinny się odbywać po drodze przeznaczonej do pędzenia zwierząt. W razie braku takiej drogi jazda wierzchem i pędzenie zwierząt mogą odbywać się po poboczu, a jeżeli brak jest pobocza – po jezdni.

2. Do jazdy wierzchem i pędzenia zwierząt stosuje się odpowiednio przepisy art. 34 ust. 1 i 2 oraz przepisy o ruchu pojazdów.

Art. 56. [Zakazy związane z jazdą wierzchem]

1. Zabrania się jazdy wierzchem:

- 1) bez uzdy;
 - 2) obok innego uczestnika ruchu na jezdni;
 - 3) po drodze oznaczonej znakami z numerem drogi międzynarodowej oraz po drodze, na której obowiązuje zakaz ruchu pojazdów zaprzęgowych;
 - 4) po drodze twardej w okresie niedostatecznej widoczności;
 - 5) po drodze twardej osobie w wieku poniżej 17 lat.
2. Jeździec może prowadzić luzem tylko jedno zwierzę po swojej prawej stronie.

Art. 37. [Pędzenie zwierząt]

1. Zwierzęta w stadzie mogą być pędzone po drodze tylko pod odpowiednim nadzorem. Zwierzę pojedyncze może być prowadzone tylko na uwięzi.
2. Poganiacz zwierząt jest obowiązany:
 - 1) iść po lewej stronie pędzonych zwierząt;
 - 2) w okresie niedostatecznej widoczności nieść latarkę z widocznym z odległości co najmniej 150 m światłem białym.
3. Zwierzęta mogą być prowadzone luzem przy pojeździe zaprzęgowym z jego prawej strony, w liczbie nie większej niż 2 sztuki.
4. Zabrania się:
 - 1) pędzenia zwierząt po drodze oznaczonej znakami z numerem drogi międzynarodowej, a po innej drodze twardej – w okresie od zmierzchu do świtu;
 - 2) pędzenia zwierząt po drodze twardej osobie w wieku poniżej 13 lat;
 - 3) pędzenia zwierząt w poprzek drogi w miejscu niewidocznym na dostateczną odległość;
 - 4) zatrzymywania zwierząt na jezdni;
 - 5) zajmowania przez zwierzęta więcej niż prawej połowy jezdni albo drogi dla pieszych lub rowerów.
5. Rada powiatu może wprowadzić zakaz pędzenia zwierząt na określonych drogach lub obszarach oraz w określonym czasie.

Rozdział 5

Porządek i bezpieczeństwo ruchu na drogach

Oddział 1. Przepisy porządkowe

Art. 38. [Dokumenty]

Kierujący pojazdem jest obowiązany mieć przy sobie i okazywać na żądanie uprawnionego organu wymagane dla danego rodzaju pojazdu lub kierującego:

- 1) dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem;
- 2) dokument stwierdzający dopuszczenie pojazdu do ruchu;
- 3) dokument stwierdzający zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpo-

Dział II. Ruch drogowy

wiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub stwierdzający opłacenie składki tego ubezpieczenia;

- 4) zaświadczenie, o którym mowa w art. 95a ust. 1 pkt 2;
- 5) inne dokumenty, jeżeli obowiązek taki wynika z odrębnej ustawy.

Art. 39. [Obowiązek korzystania z pasów bezpieczeństwa]

1. Kierujący pojazdem samochodowym oraz osoba przewożona takim pojazdem wyposażonym w pasy bezpieczeństwa są obowiązani korzystać z tych pasów podczas jazdy, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Obowiązek korzystania z pasów bezpieczeństwa nie dotyczy:

- 1) osoby mającej orzeczenie lekarskie o przeciwwskazaniu do używania pasów;
- 2) kobiety o widocznej ciąży;
- 3) kierującego taksówką osobową podczas przewożenia pasażera;
- 4) instruktora lub egzaminatora podczas szkolenia lub egzaminowania;
- 5) policjanta, funkcjonariusza Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, inspektora kontroli skarbowej, funkcjonariusza celnego i Służby Więziennej, żołnierza Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej – podczas przewożenia osoby (osób) zatrzymanej;
- 6) funkcjonariusza Biura Ochrony Rządu podczas wykonywania czynności służbowych;
- 7) zespołu medycznego w czasie udzielania pomocy medycznej;
- 8) konwojenta podczas przewożenia wartości pieniężnych;
- 9) osoby chorej lub niepełnosprawnej przewożonej na noszach lub w wózku inwalidzkim.

3. W pojeździe samochodowym wyposażonym w pasy bezpieczeństwa dziecko w wieku do 12 lat, nieprzekraczające 150 cm wzrostu, przewozi się w foteliku ochronnym lub innym urządzeniu do przewożenia dzieci, odpowiadającym wadze i wzrostowi dziecka oraz właściwym warunkom technicznym.

4. Przepis ust. 3 nie dotyczy przewozu dziecka taksówką osobową, pojazdem pogotowia ratunkowego lub Policji.

Art. 40. [Hełm ochronny]

1. Kierujący motocyklem lub motorowerem oraz osoba przewożona takimi pojazdami są obowiązani używać w czasie jazdy hełmów ochronnych odpowiadających właściwym warunkom technicznym.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w odniesieniu do motocykli fabrycznie wyposażonych w pasy bezpieczeństwa.

Art. 41. [Elementy odblaskowe]

Osoba wykonująca roboty lub inne czynności na drodze jest obowiązana używać w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu elementów odblaskowych odpowiadających właściwym warunkom technicznym.

Art. 42. [Niewidomy]

Niewidomy podczas samodzielnego poruszania się po drodze jest obowiązany nieść białą laskę w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu.

Art. 43. [Dzieci na drodze]

1. Dziecko w wieku do 7 lat może korzystać z drogi tylko pod opieką osoby, która osiągnęła wiek co najmniej 10 lat. Nie dotyczy to strefy zamieszkania.

2. Dziecko w wieku do 15 lat, poruszające się po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym, jest obowiązane używać elementów odbłaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą drogi przeznaczonej wyłącznie dla pieszych.

Art. 44. [Wypadek drogowy]

1. Kierujący pojazdem w razie uczestniczenia w wypadku drogowym jest obowiązany:

1) zatrzymać pojazd, nie powodując przy tym zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego;

2) przedsięwziąć odpowiednie środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu w miejscu wypadku;

3) niezwłocznie usunąć pojazd z miejsca wypadku, aby nie powodował zagrożenia lub tamowania ruchu, jeżeli nie ma zabitego lub rannego;

4) podać swoje dane personalne, dane personalne właściciela lub posiadacza pojazdu oraz dane dotyczące zakładu ubezpieczeń, z którym zawarta jest umowa obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, na żądanie osoby uczestniczącej w wypadku.

2. Jeżeli w wypadku jest zabity lub ranny, kierujący pojazdem jest obowiązany ponadto:

1) udzielić niezbędnej pomocy ofiarom wypadku oraz wezwać pogotowie ratunkowe i Policję;

2) nie podejmować czynności, które mogłyby utrudnić ustalenie przebiegu wypadku;

3) pozostać na miejscu wypadku, a jeżeli wezwanie pogotowia lub Policji wymaga oddalenia się – niezwłocznie powrócić na to miejsce.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do innych osób uczestniczących w wypadku.

Art. 45. [Zakazy porządkowe]

1. Zabrania się:

1) kierowania pojazdem, prowadzenia kolumny pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt osobie w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu;

2) holowania pojazdu kierowanego przez osobę, o której mowa w pkt 1;

Dział II. Ruch drogowy

3) otwierania drzwi pojazdu, pozostawiania otwartych drzwi lub wysiadania bez upewnienia się, że nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienia;

4) wykorzystywania drogi lub poszczególnych jej części w sposób niezgodny z przeznaczeniem, chyba że przepisy szczegółowe stanowią inaczej;

5) wjeżdżania na pas między jezdniami;

6) pozostawiania na drodze przedmiotów, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu ruchu; jeżeli jednak usunięcie ich nie jest możliwe, należy je oznaczyć w sposób widoczny w dzień i w nocy;

7) umieszczania na drodze lub w jej pobliżu urządzeń wysyłających lub odbijających światło w sposób powodujący oślepienie albo wprowadzających w błąd uczestników ruchu;

8) samowolnego umieszczania lub włączania albo usuwania lub wyłączania znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń ostrzegawczo-zabezpieczających lub kontrolnych na drodze, jak również zmiany ich położenia lub ich zasłaniania;

9) zaśmiecania lub zanieczyszczania drogi;

10) samowolnego umieszczania na drodze jakichkolwiek znaków, napisów lub symboli.

2. Kierującemu pojazdem zabrania się:

1) korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku;

2) przewożenia osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 1, na rowerze lub motorowerze albo motocyklu, chyba że jest przewożona w bocznym wózku;

3) przewożenia pasażera w sposób niezgodny z art. 39, 40 lub 63 ust. 1;

4) przewożenia w foteliku ochronnym dziecka siedzącego tyłem do kierunku jazdy na przednim siedzeniu pojazdu samochodowego wyposażonego w poduszkę powietrzną dla pasażera;

5) przewożenia, poza specjalnym fotelikiem ochronnym, dziecka w wieku do 12 lat na przednim siedzeniu pojazdu samochodowego.

Oddział 2. Zatrzymanie i postój

Art. 46. [Zatrzymanie i postój pojazdu]

1. Zatrzymanie i postój pojazdu są dozwolone tylko w miejscu i w warunkach, w których jest on z dostatecznej odległości widoczny dla innych kierujących i nie powoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub jego utrudnienia.

2. Kierujący pojazdem, zatrzymując pojazd na jezdni, jest obowiązany ustawić go jak najbliżej jej krawędzi oraz równolegle do niej.

3. W czasie postoju na drodze poza obszarem zabudowanym pojazd powinien znajdować się, jeżeli to tylko możliwe, poza jezdnią.

4. Kierujący pojazdem jest obowiązany stosować sposób zatrzymania lub postoju wskazany znakami drogowymi.

5. Kierujący pojazdem jest obowiązany w czasie postoju zabezpieczyć pojazd przed możliwością jego uruchomienia przez osobę niepowołaną oraz zachować inne środki ostrożności niezbędne do uniknięcia wypadku.

Art. 47. [Zatrzymanie lub postój na chodniku]

1. Dopuszcza się zatrzymanie lub postój na chodniku kołami jednego boku lub przedniej osi pojazdu samochodowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t, pod warunkiem że:

- 1) na danym odcinku jezdni nie obowiązuje zakaz zatrzymania lub postoju;
- 2) szerokość chodnika pozostawionego dla pieszych jest taka, że nie utrudni im ruchu i jest nie mniejsza niż 1,5 m;
- 3) pojazd umieszczony przednią osią na chodniku nie tamuje ruchu pojazdów na jezdni.

2. Dopuszcza się, przy zachowaniu warunków określonych w ust. 1 pkt 2, zatrzymanie lub postój na chodniku przy krawędzi jezdni całego samochodu osobowego, motocykla, motoroweru lub roweru. Inny pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t może być w całości umieszczony na chodniku tylko w miejscu wyznaczonym odpowiednimi znakami drogowymi.

Art. 48. (uchylony).

Art. 49. [Zakaz zatrzymania lub postoju]

1. Zabrania się zatrzymania pojazdu:

- 1) na przejeździe kolejowym, na przejeździe tramwajowym, na skrzyżowaniu oraz w odległości mniejszej niż 10 m od przejazdu lub skrzyżowania;
- 2) na przejściu dla pieszych, na przejeździe dla rowerzystów oraz w odległości mniejszej niż 10 m przed tym przejściem lub przejazdem; na drodze dwukierunkowej o dwóch pasach ruchu zakaz ten obowiązuje także za tym przejściem lub przejazdem;
- 3) w tunelu, na moście lub na wiadukcie;
- 4) na jezdni wzdłuż linii ciągłej oraz w pobliżu jej punktów krańcowych, jeżeli zmusiłoby to innych kierujących pojazdami wielośladowymi do najeżdżania na tę linię;
- 5) na jezdni obok linii przerywanej wyznaczającej krawędź jezdni oraz na jezdni i na poboczu obok linii ciągłej wyznaczającej krawędź jezdni;
- 6) w odległości mniejszej niż 10 m od przedniej strony znaku lub sygnału drogowego, jeżeli zostałyby one zasłonięte przez pojazd;
- 7) na jezdni przy jej lewej krawędzi, z wyjątkiem zatrzymania lub postoju pojazdu na obszarze zabudowanym na drodze jednokierunkowej lub na jezdni dwukierunkowej o małym ruchu;

Dział II. Ruch drogowy

- 8) na pasie między jezdniami;
- 9) w odległości mniejszej niż 15 m od słupka lub tablicy oznaczającej przystanek, a na przystanku z zatoką – na całej jej długości;
- 10) w odległości mniejszej niż 15 m od punktów krańcowych wysepki, jeżeli jezdnia z prawej jej strony ma tylko jeden pas ruchu;
- 11) na drodze dla rowerów.

2. Zabrania się postoju:

- 1) w miejscu utrudniającym wjazd lub wyjazd, w szczególności do i z bramy, garażu, parkingu lub wnęki postojowej;
- 2) w miejscu utrudniającym dostęp do innego prawidłowo zaparkowanego pojazdu lub wyjazd tego pojazdu;
- 3) przed i za przejazdem kolejowym, po obu stronach drogi, na odcinku od przejazdu kolejowego do słupka wskaźnikowego z jedną kreską;
- 4) w strefie zamieszkania w innym miejscu niż wyznaczone w tym celu;
- 5) na obszarze zabudowanym, pojazdu lub zespołu pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 16 t lub o długości przekraczającej 12 m, poza wyznaczonymi w tym celu parkingami.

3. Zabrania się zatrzymania lub postoju pojazdu na autostradzie lub drodze ekspresowej w innym miejscu niż wyznaczone w tym celu. Jeżeli unieruchomienie pojazdu nastąpiło z przyczyn technicznych, kierujący pojazdem jest obowiązany usunąć pojazd z jezdni oraz ostrzec innych uczestników ruchu.

4. Zakaz zatrzymania lub postoju pojazdu nie dotyczy unieruchomienia pojazdu wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego.

Art. 50. [Sygnalizowanie postoju]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany sygnalizować postój pojazdu silnikowego lub przyczepy z powodu uszkodzenia lub wypadku:

- 1) na autostradzie lub drodze ekspresowej – w każdym przypadku;
- 2) na pozostałych drogach twardych:
 - a) poza obszarem zabudowanym – w razie postoju na jezdni w miejscu, w którym jest to zabronione, a na poboczu, jeżeli pojazd nie jest widoczny z dostatecznej odległości,
 - b) na obszarze zabudowanym – w razie postoju na jezdni w miejscu, w którym zatrzymanie jest zabronione.

2. Postój pojazdu, o którym mowa w ust. 1, należy sygnalizować w sposób następujący:

- 1) na autostradzie lub drodze ekspresowej – przez:
 - a) włączenie świateł awaryjnych pojazdu, a jeżeli pojazd nie jest w nie wyposażony, należy włączyć światła pozycyjne,
 - b) umieszczenie ostrzegawczego trójkąta odblaskowego w odległości 100 m za pojazdem; trójkąt ten umieszcza się na jezdni lub poboczu, odpowiednio do miejsca unieruchomienia pojazdu;

2) na pozostałych drogach:

- a) poza obszarem zabudowanym – przez umieszczenie w odległości 30-50 m za pojazdem ostrzegawczego trójkąta odblaskowego i włączenie świateł awaryjnych; w razie gdy pojazd nie jest wyposażony w światła awaryjne, należy włączyć światła pozycyjne,
- b) na obszarze zabudowanym – przez włączenie świateł awaryjnych, a jeżeli pojazd nie jest w niego wyposażony, należy włączyć światła pozycyjne i umieścić ostrzegawczy trójkąt odblaskowy za pojazdem lub na nim, na wysokości nie większej niż 1 m.

3. Sygnalizowanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, obowiązuje przez cały czas postoju pojazdu.

Art. 50a. [Usuwanie pojazdów]

1. Pojazd pozostawiony bez tablic rejestracyjnych lub pojazd, którego stan wskazuje na to, że nie jest używany, może zostać usunięty z drogi przez straż gminną lub Policję na koszt właściciela lub posiadacza.

2. Pojazd usunięty w trybie określonym w ust. 1, nieodebrany na wezwanie gminy przez uprawnioną osobę w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia, uznaje się za porzucony z zamiarem wyzbycia się. Pojazd ten przechodzi na własność gminy z mocy ustawy.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, gdy nieodebranie pojazdu nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby zobowiązanej.

4. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, gdy w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia pojazdu nie została ustalona osoba uprawniona do jego odbioru.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, kierując się zasadą poszanowania prawa własności oraz potrzebą zapewnienia porządku na drogach publicznych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb oraz jednostki i warunki ich współdziałania w zakresie usuwania pojazdów bez tablic rejestracyjnych lub których stan wskazuje na to, że nie są używane;
- 2) tryb postępowania w zakresie przejęcia pojazdu na własność gminy.

Oddział 3. Używanie świateł zewnętrznych

Art. 51. [Światła mijania]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany używać świateł mijania podczas jazdy w warunkach normalnej przejrzystości powietrza:

- 1) w czasie od zmierzchu do świtu;
- 2) w okresie od 1 października do ostatniego dnia lutego – przez całą dobę;
- 3) w tunelu.

2. W czasie od świtu do zmierzchu w warunkach normalnej przejrzystości powietrza, zamiast świateł mijania, kierujący pojazdem może używać świateł do jazdy dziennej.

Dział II. Ruch drogowy

3. W czasie od zmierzchu do świtu, na nieoświetlonych drogach, zamiast świateł mijania lub łącznie z nimi, kierujący pojazdem może używać świateł drogowych, o ile nie oślepi innych kierujących albo pieszych poruszających się w kolumnie. Kierujący pojazdem, używając świateł drogowych, jest obowiązany przełączyć je na światła mijania w razie zbliżania się:

1) pojazdu nadjeżdżającego z przeciwka, przy czym jeżeli jeden z kierujących wyłączył światła drogowe – drugi jest obowiązany uczynić to samo;

2) do pojazdu poprzedzającego, jeżeli kierujący może być oślepiony;

3) pojazdu szynowego lub komunikacji wodnej, jeżeli poruszają się w takiej odległości, że istnieje możliwość oślepienia kierujących tymi pojazdami.

4. Kierujący motocyklem, motorowerem lub pojazdem szynowym jest obowiązany używać podczas jazdy świateł mijania, z zastrzeżeniem ust. 3.

5. Na drodze krętej, oznaczonej odpowiednimi znakami drogowymi, kierujący pojazdem może używać przednich świateł przeciwmgłowych od zmierzchu do świtu, również w warunkach normalnej przejrzystości powietrza.

6. Przepisów ust. 1-4 nie stosuje się do kierujących pojazdami, które nie są wyposażone w światła mijania, drogowe lub światła do jazdy dziennej. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 3 zamiast tych świateł należy używać świateł stanowiących obowiązkowe wyposażenie pojazdów.

7. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio podczas zatrzymania pojazdu, wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego. Jeżeli zatrzymanie trwa ponad 1 minutę, dopuszcza się wyłączenie świateł zewnętrznych pojazdu, o ile na tym samym pasie ruchu, przed tym pojazdem i za nim, stoją inne pojazdy.

Art. 52. [Światła pozycyjne]

1. Kierujący pojazdem silnikowym lub szynowym, w warunkach niedostatecznej widoczności, podczas zatrzymania niewynikającego z warunków ruchu lub przepisów ruchu drogowego oraz podczas postoju, jest obowiązany używać świateł pozycyjnych przednich i tylnych lub świateł postojowych. W pojeździe niezłączonym z przyczepą oraz w zespole pojazdów o długości nieprzekraczającej 6 m dopuszcza się włączenie świateł postojowych jedynie od strony środka jezdni.

2. Podczas zatrzymania lub postoju, w miejscu oświetlonym w stopniu zapewniającym widoczność pojazdu lub znajdującym się poza jezdnią i poboczem, wszystkie światła pojazdu mogą być wyłączone. Przepis ten nie dotyczy pojazdu szynowego oraz pojazdu, na którym znajduje się urządzenie lub ładunek, wystające poza pojazd i wymagające oznaczenia odrębnymi światłami.

3. Światło oświetlające przedmioty przydrożne (szperacz) może być włączone tylko podczas zatrzymania lub postoju, pod warunkiem że nie oślepi innych uczestników ruchu. Ograniczenie to nie dotyczy pojazdu uprzywilejowanego.

Oddział 4. Warunki używania pojazdów w ruchu drogowym

Art. 53. [Pojazd uprzywilejowany]

1. Pojazdem uprzywilejowanym w ruchu drogowym może być pojazd samochodowy:

- 1) jednostek ochrony przeciwpożarowej;
- 2) pogotowia ratunkowego;
- 3) Policji;
- 4) jednostki ratownictwa chemicznego;
- 5) Straży Granicznej;
- 6) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 7) Agencji Wywiadu;
- 8) Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9) Służby Więziennej;
- 10) Biura Ochrony Rządu;
- 10a) kontroli skarbowej;
- 10b) Służby Celnej;
- 11) Inspekcji Transportu Drogowego;

12) jednostki niewymienionej w pkt 1-11, jeżeli jest używany w związku z ratowaniem życia lub zdrowia ludzkiego – na podstawie zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

1a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych stwierdza wygaśnięcie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 12, gdy ustaną okoliczności uzasadniające wykorzystanie pojazdu jako uprzywilejowanego.

2. Kierujący pojazdem uprzywilejowanym może, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do przepisów o ruchu pojazdów, zatrzymaniu i postoju oraz do znaków i sygnałów drogowych tylko w razie, gdy:

- 1) uczestniczy:
 - a) w akcji związanej z ratowaniem życia, zdrowia ludzkiego lub mienia albo koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku publicznego albo
 - b) w przejeździe kolumny pojazdów uprzywilejowanych,
 - c) w wykonywaniu zadań związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, którym na mocy odrębnych przepisów przysługuje ochrona;

2) pojazd wysyła jednocześnie sygnały świetlne i dźwiękowe; po zatrzymaniu pojazdu nie wymaga się używania sygnału dźwiękowego;

- 3) w pojeździe włączone są światła drogowe lub mijania.

3. Kierujący pojazdem uprzywilejowanym jest obowiązany stosować się do poleceń i sygnałów dawanych przez osoby kierujące ruchem lub upoważnione do jego kontroli.

Dział II. Ruch drogowy

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia porządku, sprawności i bezpieczeństwa ruchu drogowego, określi, w drodze rozporządzenia, okoliczności, w jakich używane są pojazdy uprzywilejowane w kolumnach.

Art. 54. [Pojazd wykonujący prace na drodze]

1. Pojazd wykonujący na drodze prace porządkowe, remontowe lub modernizacyjne powinien wysyłać żółte sygnały błyskowe.

2. Kierujący pojazdem, o którym mowa w ust. 1, może, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do przepisów o obowiązku jazdy na jezdni lub przy jej prawej krawędzi oraz o zatrzymaniu i postoju, z tym że:

1) na jezdni jednokierunkowej oraz poza obszarem zabudowanym, podczas oczyszczania drogi ze śniegu, dopuszcza się również jazdę przy lewej krawędzi jezdni;

2) jazdę po chodniku dopuszcza się tylko przy zachowaniu bezpieczeństwa pieszych.

2a. Kierujący pojazdem, o którym mowa w ust. 1, może korzystać z autostrady lub drogi ekspresowej nawet wtedy, gdy pojazd ten nie jest pojazdem samochodowym lub jego konstrukcja uniemożliwia rozwinięcie prędkości co najmniej 40 km/h.

3. Pojazd, który ze względu na konstrukcję, ładunek lub nietypowe zachowanie na drodze może zagrażać bezpieczeństwu w ruchu drogowym, powinien wysyłać żółte sygnały błyskowe.

4. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 31 ust. 1 pkt 5, używania żółtych sygnałów błyskowych do innych celów niż określone w ust. 1 i 3.

Art. 55. [Pojazd do nauki jazdy]

1. Pojazd do nauki jazdy lub przeprowadzania egzaminu państwowego oznacza się tablicą kwadratową barwy niebieskiej z białą literą „L”, umieszczoną na pojeździe. W warunkach niedostatecznej widoczności tablica umieszczona na pojeździe, z wyłączeniem tablicy na motocyklu, powinna być oświetlona. Tablica, którą oznaczony jest motocykl, powinna być wykonana z materiału odbłaskowego.

2. Podczas kierowania pojazdem do nauki jazdy przez osobę inną niż osoba ubiegająca się o uprawnienie do kierowania pojazdem tablica, o której mowa w ust. 1, powinna być zasłonięta lub złożona.

3. Kierujący pojazdem, przejeżdżając obok pojazdu, o którym mowa w ust. 1, lub jadąc za nim, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność.

Art. 56. (uchylony).

Art. 57. [Przewóz dzieci i młodzieży]

1. Pojazd przewożący zorganizowaną grupę dzieci lub młodzieży w wieku do 18 lat oznacza się z przodu i z tyłu kwadratowymi tablicami barwy żółtej z symbolem dzieci barwy czarnej. W warunkach niedostatecznej widoczności tablice powinny być oświetlone,

chyba że są wykonane z materiału odblaskowego. Kierujący tym pojazdem jest obowiązany włączyć światła awaryjne podczas wsiadania lub wysiadania dzieci lub młodzieży.

2. Kierujący pojazdem, omijając pojazd, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany w czasie wsiadania lub wysiadania dzieci lub młodzieży zachować szczególną ostrożność i w razie potrzeby zatrzymać się.

3. Zabrania się oznaczania pojazdu tablicami, o których mowa w ust. 1, w czasie gdy dzieci lub młodzież nie są przewożone.

Art. 57a. [Autobus szkolny]

1. Kierujący autobusem szkolnym podczas wsiadania lub wysiadania dzieci jest obowiązany włączyć światła awaryjne.

2. Kierujący pojazdem, przejeżdżając obok autobusu szkolnego, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność.

3. Jeżeli autobus szkolny przewozi inne osoby lub nie przewozi żadnych osób, tablice z napisem „autobus szkolny” powinny być zdjęte, zasłonięte lub złożone.

Art. 58. [Przewóz osób niepełnosprawnych]

1. Pojazd przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu osób niepełnosprawnych oznacza się z przodu i z tyłu kwadratowymi tablicami barwy niebieskiej z międzynarodowym symbolem wózka inwalidzkiego barwy białej. Tablice te powinny być wykonane z materiału odblaskowego. Kierujący tym pojazdem jest obowiązany włączyć światła awaryjne podczas wsiadania lub wysiadania osoby niepełnosprawnej.

2. Kierujący pojazdem, omijając pojazd, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany w czasie wsiadania lub wysiadania osoby niepełnosprawnej zachować szczególną ostrożność i w razie potrzeby zatrzymać się.

Art. 59. [Ruch międzynarodowy]

1. Pojazd zarejestrowany w Rzeczypospolitej Polskiej, który ma być używany w ruchu międzynarodowym, powinien być oznaczony znakiem z literami „PL”.

2. Pojazd zarejestrowany za granicą uczestniczący w ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinien być oznaczony znakiem określającym państwo, w którym jest zarejestrowany.

3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 i 2, uważa się za spełniony, jeżeli na tablicy rejestracyjnej jest umieszczony znak określający państwo, w którym pojazd został zarejestrowany.

Art. 60. [Zakazy dla kierujących pojazdami]

1. Zabrania się:

1) używania pojazdu w sposób zagrażający bezpieczeństwu osoby znajdującej się w pojeździe lub poza nim;

Dział II. Ruch drogowy

2) zakrywania świateł oraz urządzeń sygnalizacyjnych, tablic rejestracyjnych lub innych wymaganych tablic albo znaków, które powinny być widoczne;

3) ozdabiania tablic rejestracyjnych oraz umieszczania z przodu lub z tyłu pojazdu znaków, napisów lub przedmiotów, które ograniczają czytelność tych tablic;

4) umieszczania na pojeździe znaku określającego inne państwo niż to, w którym pojazd został zarejestrowany.

2. Zabrania się kierującemu:

1) oddalania się od pojazdu, gdy silnik jest w ruchu;

2) używania pojazdu w sposób powodujący uciążliwości związane z nadmierną emisją spalin do środowiska lub nadmiernym hałasem;

3) pozostawiania pracującego silnika podczas postoju na obszarze zabudowanym; nie dotyczy to pojazdu wykonującego czynności na drodze;

4) ciągnięcia za pojazdem osoby na nartach, sankach, wrotkach lub innym podobnym urządzeniu;

5) używania opon z umieszczonymi w nich na trwałe elementami przeciślizgowymi.

3. Używanie łańcuchów przeciślizgowych na oponach jest dozwolone tylko na drodze pokrytej śniegiem.

Art. 61. [Przewóz ładunków]

1. Ładunek nie może powodować przekroczenia dopuszczalnej masy całkowitej lub dopuszczalnej ładowności pojazdu.

2. Ładunek na pojeździe umieszcza się w taki sposób, aby:

1) nie powodował przekroczenia dopuszczalnych nacisków osi pojazdu na drogę;

2) nie naruszał stateczności pojazdu;

3) nie utrudniał kierowania pojazdem;

4) nie ograniczał widoczności drogi lub nie zasłaniał świateł, urządzeń sygnalizacyjnych, tablic rejestracyjnych lub innych tablic albo znaków, w które pojazd jest wyposażony.

3. Ładunek umieszczony na pojeździe powinien być zabezpieczony przed zmianą położenia lub wywoływaniem nadmiernego hałasu. Nie może on mieć odrażającego wyglądu lub wydzielać odrażającej woni.

4. Urządzenia służące do mocowania ładunku powinny być zabezpieczone przed rozluźnieniem się, swobodnym zwisaniem lub spadnięciem podczas jazdy.

5. Ładunek sypki może być umieszczony tylko w szczelnej skrzyni ładunkowej, zabezpieczonej dodatkowo odpowiednimi zasłonami uniemożliwiającymi wysypywanie się ładunku na drogę.

6. Ładunek wystający poza płaszczyznę obrysu pojazdu może być na nim umieszczony tylko przy zachowaniu następujących warunków:

1) ładunek wystający poza boczne płaszczyzny obrysu pojazdu może być umieszczony tylko w taki sposób, aby całkowita szerokość pojazdu z ładunkiem nie przekraczała 2,55 m, a przy szerokości pojazdu 2,55 m nie przekraczała 3 m, jednak pod warunkiem umieszczenia ładunku, tak aby z jednej strony nie wystawał na odległość większą niż 23 cm;

2) ładunek nie może wystawać z tyłu pojazdu na odległość większą niż 2 m od tylnej płaszczyzny obrysu pojazdu lub zespołu pojazdów; w przypadku przyczepy kłonicowej odległość tę liczy się od osi przyczepy;

3) ładunek nie może wystawać z przodu pojazdu na odległość większą niż 0,5 m od przedniej płaszczyzny obrysu i większą niż 1,5 m od siedzenia dla kierującego.

7. Przy przewozie drewna długiego dopuszcza się wystawianie ładunku z tyłu za przyczepę kłonicową na odległość nie większą niż 5 m.

8. Ładunek wystający poza przednią lub boczne płaszczyzny obrysu pojazdu powinien być oznaczony. Dotyczy to również ładunku wystającego poza tylną płaszczyznę obrysu pojazdu na odległość większą niż 0,5 m.

9. Ustala się następujące oznakowanie ładunku:

1) ładunek wystający z przodu pojazdu oznacza się chorągiewką barwy pomarańczowej lub dwoma białymi i dwoma czerwonymi pasami, tak aby były widoczne z boków i z przodu pojazdu, a w okresie niedostatecznej widoczności ponadto światłem białym umieszczonym na najbardziej wystającej do przodu części ładunku;

2) ładunek wystający z boku pojazdu oznacza się chorągiewką barwy pomarańczowej o wymiarach co najmniej 50 x 50 cm, umieszczoną przy najbardziej wystającej krawędzi ładunku, a ponadto w okresie niedostatecznej widoczności białym światłem odblaskowym skierowanym do przodu oraz czerwonym światłem i czerwonym światłem odblaskowym skierowanym do tyłu; światła te nie powinny znajdować się w odległości większej niż 40 cm od najbardziej wystającej krawędzi ładunku; jeżeli długość wystającego z boku ładunku, mierzona wzdłuż pojazdu, przekracza 3 m, to chorągiewkę i światła umieszcza się odpowiednio przy przedniej i tylnej części ładunku;

3) ładunek wystający z tyłu pojazdu oznacza się pasami białymi i czerwonymi umieszczonymi bezpośrednio na ładunku lub na tarczy na jego tylnej płaszczyźnie albo na zawieszanej na końcu ładunku bryle geometrycznej (np. stożku, ostrosłupie); widoczna od tyłu łączna powierzchnia pasów powinna wynosić co najmniej 1000 cm², przy czym nie może być mniej niż po dwa pasy każdej barwy; ponadto w okresie niedostatecznej widoczności na najbardziej wystającej do tyłu krawędzi ładunku umieszcza się czerwone światło i czerwone światło odblaskowe; przy przewozie drewna długiego zamiast oznakowania pasami białymi i czerwonymi dopuszcza się oznakowanie końca ładunku chorągiewką lub tarczą barwy pomarańczowej;

Dział II. Ruch drogowy

4) ładunek wystający z tyłu samochodu osobowego lub przyczepy ciągniętej przez samochód osobowy może być oznaczony chorągiewką barwy czerwonej o wymiarach co najmniej 50 x 50 cm, umieszczoną przy najbardziej wystającej krawędzi ładunku.

10. Wysokość pojazdu z ładunkiem nie może przekraczać 4 m.

11. Jeżeli masa, naciski osi lub wymiary pojazdu wraz z ładunkiem lub bez ładunku są większe od dopuszczalnych, przewidzianych dla danej drogi w przepisach określających warunki techniczne pojazdów oraz określonych w ust. 6, 8 i 10, przejazd pojazdu jest dozwolony tylko pod warunkiem uzyskania zezwolenia.

12. (uchylony).

13. (uchylony).

14. (uchylony).

Art. 62. [Rzeczywista masa całkowita przyczepy]

1. Rzeczywista masa całkowita przyczepy ciągniętej przez:

1) samochód osobowy, samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t lub autobus – nie może przekraczać rzeczywistej masy całkowitej pojazdu ciągniętego;

2) samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t – nie może przekraczać rzeczywistej masy całkowitej tego samochodu powiększonej o 40%;

3) motocykl lub motorower – nie może przekraczać masy własnej motocykla lub motoroweru, jednak nie może przekraczać 100 kg.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy naczep.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej oraz straży pożarnej.

4. Zespół pojazdów może składać się najwyżej z 3 pojazdów, a zespół ciągnięty przez pojazd silnikowy inny niż ciągnik rolniczy lub pojazd wolnobieżny – z 2 pojazdów.

4a. Długość zespołu 2 pojazdów nie może przekraczać 18,75 m, a 3 pojazdów – 22 m, z wyjątkiem zespołu pojazdów złożonego z:

1) pojazdu samochodowego i naczepy, których długość nie może przekraczać 16,5 m;

2) motocykla i przyczepy, motoroweru lub roweru i przyczepy, którego długość nie może przekraczać 4 m.

4b. Przejazd zespołu pojazdów złożonego z liczby pojazdów większej niż określona w ust. 4 lub o długości większej niż określona w ust. 4a wymaga zezwolenia, o którym mowa w art. 64 ust. 1.

5. Długości zespołów pojazdów określone w ust. 4a nie dotyczą tramwajów.

Art. 63. [Przewóz osób]

1. Przewóz osób może odbywać się tylko pojazdem do tego przeznaczonym lub przystosowanym. Liczba przewożonych osób nie może przekraczać liczby miejsc okre-

ślonych w dowodzie rejestracyjnym, z zastrzeżeniem ust. 4. W pojeździe niepodlegającym rejestracji liczba przewożonych osób wynika z konstrukcyjnego przeznaczenia pojazdu.

2. Dopuszcza się przewóz osób samochodem ciężarowym poza kabiną kierowcy, pod warunkiem że:

- 1) pojazd odpowiada wymaganym warunkom technicznym do przewozu osób;
- 2) osoby nie znajdują się między ładunkiem a kabiną kierowcy;
- 3) osoby przewożone są na miejscach siedzących;
- 4) pojazd nie przekracza prędkości 50 km/h.

3. Zabrania się przewozu osób w przyczepie, z tym że dopuszcza się przewóz:

1) dzieci do szkół lub przedszkoli i z powrotem w przyczepie dostosowanej do przewozu osób, ciągniętej przez ciągnik rolniczy;

2) konwojentów, drużyn roboczych i osób wykonujących czynności ładunkowe w przyczepie ciągniętej przez ciągnik rolniczy, pod warunkiem że:

- a) liczba przewożonych osób nie przekracza 5,
- b) osoby stojące trzymają się uchwytów,
- c) osoby nie znajdują się pomiędzy ładunkiem a przednią ścianą przyczepy,
- d) prędkość zespołu pojazdów nie przekracza 20 km/h.

4. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się do przewozu pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej, Służby Więziennej oraz straży pożarnej.

5. Kierującemu pojazdem silnikowym, który przewozi osobę, zabrania się palenia tytoniu lub spożywania pokarmów w czasie jazdy. Nie dotyczy to kierującego samochodem ciężarowym, który przewozi osobę w kabinie kierowcy, i kierującego samochodem osobowym, z wyjątkiem taksówki.

Art. 64. [Zezwolenie na przejazd]

1.² Ruch pojazdu lub zespołu pojazdów, którego naciski osi wraz z ładunkiem lub bez ładunku są większe od dopuszczalnych, przewidzianych dla danej drogi w przepisach o drogach publicznych, albo którego wymiary lub masa wraz z ładunkiem lub bez niego są większe od dopuszczalnych, przewidzianych w przepisach niniejszej ustawy, jest dozwolony tylko pod warunkiem uzyskania zezwolenia.

2. Zezwolenia na przejazd, o których mowa w ust. 1, wydaje się:

- 1) na czas nieokreślony;
- 2) na czas określony w zezwoleniu;

² Ust. 1 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 179, poz. 1486), obowiązuje od dnia 4 października 2005 r.

Dział II. Ruch drogowy

- 3) na jednokrotny przejazd w wyznaczonym czasie po ustalonej trasie;
- 4) na jednokrotny przejazd po drogach krajowych, w wyznaczonym czasie, pojazdu przekraczającego granicę państwa przy wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- 3. Zezwolenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, wydaje starosta.
- 4. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, wydaje Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad lub upoważniona przez niego państwowa lub samorządowa jednostka organizacyjna, po uzgodnieniu z właściwymi dla trasy przejazdu zarządami dróg, jeżeli istnieje możliwość wyznaczenia trasy przejazdu, w szczególności ze względu na stan techniczny drogi i innych obiektów budowlanych położonych w jej pobliżu.
- 4a. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4, wydaje naczelnik urzędu celnego.
- 4b. W zezwoleniu, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, określa się warunki przejazdu pojazdu lub zespołu pojazdów, o którym mowa w ust. 1, które mogą zawierać w szczególności wymóg pilotowania przez odpowiednio wyposażony i oznakowany inny pojazd.
- 5. Przepis ust. 1 nie dotyczy:
 - 1) pojazdów straży pożarnej biorących udział w akcjach ratowniczych;
 - 2) należących do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji lub Straży Granicznej pojazdów specjalnych, pojazdów używanych do celów specjalnych oraz pojazdów używanych w związku z przewozem pojazdów specjalnych.
- 6. Minister właściwy do spraw transportu, w drodze rozporządzenia, określi:
 - 1) szczegółowe warunki i tryb wydawania zezwoleń, o których mowa w ust. 1, ustalając w szczególności:
 - a) pojazdy, dla których wydawane są poszczególne rodzaje zezwoleń,
 - b) wymagania i stan techniczny dróg, które umożliwiają wyznaczenie trasy przejazdu,
 - 2) warunki przejazdu pojazdu lub zespołu pojazdów, o którym mowa w ust. 1,
 - 3) warunki i sposób pilotowania oraz wyposażenie i oznakowanie pojazdów wykonujących pilotaż
 - kierując się w szczególności koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- 7. Minister Obrony Narodowej oraz minister właściwy do spraw wewnętrznych i Minister Sprawiedliwości, uwzględniając szczególny charakter zadań związanych z obronnością oraz konieczność zapewnienia porządku, sprawności i bezpieczeństwa ruchu, określają, w drodze rozporządzenia:
 - 1) warunki poruszania się po drogach pojazdów, o których mowa w ust. 5;
 - 2) warunki przewozu osób pojazdami, o których mowa w art. 63 ust. 4.

Oddział 5. Wykorzystanie dróg w sposób szczególny

Art. 65. [Zezwolenie na imprezy na drodze]

Zawody sportowe, rajdy, wyścigi, zgromadzenia i inne imprezy, które powodują utrudnienia w ruchu lub wymagają korzystania z drogi w sposób szczególny, mogą się odbywać pod warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa i porządku podczas trwania imprezy oraz uzyskania zezwolenia na jej przeprowadzenie.

Art. 65a. [Obowiązki organizatora imprezy]

1. Organizator imprezy jest obowiązany zapewnić bezpieczeństwo osobom obecnym na imprezie oraz porządek podczas trwania imprezy.

2. Organizator imprezy jest obowiązany zapewnić:

1) spełnienie wymagań określonych w szczególności w przepisach prawa budowlanego, przepisach sanitarnych, przepisach dotyczących ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska;

2) wyróżniającą się elementami ubioru służbę porządkową i informacyjną;

3) pomoc medyczną i przedmedyczną, dostosowaną do liczby uczestników imprezy, a także odpowiednie zaplecze higieniczno-sanitarne;

4) drogi ewakuacyjne oraz drogi umożliwiające dojazd służb ratowniczych i Policji, Straży Granicznej oraz Żandarmerii Wojskowej;

5) warunki zorganizowania łączności między podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy;

6) sprzęt ratowniczy i gaśniczy oraz środki gaśnicze niezbędne do zabezpieczenia działań ratowniczo-gaśniczych;

7) w razie potrzeby pomieszczenie dla służb kierujących zabezpieczeniem imprezy;

8) środki techniczne niezbędne do zabezpieczenia imprezy, a w szczególności:

a) znaki lub tablice ostrzegawcze i informacyjne,

b) liny, taśmy lub wstęgi służące do oznaczenia trasy lub miejsca imprezy,

c) bariery, płotki lub przegrody służące do odgradzania miejsca imprezy.

3. Organizator imprezy jest obowiązany:

1) uzgodnić z organami zarządzającymi ruchem na drogach przebieg trasy, na której ma się odbyć impreza;

2) współdziałać z Policją oraz, jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej albo na drogach przebiegających przez tereny lub przyległych do terenów będących w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej lub na drogach przyległych do tych terenów, odpowiednio ze Strażą Graniczną lub Żandarmerią Wojskową:

a) uzgadniając przebieg trasy lub miejsce imprezy,

b) stosując polecenia dotyczące prawidłowego zabezpieczenia imprezy,

c) dokonując wspólnego objazdu trasy lub miejsca imprezy;

Dział II. Ruch drogowy

- 3) sporządzić plan określający sposoby zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprezy na terenie poszczególnych województw, obejmujący:
- a) listę osób wchodzących w skład służby porządkowej, ich rozmieszczenie oraz elementy ubioru wyróżniające te osoby,
 - b) pisemną instrukcję określającą zadania służb porządkowych, opracowaną w uzgodnieniu z Policją,
 - c) rodzaj i ilość środków technicznych, o których mowa w ust. 2 pkt 8, oraz miejsce ich rozlokowania,
 - d) rodzaje, zakres i sposób zabezpieczenia ratowniczego imprezy, w uzgodnieniu z właściwym komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej oraz innymi służbami ratowniczymi, w tym z właściwymi dysponentami jednostek systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego,
 - e) sposób oznaczenia miejsc niebezpiecznych dla uczestników imprezy,
 - f) oznakowanie pojazdów uczestniczących w imprezie i towarzyszących tej imprezie,
 - g) rodzaje zezwoleń umożliwiających poruszanie się osób lub pojazdów w miejscach wyłączonych z ruchu publicznego,
 - h) organizację łączności bezprzewodowej między organizatorem imprezy a Policją w trakcie trwania imprezy,
 - i) sposób informowania o ograniczeniach w ruchu drogowym wynikających z przebiegu imprezy – przed imprezą i w trakcie jej trwania;
- 4) opracować regulamin oraz program imprezy;
- 5) ustalić z Policją oraz, jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej albo na drogach przebiegających przez tereny lub przyległych do terenów będących w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, odpowiednio ze Strażą Graniczną lub Żandarmerią Wojskową terminy wspólnych spotkań organizowanych w celu uzgodnienia spraw związanych z zabezpieczeniem imprezy;
- 6) zapewnić realizację planu, o którym mowa w pkt 3;
- 7) uzgodnić z zarządcą drogi obszar wykorzystania pasa drogowego oraz sposób i termin przywrócenia go do stanu poprzedniego;
- 8) powiadomić przedsiębiorstwa komunikacji publicznej o przewidywanym czasie występowania utrudnień w ruchu drogowym;
- 9) na polecenie organu zarządzającego ruchem na drodze opracować projekt organizacji ruchu w uzgodnieniu z Policją;
- 10) udzielić dokładnych informacji dotyczących imprezy, na żądanie Policji lub innych podmiotów wymienionych w pkt 1, 2, 7 i 8, a także wojewody właściwego ze względu na miejsce odbywania się imprezy, jeżeli są one niezbędne do realizacji ich zadań w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego;

11) przekazywać do wiadomości publicznej informacje o utrudnieniach w ruchu wynikających z planowanej imprezy.

4. Bezpieczeństwo i porządek podczas imprez zapewnia Policja, z tym że jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej albo jest przeprowadzana na drogach przebiegających lub przyległych do terenów będących w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, odpowiednio we współdziałaniu ze Strażą Graniczną, Żandarmerią Wojskową lub z wojskowymi organami porządkowymi:

1) w czasie przygotowywania imprezy – opracowując własny plan zabezpieczenia imprezy;

2) w czasie trwania imprezy:

- a) wystawiając posterunki kierowania ruchem i blokady ruchu,
- b) pilotując, w razie potrzeby, przejazd lub przejście uczestników imprezy,
- c) organizując objazdy wynikające z przeprowadzonej imprezy na drodze;

3) po zakończeniu imprezy – przywracając płynność ruchu na drodze.

Art. 65b. [Wniosek o udzielenie zezwolenia]

1. Zezwolenie, o którym mowa w art. 65, wydaje w drodze decyzji administracyjnej, na pisemny wniosek organizatora imprezy, zwany dalej „wnioskiem”, złożony co najmniej na 30 dni przed planowym terminem jej rozpoczęcia, organ zarządzający ruchem na drodze, na której odbywa się impreza, z tym że jeżeli impreza odbywa się na drogach podległych kilku organom – organem właściwym jest:

1) w przypadku dróg różnych kategorii – organ zarządzający ruchem na drodze wyższej kategorii;

2) w przypadku dróg tej samej kategorii – organ właściwy ze względu na miejsce rozpoczęcia imprezy.

2. Organizator imprezy przesyła w terminie określonym w ust. 1 kopię wniosku wraz z wymaganymi dokumentami do:

1) właściwego ze względu na miejsce rozpoczęcia imprezy komendanta wojewódzkiego Policji, a także

2) komendanta oddziału Straży Granicznej – jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej lub

3) komendanta jednostki Żandarmerii Wojskowej – jeżeli impreza jest przeprowadzana na drogach przebiegających lub przyległych do terenów będących w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej.

3. Wniosek powinien zawierać w szczególności:

1) imię, nazwisko lub nazwę oraz adres zamieszkania lub siedzibę organizatora imprezy;

2) rodzaj i nazwę imprezy;

Dział II. Ruch drogowy

- 3) informację o miejscu i dacie rozpoczęcia, przebiegu oraz zakończenia imprezy;
- 4) informację o przewidywanej liczbie uczestników imprezy;
- 5) wykaz osób reprezentujących organizatora w sprawach zabezpieczenia trasy lub miejsca imprezy na terenie poszczególnych województw;
- 6) podpis organizatora lub jego przedstawiciela.

4. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) szczegółowy regulamin imprezy, określający w szczególności zasady zachowania uczestników imprezy istotne dla bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- 2) wykaz osób odpowiedzialnych za prawidłowy przebieg i zabezpieczenie imprezy na terenie poszczególnych województw oraz w miejscach rozpoczęcia i zakończenia każdego odcinka, a także w miejscach wymagających szczególnego zabezpieczenia;
- 3) program imprezy ze szczegółowym opisem trasy i podaniem odległości między poszczególnymi jej odcinkami oraz określony w minutach i kilometrach program przejazdu lub przejścia uczestników przez poszczególne miejscowości i granice województw;
- 4) plan zabezpieczenia trasy lub miejsca określony w art. 65a ust. 3 pkt 3;
- 5) zobowiązanie organizatora do przywrócenia do poprzedniego stanu pasa drogowego na trasie przejazdu, przejścia lub miejsca pobytu uczestników imprezy, a w przypadku uszkodzenia pasa drogowego lub urządzeń drogowych będącego następstwem imprezy – do ich bezzwłocznego naprawienia lub pokrycia kosztów tych napraw;

6) pisemną zgodę właściciela lasu na przeprowadzenie imprezy w razie przeprowadzania jej na terenach leśnych.

5. Organ, o którym mowa w ust. 1, wydaje zezwolenie po:

- 1) zasięgnięciu opinii właściwego ze względu na miejsce imprezy komendanta wojewódzkiego Policji, a w przypadku imprezy odbywającej się na drogach w strefie nadgranicznej albo na drogach przebiegających lub przyległych do terenów będących w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej – odpowiednio właściwego komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta jednostki Żandarmerii Wojskowej; opinię doręcza się organowi, który o nią wystąpił, w terminie 14 dni od dnia wystąpienia;
- 2) uzgodnieniu zakresu ograniczenia ruchu i wynikających stąd warunków przeprowadzenia imprezy z organami zarządzającymi ruchem na drogach, na których ma się odbyć impreza.

Art. 65c. [Odmowa wydania zezwolenia]

Organ wydający zezwolenie odmawia jego wydania:

- 1) jeżeli organizator nie spełnia warunków określonych w art. 65a ust. 2 i 3;
- 2) jeżeli pomimo spełnienia warunków określonych w art. 65a ust. 2 i 3:

a) istnieje niebezpieczeństwo zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia wielkiej wartości,

b) impreza zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego, a nie ma możliwości zorganizowania objazdów niepowodujących istotnego zwiększenia kosztów ponoszonych przez uczestników ruchu drogowego.

Art. 65d. [Cofnięcie zezwolenia]

1. Organ wydający zezwolenie cofa wydane zezwolenie, gdy istnieje niebezpieczeństwo zagrożenia życia lub zdrowia albo mienia wielkiej wartości.

2. Organ, o którym mowa w ust. 1, może cofnąć zezwolenie, gdy impreza zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego.

3. Decyzji, o której mowa w ust. 1 i 2, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 65e. [Termin wydania decyzji]

Decyzję o wydaniu lub odmowie wydania zezwolenia na odbycie imprezy wydaje się co najmniej na 7 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia imprezy.

Art. 65f. [Przerwanie imprezy]

Organ kontroli ruchu drogowego przerywa imprezę, jeżeli odbywa się ona bez zezwolenia.

Art. 65g. [Przyczyny przerwania imprezy]

Organ kontroli ruchu drogowego może przerwać imprezę, jeżeli:

1) miejsce, trasa lub czas jej trwania nie są zgodne z warunkami określonymi w zezwoleniu;

2) istnieje niebezpieczeństwo zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia wielkiej wartości;

3) jej przebieg powoduje zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 65h. [Imprezy o charakterze religijnym]

1. Przepisy art. 65-65g nie dotyczą procesji, pielgrzymek i innych imprez o charakterze religijnym, które odbywają się na drogach na zasadach określonych w:

1) ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 29, poz. 154 z późn. zm.);

2) ustawie z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz.U. Nr 66, poz. 287 z późn. zm.);

3) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 481 z późn. zm.);

4) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 480 z późn. zm.);

Dział III. Pojazdy

5) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 479 z późn. zm.);

6) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Polskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 482 z późn. zm.);

7) ustawie z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 41, poz. 253 z późn. zm.);

8) ustawie z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 41, poz. 252 z późn. zm.);

9) ustawie z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 41, poz. 254 z późn. zm.).

2. Przepisy art. 65-65g nie dotyczą także konduktów pogrzebowych, które poruszają się po drogach stosownie do miejscowego zwyczaju.

3. Do imprez, o których mowa w art. 65, nie stosuje się przepisów o bezpieczeństwie imprez masowych, z wyłączeniem przepisów regulujących organizację oraz uprawnienia służb porządkowych.

Art. 65i. [Stosowanie przepisów]

W sprawach nieuregulowanych w art. 65-65h stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

DZIAŁ III POJAZDY

Rozdział 1 Warunki techniczne pojazdów

Art. 66. [Warunki techniczne pojazdów]

1. Pojazd uczestniczący w ruchu ma być tak zbudowany, wyposażony i utrzymany, aby korzystanie z niego:

1) nie zagrażało bezpieczeństwu osób nim jadących lub innych uczestników ruchu, nie naruszało porządku ruchu na drodze i nie narażało kogokolwiek na szkodę;

2) nie zakłócało spokoju publicznego przez powodowanie hałasu przekraczającego poziom określony w przepisach szczegółowych;

3) nie powodowało wydzielania szkodliwych substancji w stopniu przekraczającym wielkości określone w przepisach szczegółowych;

4) nie powodowało niszczenia drogi;

5) zapewniało dostateczne pole widzenia kierowcy oraz łatwe, wygodne i pewne posługiwanie się urządzeniami do kierowania, hamowania, sygnalizacji i oświetlenia drogi przy równoczesnym jej obserwowaniu;

6) nie powodowało zakłóceń radioelektrycznych w stopniu przekraczającym wielkości określone w przepisach szczegółowych.

1a.³ Autobus, samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t i ciągnik samochodowy, dla którego określono dopuszczalną masę całkowitą zespołu pojazdów powyżej 3,5 t, powinny być wyposażone w homologowany ogranicznik prędkości montowany przez producenta lub jednostkę przez niego upoważnioną, ograniczający maksymalną prędkość autobusu do 100 km/h, a samochodu ciężarowego i ciągnika samochodowego do 90 km/h.

1b. Przepisy ust. 1a nie dotyczą pojazdu:

1) specjalnego lub używanego do celów specjalnych Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Służby Więziennej, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i jednostek ochrony przeciwpożarowej;

2) zabytkowego;

3) nierozwijającego, ze względów konstrukcyjnych, prędkości większej niż odpowiednio określone w ust. 1a;

4) używanego do prowadzenia badań naukowych na drogach;

5) przeznaczonego wyłącznie do robót publicznych na obszarach miejskich.

1c. Minister właściwy do spraw transportu, mając na uwadze szczególne zagrożenia występujące podczas przewozu towarów niebezpiecznych, może określić

³ Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. Nr 92, poz. 884) art. 66 ust. 1a, w stosunku do: 1) autobusu o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 10 t, samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 12 t i ciągnika samochodowego, dla którego dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów wynosi powyżej 12 t, nie dotyczy: a) pojazdów zarejestrowanych przed dniem 1 stycznia 1988 r., b) pojazdów wykorzystywanych w krajowym transporcie drogowym, niezarobkowym krajowym przewozie drogowym oraz w międzynarodowym transporcie drogowym i niezarobkowym międzynarodowym przewozie drogowym na terytorium państw niebędących członkami Unii Europejskiej – do dnia 1 stycznia 2008 r., z wyłączeniem pojazdów przewożących towary niebezpieczne; 2) autobusu o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 10 t, samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, ale nieprzekraczającej 12 t, i ciągnika samochodowego, dla którego dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów wynosi powyżej 3,5 t, ale nieprzekraczającą 12 t, nie dotyczy: a) pojazdów zarejestrowanych przed dniem 1 października 2001 r., b) pojazdów zarejestrowanych w okresie od dnia 1 października 2001 r. do dnia 1 stycznia 2005 r. – do dnia 1 stycznia 2006 r., c) pojazdów wykorzystywanych w krajowym transporcie drogowym, niezarobkowym krajowym przewozie drogowym oraz w międzynarodowym transporcie drogowym i niezarobkowym międzynarodowym przewozie drogowym na terytorium państw niebędących członkami Unii Europejskiej – do dnia 1 stycznia 2007 r., z wyłączeniem pojazdów przewożących towary niebezpieczne; 3) autobusu o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 5 t, samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, ale nieprzekraczającej 7,5 t, i ciągnika samochodowego, dla którego dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów wynosi powyżej 3,5 t, ale nieprzekraczającą 7,5 t, nie dotyczy pojazdów wykorzystywanych w krajowym transporcie drogowym, niezarobkowym krajowym przewozie drogowym oraz w międzynarodowym transporcie drogowym i niezarobkowym międzynarodowym przewozie drogowym na terytorium państw niebędących członkami Unii Europejskiej – do dnia 1 stycznia 2008 r., z wyłączeniem pojazdów przewożących towary niebezpieczne.

Dział III. Pojazdy

w drodze rozporządzenia niższe niż ustalone w ust. 1a wartości ustawień urządzeń ograniczających maksymalną prędkość pojazdów przewożących niektóre towary niebezpieczne.

2. Urządzenia i wyposażenie pojazdu, w szczególności zapewniające bezpieczeństwo ruchu i ochronę środowiska przed ujemnymi skutkami używania pojazdu, powinny być utrzymane w należytym stanie oraz działać sprawnie i skutecznie.

3. Urządzenia służące do łączenia pojazdu ciągnącego z przyczepą powinny zapewnić bezpieczne ciągnięcie przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej przewidzianej do ciągnięcia przez ten pojazd, uniemożliwić samoczynne odłączenie się przyczepy oraz zapewnić prawidłowe działanie świateł i hamulców, o ile przyczepa jest w nie wyposażona.

3a. Pojazd uczestniczący w ruchu powinien posiadać nadane przez producenta, z zastrzeżeniem art. 66a, cechy identyfikacyjne:

1) numer VIN albo numer nadwozia, podwozia lub ramy;

2)⁴ (uchylony)

4. Zabrania się:

1) umieszczania wewnątrz i zewnątrz pojazdu wystających spiczastych albo ostrych części lub przedmiotów, które mogą spowodować uszkodzenie ciała osób jadących w pojeździe lub innych uczestników ruchu;

1a) stosowania w pojeździe przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów, których ponowne użycie zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego lub negatywnie wpływa na środowisko;

2) stosowania w pojeździe przedmiotów wyposażenia i części nieodpowiadających warunkom określonym w przepisach szczegółowych;

3) umieszczania w pojeździe lub na nim urządzeń stanowiących obowiązkowe wyposażenie pojazdu uprzywilejowanego, wysyłających sygnały świetlne w postaci niebieskich lub czerwonych świateł błyskowych albo sygnał dźwiękowy o zmiennym tonie;

4) wyposażania pojazdu w urządzenie informujące o działaniu sprzętu kontrolno-pomiarowego używanego przez organy kontroli ruchu drogowego lub działanie to zakłócające albo przewożenia w pojeździe takiego urządzenia w stanie wskazującym na gotowość jego użycia; nie dotyczy to pojazdów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Straży Granicznej;

5) wymiany nadwozia pojazdu posiadającego cechy identyfikacyjne, o których mowa w ust. 3a pkt 1;

6) dokonywania zmian konstrukcyjnych zmieniających rodzaj pojazdu, z wyjątkiem:

a) pojazdu, na którego typ zostało wydane świadectwo homologacji lub decyzja zwalniająca pojazd z homologacji,

⁴ Pkt 2 ust. 3a uchylony ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1497), uchylony z dniem 21 października 2005 r.

b) pojazdu, w którym zmian konstrukcyjnych dokonał przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą w tym zakresie.

5. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrami właściwym do spraw wewnętrznych oraz Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne pojazdów oraz zakres ich niezbędnego wyposażenia.

6. Ministrowie Obrony Narodowej oraz właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu określą, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne pojazdów specjalnych i używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, Minister Obrony Narodowej, minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu określą, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne pojazdów specjalnych i używanych do celów specjalnych Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, kontroli skarbowej, Służby Celnej, Służby Więziennej i straży pożarnej.

8. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 5-7, należy uwzględnić w szczególności:

- 1) konieczność zapewnienia bezpiecznego korzystania z pojazdów;
- 2) zapewnienie możliwie najmniejszego negatywnego wpływu pojazdów na środowisko;
- 3) przepisy i porozumienia międzynarodowe dotyczące pojazdów, ich wyposażenia i części;
- 4) przeznaczenie pojazdów oraz sposób ich wykorzystania.

9. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki oraz ministrem właściwym do spraw środowiska, kierując się względami technicznymi, zasadami bezpieczeństwa ruchu drogowego i wymogami ochrony środowiska oraz mając na celu zapobieganie nieprawidłowościom w obrocie przedmiotami wyposażenia i częściami wymontowanymi z pojazdów, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów, których ponowne użycie zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego lub negatywnie wpływa na środowisko.

Art. 66a. [Cechy identyfikacyjne]

1. Cechy identyfikacyjne, o których mowa w art. 66 ust. 3a, nadaje i umieszcza producent.

2. Starosta właściwy w sprawach rejestracji pojazdu wydaje decyzję o nadaniu cech identyfikacyjnych w przypadku pojazdu:

1) zbudowanego przy wykorzystaniu nadwozia, podwozia lub ramy konstrukcji własnej, którego markę określa się jako „SAM”;

2)⁵ w którym dokonano wymiany ramy lub podwozia na odpowiednio ramę lub podwozie bez numeru fabrycznego;

⁵ Pkt 2 ust. 2 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1497), obowiązuje z dniem 21 października 2005 r.

Dział III. Pojazdy

3) odzyskanego po kradzieży, w którym cecha identyfikacyjna uległa zatarciu lub sfalszowaniu;

4) nabytego na licytacji publicznej lub od podmiotu wykonującego orzeczenie o przeпадku pojazdu na rzecz Skarbu Państwa, w którym cecha identyfikacyjna uległa zatarciu lub sfalszowaniu;

5) w którym cecha identyfikacyjna uległa zatarciu lub sfalszowaniu, a prawomocnym orzeczeniem sądu zostało ustalone prawo własności pojazdu;

6) w którym cecha identyfikacyjna uległa skorodowaniu lub została zniszczona podczas wypadku drogowego albo podczas naprawy.

3. Okoliczności, o których mowa w ust. 2 pkt 6, powinny być stwierdzone pisemną opinią rzeczoznawcy samochodowego, o którym mowa w art. 79a; opinia powinna wskazywać pierwotne cechy identyfikacyjne lub jednoznacznie wykluczać ingerencję w pole numerowe w celu umyślnego ich zniszczenia lub zafałszowania.

4. Umieszczone cechy identyfikacyjne starosta wpisuje w dowodzie rejestracyjnym i w karcie pojazdu, jeżeli była wydana.

5. Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając znaczenie cech identyfikacyjnych dla zapewnienia pewności i bezpieczeństwa obrotu pojazdami, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób oraz tryb ich nadawania i umieszczania w przypadkach, o których mowa w ust. 2.

Art. 67. [Odstępstwa od warunków technicznych]

1. Minister właściwy do spraw transportu może w indywidualnych, uzasadnionych przypadkach zezwolić na odstępstwo od warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać pojazdy.

2. Rada powiatu może wprowadzić obowiązek wyposażenia pojazdów zaprzęgowych w hamulec uruchamiany z miejsca zajmowanego przez kierującego.

Art. 68. [Świadectwo homologacji]

1. Producent lub importer nowego pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, motoroweru, tramwaju lub przyczepy oraz przedmiotów ich wyposażenia lub części jest obowiązany uzyskać dla każdego nowego typu tych pojazdów, przedmiotu ich wyposażenia i części świadectwo homologacji wydane przez ministra właściwego do spraw transportu.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy producenta lub importera samochodu osobowego z silnikiem spalinowym, ciągnika rolniczego, motocykla i motoroweru, który uzyskał w odniesieniu do poszczególnych tych pojazdów świadectwo homologacji wydane zgodnie ze wspólnotową procedurą homologacji przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy producenta lub importera przedmiotów wyposażenia lub części pojazdu, który uzyskał dla tych przedmiotów wyposa-

żenia lub części świadectwo homologacji wydane przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

4. Producent lub importer, o którym mowa w ust. 2, jest obowiązany przekazać ministrowi właściwemu do spraw transportu informację o uzyskanym świadectwie homologacji typu pojazdu wraz z opisem technicznym oraz dane i informacje o pojeździe, o których mowa w art. 80b ust. 1 pkt 1-4 i ust. 1a pkt 1, jeżeli opis techniczny ich nie zawiera.

5. Za producenta, o którym mowa w ust. 1, uważa się również podmiot dokonujący montażu lub zabudowy pojazdów.

6. Przepis ust. 1 dotyczy również instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem oraz sposobu jej montażu przez różne podmioty.

7. Świadectwo homologacji wydaje się za opłatą na podstawie wyników badań homologacyjnych polegających na sprawdzeniu, czy dany typ pojazdu, przedmiot jego wyposażenia lub część odpowiadają warunkom określonym w:

1) przepisach art. 66 oraz ust. 19;

2) regulaminach stanowiących załączniki do Porozumienia dotyczącego przyjęcia jednolitych wymagań technicznych dla pojazdów kołowych, wyposażenia i części, które mogą być stosowane w tych pojazdach, oraz wzajemnego uznawania homologacji udzielonych na podstawie tych wymagań, sporządzonego w Genewie dnia 20 marca 1958 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 104, poz. 1135 i 1136), przyjętych do stosowania przez Rzeczpospolitą Polską wraz ze zmianami obowiązującymi od daty wejścia ich w życie;

3) art. 8 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U. Nr 25, poz. 202).

8. Minister właściwy do spraw transportu lub jednostka przez niego upoważniona może przeprowadzać kontrolę produkcji pojazdów, przedmiotów ich wyposażenia lub części, objętych homologacją typu, co do ich zgodności z warunkami określonymi w świadectwie homologacji.

9. Koszty badań homologacyjnych, kontroli zgodności produkcji, zbieranie i przetwarzanie informacji, o których mowa w ust. 4, pokrywa producent, importer lub podmiot dokonujący montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem.

10. W przypadku produkcji danego typu pojazdu przez różne podmioty badania homologacyjne przeprowadza się odrębnie dla każdej wersji typu pojazdu.

11. W razie zmiany warunków stanowiących podstawę wydania świadectwa homologacji producent lub importer jest obowiązany uzyskać zmianę posiadanego świadectwa homologacji polegającą na rozszerzeniu świadectwa homologacji danego typu pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części.

12. W razie wprowadzenia zmian w typie pojazdu, przedmiocie wyposażenia lub części wpływających na zmianę warunków stanowiących podstawę wydania świadec-

Dział III. Pojazdy

stwa homologacji, producent lub importer jest obowiązany uzyskać zmianę posiadanego świadectwa homologacji polegającą na rozszerzeniu świadectwa homologacji danego typu pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części.

13. Zmianę świadectwa homologacji wydaje się za opłatą po sprawdzeniu, czy dany typ pojazdu, przedmiot jego wyposażenia lub część odpowiadają warunkom określonym w przepisach art. 66 oraz ust. 19, a także w regulaminach, o których mowa w ust. 7 pkt 2.

14. Świadectwo homologacji typu pojazdu wygasa, jeżeli:

1) producent lub importer pojazdu, w przypadkach, o których mowa w ust. 11 i 12, nie uzyska zmiany do tego świadectwa;

2) producent podejmie decyzję o ostatecznym zakończeniu produkcji danego typu pojazdu.

15. Producent lub importer pojazdu jest obowiązany przekazać ministrowi właściwemu do spraw transportu, na 60 dni przed terminem wygaśnięcia świadectwa homologacji, informację o wygaśnięciu świadectwa homologacji typu pojazdu, ze wskazaniem powodu i daty wygaśnięcia oraz numeru identyfikacyjnego VIN ostatniego pojazdu danego typu, zgodnego z wygasającym świadectwem homologacji.

16. Minister właściwy do spraw transportu cofa świadectwo homologacji w razie stwierdzenia, że pojazd, przedmiot wyposażenia lub część nie odpowiadają warunkom określonym w świadectwie homologacji i producent lub importer nie usunął stwierdzonych niezgodności w terminie 90 dni od ich stwierdzenia.

17. Przepisy ust. 1-16 nie dotyczą pojazdu:

1) zabytkowego;

2) zbudowanego przy wykorzystaniu nadwozia, podwozia lub ramy konstrukcji własnej, którego markę określa się jako „SAM”;

3) specjalnego lub używanego do celów specjalnych Sił Zbrojnych, Policji, Straży Granicznej, kontroli skarbowej, Służby Celnej, Służby Więziennej oraz Straży Pożarnej;

4) wyprodukowanego lub importowanego w ilości jednej sztuki rocznie; nie dotyczy to tramwajów i trolejbusów.

18. Pojazdy, o których mowa w ust. 17 pkt 1 i 2, podlegają badaniu co do zgodności z warunkami technicznymi, które przeprowadza się na koszt wnioskodawcy.

19. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

1) warunki i tryb wydawania, zmiany i cofania świadectw homologacji, zakres wymagań obowiązujących w procesie homologacji, zakres i sposób przeprowadzania badań homologacyjnych, kontroli zgodności produkcji lub montażu z warunkami homologacji, wzory dokumentów związanych z homologacją oraz jednostki upoważnione

do przeprowadzania badań homologacyjnych, kontroli zgodności produkcji lub montażu z warunkami homologacji,

2) wysokość opłat za wydanie i zmianę świadectwa homologacji nie wyższych niż równowartość średniego kursu 1000 euro, przeliczanego na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roku poprzedzającego rok wydania rozporządzenia

– uwzględniając w szczególności przepisy prawa Unii Europejskiej i porozumienia międzynarodowe dotyczące badań homologacyjnych oraz koszty wydania i zmiany świadectw homologacji w zależności od zakresu świadectwa.

20. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób przekazywania i przetwarzania danych i informacji o pojeździe, o których mowa w art. 80b ust. 1 pkt 1-4 i ust. 1a pkt 1, a także wysokość opłat z tym związanych, nie wyższych niż równowartość średniego kursu 100 euro, przeliczanego na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roku poprzedzającego rok wydania rozporządzenia, za jedno świadectwo homologacji typu pojazdu lub jego zmianę oraz wzory dokumentów stosowanych w tym zakresie, mając na uwadze sprawność funkcjonowania procesu rejestracji i ewidencji pojazdów, możliwość prawidłowej identyfikacji pojazdów uzyskujących świadectwa homologacji typu pojazdu wydane przez właściwy organ innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej oraz koszty przygotowania informacji o tych pojazdach na potrzeby rejestracji i ewidencji pojazdów.

21. Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpiecznego korzystania z pojazdów, o których mowa w ust. 17 pkt 1 i 2, oraz zakres warunków technicznych tych pojazdów podlegających badaniu, określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób przeprowadzania badań zgodności tych pojazdów z warunkami technicznymi, wzory dokumentów związanych z tymi badaniami oraz jednostki upoważnione do przeprowadzania tych badań.

Art. 68a. [Kopie świadectw homologacji]

1. Minister właściwy do spraw transportu przesyła, w terminie 30 dni od dnia wydania świadectwa homologacji zgodnie ze wspólnotową procedurą homologacji, do właściwych organów państw członkowskich Unii Europejskiej kopie tych świadectw wraz z opisem technicznym, wystawionych dla każdego typu pojazdu, w zakresie wydania, zmiany lub cofnięcia świadectwa homologacji typu pojazdu.

2. Minister właściwy do spraw transportu, co najmniej na 30 dni przed terminem wygaśnięcia świadectwa homologacji wydanego zgodnie ze wspólnotową procedurą homologacji, przesyła do właściwych organów państw członkowskich Unii Europejskiej informację o wygaśnięciu świadectwa homologacji typu pojazdu, ze wskazaniem powodu i daty wygaśnięcia oraz numeru identyfikacyjnego VIN ostatniego pojazdu danego typu zgodnego z wygasającym świadectwem homologacji.

Dział III. Pojazdy

3. Minister właściwy do spraw transportu przesyła raz w miesiącu do właściwych organów państw członkowskich Unii Europejskiej listę świadectw homologacji typu przedmiotów wyposażenia i części, w zakresie wydania, zmiany lub cofnięcia świadectwa homologacji.

4. Minister właściwy do spraw transportu w terminie 30 dni od dnia udzielenia zwolnienia od obowiązku, o którym mowa w art. 68 ust. 1, przesyła informację o udzielonych zwolnieniach do właściwych organów państw członkowskich Unii Europejskiej.

5. Minister właściwy do spraw transportu przekazuje Komisji Europejskiej i właściwym organom państw członkowskich Unii Europejskiej nazwy i adresy:

1) organu wydającego homologację typu pojazdu oraz typu przedmiotów jego wyposażenia lub części;

2) upoważnionych jednostek badawczych, z podaniem zakresu upoważnienia.

6. Minister właściwy do spraw transportu może upoważnić, w drodze rozporządzenia, jednostkę organizacyjną sobie podległą do wykonywania niektórych czynności, o których mowa w art. 68 oraz ust. 1-4, mając na uwadze usprawnienie procedury w tym zakresie.

7. Jednostka, o której mowa w ust. 6, otrzymuje prowizję w wysokości nie wyższej niż 30% od opłat pobranych z tytułu niektórych czynności, o których mowa w art. 68 oraz ust. 1-4.

Art. 69. [Wyciąg ze świadectwa homologacji]

1. Producent lub importer nowych pojazdów są obowiązani wydać wyciąg ze świadectwa homologacji do każdego pojazdu, na którego typ wydano świadectwo homologacji, lub odpis decyzji zwalniającej pojazd z homologacji.

2. Wyciąg ze świadectwa homologacji lub odpis decyzji zwalniającej pojazd z homologacji przekazuje się właścicielowi pojazdu.

Art. 70. [Zwolnienie z obowiązku wydania wyciągu]

Minister właściwy do spraw transportu może zwolnić producenta lub importera określonego typu pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części z obowiązku, o którym mowa w art. 68 ust. 1.

Rozdział 2

Warunki dopuszczenia pojazdów do ruchu

Art. 71. [Dowód rejestracyjny]

1. Dokumentem stwierdzającym dopuszczenie do ruchu pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, motoroweru lub przyczepy jest dowód rejestracyjny albo pozwolenie czasowe. Przepis ten nie dotyczy pojazdów, o których mowa w ust. 3.

2. Pojazdy określone w ust. 1 są dopuszczone do ruchu, jeżeli odpowiadają warunkom określonym w art. 66 oraz są zarejestrowane i zaopatrzone w zalegalizowane ta-

blice (tablicę) rejestracyjne, a w przypadku pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli, w nalepkę kontrolną.

3. Pojazd niewymieniony w ust. 1, przyczepa motocyklowa oraz przyczepa specjalna przeznaczona do ciągnięcia przez ciągnik rolniczy lub pojazd wolnobieżny jest dopuszczony do ruchu, jeżeli odpowiada warunkom określonym w art. 66.

4. Zespół pojazdów składający się z pojazdu samochodowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t i przyczepy albo autobusu i przyczepy może być dopuszczony do ruchu po uzyskaniu odpowiedniej adnotacji w dowodzie rejestracyjnym pojazdu silnikowego, dokonanej na podstawie przeprowadzonego badania technicznego. Przepis ten nie dotyczy motocykla.

5. Pojazd zarejestrowany za granicą dopuszcza się do ruchu, jeżeli odpowiada wymaganiom warunkom technicznym i jest zaopatrzony w tablice rejestracyjne z numerem rejestracyjnym składającym się z liter alfabetu łacińskiego i cyfr arabskich, z zastrzeżeniem art. 59 ust. 2 i 3, a kierujący pojazdem ma przy sobie dokument stwierdzający dokonanie rejestracji.

6. Pojazd sprowadzony z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, po dokonaniu ostatecznej odprawy celnej przywózowej, dopuszcza się do ruchu na okres 30 dni.

7. Właściciel pojazdu sprowadzonego z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest obowiązany zarejestrować pojazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie 30 dni od dnia jego sprowadzenia.

Art. 72. [Dokumenty wymagane do rejestracji pojazdu]

1. Rejestracji dokonuje się na podstawie:

- 1) dowodu własności pojazdu lub dokumentu potwierdzającego powierzenie pojazdu, o którym mowa w art. 73 ust. 5;
- 2) karty pojazdu, jeżeli była wydana;
- 3) wyciągu ze świadectwa homologacji albo odpisu decyzji zwalniającej pojazd z homologacji, jeżeli są wymagane;
- 4) zaświadczenia o pozytywnym wyniku badania technicznego pojazdu, jeżeli jest wymagane;
- 5) dowodu rejestracyjnego, jeżeli pojazd był zarejestrowany;
- 6) dowodu odprawy celnej przywózowej, jeżeli pojazd został sprowadzony z terytorium państwa trzeciego i jest rejestrowany po raz pierwszy;
- 6a) dokumentu potwierdzającego zapłatę akcyzy na terytorium kraju, jeżeli samochód osobowy został sprowadzony z terytorium państwa członkowskiego i jest rejestrowany po raz pierwszy;
- 7) (uchylony);
- 8) zaświadczenia wydanego przez właściwy organ potwierdzający:

Dział III. Pojazdy

a) uiszczenie podatku od towarów i usług od pojazdów sprowadzanych z państw członkowskich Unii Europejskiej lub

b) brak obowiązku, o którym mowa w lit. a)

– jeżeli sprowadzany pojazd jest rejestrowany po raz pierwszy, z zastrzeżeniem ust. 1a.

9)⁶ dowodu wpłaty, o którym mowa w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, lub oświadczenia o podleganiu obowiązkowi zapewniania sieci zbierania pojazdów, o którym mowa w art. 11 ust. 4 tej ustawy, albo faktury zawierającej takie oświadczenie, jeżeli pojazd jest rejestrowany po raz pierwszy.

1a. W przypadku gdy sprowadzany pojazd, który nie był zarejestrowany w celu dopuszczenia do ruchu drogowego lub nie podlegał obowiązkowi rejestracji w celu dopuszczenia do ruchu drogowego, jest przedmiotem dostawy dokonanej przez podatnika podatku od towarów i usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed dokonaniem pierwszej rejestracji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 8 lit. a), może być zastąpione fakturą z wyszczególnioną kwotą podatku od towarów i usług potwierdzającą dokonanie tej dostawy przez tego podatnika, pod warunkiem że odsprzedaż pojazdów stanowi przedmiot działalności tego podatnika.

2. Wymagania ust. 1 nie dotyczą:

1) pojazdu, który był już zarejestrowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w zakresie ust. 1 pkt 3;

2) pojazdu zakupionego po przeпадku na rzecz Skarbu Państwa lub na rzecz jednostki samorządu terytorialnego – w zakresie ust. 1 pkt 2 i 5;

3) pojazdu zakupionego od Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej lub Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej – w zakresie ust. 1 pkt 5;

4) pojazdu sprowadzonego z zagranicy – w zakresie ust. 1 pkt 5; w tym przypadku zamiast dowodu rejestracyjnego dopuszcza się przedstawienie innego dokumentu stwierdzającego rejestrację pojazdu za granicą, wydanego przez organ właściwy do rejestracji pojazdów za granicą;

5) pojazdu wycofanego czasowo z ruchu – w zakresie ust. 1 pkt 5; w tym przypadku zamiast dowodu rejestracyjnego wymaga się przedstawienia decyzji o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu.

6)⁷ pojazdu innego niż określony w art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji – w zakresie ust. 1 pkt 9.

⁶ Pkt 9 w ust. 1 dodany ustawą z dnia 21 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U. Nr 25, poz. 202), obowiązuje od 1 stycznia 2006 r.

⁷ Pkt 6 w ust. 2 dodany ustawą z dnia 21 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz.U. Nr 25, poz. 202), obowiązuje od 1 stycznia 2006 r.

3. Dodatkowo wymaga się dokumentu potwierdzającego spełnienie wymagań, o których mowa w art. 2 pkt 39 – w stosunku do pojazdów zabytkowych.

4. W przypadku zagubienia dowodu rejestracyjnego lub karty pojazdu, zamiast tych dokumentów należy przedstawić zaświadczenie wystawione przez organ rejestrujący właściwy ze względu na miejsce ostatniej rejestracji, potwierdzające dane zawarte w zagubionym dokumencie, niezbędne do rejestracji.

Art. 73. [Rejestracja pojazdu]

1. Rejestracji pojazdu dokonuje, na wniosek właściciela, starosta właściwy ze względu na miejsce jego zamieszkania (siedzibę), wydając dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne oraz nalepkę kontrolną, jeżeli jest wymagana, z zastrzeżeniem ust. 2-5.

2. Rejestracji pojazdu, którego właścicielem jest przedsiębiorstwo wielozakładowe lub inny podmiot, w skład którego wchodzi wydzielone jednostki organizacyjne, może dokonać starosta właściwy ze względu na siedzibę zakładu lub jednostki, na wniosek kierownika zakładu lub wydzielonej jednostki organizacyjnej upoważnionego przez właściciela.

3. Rejestracji pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Straży Granicznej dokonują właściwe organy tych jednostek. Organy te wydają dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne oraz nalepkę kontrolną, chyba że dla danego pojazdu tablice (tablica) rejestracyjne lub nalepka kontrolna nie są wymagane, a numer rejestracyjny umieszcza się bezpośrednio na pojeździe.

3a. Starostowie przekazują odpłatnie wojewodzie mazowieckiemu częściowo wypełnione blankiety dowodów rejestracyjnych, tablice rejestracyjne oraz nalepki kontrolne niezbędne do rejestracji, o której mowa w art. 76 ust. 4. Informacje dotyczące przekazanych blankietów dowodów rejestracyjnych, tablic rejestracyjnych i nalepek kontrolnych są informacjami niejawnymi stanowiącymi tajemnicę państwową, podlegającymi ochronie na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych.

4. Rejestracji pojazdu należącego do przedstawicielstwa dyplomatycznego, urzędu konsularnego i misji specjalnej państw obcych lub organizacji międzynarodowej, a także ich personelu korzystającego z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów bądź powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności, dokonuje wojewoda mazowiecki na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych.

5. W razie powierzenia pojazdu przez zagraniczną osobę fizyczną lub prawną podmiotowi polskiemu, pojazd ten jest rejestrowany przez określony w ust. 1 organ właściwy ze względu na miejsce zamieszkania (siedzibę) podmiotu polskiego.

Art. 74. [Czasowa rejestracja pojazdu]

1. Czasowej rejestracji pojazdu dokonuje, w przypadkach określonych w ust. 2, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania (siedzibę) właściciela pojazdu, wydając pozwolenie czasowe i zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne.

2. Czasowej rejestracji dokonuje się:

- 1) z urzędu – po złożeniu wniosku o rejestrację pojazdu;
- 2) na wniosek właściciela pojazdu – w celu umożliwienia:
 - a) wywozu pojazdu za granicę,
 - b) przejazdu pojazdu z miejsca jego zakupu lub odbioru na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - c) przejazdu pojazdu związanego z koniecznością dokonania jego badania technicznego lub naprawy;
- 3) na wniosek jednostki upoważnionej do przeprowadzania badań homologacyjnych lub jednostki badawczej producenta pojazdu, jego wyposażenia lub części – w celu umożliwienia odpowiednich badań.

3. Czasowej rejestracji dokonuje się na okres nieprzekraczający 30 dni, z zastrzeżeniem ust. 4. Termin ten może być jednorazowo przedłużony o 14 dni w celu wyjaśnienia spraw związanych z rejestracją pojazdu.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, rejestracji dokonuje się na okres wynikający z wniosku, nie dłuższy jednak niż 6 miesięcy.

5. Po upływie terminu czasowej rejestracji pozwolenie czasowe i tablice rejestracyjne zwraca się do organu, który je wydał, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 lit. a).

Art. 75. [Opłata rejestracyjna]

1. Jeżeli używanie pojazdu uzależnione jest od szczególnych warunków określonych przepisami, starosta wpisuje w dowodzie rejestracyjnym lub pozwoleniu czasowym odpowiednie zastrzeżenie.

2. Dowód rejestracyjny, pozwolenie czasowe, zalegalizowane tablice (tablica) rejestracyjne i nalepka kontrolna są wydawane za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej. Opłatę oraz opłatę ewidencyjną pobiera organ dokonujący rejestracji.

3. Zabrania się rejestracji pojazdu złożonego poza wytwórnią, z wyjątkiem pojazdu marki „SAM” oraz pojazdu zabytkowego.

Art. 75a. [Tablice rejestracyjne]

1. Tablice rejestracyjne może produkować, po uzyskaniu zezwolenia **marszałka województwa**, przedsiębiorca, który spełnia następujące wymagania:

- 1) ma siedzibę lub miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;

2) ma możliwości techniczne gwarantujące wykonywanie tablic rejestracyjnych lub materiałów służących do ich produkcji zgodnie z warunkami technicznymi; warunek ten nie dotyczy przedsiębiorców sprowadzających z zagranicy materiały służące do wyrobu tablic rejestracyjnych;

3) posiada certyfikat na zgodność tablic rejestracyjnych lub materiałów służących do ich produkcji z warunkami technicznymi;

4) nie jest podmiotem, w stosunku do którego wszczęto postępowanie upadłościowe lub likwidacyjne;

5) nie zalega z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenie społeczne;

6) nie był prawomocnie skazany za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub przestępstwo przeciwko dokumentom – dotyczy osoby fizycznej lub członków organów osoby prawnej.

2. Za przedsiębiorcę produkującego tablice rejestracyjne, o którym mowa w ust. 1, uważa się jednostkę:

1) produkującą tablice rejestracyjne z wytłoczonymi numerami rejestracyjnymi;

2) produkującą tablice rejestracyjne bez wytłoczonych numerów rejestracyjnych;

3) tłoczącą numery rejestracyjne;

4) produkującą lub sprowadzającą z zagranicy, określone przez ministra właściwego do spraw transportu, w drodze rozporządzenia, materiały służące do produkcji tablic rejestracyjnych.

3. **Marszałek województwa** wydaje zezwolenie na produkcję tablic rejestracyjnych na wniosek przedsiębiorcy, o ile spełnia on wymagania, o których mowa w ust. 1.

4. Do wniosku o wydanie zezwolenia przedsiębiorca ubiegający się o jego wydanie załącza:

1) dokument określający status jednostki będącej osobą prawną lub nieposiadającą osobowości prawnej jednostką organizacyjną albo dokument stwierdzający tożsamość w przypadku osoby fizycznej;

2) zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego stwierdzające niekaralność za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych lub przestępstwo przeciwko dokumentom:

a) przedsiębiorcy, jeżeli jest on osobą fizyczną,

b) osób – członków władz organów osoby prawnej lub nieposiadającej osobowości prawnej jednostki organizacyjnej;

3) kopię zaświadczenia o nadaniu numeru identyfikacji statystycznej (REGON);

4) kopię zaświadczenia o nadaniu numeru identyfikacji podatkowej (NIP).

5. **Marszałek województwa** odmawia wydania zezwolenia w przypadku, gdy przedsiębiorca nie spełnia wymagań określonych w ust. 1.

6. Tablice rejestracyjne produkowane są wyłącznie na zamówienie:

1) organu właściwego w sprawach rejestracji pojazdów – z wytłoczonymi numerami rejestracyjnymi;

2) przedsiębiorcy, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 – bez wytłoczonych numerów rejestracyjnych.

7. Materiały, o których mowa w ust. 2 pkt 4, są produkowane lub sprowadzane z zagranicy na zamówienie przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, lub ubiegającego się o jego wydanie.

8. Przedsiębiorca, o którym mowa w ust. 1, prowadzi ewidencje:

1) materiałów do produkcji tablic rejestracyjnych, o których mowa w ust. 2 pkt 4;

2) wyprodukowanych tablic rejestracyjnych;

3) sprzedanych tablic rejestracyjnych.

9. **Marszałek województwa** cofa zezwolenie, jeżeli przedsiębiorca przestaje spełniać co najmniej jeden z warunków, o których mowa w ust. 1, lub narusza przepisy w zakresie produkcji i dystrybucji tablic rejestracyjnych.

10. W przypadku cofnięcia zezwolenia do produkcji tablic rejestracyjnych, ponowne zezwolenie nie może być wydane wcześniej niż po upływie 5 lat od dnia, w którym decyzja o cofnięciu stała się ostateczna.

Art. 75b. [Legalizacja tablic rejestracyjnych]

Organ właściwy w sprawach rejestracji legalizuje tablice rejestracyjne, umieszczając na nich znak legalizacyjny.

Art. 75c. [Delegacja]

Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając konieczność prawidłowego zabezpieczenia obrotu tablicami rejestracyjnymi oraz materiałami związanymi z ich produkcją, określi, w drodze rozporządzenia:

1) warunki produkcji i szczegółowy sposób dystrybucji tablic rejestracyjnych i znaków legalizacyjnych oraz prowadzenia ewidencji, o których mowa w art. 75a ust. 8;

2) tryb legalizacji tablic rejestracyjnych oraz warunki techniczne oraz wzór znaku legalizacyjnego, o którym mowa w art. 75b.

Art. 75d. [Wybór producenta blankietów]

Minister właściwy do spraw transportu dokona wyboru producenta blankietów dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych, znaków legalizacyjnych, nalepek kontrolnych oraz kart pojazdów na zasadach określonych przepisami o zamówieniach publicznych.

Art. 76. [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

1) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej:

- a) warunki i tryb rejestracji pojazdów, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, oraz wzory dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, nalepki kontrolnej, tablic rejestracyjnych oraz innych tablic, cech identyfikacyjnych i oznaczeń, w które zaopatruje się pojazd, a także ich opis,
- b) warunki dystrybucji blankietów dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych i nalepek kontrolnych;

2) wysokość opłat za wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego i tablic (tablicy) rejestracyjnych;

3) szczegółowe czynności organów w sprawach związanych z dopuszczeniem pojazdu do ruchu oraz wzory dokumentów w tych sprawach.

2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb rejestracji oraz wzory dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, a także jednostki organizacyjne właściwe w tych sprawach.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz Ministrem Obrony Narodowej oraz po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb rejestracji oraz wzory dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych pojazdów Biura Ochrony Rządu, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Straży Granicznej, kontroli skarbowej, Służby Celnej, a także jednostki organizacyjne właściwe w tych sprawach.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, Minister Obrony Narodowej, minister właściwy do spraw transportu, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szef Agencji Wywiadu oraz wojewoda mazowiecki ustalą, w drodze porozumienia, szczególnie tryb dystrybucji i wymagania dotyczące blankietów dowodów rejestracyjnych i nalepek kontrolnych, o których mowa w art. 73 ust. 3a, zasady rozliczeń pomiędzy stronami porozumienia oraz tryb rejestracji niektórych pojazdów resortu spraw wewnętrznych, obrony narodowej i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu.

5. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 1-4, należy uwzględnić w szczególności:

- 1) konieczność przeciwdziałania dopuszczeniu do ruchu pojazdów pochodzących z kradzieży;
- 2) prawidłowe zabezpieczenie dokumentów związanych z rejestracją, tablicami rejestracyjnymi i innymi oznaczeniami;
- 3) koszty działania administracji publicznej w sprawach rejestracji pojazdów;

Dział III. Pojazdy

4) sposób wykorzystania pojazdów, o których mowa w ust. 2 i 3, przy wykonywaniu zadań określonych w przepisach dotyczących Biura Ochrony Rządu, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Straży Granicznej.

Art. 77. [Karta pojazdu]

1. Producent lub importer nowych pojazdów jest obowiązany wydać kartę pojazdu dla każdego pojazdu samochodowego wprowadzonego do obrotu handlowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Karta pojazdu jest przekazywana właścicielowi pojazdu.

3. Kartę pojazdu dla pojazdu samochodowego, innego niż określony w ust. 1, wydaje, za opłatą i po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, właściwy w sprawach rejestracji starosta przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem pojazdów zabytkowych i pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 4.

4. Minister właściwy do spraw transportu:

1) w porozumieniu z ministrami właściwym do spraw wewnętrznych oraz Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wydawania kart pojazdów oraz wzór karty pojazdu, a także jej opis;

2) określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za kartę pojazdu;

3) określi, w drodze rozporządzenia, dokumenty stanowiące podstawę wpisu danych do karty pojazdu oraz czynności jednostek zajmujących się dystrybucją, przechowywaniem i wydawaniem kart pojazdów;

4) określi, w drodze rozporządzenia, warunki dystrybucji kart pojazdów.

5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, należy uwzględnić znaczenie tych dokumentów dla rejestracji pojazdu oraz wysokość kosztów związanych z drukiem i dystrybucją kart pojazdów.

Art. 78. [Przeniesienie własności pojazdu]

1. W razie przeniesienia na inną osobę własności pojazdu zarejestrowanego, dotychczasowy właściciel przekazuje nowemu właścicielowi dowód rejestracyjny i kartę pojazdu, jeżeli była wydana.

1a. W razie przeniesienia na inną osobę własności pojazdu czasowo wycofanego z ruchu dotychczasowy właściciel przekazuje nowemu właścicielowi decyzję o czasowym wycofaniu pojazdu i kartę pojazdu, jeżeli była wydana.

2. Właściciel pojazdu zarejestrowanego jest obowiązany zawiadomić w terminie nieprzekraczającym 30 dni starostę o:

1) nabyciu lub zbyciu pojazdu;

2) zmianie stanu faktycznego wymagającej zmiany danych zamieszczonych w dowodzie rejestracyjnym.

3. Zdarzenia, o których mowa w ust. 2, są dokumentowane w karcie pojazdu; odpowiednich wpisów dokonuje starosta.

4. Właściciel lub posiadacz pojazdu jest obowiązany wskazać na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

Art. 78a. [Czasowe wycofanie pojazdu z ruchu]

1. Czasowego wycofania pojazdu z ruchu dokonuje, na wniosek właściciela pojazdu lub podmiotu, któremu powierzono pojazd w trybie przepisu art. 73 ust. 5, starosta właściwy ze względu na miejsce ostatniej rejestracji pojazdu, wydając decyzję o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu.

2. Wycofaniu czasowemu, na wniosek podmiotów, o których mowa w ust. 1, podlegają zarejestrowane:

- 1) samochody ciężarowe i przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej od 3,5 t;
- 2) ciągniki samochodowe;
- 3) pojazdy specjalne;
- 4) autobusy.

3. Decyzję o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu wydaje za opłatą organ, o którym mowa w ust. 1, po złożeniu przez właściciela pojazdu lub podmiot, któremu powierzono pojazd w trybie przepisu art. 73 ust. 5, do depozytu w tym organie dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych.

4. Pojazd może być czasowo wycofany z ruchu na okres od 2 do 6 miesięcy. Okres ten może być jednorazowo przedłużony, jednak łączny okres wycofania pojazdu z ruchu nie może przekraczać 9 miesięcy w roku, licząc od dnia jego wycofania z ruchu.

5. Właściciel pojazdu lub podmiot, któremu powierzono pojazd w trybie przepisu art. 73 ust. 5, jest obowiązany zapewnić wycofanemu z ruchu pojazdowi postój poza drogą publiczną i strefą zamieszkania. Przepisy art. 46 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

6. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, tryb i warunki czasowego wycofania pojazdów z ruchu, wysokość opłat w zależności od okresu wycofania z ruchu, w wysokości nie wyższej niż 150 zł, oraz wzory dokumentów stosowanych w tym zakresie, mając na względzie konieczność przeciwdziałania używaniu pojazdów czasowo wycofanych z ruchu oraz koszty ponoszone przez organy administracji publicznej.

Art. 79. [Wyrejestrowanie pojazdu]

1. Pojazd podlega wyrejestrowaniu przez organ właściwy ze względu na miejsce ostatniej rejestracji pojazdu, na wniosek jego właściciela, w przypadku:

1) przekazania pojazdu do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów, na podstawie zaświadczenia o demontażu pojazdu, o którym mowa w ust. 2 bądź w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie;

Dział III. Pojazdy

2) kradzieży pojazdu, jeżeli jego właściciel złożył stosowne oświadczenie pod odpowiedzialnością karną za fałszywe zeznania;

3) wywozu pojazdu z kraju, jeżeli pojazd został zarejestrowany za granicą lub zbyty za granicę;

4) zniszczenia (kasacji) pojazdu za granicą;

5) udokumentowanej trwałej i zupełnej utraty posiadania pojazdu bez zmiany w zakresie prawa własności;

6) przekazania niekompletnego pojazdu do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów, na podstawie zaświadczenia o przyjęciu niekompletnego pojazdu, o którym mowa w art. 25 ust. 1 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie.

2. W przypadku przekazania przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącemu punkt zbierania pojazdów pojazdu innego niż określony w art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, w celu jego wyrejestrowania, przedsiębiorca wydaje zaświadczenie o demontażu tego pojazdu, odpowiadające wymogom określonym dla zaświadczenia, o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 tej ustawy.

3. W przypadku nieprzedłożenia przez właściciela pojazdu zaświadczenia o demontażu pojazdu, o którym mowa w ust. 2 bądź w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, lub zaświadczenia o przyjęciu niekompletnego pojazdu, o którym mowa w art. 25 ust. 1 lub art. 33 ust. 3 tej ustawy, albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie, organ rejestrujący, po upływie 30 dni od dnia otrzymania zaświadczenia od przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu, dokonuje wyrejestrowania pojazdu z urzędu.

4. Pojazd wyrejestrowany nie podlega powtórnej rejestracji, z wyjątkiem pojazdu:

1) odzyskanego po kradzieży;

2) zabytkowego;

3) mającego co najmniej 25 lat, którego model nie jest produkowany od lat 15, uznanego przez rzeczoznawcę samochodowego za unikatowy lub mający szczególne znaczenie dla udokumentowania historii motoryzacji;

4) ciągnika i przyczepy rolniczej.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, warunkiem wyrejestrowania pojazdu jest wniesienie przez właściciela pojazdu opłaty na rzecz gminy na realizację zadań związanych z utrzymaniem czystości i porządku w gminach. Przepisu nie stosuje się do pojazdów Policji i jednostek ochrony przeciwpożarowej.

6. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, uwzględniając w szczególności koszty ponoszone przez gminy związane z usuwaniem negatywnych skutków

utruty pojazdu oraz kosztów związanych z usuwaniem wraków, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty, o której mowa w ust. 5.

Art. 79a. [Rzecznawca samochodowy]

1. Rzecznawcą samochodowym jest osoba, która:

- 1) (uchylony);
- 2) posiada wyższe wykształcenie;
- 3) posiada 5-letnią wymaganą praktykę zawodową w dziedzinie związanej z motoryzacją;
- 4) posiada prawo jazdy kategorii A, B oraz C1 lub C;
- 5) nie była karana wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne;
- 6) posiada certyfikat w zakresie rzecznawstwa samochodowego wydany przez jednostkę akredytowaną w polskim systemie akredytacji;
- 7) została wpisana na listę rzecznawców samochodowych.

2. Minister właściwy do spraw transportu wpisuje na listę rzecznawców samochodowych osobę, która spełnia wymagania określone w ust. 1 pkt 2-6, i potwierdza wpis, wydając zaświadczenie.

3. Wpis dokonywany jest za opłatą, na okres wynikający z terminu ważności certyfikatu, o którym mowa w ust. 1 pkt 6.

4. Na liście rzecznawców samochodowych umieszcza się imię i nazwisko rzecznawcy oraz jego numer identyfikacyjny.

5. Lista rzecznawców jest ogólnie dostępna.

6. Minister właściwy do spraw transportu prowadzi ewidencję i listę rzecznawców samochodowych.

7. Minister właściwy do spraw transportu skreśla rzecznawcę z listy rzecznawców samochodowych:

- 1) po upływie terminu, o którym mowa w ust. 3;
- 2) niespełniającego wymagań, o których mowa w ust. 1 pkt 2-6;
- 3) w razie śmierci rzecznawcy.

8. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty za wpis na listę rzecznawców samochodowych oraz wzory dokumentów z tym związanych, w szczególności zaświadczenia potwierdzającego wpis.

Art. 80. [Zakaz powierzania zadań gminom]

Zadania i kompetencje określone w art. 73 ust. 1 i 2, art. 74 ust. 1, art. 75, art. 77 ust. 3 i art. 78 ust. 3 nie mogą być powierzone w drodze porozumienia gminie. Przepis ten nie dotyczy powiatu warszawskiego⁸.

⁸ Obecnie: m. st. Warszawy, stosownie do art. 31 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz.U. Nr 41, poz. 361), która weszła w życie w dniu wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego przypadających w związku z zakończeniem kadencji tych organów wybranych w dniu 11 października 1998 r., zgodnie z art. 33 tej ustawy.

Rozdział 2a

Centralna ewidencja pojazdów

Art. 80a. [Centralna ewidencja pojazdów]

1. Tworzy się centralną ewidencję pojazdów, zwaną dalej „ewidencją”.
2. W ewidencji gromadzi się dane i informacje o pojazdach zarejestrowanych oraz o ich właścicielach lub niektórych posiadaczach.
3. W ewidencji wyodrębnia się zbiór danych i informacji o pojazdach, o których mowa w art. 73 ust. 3. Wytwarzanie, przechowywanie, przetwarzanie lub przekazywanie danych i informacji o tych pojazdach odbywa się z zachowaniem wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.
4. Ewidencję prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej w systemie teleinformatycznym. W rozumieniu niniejszej ustawy minister ten jest administratorem danych i informacji zgromadzonych w ewidencji.

Art. 80b. [Zakres danych w ewidencji]

1. W ewidencji gromadzi się:
 - 1) dane o pojeździe:
 - a) markę, typ i model,
 - b) rodzaj,
 - c) numer rejestracyjny,
 - d) numer identyfikacyjny VIN lub numer nadwozia (podwozia),
 - e)⁹ (uchylony)
 - f) rok produkcji,
 - g) datę pierwszej rejestracji,
 - h) termin badania technicznego,
 - i) zastrzeżenia, o których mowa w art. 75 ust. 1,
 - j) informację o dodatkowym badaniu technicznym, o którym mowa w art. 81 ust. 8 pkt 4, przeprowadzonym po naprawie wynikającej ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupie 3 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej;
 - 2) serię i numer dowodu rejestracyjnego albo pozwolenia czasowego oraz datę ich wydania;
 - 3) serię i numer karty pojazdu, jeżeli została wydana;
 - 4) nazwę organu, który dokonał rejestracji pojazdu;
 - 5) dane o właścicielu pojazdu oraz o posiadaczu, o którym mowa w art. 73 ust. 5;

⁹ Lit. e) w pkt 1 uchylona ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1497), uchylona z dniem 21 października 2005 r.

- a) imię i nazwisko (nazwę lub firmę),
- b) adres zamieszkania (siedziby),
- c) numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL),
- d) numer identyfikacyjny REGON;
- 6) informacje o:
 - a)¹⁰ nadaniu i wybiciu numeru nadwozia (podwozia),
 - b) kradzieży pojazdu oraz jego odnalezieniu,
 - c) utracie dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych, pozwolenia czasowego i tablic tymczasowych oraz karty pojazdu, a także ich odnalezieniu,
 - d) zatrzymaniu dowodu rejestracyjnego albo pozwolenia czasowego,
 - e) (uchylona);
- 7) informacje o zawartej umowie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu, określające:
 - a) imię i nazwisko (nazwę lub firmę) ubezpieczonego i jego adres zamieszkania (siedziby),
 - b) nazwę zakładu ubezpieczeń, który zawarł umowę,
 - c) nazwę, serię i numer dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy,
 - d) datę zawarcia umowy,
 - e) okres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń,
 - f) datę rozwiązania umowy.
- 1a. W ewidencji gromadzi się także dane i informacje wymagane do dopuszczenia pojazdu do ruchu oraz informacje o wydawanych dokumentach i oznaczeniach pojazdu:
 - 1) dane o pojeździe podlegającym rejestracji:
 - a) przeznaczenie,
 - b) pojemność i moc silnika,
 - c) dopuszczalna masa całkowita,
 - d) dopuszczalna ładowność,
 - e) liczba osi,
 - f) największy dopuszczalny nacisk osi,
 - g) dopuszczalna masa całkowita ciągniętej przyczepy,
 - h) liczba miejsc,
 - i) data pierwszej rejestracji za granicą,
 - j) poprzedni numer rejestracyjny i nazwa organu, który dokonał rejestracji;

¹⁰ Lit. a) w pkt 6 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1497), obowiązuje z dniem 21 października 2005 r.

Dział III. Pojazdy

- 2) informacje o:
- a) dowodzie rejestracyjnym – seria, numer oraz data wydania wtórnika,
 - b) pozwoleniu czasowym – data ważności, data przedłużenia ważności, cel wydania, seria, numer oraz data wydania wtórnika,
 - c) karcie pojazdu – seria, numer oraz data wydania wtórnika,
 - d) nalepce kontrolnej – data wydania wtórnika,
 - e) znakach legalizacyjnych – seria, numer oraz data wydania wtórnika,
 - f) nalepce na tablice tymczasowe – data wydania wtórnika,
 - g) wyrejestrowaniu pojazdu – data i przyczyna wyrejestrowania,
 - h) zbyciu pojazdu – dane nowego właściciela pojazdu,
 - i) czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu i jego ponownym dopuszczeniu do ruchu po tym wycofaniu,
 - j) wydanym zaświadczeniu o demontażu pojazdu, o którym mowa w art. 79 ust. 2 bądź w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, lub zaświadczeniu o przyjęciu niekompletnego pojazdu, o którym mowa w art. 79 ust. 2 bądź w art. 25 ust. 1 lub art. 33 ust. 3 tej ustawy – data wydania i dane przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu;
- 3) inne dane i informacje stanowiące treść adnotacji urzędowych zamieszczanych w dokumentach pojazdu zgodnie z ustawą oraz z odrębnymi przepisami;
- 4) identyfikator osoby dokonującej w bazie danych zamieszczenia lub zmiany danych i informacji.
2. Dane lub informacje, o których mowa w ust. 1 i ust. 1a, przekazuje do ewidencji:
- 1) wymienione w ust. 1 pkt 1-5 – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po zarejestrowaniu pojazdu, oraz – w przypadkach, o których mowa w pkt 1 lit. h) i lit. j) – także stacja kontroli pojazdów, która wykonała badanie techniczne pojazdu, niezwłocznie po jego wykonaniu;
 - 2) wymienione w ust. 1 pkt 6:
 - a) w lit. a) – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu zmiany danych w dowodzie rejestracyjnym,
 - b) w lit. b) – właściwa jednostka organizacyjna Policji, niezwłocznie po wystąpieniu tych zdarzeń,
 - c) w lit. c) – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu informacji o wystąpieniu tych zdarzeń,
 - d) w lit. d) – właściwa jednostka organizacyjna Policji, Inspekcji Transportu Drogowego lub Żandarmerii Wojskowej albo stacja kontroli pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu tych czynności;
 - 3) wymienione w ust. 1 pkt 7 – ośrodek informacji określony przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych

nych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.), niezwłocznie po ich zaewidencjonowaniu;

4) wymienione w ust. 1a – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po ich uzyskaniu.

3. Z ewidencji nie usuwa się danych lub informacji o:

- 1) właścicielu lub posiadaczu pojazdu – w przypadku ich zmiany;
- 2) pojeździe, który został wyrejestrowany.

4. Administrator danych przetwarzający dane osobowe na potrzeby ewidencji jest zwolniony z obowiązku informacyjnego określonego w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2004 r. Nr 25, poz. 219 i Nr 33, poz. 285).

Art. 80c. [Udostępnianie danych]

1. Dane lub informacje zgromadzone w ewidencji udostępnia się, o ile są one niezbędne do realizacji ich ustawowych zadań, następującym podmiotom, z zastrzeżeniem ust. 2:

- 1) Policji;
- 1a) Inspekcji Transportu Drogowego;
- 2) Żandarmerii Wojskowej;
- 3) Straży Granicznej;
- 4) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;
- 5) Wojskowym Służbom Informacyjnym;
- 6) sądom;
- 7) prokuraturze;
- 8) organom kontroli skarbowej, organom celnym i wywiadowi skarbowemu;
- 9) Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu;
- 9a) Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;
- 9b) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – w celu umożliwienia zabezpieczenia ustawowym prawem zastawu należności z tytułu składek, do których poboru Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany;
- 10) organom właściwym w sprawach rejestracji pojazdów;
- 10a) strażom gminnym (miejskim);
- 11) Szefowi Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych;
- 12) komornikom sądowym;
- 13) administracyjnym organom egzekucyjnym oraz organom podatkowym;
- 14) wojskowym komendantom uzupełnień;
- 15) ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

2. Dane lub informacje o pojazdach, o których mowa w art. 73 ust. 3, udostępnia się wyłącznie podmiotom określonym w ust. 1 pkt 1-7.

3. Dane lub informacje zgromadzone w ewidencji udostępnia się także na wniosek właściciela lub posiadacza pojazdu wymienionego w art. 73 ust. 5, których one dotyczą.

4. Minister właściwy do spraw administracji publicznej może udostępnić dane lub informacje zgromadzone w ewidencji innym podmiotom niż wymienione w ust. 1-3, w tym osobom fizycznym, osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, jeżeli wykażą swój uzasadniony interes.

5. Dane lub informacje zgromadzone w ewidencji mogą być udostępnione do celów komercyjnych, statystycznych lub badawczych w formie uzgodnionej przez strony, w sposób wykluczający możliwość identyfikacji osób lub pojazdów, z zachowaniem trybu określonego w ust. 4.

6. Dane lub informacje zebrane w ewidencji udostępnia się, z zastrzeżeniem ust. 7, na piśmie, uzasadniony wniosek zainteresowanego podmiotu.

7. Minister właściwy do spraw administracji publicznej może wyrazić zgodę, w drodze decyzji, na udostępnienie danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji podmiotom, o których mowa w ust. 1, albo ich jednostkom organizacyjnym, za pomocą urządzeń teletransmisji danych, bez konieczności składania pisemnego wniosku, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane lub informacje uzyskał;

2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych lub informacji niezgodnie z celem ich uzyskania;

3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

8. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, kierując się potrzebami ujednolicenia wniosków oraz usprawnienia procesu udostępniania danych z centralnej ewidencji pojazdów, określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku, o którym mowa w ust. 3 i 6.

Art. 80d. [Opłata za udostępnianie danych]

1. Udostępnienie danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji następuje:

1) dla podmiotów, o których mowa w art. 80c ust. 1-3 – nieodpłatnie;

2) dla podmiotów, o których mowa w art. 80c ust. 4 i 5 – odpłatnie.

2. Tworzy się Fundusz – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców, zwany dalej „Funduszem”, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw administracji publicznej.

3. Fundusz jest państwowym funduszem celowym.

4. Przychodami Funduszu są:

1) opłaty pobrane za udostępnienie danych lub informacji z centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców;

2) opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1;

3) opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

5. Wydatki Funduszu są przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców.

6. Wysokość każdej opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1, nie może przekroczyć równowartości w złotych 0,5 euro ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ustalonego przez Narodowy Bank Polski w dniu wydania rozporządzenia, o którym mowa w ust. 7.

7. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, określi, w drodze rozporządzenia:

1) wysokość opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1, oraz sposób jej wnoszenia;

2) tryb i zasady pobierania, ewidencjonowania, przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania.

8. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 7, należy uwzględnić w szczególności:

1) przypadki uiszczenia opłaty ewidencyjnej;

2) zróżnicowaną wysokość opłaty w zależności od rodzaju czynności, której dokonanie jest uzależnione od jej uiszczenia;

3) koszty związane z funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców;

4) terminy przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania.

Art. 80e. [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw administracji publicznej w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw wewnętrznych, transportu oraz finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

1) sposób prowadzenia ewidencji;

2) warunki i sposób współdziałania podmiotów, które przekazują dane lub informacje do ewidencji;

3) rodzaj danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji, które mogą być udostępnione poszczególnym podmiotom, o których mowa w art. 80c ust. 1 i 3-5;

4) wysokość opłat za udostępnienie danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji oraz warunki i sposób ich wnoszenia.

W rozporządzeniu należy określić w szczególności:

- organizację systemu teleinformatycznego, w którym prowadzona jest ewidencja,

Dział III. Pojazdy

- nieprzekraczalne terminy przekazywania danych lub informacji do ewidencji oraz sposób ich przekazywania,
- zakres danych lub informacji udostępnianych poszczególnym podmiotom,
- zróżnicowaną wysokość opłat w zależności od zakresu udostępnianych danych lub informacji oraz konieczności przetwarzania danych lub informacji, o których mowa w art. 80c ust. 5.

2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu, określi, w drodze zarządzenia, sposób wyodrębnienia w ewidencji zbioru danych i informacji o pojazdach, o których mowa w art. 73 ust. 3.

Rozdział 2b (uchylony)

Rozdział 3 Badania techniczne pojazdów

Art. 81. [Badania techniczne pojazdów]

1. Właściciel pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, motoroweru lub przyczepy jest obowiązany przedstawiać go do badania technicznego.

2. Pierwsze badanie techniczne jest przeprowadzane przed pierwszą rejestracją. Badaniu temu nie podlega nowy pojazd, na którego typ zostało wydane świadectwo homologacji lub decyzja zwalniająca z obowiązku homologacji, z wyjątkiem taksówki osobowej, pojazdu uprzywilejowanego lub pojazdu odpowiednio przystosowanego lub wyposażonego zgodnie z przepisami o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych.

3. Okresowe badanie techniczne pojazdu jest przeprowadzane corocznie, z zastrzeżeniem ust. 4-7.

4. Okresowe badanie techniczne samochodu osobowego, samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t, motocykla lub przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t przeprowadza się przed upływem 3 lat od dnia pierwszej rejestracji, następnie przed upływem 2 lat od dnia przeprowadzenia badania, a potem corocznie. Nie dotyczy to pojazdu przewożącego towary niebezpieczne, taksówki osobowej, pojazdu samochodowego konstrukcyjnie przeznaczonego do przewozu osób w liczbie od 5 do 9, wykorzystywanego do zarobkowego transportu drogowego osób, pojazdu marki „SAM”, pojazdu zasilanego gazem, pojazdu uprzywilejowanego oraz pojazdu używanego do nauki jazdy lub egzaminu państwowego, które podlegają corocznym badaniom technicznym.

4a. Okresowe badanie techniczne ciągnika rolniczego przeprowadza się przed upływem 3 lat od dnia pierwszej rejestracji, a następnie przed upływem każdych kolejnych 2 lat od dnia przeprowadzenia badania.

5. Przepisy ust. 4 i 4a dotyczą również samochodu osobowego, samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t, ciągnika rolniczego, motocykla lub przyczepy, zarejestrowanych po raz pierwszy za granicą. W tym przypadku za dzień pierwszej rejestracji, o której mowa w ust. 4, przyjmuje się dzień pierwszej rejestracji za granicą.

6. Okresowe badanie techniczne autobusu o liczbie miejsc powyżej 15 łącznie z miejscem kierowcy przeprowadza się przed upływem roku od dnia pierwszej rejestracji i następnie co 6 miesięcy.

7. Motorower, przyczepa lekka i pojazd zabytkowy nie podlegają okresowym badaniom technicznym.

8. Niezależnie od badań, o których mowa w ust. 2 i 3, dodatkowemu badaniu technicznemu podlega również pojazd:

1) skierowany przez organ kontroli ruchu drogowego lub starostę w razie uzasadnionego przypuszczenia, że:

- a) zagraża bezpieczeństwu ruchu,
- b) narusza wymagania ochrony środowiska,
- c) uczestniczył w wypadku drogowym, w którym zostały uszkodzone zasadnicze elementy nośne konstrukcji nadwozia, podwozia lub ramy, z zastrzeżeniem pkt 4;

1a) skierowany przez starostę w celu ustalenia danych pojazdu niezbędnych do jego rejestracji;

2) w którym dokonano zmian konstrukcyjnych lub wymiany elementów powodujących zmianę danych w dowodzie rejestracyjnym, z zastrzeżeniem art. 66 ust. 4 pkt 5 i 6, oraz z wyłączeniem montażu instalacji do zasilania gazem;

3) który ma być używany jako taksówka osobowa lub bagażowa, pojazd uprzywilejowany, pojazd do nauki jazdy, pojazd do przeprowadzania egzaminu państwowego lub pojazd odpowiednio przystosowany lub wyposażony zgodnie z przepisami o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych;

4) w którym została dokonana naprawa wynikająca ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupie 3 i 10 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej na kwotę przekraczającą 2000 zł;

5) sprowadzony z zagranicy i noszący ślady uszkodzeń lub którego stan techniczny wskazuje na naruszenie elementów nośnych konstrukcji pojazdu, mogących stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego,

6) dla którego określono wymagania techniczne w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535 oraz z 2005 r. Nr 14, poz. 113 i Nr 90, poz. 756).

9. Badanie techniczne pojazdu z zamontowanym urządzeniem technicznym podlegającym dozorowi technicznemu może być przeprowadzone po przedstawieniu dokumentu wydanego przez organ dozoru technicznego, stwierdzającego sprawność urządzenia technicznego.

9a. W razie powstania trudności w ustaleniu podstawowych parametrów pojazdu, badanie techniczne może być przeprowadzone po przedstawieniu opinii rzeczoznawcy samochodowego, o którym mowa w art. 79a.

10. Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając w szczególności zakres warunków technicznych pojazdów podlegających badaniu, określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób przeprowadzenia badań technicznych oraz wzory dokumentów stosowanych przy tych badaniach.

Art. 82. [Termin badania technicznego]

1. Organ dokonujący rejestracji pojazdu wpisuje do dowodu rejestracyjnego termin badania technicznego pojazdu.

2. Jeżeli pojazd jest zarejestrowany, kolejny termin badania technicznego wpisuje do dowodu rejestracyjnego uprawniony diagnosta po stwierdzeniu pozytywnego wyniku badania i po uiszczeniu przez właściciela pojazdu opłaty ewidencyjnej.

Art. 83. [Stacja kontroli pojazdów]

1. Badanie techniczne jest przeprowadzane na koszt właściciela pojazdu, przez:

1) podstawową stację kontroli pojazdów – w zakresie:

a) sprawdzenia oraz oceny prawidłowości działania poszczególnych zespołów i układów pojazdu, w szczególności pod względem bezpieczeństwa jazdy i ochrony środowiska,

b) badań technicznych, o których mowa w lit. a), oraz niektórych badań technicznych, o których mowa w pkt 2, jeżeli stacja posiadała zezwolenie starosty na wykonywanie tych badań wydane przed dniem wejścia w życie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej;

2) okręgową stację kontroli pojazdów – w zakresie badań technicznych określonych w pkt 1 lit. a) oraz w zakresie badań co do zgodności z warunkami technicznymi autobusu, którego dopuszczalna prędkość na autostradzie i drodze ekspresowej wynosi 100 km/h, pojazdu przeznaczonego do przewozu towarów niebezpiecznych, pojazdu przystosowanego do zasilania gazem, pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy za granicą (przed rejestracją w kraju), pojazdu zabytkowego, pojazdu marki „SAM”, pojazdu, w którym dokonano zmian konstrukcyjnych lub wymiany elementów powodujących zmianę danych w dowodzie rejestracyjnym, pojazdu skierowanego na badania techniczne przez organ kontroli ruchu drogowego lub starostę oraz pojazdu sprowadzanego z zagranicy i noszącego ślady uszkodzeń lub którego stan techniczny wskazuje na naruszenie elemen-

tów nośnych konstrukcji pojazdu, mogących stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego.

(2 okręgową stację kontroli pojazdów – w zakresie badań technicznych określonych w pkt 1 lit. a) oraz w zakresie badań co do zgodności z warunkami technicznymi autobusu, którego dopuszczalna prędkość na autostradzie i drodze ekspresowej wynosi 100 km/h, pojazdu przeznaczonego do przewozu towarów niebezpiecznych, pojazdu przystosowanego do zasilania gazem, pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy za granicą (przed rejestracją w kraju), pojazdu zabytkowego, pojazdu marki „SAM”, pojazdu, w którym dokonano zmian konstrukcyjnych lub wymiany elementów powodujących zmianę danych w dowodzie rejestracyjnym, pojazdu skierowanego na badania techniczne przez organ kontroli ruchu drogowego lub starostę, pojazdu sprowadzonego z zagranicy i noszącego ślady uszkodzeń lub którego stan techniczny wskazuje na naruszenie elementów nośnych konstrukcji pojazdu, mogących stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego, oraz pojazdu, dla którego określono wymagania techniczne w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.)

2. Działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 173, poz. 1807 i Nr 281, poz. 2777 oraz z 2005 r. Nr 33, poz. 289 i Nr 94, poz. 788) i wymaga uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów.

3. Stację kontroli pojazdów może prowadzić przedsiębiorca, który:

1) posiada siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2) nie jest przedsiębiorcą, w stosunku do którego otwarto likwidację lub ogłoszono upadłość;

3) nie był prawomocnie skazany za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub przestępstwo przeciwko dokumentom – dotyczy osoby fizycznej lub członków organów osoby prawnej;

4) posiada wyposażenie kontrolno-pomiarowe oraz warunki lokalowe gwarantujące wykonywanie odpowiedniego zakresu badań technicznych pojazdów zgodnie ze szczegółowymi warunkami przeprowadzania tych badań;

5) posiada poświadczenie zgodności wyposażenia i warunków lokalowych z wymaganiami odpowiednio do zakresu przeprowadzanych badań wpisanego do rejestru przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów;

6) zatrudnia uprawnionych diagnostów.

4. Poświadczenie, o którym mowa w ust. 3 pkt 5, wydaje za opłatą, w drodze decyzji, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego po dokonaniu sprawdzenia stacji kontroli pojazdów. Poświadczenie zachowuje ważność do czasu zmiany stanu faktycznego, dla którego zostało wydane, nie dłużej niż przez 5 lat od daty jego wydania.

Art. 83a. [Wpis do rejestru przedsiębiorców]

1. Organem właściwym do prowadzenia rejestru przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów jest starosta właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem.

2. W przypadku gdy przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą, o której mowa w art. 83 ust. 2, w jednostkach organizacyjnych położonych na obszarze różnych powiatów, jest on obowiązany uzyskać wpis w odrębnych właściwych rejestrach na każdą z tych jednostek.

3. Wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów jest dokonywany na wniosek przedsiębiorcy zawierający następujące dane:

1) firmę przedsiębiorcy;

2) numer w rejestrze przedsiębiorców albo ewidencji działalności gospodarczej oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile przedsiębiorca taki numer posiada;

3) adres zamieszkania albo siedziby przedsiębiorcy;

4) adres stacji kontroli pojazdów przedsiębiorcy;

5) zakres badań;

6) imiona i nazwiska zatrudnionych diagnostów wraz numerami ich uprawnień.

4. Wraz z wnioskiem przedsiębiorca składa oświadczenie następującej treści:

„Oświadczam, że:

1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów są kompletne i zgodne z prawdą;

2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów, określone w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym”.

5. Oświadczenie powinno również zawierać:

1) firmę przedsiębiorcy oraz jego miejsce zamieszkania albo siedzibę i adres;

2) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;

3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

6. W rejestrze przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów umieszcza się dane przedsiębiorcy, o których mowa w ust. 3, z wyjątkiem adresu zamieszkania, jeżeli jest on inny niż adres siedziby.

7. Starosta może wyrazić zgodę na umieszczanie nadanych cech identyfikacyjnych pojazdu przez stację kontroli pojazdów.

Art. 83b. [Nadzór nad stacjami kontroli pojazdów]

1. Nadzór nad stacjami kontroli pojazdów sprawuje starosta.

2. W ramach wykonywanego nadzoru starosta:

1) co najmniej raz w roku przeprowadza kontrolę stacji kontroli pojazdów w zakresie:

- a) zgodności stacji z wymaganiami, o których mowa w art. 83 ust. 3,
 - b) prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów,
 - c) prawidłowości prowadzenia wymaganej dokumentacji;
- 2) wydaje zalecenia pokontrolne i wyznacza termin usunięcia naruszeń warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów;
- 3) wydaje decyzję o zakazie prowadzenia przez przedsiębiorcę stacji kontroli pojazdów, skreślając przedsiębiorcę z rejestru działalności regulowanej, jeżeli przedsiębiorca:
- a) złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 83a ust. 4, niezgodne ze stanem faktycznym,
 - b) nie usunął naruszeń warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów w wyznaczonym przez starostę terminie,
 - c) rażąco naruszył warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów.
3. Starosta może powierzyć, w drodze porozumienia, czynności kontrolne Dyrektorowi Transportowego Dozoru Technicznego.
4. W przypadku wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów, ponowny wpis do rejestru działalności regulowanej w tym zakresie może nastąpić jedynie na zasadach i w terminie określonym w art. 72 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Art. 84. [Diagnosta]

1. Badanie techniczne pojazdów wykonuje zatrudniony w stacji kontroli pojazdów uprawniony diagnosta.
2. Starosta wydaje uprawnienie do wykonywania badań technicznych, jeżeli osoba ubiegająca się o jego wydanie posiada wymagane wykształcenie techniczne i praktykę, odbyła wymagane szkolenie oraz zdała z wynikiem pozytywnym egzamin kwalifikacyjny.
- 2a. Egzamin, o którym mowa w ust. 2, przeprowadza za opłatą komisja powołana przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego.
3. Starosta cofa diagnoście uprawnienie do wykonywania badań technicznych, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli, o której mowa w art. 83 ust. 6, stwierdzono:
- 1) przeprowadzenie przez diagnostę badania technicznego niezgodnie z określonym zakresem i sposobem wykonania;
 - 2) wydanie przez diagnostę zaświadczenia albo dokonanie wpisu do dowodu rejestracyjnego pojazdu niezgodnie ze stanem faktycznym lub przepisami.
4. W przypadku cofnięcia diagnoście uprawnienia do wykonywania badań technicznych, ponowne uprawnienie nie może być wydane wcześniej niż po upływie 5 lat od dnia, w którym decyzja o cofnięciu stała się ostateczna.

Art. 84a. [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

1) szczegółowe wymagania w stosunku do stacji kontroli pojazdów przeprowadzających badania techniczne w określonym zakresie;

1a) wzór wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów oraz wzór zaświadczenia potwierdzającego wpis przedsiębiorcy do tego rejestru;

2) szczegółowe wymagania w stosunku do diagnostów, program szkolenia diagnostów, zasady przeprowadzania egzaminu, o którym mowa w art. 84 ust. 2, i wysokość opłaty za egzamin oraz wzory dokumentów związanych z uzyskaniem uprawnień do wykonywania badań technicznych;

3) wysokość opłat za:

a) wydanie poświadczenia, o którym mowa w art. 83 ust. 3 pkt 5,

b) przeprowadzenie badań technicznych.

2. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw transportu uwzględni w szczególności warunki techniczne pojazdów podlegających badaniu, konieczność zapewnienia odpowiednich kwalifikacji diagnostów wykonujących badanie oraz koszty wykonywania badań.

Art. 85. [Badanie techniczne tramwajów i trolejbusów]

1. Tramwaj i trolejbus podlegają odrębnym badaniom technicznym.

2. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, zakres, warunki, terminy i sposób przeprowadzania badań technicznych tramwajów i trolejbusów oraz jednostki wykonujące te badania, uwzględniając w szczególności:

1) warunki techniczne pojazdów podlegających badaniu;

2) proces zużywania podstawowych części i elementów wyposażenia tych pojazdów mających bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo ruchu;

3) odpowiednie wyposażenie jednostek wykonujących te badania.

Art. 86. [Pojazdy służb mundurowych]

1. Do pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Straży Granicznej, których dotyczą warunki i tryb rejestracji określone w art. 73 ust. 3, a także do pojazdów Państwowej Straży Pożarnej, mają zastosowanie przepisy art. 83 ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu, uwzględniając specyfikę wynikającą z przeznaczenia pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji i innych pojazdów użytkowanych w sposób szczególny, określą, w drodze rozporządzenia:

1) jednostki organizacyjne sprawujące nadzór nad stacjami kontroli pojazdów oraz wydające upoważnienia do przeprowadzania badań technicznych, wzory dokumentów związanych z uzyskaniem upoważnień do wykonywania badań oraz wzór upoważnienia do ich przeprowadzania;

2) wymagania w stosunku do stacji kontroli pojazdów upoważnionych do przeprowadzania badań technicznych pojazdów;

3) wzory dokumentów stosowanych przy badaniach technicznych pojazdów;

4) warunki i terminy przeprowadzania badań technicznych pojazdów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji i innych pojazdów użytkowanych w sposób szczególny;

5) warunki przeprowadzania badań technicznych niektórych pojazdów w stacjach kontroli pojazdów;

6) jednostki organizacyjne prowadzące szkolenie diagnostów;

7) warunki współdziałania jednostek organizacyjnych sprawujących nadzór nad stacjami kontroli pojazdów ze starostami.

DZIAŁ IV KIERUJĄCY

Rozdział 1 Uprawnienia do kierowania

Art. 87. [Uprawnienia do kierowania]

1. Kierującym może być osoba, która osiągnęła wymagany wiek i jest sprawna pod względem fizycznym i psychicznym oraz spełnia jeden z warunków określonych w pkt 1-3:

1) posiada wymagane umiejętności do kierowania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu ruchu drogowego i nienarażający kogokolwiek na szkodę oraz wymagany dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem;

2) odbywa, w ramach szkolenia, naukę jazdy odpowiednio przystosowanym pojazdem pod nadzorem instruktora;

3) zdaje egzamin państwowy odpowiednio przystosowanym pojazdem pod nadzorem egzaminatora.

2. Osoba niepełnosprawna pod względem fizycznym może być kierującym, jeżeli w wyniku badania lekarskiego nie stwierdzono przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem.

3. Nie wymaga się uprawnienia do:

1) kierowania rowerem, motorowerem lub pojazdem zaprzęgowym od osoby, która ukończyła 18 lat;

2) prowadzenia kolumny pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt.

Art. 88. [Prawo jazdy]

1. Dokumentem stwierdzającym uprawnienie do kierowania pojazdem silnikowym jest prawo jazdy określonej kategorii.

2. Prawo jazdy uprawnia do kierowania:

- 1) kategorii A – motocyklem;
- 2) kategorii A1 – motocyklem o pojemności skokowej silnika nieprzekraczającej 125 cm³ i mocy nieprzekraczającej 11 kW;
- 3) kategorii B:
 - a) pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t, z wyjątkiem autobusu lub motocykla,
 - b) pojazdem, o którym mowa w lit. a), z przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej masy własnej pojazdu ciągnącego, o ile łączna dopuszczalna masa całkowita zespołu tych pojazdów nie przekracza 3,5 t,
 - c) ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym;
- 4) kategorii B1 – trójkołowym lub czterokołowym pojazdem samochodowym o masie własnej nieprzekraczającej 550 kg, z wyjątkiem motocykla;
- 5) kategorii C – pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, z wyjątkiem autobusu, a także ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym;
- 6) kategorii C1 – pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t i nieprzekraczającej 7,5 t, z wyjątkiem autobusu, a także ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym;
- 7) kategorii D – autobusem, ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym;
- 8) kategorii D1 – autobusem przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 17 osób łącznie z kierowcą, a także ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym;
- 9) kategorii T – ciągnikiem rolniczym z przyczepą (przyczepami) lub pojazdem wolnobieżnym;
- 10) kategorii B+E, C+E lub D+E – pojazdem określonym odpowiednio w kategorii B, C lub D, łącznie z przyczepą;
- 11) kategorii C1+E – zespołem pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 12 t, składającym się z pojazdu ciągnącego określonego w kategorii C1 i przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej masy własnej pojazdu ciągnącego;
- 12) kategorii D1+E – zespołem pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 12 t, składającym się z pojazdu ciągnącego określonego w kategorii D1 i przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej masy własnej pojazdu ciągnącego.

3. Prawo jazdy:

- 1) kategorii B i C+E lub B i D+E – uprawnia do kierowania zespołem pojazdów określonych w kategorii B+E;

2) kategorii C+E i D – uprawnia do kierowania zespołem pojazdów określonych w kategorii D+E;

3) kategorii A, B, B1, C, C1, D lub D1 – uprawnia do kierowania pojazdem w nich wymienionym z przyczepą lekką;

4) kategorii B+E, C+E, C1+E, D+E lub D1+E – uprawnia do kierowania ciągnikiem rolniczym z przyczepą (przyczepami).

4. (uchylony).

5. (uchylony).

6. Żołnierz w czynnej służbie wojskowej może kierować pojazdem specjalnym i używanym do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

1) na podwoziu kołowym lub zespołem pojazdów specjalnych składających się z pojazdu kołowego i przyczepy specjalnej, jeżeli ukończył z wynikiem pozytywnym kurs z zasad eksploatacji i kierowania pojazdem specjalnym i używanym do celów specjalnych w wojskowym ośrodku szkolenia kierowców i posiada:

a) prawo jazdy, które uprawnia do kierowania:

– kategorii B – pojazdem o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t oraz zespołem pojazdów składających się z pojazdu specjalnego i używanego do celów specjalnych o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej masy własnej pojazdu, o ile łączna dopuszczalna masa całkowita zespołu tych pojazdów nie przekracza 3,5 t, oraz pojazdem specjalnym wolnobieżnym,

– kategorii C – pojazdem o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, łącznie z przyczepą specjalną oraz używaną do celów specjalnych, o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t,

– kategorii C+E – zespołem pojazdów specjalnych oraz używanych do celów specjalnych określonych odpowiednio w kategorii B lub C, łącznie z przyczepą specjalną oraz używaną do celów specjalnych,

b) pozwolenie do kierowania:

– kategorii B – pojazdem o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t oraz zespołem pojazdów składających się z pojazdu specjalnego i używanego do celów specjalnych i przyczepy specjalnej oraz używanej do celów specjalnych o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej masy przyczepy specjalnej oraz używanej do celów specjalnych o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej masy własnej pojazdu, o ile łączna dopuszczalna masa całkowita zespołu tych pojazdów nie przekracza 3,5 t, oraz pojazdem specjalnym wolnobieżnym,

– kategorii C – pojazdem o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t łącznie z przyczepą specjalną oraz używaną do celów specjalnych o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t,

– kategorii C+E – zespołem pojazdów specjalnych oraz używanych do celów specjalnych określonych w kategorii C, łącznie z przyczepą specjalną,

Dział IV. Kierujący

- kategorii D - autobusem specjalnym lub pojazdem specjalnym wolnobieżnym łącznie z przyczepą specjalną oraz używaną do celów specjalnych o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t;

2) na podwoziu gąsienicowym lub zespołem pojazdów specjalnych składającym się z pojazdu gąsienicowego i przyczepy specjalnej oraz używanej do celów specjalnych, jeżeli ukończył z wynikiem pozytywnym kurs z zasad eksploatacji i kierowania pojazdem specjalnym i używanym do celów specjalnych w wojskowym ośrodku szkolenia kierowców i posiada prawo jazdy kategorii B, C, C1, T lub pozwolenie do kierowania pojazdem kategorii B, C, C+E, D;

3) w razie konieczności ewakuacji zagrożonego mienia jednostki wojskowej, pojazdem specjalnym i używanym do celów specjalnych, na rozkaz dowódcy jednostki wojskowej, każdy żołnierz, jeżeli posiada prawo jazdy lub pozwolenie do kierowania pojazdem co najmniej kategorii B i umiejętność kierowania danym pojazdem.

7. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, uwzględniając konieczność posiadania szczególnych kwalifikacji przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej kierujących pojazdami specjalnymi i używanymi do celów specjalnych, określi, w drodze rozporządzenia, wzór i opis świadectwa ukończenia kursu z zasad eksploatacji i kierowania pojazdem specjalnym i używanym do celów specjalnych w wojskowym ośrodku szkolenia kierowców, uwzględniającego rodzaj ukończonego kursu i rodzaj pojazdu.

Art. 89. (uchylony).

Art. 90. [Otrzymanie prawa jazdy]

1. Prawo jazdy otrzymuje osoba, jeżeli:

1) osiągnęła wymagany dla danej kategorii wiek;

2) uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem i orzeczenie psychologiczne o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem, o ile jest ono wymagane;

3) odbyła wymagane dla danej kategorii szkolenie;

4) zdała z wynikiem pozytywnym egzamin państwowy wymagany dla danej kategorii.

5)¹¹ przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez co najmniej 185 dni w każdym roku kalendarzowym ze względu na swoje więzi osobiste lub zawodowe albo przedstawi zaświadczenie, że studiuje od co najmniej sześciu miesięcy.

2. Wymagany dla danej kategorii wiek wynosi:

1) 16 lat - dla kategorii A1, B1 lub T;

¹¹ Pkt 5 ust. 1 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1497), obowiązuje z dniem 21 października 2005 r.

- 2) (uchylony);
- 3) 18 lat – dla kategorii A, B, B+E, C, C+E, C1 lub C1+E;
- 4) 21 lat – dla kategorii D, D+E, D1 lub D1+E, z zastrzeżeniem ust. 4.
- 3. Osoba, która nie ukończyła 18 lat, może uzyskać prawo jazdy kategorii A1, B1 lub T za pisemną zgodą rodziców lub opiekunów.
- 4. Wymagany wiek do uzyskania prawa jazdy kategorii D lub D1 przez żołnierza zasadniczej służby wojskowej posiadającego prawo jazdy kategorii B wynosi 19 lat.
- 5. Dodatkowym warunkiem uzyskania prawa jazdy:
 - 1) dla kategorii C, C1, D lub D1 – jest spełnienie wymagań, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, określonych dla prawa jazdy kategorii B;
 - 2) dla kategorii B+E, C+E, C1+E, D+E lub D1+E – jest spełnienie wymagań, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, określonych odpowiednio dla praw jazdy kategorii B, C, C1, D lub D1.

Art. 91. [Zakaz wydania prawa jazdy]

Prawo jazdy nie może być wydane osobie:

- 1) u której w wyniku badania lekarskiego stwierdzono aktywną formę uzależnienia od alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu;
- 2) w stosunku do której orzeczony został – prawomocnym wyrokiem sądu, orzeczeniem kolegium do spraw wykroczeń lub orzeczeniem innego organu uprawnionego do orzekania w sprawach o wykroczenia w trybie dyscyplinarnym – zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych – w okresie obowiązywania tego zakazu.

Art. 92. [Ograniczenia w prawie jazdy]

Prawo jazdy może zawierać ograniczenie wynikające ze stanu zdrowia kierowcy lub możliwości prowadzenia określonego pojazdu.

Art. 93. [Międzynarodowe prawo jazdy]

1. Prawo jazdy, z wyjątkiem prawa jazdy kategorii T, uprawnia do kierowania określonym w nim pojazdem w ruchu międzynarodowym, chyba że władze danego państwa wymagają, aby kierowca posiadał międzynarodowe prawo jazdy.

2. Międzynarodowe prawo jazdy jest wydawane za opłatą przez każdego starostę. Międzynarodowe prawo jazdy jest wydawane na podstawie krajowego prawa jazdy na okres 3 lat. Okres jego ważności nie może jednak przekraczać terminu ważności krajowego prawa jazdy.

Art. 94.¹² [Prawo jazdy wydane za granicą]

1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odpowiednim pojazdem silnikowym może kierować osoba posiadająca ważne zagraniczne prawo jazdy wydane przez:

¹² Art. 94 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1497), obowiązuje z dniem 21 października 2005 r.

Dział IV. Kierujący

- 1) państwo członkowskie Unii Europejskiej – w okresie ważności prawa jazdy;
- 2) państwo:
 - a) będące stroną Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r. (Dz. U. z 1988 r. Nr 5, poz. 40 i 44),
 - b) państwo trzecie, którego wzór prawa jazdy jest zgodny z wzorem określonym w Konwencji, o której mowa w lit. a)
 - w okresie 6 miesięcy od daty rozpoczęcia stałego lub czasowego pobytu, nie dłużej jednak niż przez okres ważności prawa jazdy.
2. Osoba posiadająca krajowe prawo jazdy wydane za granicą, która zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, może otrzymać polskie krajowe prawo jazdy po oddaniu zagranicznego ważnego prawa jazdy organowi wydającemu prawo jazdy, z zastrzeżeniem ust. 4. Jeżeli zagraniczne prawo jazdy nie jest zgodne z wzorem określonym w Konwencji wymienionej w ust. 1 pkt 2 lit. a), dodatkowym warunkiem otrzymania polskiego prawa jazdy jest zdanie części teoretycznej egzaminu państwowego – warunek ten nie dotyczy prawa jazdy wydanego przez państwo członkowskie Unii Europejskiej.
3. Jeżeli prawo jazdy wydane za granicą zawiera ograniczenie terminu ważności, ograniczenie ze względu na stan zdrowia lub inne, należy to ograniczenie uwzględnić w wydanym prawie jazdy.
4. Minister właściwy do spraw transportu może określić, w drodze rozporządzenia, w stosunku do obywateli niektórych państw, ze względu na zasadę wzajemności, warunki wydawania praw jazdy odmienne niż te, które przewiduje ust. 2.

Art. 95. [Pozwolenie na kierowanie tramwajem]

1. Dokumentem stwierdzającym uprawnienie do kierowania tramwajem jest pozwolenie.
2. Pozwolenie może uzyskać osoba, jeżeli:
 - 1) ukończyła 20 lat;
 - 2) przedstawiła orzeczenia: lekarskie oraz psychologiczne o braku przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do kierowania tramwajem;
 - 3) odbyła wymagane szkolenie i zdała egzamin państwowy z wynikiem pozytywnym.
- 2a. Pozwolenie jest wydawane na okres wynikający z terminów badań, o których mowa w art. 122 ust. 2.
3. Przepis art. 91 stosuje się odpowiednio do osoby ubiegającej się o pozwolenie.

Art. 95a. [Kierujący pojazdem uprzywilejowanym]

1. Kierującym pojazdem uprzywilejowanym może być osoba, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, która:
 - 1) ukończyła 21 lat;

2) posiada zaświadczenie wydane przez pracodawcę, potwierdzające jej zatrudnienie oraz spełnienie wymagań w zakresie badań lekarskich, o których mowa w art. 122 ust. 2, i psychologicznych, o których mowa w art. 124 ust. 2.

2. Kierującym pojazdem uprzywilejowanym Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej może być osoba, która posiada zaświadczenie wydane przez dowódcę jednostki wojskowej, potwierdzające spełnienie wymagań w zakresie badań lekarskich, o których mowa w art. 122 ust. 2, oraz psychologicznych, o których mowa w art. 124 ust. 2.

3. Kierującym pojazdem uprzywilejowanym Policji może być osoba, która posiada zaświadczenie wydane przez odpowiedni organ Policji, potwierdzające spełnienie wymagań w zakresie badań lekarskich, o których mowa w art. 122 ust. 2, oraz psychologicznych, o których mowa w art. 124 ust. 2.

Art. 96. [Dokumenty dla osób, które nie ukończyły 18 lat]

1. Dokumentem stwierdzającym uprawnienie do kierowania przez osobę, która nie ukończyła 18 lat:

- 1) rowerem – jest karta rowerowa, motorowerowa lub prawo jazdy;
- 2) motorowerem – jest karta motorowerowa lub prawo jazdy;
- 3) pojazdem zaprzęgowym – jest prawo jazdy, karta motorowerowa lub rowerowa, jeżeli osoba uprawniona ukończyła 15 lat.

2. Kartę rowerową lub motorowerową może uzyskać osoba, która wykazała się niezbędnymi kwalifikacjami i osiągnęła wymagany wiek: 10 lat w przypadku karty rowerowej i 13 lat w przypadku karty motorowerowej.

3. Kierować rowerem wieloosobowym oraz przewozić na rowerze inną osobę może osoba, która ukończyła 17 lat, a kierować po jezdni wózkiem inwalidzkim poruszającym siłą mięśni kierującego – osoba, która ukończyła 13 lat.

Art. 97. [Organ właściwy do wydania prawa jazdy]

1. Dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem wydaje, za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, a w uzasadnionych przypadkach – właściwy ze względu na miejsce czasowego pobytu, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Kartę rowerową wydaje nieodpłatnie dyrektor szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej oraz szkoły ponadpodstawowej.

2a. Kartę motorowerową wydaje nieodpłatnie dyrektor gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły ponadpodstawowej.

3. Szefom i cudzoziemskiemu personelowi przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i misji specjalnych państw obcych oraz organizacji międzynarodowych, korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów bądź powszechnie uznanych zwyczajów międzynaro-

Dział IV. Kierujący

dowych lub na zasadzie wzajemności, oraz innym osobom korzystającym z tych przywilejów i immunitetów uprawnienie do kierowania pojazdem wydaje, za opłatą, **marszałek województwa mazowieckiego**, na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych.

3a. Żołnierzom zasadniczej służby wojskowej dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem wydaje na czas nie dłuższy niż jeden rok dowódca jednostki wojskowej.

3b. Po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej wydany przez dowódcę jednostki dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem podlega wymianie na dokument, o którym mowa w ust. 1.

4. Kierujący może posiadać tylko jedno ważne krajowe prawo jazdy lub pozwolenie do kierowania tramwajem.

Art. 98. [Utrata prawa jazdy]

1. Osoba posiadająca uprawnienie do kierowania pojazdem jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić starostę o utracie prawa jazdy, pozwolenia do kierowania tramwajem, o zniszczeniu tych dokumentów w stopniu powodującym ich nieczytelność, a także zmianie stanu faktycznego wymagającego zmiany danych w nich zawartych.

2. W sytuacji, o której mowa w ust. 1, starosta, na wniosek osoby uprawnionej, wydaje za opłatą wtórnik dokumentu pod warunkiem:

1) złożenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, oświadczenia o utracie dokumentu;

2) zwrotu zniszczonego dokumentu albo

3) zwrotu dokumentu wymagającego zmiany danych.

3. W razie odzyskania utraconego dokumentu, o którym mowa w ust. 1, dokument ten należy zwrócić do starosty.

4. W razie utraty lub zniszczenia karty rowerowej lub motorowerowej wtórnik tych dokumentów wydaje organ, który je wydał.

5. W stosunku do osób, o których mowa w art. 97 ust. 3, organem właściwym w sprawach określonych w ust. 1-2a jest **marszałek województwa mazowieckiego**.

Art. 99. [Zakaz powierzania zadań gminie]

Zadania i kompetencje określone w art. 89 ust. 2 i 3, art. 93 ust. 2 i art. 97 ust. 1 nie mogą być powierzone w drodze porozumienia gminie. Przepis ten nie dotyczy powiatu warszawskiego.

Art. 99a. [Wybór producenta blankietów]

Minister właściwy do spraw transportu dokona wyboru producenta blankietów praw jazdy i pozwoleń do kierowania tramwajem w trybie określonym przepisami o zamówieniach publicznych.

Art. 100. [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, uwzględniając konieczność prawidłowego zabezpieczenia praw jazdy przed podrobieniem, przerobieniem lub kradzieżą, określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzory dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami oraz ich opis;

2) szczegółowe czynności organów w sprawach związanych z wydawaniem dokumentów, cofaniem i przywracaniem uprawnień do kierowania oraz wzory dokumentów stosowanych w tych sprawach.

2. Minister Obrony Narodowej, kierując się koniecznością zapewnienia zgodności tego dokumentu z obowiązującym podziałem uprawnień oraz mając na uwadze skrócenie okresu niezbędnego do uzyskania prawa jazdy, określi, w drodze rozporządzenia, wzór i opis dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdem przez żołnierza zasadniczej służby wojskowej.

Rozdział 1a Centralna ewidencja kierowców

Art. 100a. [Centralna ewidencja kierowców]

1. Tworzy się centralną ewidencję kierowców, zwaną dalej „ewidencją”.

2. W ewidencji gromadzi się dane o osobach posiadających lub którym cofnięto uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi lub tramwajami, zwane dalej „uprawnieniami”.

3. W ewidencji gromadzi się także dane o osobach nieposiadających uprawnień, w stosunku do których orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów.

4. Ewidencję prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej w systemie teleinformatycznym. W rozumieniu niniejszej ustawy minister ten jest administratorem danych zgromadzonych w ewidencji.

Art. 100b. [Zakres danych zawartych w ewidencji]

1. W ewidencji gromadzi się dane o osobach nią objętych:

1) imię i nazwisko;

1a) datę i miejsce urodzenia;

2) numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);

3) adres zamieszkania;

4) rodzaj oraz zakres uzyskanego uprawnienia;

5) datę uzyskania pierwszego uprawnienia, a w przypadku jego cofnięcia – także datę ponownego uzyskania uprawnienia;

Dział IV. Kierujący

- 6) datę ważności uprawnienia;
 - 7) numer dokumentu stwierdzającego uprawnienie;
 - 8) ograniczenia dotyczące uprawnienia;
 - 9) nazwę organu, który wydał dokument stwierdzający uprawnienie;
 - 10) dotyczące:
 - a) zatrzymania dokumentu stwierdzającego uprawnienie oraz jego zwrócenia,
 - b) cofnięcia uprawnienia oraz jego przywrócenia,
 - c) utraty dokumentu stwierdzającego uprawnienie oraz jego odnalezienia,
 - d) zastosowania środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów;
 - 11) zakres i numer zaświadczenia ADR, o którym mowa w przepisach o przewożeniu drogowym towarów niebezpiecznych, a także okres, na jaki zostało ono wydane.
2. Dane, o których mowa w ust. 1, przekazują do ewidencji:
- 1) wymienione w pkt 1-9 – organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, niezwłocznie po wydaniu dokumentu stwierdzającego uprawnienie;
 - 2) wymienione w pkt 10:
 - a) w lit. a) – odpowiednio do swoich kompetencji: właściwa jednostka organizacyjna Policji, Inspekcji Transportu Drogowego lub Żandarmerii Wojskowej, organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, prokurator, sąd, kolegium do spraw wykroczeń lub inny organ uprawniony do orzekania w sprawach o wykroczenia w trybie dyscyplinarnym, niezwłocznie po dokonaniu tych czynności,
 - b) w lit. b) – organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, niezwłocznie po podjęciu decyzji o dokonaniu tych czynności,
 - c) w lit. c) – organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, niezwłocznie po uzyskaniu informacji o wystąpieniu tych zdarzeń,
 - d) w lit. d) – sąd, kolegium do spraw wykroczeń lub inny organ uprawniony do orzekania w sprawach o wykroczenia w trybie dyscyplinarnym, niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia;
 - 3) wymienione w pkt 11 – podmiot prowadzący kursy doszkalające dla kierowców przewożących towary niebezpieczne, o których mowa w przepisach o przewożeniu drogowym towarów niebezpiecznych.
3. Dane, o których mowa w ust. 1 pkt 10 lit. d), zgromadzone w ewidencji, podlegają usunięciu z tej ewidencji, jeżeli skazanie, na podstawie którego orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów, uległo zatarciu. Informacje o zatarciu przekazuje do ewidencji Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego.

4. Administrator danych przetwarzający dane osobowe na potrzeby ewidencji jest zwolniony z obowiązku informacyjnego określonego w art. 25 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 80b ust. 4.

Art. 100c. [Udostępnianie danych]

1. Dane zgromadzone w ewidencji udostępnia się, o ile są one niezbędne do realizacji ich ustawowych zadań, następującym podmiotom:

- 1) Policji;
- 1a) Inspekcji Transportu Drogowego;
- 2) Żandarmerii Wojskowej;
- 3) Straży Granicznej;
- 4) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;
- 5) Wojskowym Służbom Informacyjnym;
- 6) sądom;
- 7) prokuraturze;
- 8) starostom;
- 8a) strażom gminnym (miejskim);
- 9) Szefowi Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych;
- 10) organom kontroli skarbowej, organom celnym, wywiadowi skarbowemu i komórkom, o których mowa w art. 11g ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 65 z późn. zm.);
- 11) wojskowym komendantom uzupełnień,
- 12)¹³ podmiotowi wydającemu karty, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych (Dz.U. Nr 180, poz. 1494);
- 13) ministrowi właściwemu do spraw transportu w celu umożliwienia organom i służbom uprawnionym do korzystania z systemu Tachonet wymianę danych z organami i uprawnionymi służbami w innych państwach, w których funkcjonuje system tachografu cyfrowego.

2. Dane zgromadzone w ewidencji udostępnia się także na wniosek osoby, której one dotyczą.

3. Minister właściwy do spraw administracji publicznej może udostępnić, w formie zaświadczenia, dane zgromadzone w ewidencji innym podmiotom niż wymienione w ust. 1 i 2, w tym osobom fizycznym, osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, jeżeli wykażą swój uzasadniony interes.

4. Dane zgromadzone w ewidencji udostępnia się, z zastrzeżeniem ust. 5, na piśmie, umotywowany wniosek zainteresowanego podmiotu.

¹³ Pkt 12 i 13 ust. 1 dodany ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych (Dz.U. Nr 180, poz. 1494), obowiązuje od 5 października 2005 r.

Dział IV. Kierujący

5. Minister właściwy do spraw administracji publicznej może wyrazić zgodę, w drodze decyzji, na udostępnienie danych zgromadzonych w ewidencji podmiotom, o których mowa w ust. 1, albo ich jednostkom organizacyjnym, za pomocą urządzeń teletransmisji danych, bez konieczności składania pisemnego wniosku, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;
- 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania;
- 3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

Art. 100d. [Odpłatność za udostępnianie danych]

1. Udostępnienie danych zgromadzonych w ewidencji następuje:

- 1) dla podmiotów, o których mowa w art. 100c ust. 1 i 2 – nieodpłatnie;
 - 2) dla podmiotów, o których mowa w art. 100c ust. 3 – odpłatnie.
2. (uchylony).

Art. 100e. [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, transportu oraz finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób prowadzenia ewidencji;
 - 2) warunki i sposób współdziałania podmiotów, które przekazują dane do ewidencji;
 - 3) rodzaj danych zgromadzonych w ewidencji, które mogą być udostępnione poszczególnym podmiotom, o których mowa w art. 100c ust. 1-3;
 - 4) wysokość opłat za udostępnienie danych zgromadzonych w ewidencji oraz warunki i sposób ich wnoszenia.
2. W rozporządzeniu należy uwzględnić w szczególności:
- 1) organizację systemu teleinformatycznego, w którym prowadzona jest ewidencja;
 - 2) nieprzekraczalne terminy przekazywania danych do ewidencji oraz sposób ich przekazywania;
 - 3) zakres danych udostępnianych poszczególnym podmiotom;
 - 4) zróżnicowaną wysokość opłat w zależności od zakresu udostępnianych danych.

Rozdział 2

Szkolenie i egzaminowanie

Art. 101. [Termin szkolenia]

Osoba ubiegająca się o uprawnienie do kierowania pojazdem silnikowym albo tramwajem może rozpocząć szkolenie najwcześniej 3 miesiące przed osiągnięciem

wieku wymaganego do uzyskania prawa jazdy albo pozwolenia, a jeżeli osobą tą jest uczeń szkoły, której program nauczania obejmuje szkolenie osób ubiegających się o prawo jazdy, okres ten wynosi 12 miesięcy.

Art. 102. [Ośrodek szkolenia kierowców]

1. Szkolenie osoby ubiegającej się o wydanie uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym albo tramwajem jest prowadzone:

1) w formie kursu – w ośrodku szkolenia kierowców;

2) w formie zajęć szkolnych dla uczniów – przez szkołę, w której programie nauczania jest przewidziane uzyskanie umiejętności kierowania pojazdem silnikowym.

2. Ośrodek szkolenia kierowców może być prowadzony przez:

1) przedsiębiorcę;

2) jednostkę wojskową – w zakresie szkolenia żołnierzy na potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;

3) jednostkę resortu spraw wewnętrznych – w zakresie szkolenia osób na potrzeby resortu.

Art. 103. [Wpis do rejestru przedsiębiorców]

1. Działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia ośrodka szkolenia kierowców jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia kierowców.

2. Ośrodek szkolenia kierowców może prowadzić przedsiębiorca:

1) który posiada siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

2) w stosunku do którego nie została otwarta likwidacja lub nie ogłoszono upadłości;

3) który nie był prawomocnie skazany za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub przestępstwo przeciwko dokumentom – dotyczy osoby fizycznej lub członków organów osoby prawnej;

4) który posiada warunki lokalowe, wyposażenie dydaktyczne, plac do wykonywania manewrów oraz co najmniej jeden pojazd przystosowany do nauki jazdy;

5) który gwarantuje przeprowadzenie szkolenia zgodnie z jego szczegółowymi warunkami;

6) który zatrudnia co najmniej jednego instruktora lub sam jest instruktorem.

3. Organem właściwym do prowadzenia rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia kierowców jest starosta właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem.

4. W przypadku gdy przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1, w jednostkach organizacyjnych położonych na obszarze różnych po-

Dział IV. Kierujący

wiatów, jest obowiązany uzyskać wpis w odrębnych właściwych rejestrach na każdą z tych jednostek.

5. Wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców jest dokonywany na wniosek przedsiębiorcy zawierający następujące dane:

- 1) firmę przedsiębiorcy;
 - 2) numer w rejestrze przedsiębiorców albo ewidencji działalności gospodarczej oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile przedsiębiorca taki numer posiada;
 - 3) adres zamieszkania lub siedziby przedsiębiorcy;
 - 4) adres ośrodka szkolenia kierowców;
 - 5) zakres prowadzonego szkolenia;
 - 6) imiona i nazwiska instruktorów wraz z numerami ich uprawnień.
6. Wraz z wnioskiem przedsiębiorca składa oświadczenie następującej treści:

„Oświadczam, że:

1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców są kompletne i zgodne z prawdą;

2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia ośrodka szkolenia kierowców, określone w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym”.

7. Oświadczenie powinno również zawierać:

- 1) firmę przedsiębiorcy oraz jego siedzibę i adres albo adres zamieszkania;
- 2) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;
- 3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

8. W rejestrze przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców umieszcza się dane, o których mowa w ust. 5, z wyjątkiem adresu zamieszkania, jeżeli jest on inny niż adres siedziby.

9. Jednostka wojskowa lub jednostka resortu spraw wewnętrznych mogą prowadzić szkolenie w zakresie wskazanym odpowiednio w art. 102 ust. 2 pkt 2 i 3, po spełnieniu wymagań, o których mowa w ust. 2 pkt 4.

10. Szkoła może prowadzić szkolenie, o którym mowa w art. 102 ust. 1 pkt 2, po spełnieniu wymagań, o których mowa w ust. 2 pkt 4.

Art. 103a. (uchylony).

Art. 104. [Skreślenie z rejestru przedsiębiorców]

1. Starosta wydaje decyzję o zakazie prowadzenia przez przedsiębiorcę ośrodka szkolenia kierowców, skreślając przedsiębiorcę z rejestru działalności regulowanej, jeżeli przedsiębiorca:

- 1) złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 103 ust. 6, niezgodne ze stanem faktycznym;

2) nie usunął naruszeń warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia ośrodka szkolenia kierowców w wyznaczonym przez starostę terminie;

3) rażąco naruszył warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia ośrodka szkolenia kierowców.

2. Rażącym naruszeniem warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia ośrodka szkolenia kierowców jest:

1) szkolenie niezgodnie z obowiązującym programem szkolenia;

2) wydanie niezgodnie ze stanem faktycznym zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.

3. W przypadku wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców, ponowny wpis do rejestru działalności regulowanej w tym zakresie może nastąpić wyłącznie na zasadach określonych w art. 72 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Art. 105. [Instruktor]

1. Szkolenie osoby ubiegającej się o uprawnienie do kierowania pojazdem silnikowym albo tramwajem jest prowadzone przez instruktora, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Instruktorem jest osoba, która:

1) ma co najmniej wykształcenie średnie;

2) posiada, przez okres co najmniej 3 lat, uprawnienie do kierowania pojazdami rodzaju objętego szkoleniem;

3) przedstawiła orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem oraz orzeczenie psychologiczne o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem;

4) ukończyła kurs kwalifikacyjny;

5) zdała egzamin przed komisją powołaną przez wojewodę;

6) nie była karana wyrokiem sądu lub orzeczeniem kolegium do spraw wykroczeń za przestępstwo lub wykroczenie przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym;

7) została wpisana do ewidencji instruktorów.

3. Szkolenie w zakresie udzielania pomocy przedlekarskiej jest prowadzone przez osobę, która spełnia co najmniej jeden z warunków określonych w pkt 1-3:

1) wykonuje zawód lekarza lub pielęgniarki;

2) posiada kwalifikacje instruktora Polskiego Czerwonego Krzyża;

3) posiada kwalifikacje ratownika medycznego.

Art. 106. [Wpis do ewidencji instruktorów]

1. Starosta dokonuje wpisu osoby do ewidencji instruktorów, jeżeli spełnia ona warunki określone w art. 105 ust. 2 pkt 1-6, i wydaje jej legitymację instruktora na okres wynikający z terminów badań, o których mowa w art. 122 ust. 2.

Dział IV. Kierujący

2. Instruktor podlega kontrolnym badaniom lekarskim i badaniom psychologicznym, o których mowa w art. 122 ust. 2 i art. 124 ust. 2.

3. Instruktor jest obowiązany posiadać w czasie szkolenia legitymację instruktora i okazywać ją na żądanie.

Art. 107. [Skreślenie z ewidencji instruktorów]

1. Starosta skreśla instruktora z ewidencji, jeżeli instruktor:

- 1) nie spełnia warunków określonych w art. 105 ust. 2 pkt 1-6;
- 2) nie przedstawił orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem lub orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem;
- 3) nie zdał egzaminu, o którym mowa w art. 108 ust. 2 pkt 2¹⁴, w wyznaczonym terminie;

4) dopuścił się rażącego naruszenia przepisów w zakresie szkolenia.

2. W przypadku skreślenia instruktora z ewidencji z przyczyny określonej w ust. 1 pkt 4, ponowny wpis do ewidencji nie może być dokonany wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia, w którym decyzja o skreśleniu stała się ostateczna.

Art. 108. [Nadzór nad szkoleniem]

1. Nadzór nad szkoleniem sprawują:

- 1) starosta – w zakresie szkolenia prowadzonego przez przedsiębiorcę;
- 2) odpowiedni organ podległy Ministrowi Obrony Narodowej właściwy w sprawach transportu i ruchu wojsk – w zakresie szkolenia prowadzonego przez jednostkę wojskową;
- 3) odpowiedni organ resortu spraw wewnętrznych – w zakresie szkolenia prowadzonego przez jednostkę tego resortu;
- 4) organ właściwy do wykonywania nadzoru pedagogicznego – w zakresie szkolenia prowadzonego przez szkołę.

2. Organ sprawujący nadzór może w szczególności:

- 1) kontrolować dokumentację i działalność związaną ze szkoleniem;
- 2) wyznaczyć termin usunięcia naruszeń warunków wykonywania działalności.

3. W przypadku uzasadnionych wątpliwości co do wiedzy i umiejętności instruktora, starosta może skierować go na egzamin, o którym mowa w art. 105 ust. 2 pkt 5:

- 1) z urzędu;
- 2) na wniosek organu sprawującego nadzór, o którym mowa w ust. 1 pkt 2-4.

¹⁴ Obecnie art. 108 ust. 2 obowiązuje w brzmieniu ustalonym przez art. 22 pkt 11 lit. a) ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 173, poz. 1808), która weszła w życie 21 sierpnia 2004 r.

Art. 109. [Egzamin państwowy]

1. Egzamin państwowy sprawdzający kwalifikacje osoby ubiegającej się o uprawnienie do kierowania pojazdem oraz osoby, o której mowa w art. 114, przeprowadza egzaminator zatrudniony przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego:

- 1) na podstawie umowy o pracę – w zakresie wszystkich kategorii prawa jazdy;
 - 2) na podstawie umowy zlecenia – w zakresie pozwolenia do kierowania tramwajem.
2. Egzamin państwowy jest organizowany w:

1) wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego – w zakresie wszystkich kategorii prawa jazdy;

2) przedsiębiorstwie komunikacji publicznej, upoważnionym przez starostę – w zakresie pozwolenia do kierowania tramwajem.

3. Egzamin państwowy w zakresie wszystkich kategorii prawa jazdy jest przeprowadzany w mieście wojewódzkim lub w zależności od potrzeb w mieście na prawach powiatu, albo w mieście, w którym do dnia 31 grudnia 1998 r. funkcjonował wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.

4. Sprawdzenia kwalifikacji osoby ubiegającej się o kartę rowerową lub motorowerową dokonują:

- 1) nauczyciel wychowania komunikacyjnego uprawniony przez dyrektora szkoły;
- 2) policjant posiadający specjalistyczne przeszkolenie z zakresu ruchu drogowego;
- 3) egzaminator.

Art. 110. [Egzaminator]

1. Egzaminatorem może być osoba, która:

- 1) (uchylony);
- 2) posiada wykształcenie wyższe;

3) posiada prawo jazdy kategorii B przez okres co najmniej 6 lat oraz uprawnienie do kierowania pojazdami rodzaju objętego egzaminowaniem przez okres co najmniej 1 roku;

4) przedstawiła orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem oraz orzeczenie psychologiczne o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem;

5) nie była karana wyrokiem sądu lub orzeczeniem kolegium do spraw wykroczeń za przestępstwo lub wykroczenie przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym;

6) ukończyła kurs kwalifikacyjny w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego;

7) uczestniczyła w 7 egzaminach państwowych w charakterze obserwatora oraz przeprowadziła co najmniej 3 takie egzaminy pod kierunkiem egzaminatora wyznaczonego przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego i uzyskała pozytywną opinię;

8) zdała egzamin przed komisją weryfikacyjną powołaną przez:

Dział IV. Kierujący

- a) ministra właściwego do spraw transportu – w zakresie sprawdzania kwalifikacji na wszystkie kategorie prawa jazdy, z wyjątkiem kategorii T,
 - b) starostę – w zakresie sprawdzania kwalifikacji na prawo jazdy kategorii T lub pozwolenie do kierowania tramwajem;
 - 9) daje rękojmię należytego wykonywania swoich obowiązków;
 - 10) została wpisana do ewidencji egzaminatorów prowadzonej przez **marszałka województwa**.
2. Wymagań, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 6 i 7, nie stosuje się do egzaminatora osoby ubiegającej się o prawo jazdy kategorii T lub o pozwolenie do kierowania tramwajem.

Art. 110a. [Obowiązki egzaminatora]

1. Egzaminator zobowiązany jest do:
 - 1) rzetelnego i bezstronnego wykonywania powierzonych zadań;
 - 2) rozwijania wiedzy zawodowej i podnoszenia kwalifikacji;
 - 3) godnego zachowania w czasie wykonywania obowiązków.
2. Egzaminator zatrudniony w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego nie może jednocześnie prowadzić szkoleń dla kandydatów na kierowców, szkoły nauki jazdy ani być jej właścicielem lub współwłaścicielem.
3. Egzaminator w czasie wykonywania obowiązków zawodowych podlega ochronie przysługującej funkcjonariuszowi publicznemu.

Art. 111. [Wpis do ewidencji egzaminatorów]

1. **Marszałek województwa** dokonuje wpisu osoby do ewidencji egzaminatorów, jeżeli spełnia ona warunki określone w art. 110 ust. 1 pkt 2-9.
2. Dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego wydaje na okres wynikający z terminów badań, o których mowa w art. 122 ust. 2 i art. 124 ust. 2, legitymację egzaminatora osobie, o której mowa w ust. 1, zatrudnionej w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego.
3. Egzaminator podlega kontrolnym badaniom lekarskim i badaniom psychologicznym, o których mowa w art. 122 ust. 2 i art. 124 ust. 2.
4. Egzaminator zatrudniony w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego podlega corocznie szkoleniu organizowanemu przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego.
5. Egzaminator jest obowiązany posiadać w czasie prowadzenia egzaminów legitymację egzaminatora oraz okazywać ją na żądanie.

Art. 112. [Nadzór nad przeprowadzaniem egzaminów państwowych]

1. Nadzór nad przeprowadzaniem egzaminów państwowych sprawuje **marszałek województwa**.
2. Organ sprawujący nadzór może w szczególności:

- 1) kontrolować dokumentację i działalność związaną z egzaminowaniem;
- 2) przerwać lub unieważnić egzamin państwowy prowadzony niezgodnie z przepisami;
- 3) w razie stwierdzenia rażących uchybień zawiesić działalność odpowiedniej jednostki w zakresie prowadzenia egzaminów państwowych – do czasu usunięcia uchybień;
- 4) w uzasadnionych przypadkach skierować egzaminatora na egzamin, o którym mowa w art. 110 ust. 1 pkt 8.

Art. 113. [Skreślenie z ewidencji egzaminatorów]

1. **Marszałek województwa** skreśla egzaminatora z ewidencji, jeżeli:
 - 1) nie spełnia warunków określonych w art. 110 ust. 1 pkt 2-9;
 - 2) nie odbył okresowego szkolenia;
 - 3) nie przedstawił orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem lub orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem;
 - 4) nie zdał egzaminu, o którym mowa w art. 110 ust. 1 pkt 8, w wyznaczonym terminie;
 - 5) naruszył zasady egzaminowania.
2. W przypadku skreślenia egzaminatora z ewidencji z przyczyny określonej w ust. 1 pkt 5, ponowny wpis do ewidencji nie może być dokonany wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia, w którym decyzja o skreśleniu stała się ostateczna.

Art. 114. [Kontrola kwalifikacji]

1. Kontrolnemu sprawdzeniu kwalifikacji podlega:
 - 1) osoba posiadająca uprawnienie do kierowania pojazdem, skierowana decyzją starosty:
 - a) w razie uzasadnionych zastrzeżeń co do jej kwalifikacji,
 - b) na wniosek komendanta wojewódzkiego Policji, w razie przekroczenia 24 punktów otrzymanych na podstawie art. 130 ust. 1;
 - 2) osoba ubiegająca się o:
 - a) przywrócenie uprawnienia do kierowania pojazdem cofniętego na okres przekraczający 1 rok lub w związku z utratą kwalifikacji,
 - b) zwrot zatrzymanego prawa jazdy lub pozwolenia do kierowania tramwajem, którego była pozbawiona na okres przekraczający 1 rok.
2. Zadanie i kompetencja określone w ust. 1 pkt 1 nie mogą być powierzone w drodze porozumienia gminie. Przepis ten nie dotyczy powiatu warszawskiego.
3. W stosunku do osób, o których mowa w art. 97 ust. 3, decyzję o skierowaniu na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji, w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1, wydaje **marszałek województwa mazowieckiego**.

Dział IV. Kierujący

4. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem wydaje się po zdaniu, przez osobę ubiegającą się o jego wydanie, odpowiedniego do rodzaju uprawnienia egzaminu państwowego sprawdzającego kwalifikacje.

Art. 115. [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając konieczność właściwego przygotowania osób ubiegających się o wydanie uprawnień do kierowania pojazdami oraz zapewnienie obiektywnego sprawdzenia ich kwalifikacji, określi, w drodze rozporządzenia:

1) wymagania w stosunku do podmiotów prowadzących szkolenie w zakresie wyposażenia dydaktycznego, warunków lokalowych, placu manewrowego, pojazdów przeznaczonych do szkolenia;

2) wymagania w stosunku do podmiotów prowadzących egzaminy państwowe w zakresie wyposażenia, warunków lokalowych, placu manewrowego i pojazdów przeznaczonych do egzaminowania;

3) program szkolenia osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi, tramwajami oraz kandydatów na instruktorów i egzaminatorów;

4) warunki i tryb:

a) uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi i tramwajami, szkolenia i egzaminowania osób ubiegających się o te uprawnienia lub podlegających sprawdzeniu kwalifikacji oraz wzory dokumentów z tym związanych,

b) szkolenia i egzaminowania kandydatów na instruktorów i egzaminatorów, pracy komisji egzaminacyjnych oraz wzory dokumentów z tym związanych;

5) wzór wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców oraz wzór zaświadczenia potwierdzającego wpis przedsiębiorcy do tego rejestru.

2. Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając koszty związane z prowadzeniem egzaminów sprawdzających kwalifikacje oraz koszty związane z wydawaniem dokumentów, określi, w drodze rozporządzenia:

1) wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji kandydatów na instruktorów i instruktorów oraz wysokość wynagrodzenia członków komisji sprawdzających ich kwalifikacje;

2) wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji osób ubiegających się o wydanie uprawnienia do kierowania pojazdami lub podlegających sprawdzeniu kwalifikacji;

3) wysokość stawek wynagrodzenia egzaminatorów zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia;

4) wysokość opłat za wydanie prawa jazdy, pozwolenia do kierowania tramwajem, legitymacji instruktora i egzaminatora;

5) wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji kandydatów na egzaminatorów i egzaminatorów oraz wysokość wynagrodzenia członków komisji sprawdzających ich kwalifikacje.

Rozdział 2a (uchylony)

Rozdział 3 Wojewódzki ośrodek ruchu drogowego

Art. 116. [Wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego]

1. Zarząd województwa tworzy, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego na obszarze województwa.
2. Ośrodek jest samorządową wojewódzką osobą prawną.
3. Zarząd województwa sprawuje nadzór nad ośrodkiem.

Art. 117. [Zadania ośrodka]

1. Do zadań ośrodka należy organizowanie egzaminów państwowych sprawdzających kwalifikacje osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz kierujących pojazdami.
2. Ośrodek może wykonywać inne zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego.
3. Ośrodek może wykonywać działalność gospodarczą, której wyniki będą przeznaczane na działalność, o której mowa w ust. 1 i 2.

Art. 118. [Dyrektor ośrodka]

1. Działalnością ośrodka kieruje dyrektor.
2. Dyrektor jest powoływany i odwoływany przez zarząd województwa.
3. Zarząd województwa ustala wynagrodzenie dyrektora.

Art. 119. [Gospodarka finansowa ośrodka]

1. Ośrodek prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w niniejszej ustawie.
2. Przychodami ośrodka są:
 - 1) wpływy z opłat za przeprowadzanie egzaminów osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami;
 - 2) wpływy za wykonanie innych zadań z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - 3) wpływy z działalności, o której mowa w art. 117 ust. 3.
3. Rozchodami ośrodka są wydatki na:
 - 1) bieżące utrzymanie ośrodka;

Dział IV. Kierujący

2) prowadzenie egzaminów państwowych w zakresie prawa jazdy poszczególnych kategorii i pozwolenia do kierowania tramwajem;

3) inwestycje związane z działalnością ośrodka, o której mowa w art. 117;

4) poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze województwa, w szczególności na popularyzację przepisów o ruchu drogowym i podnoszenie kultury jazdy kierowców, na które ośrodek może przeznaczyć pozostałe wolne środki, niewykorzystane na wydatki, o których mowa w pkt 1-3.

4. (uchylony).

5. Ośrodek może zaciągać kredyty, za zgodą zarządu województwa, na zasadach ogólnych.

6. Składniki majątkowe nabyte w ramach pierwszego wyposażenia ośrodka tworzą jego fundusz założycielski.

7. Ośrodek prowadzi odrębnie ewidencję przychodów i kosztów związanych z prowadzeniem szkolenia lub egzaminowaniem jako działalnością oświatową i odrębnie dla każdej innej działalności.

Art. 120. [Statut ośrodka]

1. Zarząd województwa nadaje ośrodkowi statut.

2. Statut ośrodka określa w szczególności jego organizację i warunki tworzenia oddziałów terenowych.

Art. 121. [Delegacja]

Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

1) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu, spraw instytucji finansowych oraz spraw finansów publicznych – szczegółowe warunki gospodarki finansowej ośrodka oraz szczegółowe warunki ewidencji przychodów i kosztów, o których mowa w art. 119 ust. 7;

2) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy – warunki wynagradzania egzaminatorów.

Rozdział 4

Sprawdzanie stanu zdrowia i predyspozycji psychicznych do kierowania pojazdami

Art. 122. [Badania lekarskie]

1. Badaniu lekarskiemu przeprowadzanemu w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem podlega:

1) osoba ubiegająca się o wydanie prawa jazdy;

2) osoba ubiegająca się o przywrócenie uprawnienia do kierowania pojazdem cofniętego ze względu na stan zdrowia;

3) kierujący pojazdem skierowany przez organ kontroli ruchu drogowego, jeżeli:

- a) uczestniczy w wypadku drogowym, w następstwie którego jest śmierć innej osoby lub ciężki uszczerbek na jej zdrowiu,
 - b) kierował pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po użyciu środka działającego podobnie do alkoholu;
 - 4) kierujący pojazdem skierowany decyzją starosty w przypadkach nasuwających zastrzeżenia co do stanu zdrowia;
 - 5) osoba niepełnosprawna posiadająca prawo jazdy lub pozwolenie do kierowania tramwajem, skierowana decyzją starosty na podstawie zawiadomienia powiatowego lub wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności;
 - 6) kandydat na instruktora lub egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami.
2. Kierowca pojazdu uprzywilejowanego, instruktor, egzaminator oraz kierujący tramwajem podlegają kontrolnym badaniom lekarskim:
- 1) w wieku do 55 lat – co 5 lat;
 - 2) w wieku od 55 lat do 65 – co 2 lata;
 - 3) powyżej 65. roku życia – corocznie.
3. Zadania i kompetencje określone w ust. 1 pkt 4 i 5 nie mogą być powierzone w drodze porozumienia gminie.
4. Badania lekarskie przeprowadza uprawniony lekarz.
5. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do kierującego tramwajem.
6. Badanie lekarskie, o którym mowa w ust. 1, jest wykonywane na koszt osoby badanej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.
7. Badanie lekarskie, o którym mowa w ust. 2, jest przeprowadzane na koszt podmiotu zatrudniającego lub osoby badanej, gdy nie pozostaje w stosunku pracy lub służby.
8. Przeprowadzanie badań lekarskich i wydawanie orzeczeń podlega kontroli **marszałka województwa**.
9. W stosunku do osób, o których mowa w art. 97 ust. 3, decyzję o skierowaniu na badanie lekarskie, w trybie określonym w ust. 1 pkt 4, wydaje **marszałek województwa mazowieckiego**.

Art. 125. [Delegacja]

Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając różnicowane wymagania zdrowotne oraz konieczność przyjęcia obiektywnych i niezbędnych kryteriów oceny stanu zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki i tryb:
 - a) kierowania na badania lekarskie i ich przeprowadzania w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami silnikowymi oraz kierowania tramwajami,

Dział IV. Kierujący

- b) wydawania orzeczeń lekarskich stwierdzających istnienie lub brak przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami,
- c) odwoływania się od orzeczeń lekarskich,
- d) uzyskiwania uprawnień przez lekarzy przeprowadzających badania lekarskie;
- 2) zakres badań lekarskich;
- 3) dodatkowe kwalifikacje lekarzy przeprowadzających badania lekarskie;
- 4) sposób postępowania z dokumentacją związaną z badaniami lekarskimi oraz wzory stosowanych dokumentów;
- 5) maksymalne stawki opłat za badania lekarskie.

Art. 124. [Badania psychologiczne]

1. Badaniu psychologicznemu przeprowadzanemu w celu orzeczenia istnienia lub braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem podlega:

- 1) kandydat na instruktora lub egzaminatora osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz osoba ubiegająca się o pozwolenie do kierowania tramwajem;
- 2) kierujący pojazdem silnikowym skierowany, w drodze decyzji, przez organ kontroli ruchu drogowego, jeżeli:
 - a) kierował pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po użyciu środka działającego podobnie do alkoholu,
 - b) przekroczył liczbę 24 punktów otrzymanych na podstawie art. 130 ust. 1;
 - 3) kierujący będący sprawcą wypadku drogowego, w którym jest zabity lub ranny;
- 4) kierujący skierowany przez lekarza, jeżeli w wyniku badania lekarskiego stwierdzona zostanie konieczność przeprowadzenia badania psychologicznego;
- 5) osoba skierowana przez kierownika właściwej jednostki organizacyjnej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jest ona przewidziana do szkolenia na kierowcę na potrzeby wojska;
- 6) osoba ubiegająca się o przywrócenie uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym, cofniętego ze względu na istnienie przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami.

2. Instruktor, egzaminator, kierowca pojazdu uprzywilejowanego oraz kierujący tramwajem podlegają kontrolnym badaniom psychologicznym co 5 lat do ukończenia 65. roku życia i następnie corocznie.

3. Badania, o których mowa w ust. 1 i 2, są przeprowadzane przez uprawnionego do orzekania psychologa w pracowni psychologicznej.

4. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do kierującego tramwajem.

5. Badanie psychologiczne jest wykonywane na koszt osoby badanej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Art. 124a. [Pracownia psychologiczna]

1. Działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia pracowni psychologicznej jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną.

2. Pracownię psychologiczną może prowadzić przedsiębiorca, który:

1) posiada siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

2) posiada zestaw metod badawczych określonych metodyką oraz warunki lokalowe gwarantujące wykonywanie badań psychologicznych zgodnie ze standardami określonymi w metodyce;

3) zatrudnia psychologa uprawnionego do orzekania lub sam jest uprawnionym psychologiem;

4) nie jest przedsiębiorcą, w stosunku do którego otwarto likwidację lub ogłoszono upadłość.

3. Organem właściwym do prowadzenia rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną jest **marszałek województwa** właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy lub miejsce zamieszkania uprawnionego psychologa.

4. W przypadku gdy przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1, w jednostkach organizacyjnych położonych na obszarze różnych województw, jest obowiązany uzyskać wpis w odrębnych właściwych rejestrach na każdą z tych jednostek.

5. Wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną jest dokonywany na wniosek przedsiębiorcy zawierający następujące dane:

1) firmę przedsiębiorcy;

2) numer w rejestrze przedsiębiorców albo ewidencji działalności gospodarczej oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile przedsiębiorca taki numer posiada;

3) adres zamieszkania lub siedziby;

4) adres pracowni psychologicznej;

5) zakres prowadzonych badań;

6) imiona i nazwiska zatrudnionych psychologów wraz z numerami ich uprawnień.

6. Wraz z wnioskiem przedsiębiorca składa oświadczenie następującej treści:

„Oświadczam, że:

1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną są kompletne i zgodne z prawdą;

2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia pracowni psychologicznej, określone w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym”.

Dział IV. Kierujący

7. Oświadczenie powinno również zawierać:

- 1) firmę przedsiębiorcy oraz jego siedzibę i adres;
- 2) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;

3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

8. W rejestrze przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną umieszcza się dane, o których mowa w ust. 5, z wyjątkiem adresu zamieszkania, jeżeli jest on inny niż adres siedziby.

9. Psychologiem uprawnionym do wykonywania badań psychologicznych, o których mowa w art. 124 ust. 1 i 2, przeprowadzania badań psychologicznych i orzekania w zakresie zdolności do prowadzenia pojazdów mechanicznych jest osoba, która:

1) posiada prawo wykonywania zawodu psychologa;

2) ukończyła podyplomowe studia w zakresie psychologii transportu prowadzone przez szkołę wyższą posiadającą prawo wydawania dyplomów magisterskich kierunku psychologia;

3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo przeciwko dokumentom lub przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych;

4) została wpisana do ewidencji psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych.

10. Ewidencję psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych w zakresie psychologii transportu prowadzi **marszałek województwa**, który:

1) wpisuje do ewidencji za opłatą osobę spełniającą warunki określone w ust. 9 pkt 1-3;

2) wydaje zaświadczenie o wpisie;

3) nadaje numer ewidencyjny.

11. W ewidencji, o której mowa w ust. 10, umieszcza się następujące dane:

1) numer ewidencyjny;

2) imię i nazwisko oraz numer PESEL;

3) adres zamieszkania.

Art. 124b. [Nadzór nad badaniami psychologicznymi]

1. **Marszałek województwa** sprawuje nadzór nad wykonywaniem badań psychologicznych.

2. W ramach sprawowanego nadzoru **marszałek województwa**:

1) prowadzi kontrolę w zakresie:

- a) zasad i metodyki prowadzonych badań,
- b) wymaganej i prowadzonej dokumentacji,
- c) wydawanych orzeczeń,
- d) warunków lokalowych;

2) w przypadku ustalenia naruszeń warunków wykonywania działalności, może wyznaczyć termin ich usunięcia.

3. **Marszałek województwa** wydaje decyzję o zakazie prowadzenia przez przedsiębiorcę pracowni psychologicznej, skreślając przedsiębiorcę z rejestru działalności regulowanej, jeżeli przedsiębiorca:

1) złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 124a ust. 6, niezgodne ze stanem faktycznym;

2) nie usunął naruszeń warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia pracowni psychologicznej w wyznaczonym przez wojewodę terminie;

3) rażąco naruszył warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia pracowni psychologicznej.

3a. Rażąco naruszeniem warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia pracowni psychologicznej jest wydanie orzeczenia psychologicznego niezgodnego ze stanem faktycznym.

4. W przypadku wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną, ponowny wpis do rejestru działalności regulowanej w tym zakresie może nastąpić wyłącznie na zasadach i w terminie określonym w art. 72 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

5. **Marszałek województwa** skreśla psychologa z ewidencji psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych i orzekania w zakresie zdolności do prowadzenia pojazdów mechanicznych w przypadku:

1) śmierci psychologa;

2) gdy psycholog przestał spełniać wymagania określone w art. 124a ust. 2 pkt 1;

3) naruszenia przez niego przepisów, zasad lub metodyki przeprowadzania badań.

Art. 125. [Delegacja]

Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, uwzględniając konieczność przyjęcia obiektywnych i niezbędnych kryteriów oceny istnienia lub braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem oraz wpływ sprawności psychicznej i fizycznej na zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, określi, w drodze rozporządzenia:

1) szczegółowe warunki i tryb:

a) kierowania osób na badania psychologiczne,

b) odwoływania się od orzeczeń psychologicznych;

2) szczegółowy tryb uzyskiwania i cofania uprawnień w zakresie przeprowadzania badań psychologicznych i orzekania w zakresie zdolności do prowadzenia pojazdów mechanicznych;

3) warunki, zakres i sposób przeprowadzania badań psychologicznych;

Dział V. Kontrola ruchu drogowego

4) sposób postępowania z dokumentacją związaną z przeprowadzanymi badaniami psychologicznymi oraz wzory stosowanych dokumentów;

4a) wzór wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną oraz wzór zaświadczenia potwierdzającego wpis przedsiębiorcy do tego rejestru;

5) szczegółowe warunki, jakie musi spełniać pracownia psychologiczna;

6) maksymalne stawki opłat za badania psychologiczne.

Art. 126. [Badanie na zawartość alkoholu]

1. Badanie w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu przeprowadza się przy użyciu urządzeń elektronicznych dokonujących pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli stan osoby podlegającej badaniu uniemożliwia jego przeprowadzenie urządzeniem elektronicznym. W takim przypadku ustalenie zawartości w organizmie alkoholu następuje na podstawie badania krwi lub moczu.

3. Badanie w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu może być przeprowadzone również w razie braku zgody kierującego, o czym należy go uprzedzić.

4. Warunki oraz sposób przeprowadzania badań, o których mowa w ust. 1 i 2, określają odrębne przepisy.

Art. 127. [Badanie na zawartość środków działających podobnie do alkoholu]

1. Badanie w celu ustalenia w organizmie obecności środka działającego podobnie do alkoholu przeprowadza się przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli stan osoby podlegającej badaniu uniemożliwia jego przeprowadzenie metodą niewymagającą badania laboratoryjnego. W takim przypadku ustalenie w organizmie obecności środka działającego podobnie do alkoholu następuje na podstawie badania krwi lub moczu.

3. Badanie w celu ustalenia obecności w organizmie środka działającego podobnie do alkoholu może być przeprowadzone również w razie braku zgody kierującego, o czym należy go uprzedzić.

4. Minister właściwy do spraw zdrowia, kierując się skutkami oddziaływania na organizm kierowcy środków działających podobnie do alkoholu, określi, w drodze rozporządzenia:

1) wykaz tych środków;

2) warunki i sposób przeprowadzania badań na ich obecność w organizmie.

Art. 128. [Uczestnictwo w wypadku drogowym]

1. W razie uczestniczenia w wypadku drogowym, w którym jest zabity lub ranny, kierujący pojazdem jest poddawany badaniu na zawartość w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

2. Badaniu, o którym mowa w ust. 1, można poddać także inną osobę, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem uczestniczącym w wypadku drogowym, w którym jest zabity lub ranny.

3. Osoby, o których mowa w ust. 1 i 2, mają prawo żądać od organu kontroli ruchu drogowego przeprowadzenia badania krwi lub moczu w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

DZIAŁ V KONTROLA RUCHU DROGOWEGO

Rozdział 1 Uprawnienia Policji

Art. 129. [Zadania i uprawnienia Policji]

1. Czuwanie nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach, kierowanie ruchem i jego kontrolowanie należą do zadań Policji.

2. Policjant, w związku z wykonywaniem czynności określonych w ust. 1, jest uprawniony do:

1) legitymowania uczestnika ruchu i wydawania mu wiążących poleceń co do sposobu korzystania z drogi lub używania pojazdu;

2) sprawdzania dokumentów wymaganych w związku z kierowaniem pojazdem i jego używaniem, zaświadczenie, o którym mowa w art. 95a ust. 1 pkt 2, a także dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub stwierdzającego opłacenie składki tego ubezpieczenia;

3) żądania poddania się przez kierującego pojazdem lub przez inną osobę, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu;

4) sprawdzania stanu technicznego, wyposażenia, ładunku, wymiarów, masy lub nacisku osi pojazdu znajdującego się na drodze;

5) sprawdzania zapisów urządzenia rejestrującego samoczynnie prędkość jazdy, czas jazdy oraz postoju;

6)¹⁵ zatrzymania, w przypadkach przewidzianych w ustawie, dokumentów stwierdzających uprawnienie do kierowania pojazdem lub jego używania oraz kar-

¹⁵ Pkt 6 ust. 2 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych (Dz.U. Nr 180, poz. 1494) obowiązuje od 5 października 2005 r.

Dział V. Kontrola ruchu drogowego

ty kierowcy w przypadkach przewidzianych w art. 14 ust. 4 lit. c rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym (Dz.Urz. WE L 370 z 31.12.1985 r., str. 8 oraz Dz.Urz. WE L 274 z 9.10.1998 r., str. 1) zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 2135/98 z dnia 24 września 1998 r. zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym oraz dyrektywę nr 88/599/EWG dotyczącą stosowania rozporządzeń Rady (EWG) nr 3820/85 i Rady (EWG) nr 3821/85 (Dz.Urz. WE L 274 z 09.10.1998 r., str. 1);

7) wydawania poleceń:

- a) osobie, która spowodowała przeszkodę utrudniającą ruch drogowy lub zagrażającą jego bezpieczeństwu, albo osobie odpowiedzialnej za utrzymanie drogi,
- b) kontrolowanemu uczestnikowi ruchu – co do sposobu jego zachowania;

8) uniemożliwienia:

- a) kierowania pojazdem osobie znajdującej się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu,
- b) korzystania z pojazdu, którego stan techniczny, ładunek, masa lub nacisk osi zagrażają bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu, powodują uszkodzenie drogi albo naruszają wymagania ochrony środowiska,
- c) korzystania z pojazdu, jeżeli kierujący nim nie okazał dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub stwierdzającego opłacenie składki tego ubezpieczenia,
- d) kierowania pojazdem przez osobę nieposiadającą wymaganych dokumentów uprawniających do kierowania lub używania pojazdu;

9) używania przyrządów kontrolno-pomiarowych, a w szczególności do badania pojazdu, określania jego masy, nacisku osi lub prędkości, stwierdzania naruszenia wymagań ochrony środowiska oraz do stwierdzania stanu trzeźwości kierującego;

10) usuwania lub przemieszczania pojazdu w przypadkach, o których mowa w art. 130a ust. 1-3;

11) kontroli przewozu drogowego towarów niebezpiecznych oraz wymagań związanych z tym przewozem;

12) używania urządzeń nagłaśniających, sygnalizacyjnych lub świetlnych, służących do wydawania wiążących poleceń uczestnikowi ruchu;

13) występowania w uzasadnionym przypadku z wnioskiem o ocenę stanu zdrowia kierującego pojazdem;

14) pilotowania pojazdów, których wymiary, masa lub naciski osi przekraczają określone wielkości; pilotowanie wykonywane jest za opłatą ponoszoną przez właściciela lub posiadacza pojazdu.

3. Przepisów ust. 2 pkt 3, 4 i 6 nie stosuje się do szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i misji specjalnych państw obcych oraz organizacji międzynarodowych, korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów bądź powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności, oraz do innych osób korzystających z tych przywilejów i immunitetów.

4. Kontrola ruchu drogowego w stosunku do kierujących pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz w stosunku do żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową kierujących innymi pojazdami, a także kierowanie ruchem drogowym w związku z pilotowaniem kolumn wojskowych należy również do Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organów porządkowych. W tym zakresie Żandarmerii Wojskowej i wojskowym organom porządkowym przysługują uprawnienia policjantów określone w ust. 2.

4a. Kontrolę ruchu drogowego mogą przeprowadzać także funkcjonariusze Straży Granicznej lub organów celnych, którym przysługują uprawnienia, o których mowa w ust. 2 pkt 1-5 i 7-12 oraz w art. 130a ust. 4 pkt 1.

4b. Dodatkowo funkcjonariusze ci mogą odmówić prawa przekroczenia granicy pojazdem, jeżeli:

1) pojazd kierowany jest przez osobę znajdującą się w stanie nietrzeźwości lub stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu, jeżeli nie ma możliwości zabezpieczenia pojazdu w inny sposób;

2) pojazd kierowany jest przez osobę nieposiadającą przy sobie wymaganych dokumentów uprawniających do kierowania pojazdem lub używania pojazdu, dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub stwierdzającego opłacenie składki tego ubezpieczenia;

3) stan techniczny pojazdu zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego, powoduje uszkodzenie drogi albo narusza wymagania ochrony środowiska;

4) pojazd przekracza dopuszczalną masę całkowitą lub naciski osi określone w przepisach ruchu drogowego.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, kierując się w szczególności możliwością zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz rzeczywistymi kosztami ponoszonymi przez Policję w związku z pilotowaniem pojazdów, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób pilotowania pojazdów, których wymiary, masa lub naciski osi przekraczają dopuszczalne wielkości, oraz określi wysokość opłat uiszczanych przez ich właścicieli lub posiadaczy.

Art. 129a. Inspekcja Transportu Drogowego]

Kontrola ruchu drogowego w stosunku do kierujących pojazdami, którzy wykonują transport drogowy lub przewóz na potrzeby własne, należy również do inspekto-

rów Inspekcji Transportu Drogowego. W tym zakresie inspektorom przysługują uprawnienia określone w art. 129 ust. 2.

Art. 150. [Ewidencja kierowców naruszających przepisy]

1. Policja prowadzi ewidencję kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego. Określonymu naruszeniu przypisuje się odpowiednią liczbę punktów w skali od 0 do 10 i wpisuje się do tej ewidencji.

1a. W ewidencji policja wpisuje także naruszenia przepisów ruchu drogowego, którym nie przypisano wartości punktowej.

2. Punkty za naruszenie przepisów ruchu drogowego wpisane do ewidencji usuwa się po upływie 1 roku od dnia naruszenia, chyba że przed upływem tego okresu kierowca dopuścił się naruszeń, za które na podstawie prawomocnych rozstrzygnięć przypisana liczba punktów przekroczyłaby 24 punkty lub w przypadku kierowców, o których mowa w art. 140 ust. 1 pkt 3 – 20 punktów.

3. Kierowca wpisany do ewidencji, o której mowa w ust. 1, może na własny koszt uczestniczyć w szkoleniu, którego odbycie spowoduje zmniejszenie liczby punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego. Nie dotyczy to kierowcy w okresie 1 roku od dnia wydania po raz pierwszy prawa jazdy.

3a. Przepisy ust. 1-3 stosuje się do osób posiadających pozwolenie do kierowania tramwajem.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz Ministrem Sprawiedliwości, mając na uwadze dyscyplinowanie i wdrażanie kierujących pojazdami do przestrzegania przepisów ustawy oraz zapobieganie wielokrotnemu naruszaniu przepisów ruchu drogowego, określili, w drodze rozporządzenia:

1) sposób punktowania i liczbę punktów odpowiadających naruszeniu przepisów ruchu drogowego;

2) warunki i sposób prowadzenia ewidencji, o której mowa w ust. 1, oraz tryb występowania z wnioskami o kontrolne sprawdzenie kwalifikacji;

3) program szkolenia i jednostki upoważnione do prowadzenia szkolenia, o którym mowa w ust. 3;

4) liczbę punktów odejmowanych z tytułu odbytego szkolenia;

5) podmioty uprawnione do uzyskiwania informacji zawartych w ewidencji, o której mowa w ust. 1.

Art. 150a. [Koszty usunięcia pojazdu z drogi]

1. Pojazd jest usuwany z drogi na koszt właściciela w przypadku:

1) pozostawienia pojazdu w miejscu, gdzie jest to zabronione i utrudnia ruch lub w inny sposób zagraża bezpieczeństwu;

2) nieokazania przez kierującego dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy

obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub stwierdzającego opłacenie składki tego ubezpieczenia;

3) przekroczenia wymiarów, dopuszczalnej masy całkowitej lub nacisku osi określonych w przepisach ruchu drogowego.

2. Pojazd może być usunięty z drogi na koszt właściciela, jeżeli nie ma możliwości zabezpieczenia go w inny sposób, w przypadku gdy:

1) kierowała nim osoba:

a) znajdująca się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu,

b) nieposiadająca przy sobie dokumentów uprawniających do kierowania lub używania pojazdu;

2) jego stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego, powoduje uszkodzenie drogi albo narusza wymagania ochrony środowiska.

3. Pojazd może być przemieszczony lub usunięty z drogi, jeżeli utrudnia prowadzenie akcji ratowniczej.

4. Decyzję o przemieszczeniu lub usunięciu pojazdu z drogi podejmuje:

1) policjant – w sytuacjach, o których mowa w ust. 1-3;

2) strażnik gminny (miejski) – w sytuacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1;

3) osoba dowodząca akcją ratowniczą – w sytuacji, o której mowa w ust. 3.

5.¹⁶ W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 pojazd jest usuwany z drogi przez jednostkę wyznaczoną przez starostę.

6.¹⁷ Usunięty pojazd umieszcza się na wyznaczonym przez starostę parkingu strzeżonym do czasu uiszczenia opłaty za jego usunięcie i parkowanie. Wysokość opłat ustala rada powiatu.

7. Wydanie pojazdu następuje po okazaniu dowodu uiszczenia opłaty, o której mowa w ust. 6.

8. Pojazd może być unieruchomiony przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół w przypadku pozostawienia go w miejscu, gdzie jest to zabronione, lecz nie utrudniającego ruchu lub niezagrażającego bezpieczeństwu.

9. Pojazd unieruchamia Policja lub straż gminna (miejska).

10. Pojazd usunięty w trybie określonym w ust. 1 lub 2 i nieodebrany przez uprawnioną osobę w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia uznaje się za porzucony z zamiarem wyzbycia się. Pojazd ten przechodzi na rzecz Skarbu Państwa z mocy ustawy.

¹⁶ Na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 czerwca 2005 r. (Dz.U. Nr 109, poz. 925) art. 130a ust. 5 jest niezgodny z art. 2 i art. 22 Konstytucji RP. Artykuł 130a ust. 5 traci moc 30 czerwca 2006 r.

¹⁷ Na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 czerwca 2005 r. (Dz.U. Nr 109, poz. 925) art. 130a ust. 6 zdanie pierwsze jest niezgodne z art. 2 i art. 22 Konstytucji RP. Artykuł 130a ust. 6 zdanie pierwsze traci moc 30 czerwca 2006 r.

Dział V. Kontrola ruchu drogowego

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, kierując się zasadą zagwarantowania ochrony prawa własności oraz potrzebą zapewnienia porządku na drogach publicznych i bezpieczeństwa ruchu drogowego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb oraz warunki współdziałania z Policją i innymi podmiotami uprawnionymi do podejmowania decyzji o usunięciu pojazdu jednostek usuwających pojazdy lub prowadzących strzeżone parkingi, o których mowa w ust. 6;
- 2) tryb i warunki wydawania pojazdu z parkingu;
- 3) tryb postępowania w zakresie przejęcia pojazdu na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 131. [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu i Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wykonywania kontroli drogowej oraz sprawne wykonywanie czynności w tym zakresie, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację, warunki i sposób wykonywania kontroli ruchu drogowego;
- 2) warunki i tryb udzielania upoważnień do zatrzymywania pojazdów lub wykonywania niektórych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego przez funkcjonariuszy innych organów oraz strażników straży gminnych (miejskich);
- 3) wymagany sposób zachowania się kontrolowanego uczestnika ruchu.

2. Minister Obrony Narodowej, uwzględniając potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wykonywania kontroli drogowej oraz sprawne wykonywanie czynności w tym zakresie, w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu oraz spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację, warunki i sposób wykonywania czynności, o których mowa w art. 129 ust. 4;
- 2) warunki i tryb współdziałania Żandarmerii Wojskowej z Policją w sprawach, o których mowa w art. 130 ust. 1.

Rozdział 2

Zatrzymywanie i zwracanie dowodów rejestracyjnych

Art. 132. [Zatrzymanie dowodu rejestracyjnego]

1. Policjant zatrzyma dowód rejestracyjny (pozwolenie czasowe) w razie:
 - 1) stwierdzenia lub uzasadnionego przypuszczenia, że pojazd:
 - a) zagraża bezpieczeństwu, w szczególności po wypadku drogowym, w którym zostały uszkodzone zasadnicze elementy nośne konstrukcji nadwozia, podwozia lub ramy,
 - b) zagraża porządkowi ruchu,
 - c) narusza wymagania ochrony środowiska;

2) stwierdzenia, że pojazd nie został poddany badaniu technicznemu w wyznaczonym terminie lub termin badania nie został wyznaczony prawidłowo;

3) stwierdzenia zniszczenia dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego) w stopniu powodującym jego nieczytelność;

4) uzasadnionego podejrzenia podrobienia lub przerobienia dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego);

5) stwierdzenia, że badanie techniczne zostało dokonane przez jednostkę do tego nieupoważnioną;

6) nieokazania przez kierującego dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub nieokazania dokumentu stwierdzającego opłacenie składki tego ubezpieczenia;

7) uzasadnionego przypuszczenia, że dane w nim zawarte nie odpowiadają stanowi faktycznemu.

2. W razie zatrzymania dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego), policjant wydaje kierowcy pokwitowanie. Może on zezwolić na używanie pojazdu przez czas nieprzekraczający 7 dni, określając warunki tego używania w pokwitowaniu. Zezwolenie nie może być wydane w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a) i c) oraz w pkt 6.

3. Zatrzymany dokument, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 1 pkt 4, 6 i 7, odpowiedni organ Policji przesyła niezwłocznie organowi, który go wydał, z zastrzeżeniem ust. 5.

3a. Odpowiednie organy Policji zawiadomią właściwego dyrektora izby skarbowej o fakcie zatrzymania dowodu rejestracyjnego w przypadku powzięcia uzasadnionego przypuszczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, w sytuacji gdy dotyczy to spełnienia przez pojazd wymagań technicznych określonych w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

4. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1, 3 i 4 dowód rejestracyjny (pozwolenie czasowe) zatrzyma również jednostka upoważniona do przeprowadzania badań technicznych. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

5. Zatrzymany dokument pojazdu zarejestrowanego za granicą, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 1 pkt 4 i 6, pozostawia się w jednostce Policji przez okres 7 dni. Po upływie tego terminu dokument przekazywany jest przedstawicielstwu państwa, w którym pojazd jest zarejestrowany.

6. Zwrot zatrzymanego dokumentu następuje niezwłocznie po ustaniu przyczyny uzasadniającej jego zatrzymanie, z zastrzeżeniem art. 133.

Art. 133. [Zwrot zatrzymanych dokumentów]

1. W przypadku określonym w art. 132 ust. 1 pkt 6 odpowiedni organ Policji zwraca zatrzymany dokument po przedstawieniu dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub stwierdzającego opłacenie składki tego ubezpieczenia.

2. W przypadku pojazdu zarejestrowanego za granicą, jeżeli z przedstawionego dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu wynika, że przed zatrzymaniem dowodu rejestracyjnego umowa ta nie była zawarta, warunkiem zwrotu zatrzymanego dokumentu jest dodatkowo wniesienie opłaty za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia określonej w odrębnych przepisach.

Art. 154. [Uprawnienia Żandarmerii Wojskowej]

W stosunku do pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych pojazdów kierowanych przez żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową uprawnienia i obowiązki policjantów określone w art. 132 ust. 1-3 i art. 133 ust. 1 wykonują również żołnierze Żandarmerii Wojskowej.

Art. 154a. [Uprawnienia inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego]

W stosunku do pojazdów wykonujących transport drogowy lub przewóz na potrzeby własne, uprawnienia i obowiązki policjantów oraz organów Policji określone w art. 132 ust. 1-3, 5 i 6 oraz w art. 133 wykonują również odpowiednio inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego oraz organy tej inspekcji.

Rozdział 3

Zatrzymywanie praw jazdy i pozwoleń oraz cofanie i przywracanie uprawnień do kierowania pojazdami

Art. 155. [Zatrzymanie prawa jazdy]

1. Policjant:

- 1) zatrzyma prawo jazdy za pokwitowaniem w razie:
 - a) stwierdzenia, że kierujący pojazdem znajduje się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu,
 - b) stwierdzenia zniszczenia prawa jazdy w stopniu powodującym jego nieczytelność,
 - c) podejrzenia podrobienia lub przerobienia prawa jazdy,
 - d) gdy upłynął termin ważności prawa jazdy,
 - e) gdy wobec kierującego pojazdem wydane zostało postanowienie lub decyzja o zatrzymaniu prawa jazdy,
 - f) gdy wobec kierującego pojazdem orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów lub wydano decyzję o cofnięciu prawa jazdy,
 - g) przekroczenia przez kierującego pojazdem liczby 24 punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego,
 - h) przekroczenia przez kierującego pojazdem, w okresie 1 roku od dnia wydania po raz pierwszy prawa jazdy, liczby 20 punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego;

2) może zatrzymać prawo jazdy za pokwitowaniem w razie uzasadnionego podejrzenia, że kierowca popełnił przestępstwo lub wykroczenie, za które może być orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów.

2. Pokwitowanie zatrzymania prawa jazdy z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b)-d) oraz w pkt 2, uprawnia do kierowania pojazdem w ciągu 7 dni.

Art. 156. [Przekazanie prawa jazdy uprawnionemu organowi]

1. Zatrzymane prawo jazdy, z wyjątkiem przypadku określonego w art. 135 ust. 1 pkt 1 lit. c), Policja przekazuje niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni, według właściwości, sądowi uprawnionemu do rozpoznania sprawy o wykroczenie, prokuratorowi lub staroście.

2. W razie przeprowadzenia badania krwi lub moczu dla oceny trzeźwości lub zawartości środka działającego podobnie do alkoholu, prawo jazdy przekazuje się wraz z wynikiem tego badania. Jeżeli jednak wynik tego badania nie został uzyskany w ciągu 30 dni od dnia zatrzymania prawa jazdy, należy niezwłocznie zwrócić je właścicielowi.

Art. 157. [Postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy]

1. Postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy, w przypadkach określonych w art. 135 ust. 1 pkt 1 lit. a) oraz pkt 2, wydaje w terminie 14 dni od dnia otrzymania prawa jazdy:

1) prokurator – w toku postępowania przygotowawczego, a sąd – po przekazaniu sprawy do sądu;

2) w sprawie o wykroczenie – sąd właściwy do rozpoznania sprawy.

2. O wydaniu postanowienia o zatrzymaniu prawa jazdy zawiadamia się właściwego starostę.

3. Na postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy służy zażalenie.

Art. 158. [Decyzja o zatrzymaniu prawa jazdy]

1. Decyzję o zatrzymaniu prawa jazdy, w przypadkach określonych w art. 135 ust. 1 pkt 1 lit. d) i g), wydaje starosta.

2. Zwrot zatrzymanego prawa jazdy następuje po ustaniu przyczyny zatrzymania, z zastrzeżeniem art. 114 ust. 4.

Art. 159. [Pozwolenie do kierowania tramwajem]

1. Przepisy art. 135-138 stosuje się odpowiednio do pozwolenia do kierowania tramwajem.

2. Przepisu art. 135 nie stosuje się do szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych państw obcych oraz misji specjalnych i organizacji międzynarodowych korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów bądź powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności, a także do innych osób korzystających z tych przywilejów i immunitetów.

3. W stosunku do żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową oraz innych osób kierujących pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej uprawnienia i obowiązki policjantów określone w art. 135 ust. 1 i art. 136 ust. 1 wykonują również żołnierze Żandarmerii Wojskowej.

4. W stosunku do kierujących pojazdami, którzy wykonują transport drogowy lub przewóz na potrzeby własne, uprawnienia i obowiązki policjantów określone w art. 135 ust. 1 i art. 136 ust. 1 wykonują również inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego.

Art. 140. [Cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdem silnikowym]

1. Decyzję o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym wydaje starosta w razie:

1) stwierdzenia na podstawie orzeczenia lekarskiego istnienia przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem;

1a) stwierdzenia na podstawie orzeczenia psychologicznego, wydanego po przeprowadzeniu badania psychologicznego w trybie określonym w art. 124 ust. 1 pkt 3 i 4, istnienia przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem;

2) utraty przez kierowcę kwalifikacji, co stwierdza się na podstawie wyniku egzaminu państwowego;

3) przekroczenia, w okresie 1 roku od dnia wydania po raz pierwszy prawa jazdy, liczby 20 punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego; decyzja o cofnięciu uprawnienia wydawana jest na wniosek komendanta wojewódzkiego Policji;

4) niepoddania się:

a) sprawdzeniu kwalifikacji w trybie określonym w art. 114 ust. 1 pkt 1,

b) badaniu lekarskiemu w trybie określonym w art. 122 ust. 1 pkt 3-5,

c) badaniu psychologicznemu w trybie określonym w art. 124 ust. 1 pkt 3 lub 4.

2. Decyzję o przywróceniu kierowcy uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym, z wyjątkiem przypadku określonego w ust. 1 pkt 3, wydaje starosta po ustaniu przyczyn, które spowodowały jego cofnięcie.

3. Przepisy ust. 1-2 stosuje się odpowiednio do pozwolenia do kierowania tramwajem.

4. Decyzję o cofnięciu lub przywróceniu uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym szefom i cudzoziemskiemu personelowi przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i misji specjalnych państw obcych oraz organizacji międzynarodowych korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów bądź powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności oraz innym osobom korzystającym z tych przywilejów i immunitetów wydaje **marszałek województwa mazowieckiego**.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, kierując się koniecznością zapobieżenia uczestnictwu w ruchu drogowym sprawców wielokrotnych naruszeń przepisów ruchu drogowego, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wnioskowania o cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi osobom, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

Art. 140a. [Zakaz powierzania zadań gminie]

Zadania i kompetencje określone w art. 138 ust. 1 i art. 140 ust. 1-3 nie mogą być powierzone w drodze porozumienia gminie. Przepis ten nie dotyczy powiatu warszawskiego.

DZIAŁ VA
DZIAŁANIA NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA
RUCHU DROGOWEGO

Art. 140b. [Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego]

1. Tworzy się Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, zwaną dalej „Krajową Radą”.

2. Krajowa Rada działa przy ministrze właściwym do spraw transportu jako międzyresortowy organ pomocniczy Rady Ministrów w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 140c. [Zadania Krajowej Rady]

1. Krajowa Rada określa kierunki i koordynuje działania administracji rządowej w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.

2. Do zadań Krajowej Rady w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego należy w szczególności:

- 1) proponowanie kierunków polityki państwa;
- 2) opracowywanie programów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w oparciu o propozycje przedstawiane przez właściwych ministrów i ocena ich realizacji;
- 3) inicjowanie badań naukowych;
- 4) inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych oraz umów międzynarodowych;
- 5) inicjowanie kształcenia kadr administracji publicznej;
- 6) inicjowanie współpracy zagranicznej;
- 7) współpraca z właściwymi organizacjami społecznymi i instytucjami pozarządowymi;
- 8) inicjowanie działalności edukacyjno-informacyjnej;
- 9) analizowanie i ocena podejmowanych działań.

Art. 140d. [Skład Krajowej Rady]

W skład Krajowej Rady wchodzi:

- 1) Przewodniczący – minister właściwy do spraw transportu;
- 2) zastępcy Przewodniczącego:
 - a) sekretarz lub podsekretarz stanu w ministerstwie właściwym do spraw wewnętrznych,
 - b) sekretarz lub podsekretarz stanu w ministerstwie właściwym do spraw transportu;
- 3) sekretarz Krajowej Rady wskazany przez ministra właściwego do spraw transportu;
- 4) członkowie Krajowej Rady wskazani przez: Prezesa Rady Ministrów spośród wojewodów, Ministra Obrony Narodowej, Ministra Sprawiedliwości oraz ministrów właściwych do spraw: administracji publicznej, budżetu, finansów publicznych, gospodarki, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, oświaty i wychowania, środowiska, transportu, wewnętrznych, pracy oraz Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Pożarnej, Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad.

Art. 140e. [Przewodniczący Krajowej Rady]

1. Przewodniczący Krajowej Rady kieruje jej pracami i reprezentuje ją na zewnątrz.
2. Przewodniczący Krajowej Rady otrzymuje od ministrów i innych organów, których przedstawiciele są członkami Krajowej Rady:
 - 1) sprawozdania i informacje dotyczące realizacji zadań określonych w programach bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - 2) informacje dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego.
3. Przewodniczący Krajowej Rady składa Radzie Ministrów corocznie, do końca marca, sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działań realizowanych w tym zakresie.
4. Prezes Rady Ministrów składa Sejmowi, Senatowi i Prezydentowi corocznie, do końca kwietnia, sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działań realizowanych w tym zakresie.

Art. 140f. [Sekretariat Krajowej Rady]

1. Krajowa Rada wykonuje swoje zadania przy pomocy Sekretariatu Krajowej Rady.
2. Sekretariat Krajowej Rady działa jako wewnętrzna jednostka organizacyjna ministra właściwego do spraw transportu.
3. Szczegółową organizację i tryb prac Krajowej Rady określa regulamin przyjęty w drodze uchwały na pierwszym posiedzeniu Krajowej Rady.

Art. 140g. [Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Drogowego]

1. Tworzy się Wojewódzką Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, zwaną dalej „Wojewódzką Radą”.
2. Wojewódzka Rada działa przy **marszałku województwa** jako wojewódzki zespół koordynacyjny w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 140h. [Zadania Wojewódzkiej Rady]

1. Wojewódzka Rada koordynuje i określa kierunki działań administracji publicznej w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.
2. Do zadań Wojewódzkiej Rady w zakresie, o którym mowa w ust. 1, należy w szczególności:
 - 1) opracowywanie regionalnych programów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - 2) opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - 3) zatwierdzanie planu wydatków wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego w części przeznaczonej na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - 4) inicjowanie kształcenia kadr administracji publicznej i szkolenie w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - 5) inicjowanie współpracy międzywojewódzkiej;
 - 6) współpraca z właściwymi organizacjami społecznymi i instytucjami pozarządowymi;
 - 7) inicjowanie działalności edukacyjno-informacyjnej;
 - 8) analizowanie i ocena podejmowanych działań.

Art. 140i¹⁸. [Skład Wojewódzkiej Rady]

W skład Wojewódzkiej Rady wchodzi:

- 1) przewodniczący – marszałek województwa;
- 2) zastępcy przewodniczącego:
 - a) wojewoda,
 - b) wojewódzki komendant Policji;
- 3) sekretarz – wskazany przez marszałka województwa;
- 4) członkowie Wojewódzkiej Rady wskazani przez wojewodę, zarząd województwa, zarządy powiatów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), komendanta wojewódzkiego Policji, Komendanta Państwowej Straży Pożarnej, dyrektora właściwego oddziału terenowego Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, zarząd dróg wojewódzkich, zarządy dróg powiatowych, wojewódzkiego kuratora oświaty.

¹⁸ Art. 140i w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U. Nr 175, poz. 1462) obowiązuje od 1 stycznia 2006 r.

Dział VI. Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 140j. [Przewodniczący Wojewódzkiej Rady]

1. Przewodniczący Wojewódzkiej Rady kieruje jej pracami i reprezentuje ją na zewnątrz.

2. Przewodniczący Wojewódzkiej Rady otrzymuje od organów, których przedstawiciele są członkami Wojewódzkiej Rady:

1) sprawozdania i informacje dotyczące realizacji zadań określonych w programach bezpieczeństwa ruchu drogowego;

2) informacje dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego.

3. Przewodniczący Wojewódzkiej Rady składa Przewodniczącemu Krajowej Rady corocznie, do końca stycznia, sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie województwa oraz działań realizowanych w tym zakresie.

Art. 140k. [Obsługa Wojewódzkiej Rady]

Obsługę Wojewódzkiej Rady zapewnia wyznaczony przez marszałka województwa wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.

Art. 140l. [Podmioty z głosem doradczym]

W pracach Krajowej Rady i Wojewódzkiej Rady mogą brać udział z głosem doradczym:

1) przedstawiciele organizacji pozarządowych, których statutowy zakres działalności obejmuje zagadnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego;

2) pracownicy naukowcy wyższych uczelni lub jednostek badawczo-rozwojowych;

3) niezależni eksperci.

DZIAŁ VI
ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIAZUJĄCYCH
ORAZ PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Art. 141. (pominięty).

Art. 142. (pominięty).

Art. 143. (pominięty).

Art. 144. (uchylony).

Art. 145. (pominięty).

Art. 146. (pominięty).

Art. 147. (pominięty).

Art. 148. (pominięty).

Art. 149. [Delegacja]

Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Sprawiedliwości, kierując się potrzebą zapewnienia stabilnego obrotu pojazdami samochodowymi, może określić, w drodze rozporządzenia:

- 1) obowiązek uzyskania karty pojazdu przez właścicieli pojazdów zarejestrowanych przed dniem, o którym mowa w art. 152 pkt 3;
- 2) warunki, terminy i tryb uzyskiwania karty pojazdu przez osoby, o których mowa w pkt 1, organy właściwe do ich wydania, dokumenty stosowane w tych sprawach oraz wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu.

Art. 150. [Ważność prawa jazdy]

1. Prawa jazdy i inne dokumenty uprawniające do kierowania pojazdami lub potwierdzające dodatkowe kwalifikacje i wymagania w stosunku do kierujących pojazdami, wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują ważność do czasu ich wymiany dokonywanej na koszt osoby uprawnionej w zakresie, na jaki zostały wydane. Osoba uprawniona dokonująca wymiany jest obowiązana do uiszczenia opłaty ewidencyjnej.

2. Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając wszystkie wydawane przed dniem wejścia w życie ustawy dokumenty uprawniające do kierowania pojazdem oraz koszty związane z ich wymianą, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i terminy wymiany praw jazdy i innych dokumentów uprawniających do kierowania pojazdami lub potwierdzających dodatkowe kwalifikacje kierujących pojazdami oraz wysokość opłat za ich wymianę.

Art. 151. [Przepisy uchylone]

1. Traci moc ustawa z dnia 1 lutego 1983 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 1992 r. Nr 11, poz. 41 i Nr 26, poz. 114 oraz z 1995 r. Nr 104, poz. 515), z wyjątkiem art. 60, 69-70 i 72-82, które tracą moc z dniem 30 czerwca 1999 r.

2. (pominięty).

Art. 152. [Wejście w życie]

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 49 ust. 2 pkt 5, art. 80, 99 i 109 ust. 4, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1998 r.;
- 2) art. 39 ust. 3 i art. 85, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.;
- 3) art. 74 ust. 2 pkt 2 lit. a), art. 77, 87, 88, 90-98 i 100-108, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1999 r.

**ROZPORZĄDZENIE
PREZESA RADY MINISTRÓW**

z dnia 24 listopada 2003 r.

**w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze
mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń**

(Dz.U. Nr 208, poz. 2023)

Na podstawie art. 95 par. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 106, poz. 1148 oraz z 2003 r. Nr 109, poz. 1031) zarządza się, co następuje:

Par. 1. 1. Rozporządzenie określa wysokość grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego za wybrane rodzaje wykroczeń przez uprawnione organy.

2. Wysokość grzywien, o których mowa w ust. 1, określa załącznik do rozporządzenia.

Par. 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia¹⁾.

¹⁾ Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia utraciły moc:

- 1 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 października 2002 r. w sprawie wykroczeń, za które policjanci są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego, oraz wysokości mandatów karnych nakładanych przez policjantów za poszczególne rodzaje wykroczeń (Dz.U. Nr 174, poz. 1430 i Nr 178, poz. 1483 oraz z 2003 r. Nr 56, poz. 505),
- 2 Par. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 października 2002 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego, oraz zasad i sposobu wydawania upoważnień (Dz.U. Nr 174, poz. 1431 i Nr 178, poz. 1484 oraz z 2003 r. Nr 26, poz. 231)
 - które zostały zachowane w mocy na podstawie art. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 109, poz. 1031).

Kodeks drogowy

Lp.	Kwalifikacja prawna - ustawa Kodeks wykroczeń	Naruszenie	Naruszone przepisy ruchu drogowego z aktów prawnych wg opisu pod tabelą*	Grzy- wna w zł
1	2	3	4	5
I. Przepisy o ruchu pieszych				
1	art. 90	Wchodzenie na jezdnię bezpośrednio przed ja- dący pojazd:	art. 14 pkt 1 lit. a	
2		1) na przejściach dla pieszych		50
3		2) w miejscach innych niż przejścia dla pieszych		100
4	art. 97	Wchodzenie na jezdnię spoza pojazdu lub innej przeszkody ograniczającej widoczność drogi	art. 14 pkt 1 lit. b	100
5	art. 92 § 1 lub art. 90	Przechodzenie przez jezdnię w miejscu, w którym urządzenia zabezpieczające lub przeszkoda od- dzielają drogę dla pieszych albo chodnik od jezdni	art. 14 pkt 7	50
6	art. 90 lub art. 97	Niestosowanie się do znaków drogowych doty- czących ruchu pieszych	§ 30 lub § 39 w zw. z § 40 ¹⁾	50
7		Przechodzenie przez jezdnię w miejscach o ogra- niczonej widoczności drogi:	art. 14 pkt 2	
8		1) na obszarze zabudowanym		50
9		2) na obszarze niezabudowanym		100
10	art. 90 lub art. 97	Zwalnianie kroku lub zatrzymywanie się bez uza- sadnionej potrzeby podczas przechodzenia przez jezdnię lub torowisko	art. 14 pkt 3	50
11	art. 97	Przebieganie przez jezdnię	art. 14 pkt 4	50
12		Chodzenie po torowisku	art. 14 pkt 5	50
13		Wchodzenie na torowisko, gdy zapory lub półzapo- ry są opuszczone lub rozpoczęto ich opuszczanie	art. 14 pkt 6	100
14		Naruszenie obowiązku korzystania przez piesz- ego z chodnika lub drogi dla pieszych, a w razie ich braku - z pobocza	art. 11 ust. 1	50
15		Naruszenie przez pieszego idącego po poboczu lub jezdni obowiązku poruszania się po lewej stronie drogi	art. 11 ust. 2	50
16		Naruszenie przez pieszych obowiązku porusza- nia się po jezdni jeden za drugim	art. 11 ust. 3	50
17		Naruszenie obowiązku korzystania z przejść dla pieszych podczas przechodzenia przez jezdnię lub torowisko	art. 13	50

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
16		Korzystanie z dróg niedostępnych dla pieszych	art. 45 ust. 1 pkt 4	50
17	art. 90 lub art. 97	Naruszenie przepisów dotyczących ruchu pieszych na drogach dla rowerów	art. 11 ust. 4	50
II. Przepisy dotyczące ruchu pojazdów				
A Zasady ogólne i przepisy porządkowe				
18	art. 90 lub art. 97	Zajmowanie więcej niż jednego, wyznaczonego na jezdni, pasa ruchu	art. 16 ust. 4	150
19		Naruszenie obowiązku poruszania się po poboczu przez kierującego pojazdem zaprzęgowym, rowerem, motorowerem, wózkiem ręcznym albo osobę prowadzącą pojazd napędzany silnikiem	art. 16 ust. 5	100
20	art. 90	Nieustąpienie miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi szynowemu przez kierującego pojazdem	art. 16 ust. 6	250
21	art. 97	Niekorzystanie z pasów bezpieczeństwa podczas jazdy	art. 39 ust. 1	100
22		Przewożenie dziecka w pojeździe:		150
		1) poza fotelikiem ochronnym lub innym urządzeniem do przewożenia dzieci	art. 45 ust. 2 pkt 5 lub art. 39 ust. 3	
23		2) w foteliku ochronnym, siedzącego tyłem do kierunku jazdy na przednim siedzeniu pojazdu wyposażonego w poduszkę powietrzną dla pasażera	art. 45 ust. 2 pkt 4	
24		Kierowanie pojazdem przewożącym pasażerów niekorzystających z pasów bezpieczeństwa	art. 45 ust. 2 pkt 3	100
25		Nieużywanie hełmu ochronnego przez kierującego motocyklem lub motorowerem	art. 40 ust. 1	100
26		Kierowanie motocyklem lub motorowerem przewożącym pasażerów nieużywających hełmu ochronnego	art. 45 ust. 2 pkt 3	100
27		Przewożenie osoby w stanie nietrzeźwości, stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu na rowerze lub motorowerze albo motocyklu poza bocznym wózkiem	art. 45 ust. 2 pkt 2	150
28		Korzystanie podczas jazdy z telefonu wymagające trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku przez kierującego pojazdem	art. 45 ust. 2 pkt 1	200
29	art. 90 lub art. 97	Wjeżdżanie na pas między jezdniami	art. 45 ust. 1 pkt 5	100
30	art. 90	Niedopełnienie obowiązków przez uczestników wypadku poprzez nieusunięcie pojazdu z miejsca wypadku, w którym nie było zabitego lub rannego	art. 44 ust. 1 pkt 3 lub ust. 3	150

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
31	art. 97	Nieużywanie elementów odbłaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu przez osobę wykonującą roboty lub inne czynności na drodze	art. 41	150
32		Brak oznaczenia lub niewłaściwe oznaczenie pojazdów do nauki jazdy lub przeprowadzania egzaminu państwowego	art. 55 ust. 1	300
B Włączanie się do ruchu				
33	art. 90	Nieustąpienie pierwszeństwa innemu pojazdowi lub uczestnikowi ruchu podczas włączania się do ruchu	art. 17 ust. 2	300
34		Uniemożliwienie włączenia się do ruchu autobusowi (trolejbusowi) sygnalizującemu zamiar zmiany pasa ruchu lub wjechania z zatoki na jezdnię z oznaczonego przystanku na obszarze zabudowanym	art. 18 ust. 1	200
35		Naruszenie obowiązków przez kierującego pojazdem zbliżającego się do miejsca postoju autobusu szkolnego	art. 18a ust. 1	200
C Prędkość i hamowanie				
36	art. 97 albo art. 92 § 1	Przekroczenie dopuszczalnej prędkości do 10 km/h	art. 20 albo § 27 lub § 31 ^{1a)}	do 50
37		Przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 11–20 km/h		od 50 do 100
38		Przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 21–30 km/h		od 100 do 200
39		Przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 31–40 km/h		od 200 do 300
40		Przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 41–50 km/h		od 300 do 400
41		Przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 51 km/h i więcej		od 400 do 500
42	art. 90	Hamowanie w sposób powodujący zagrożenie bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienie	art. 19 ust. 2 pkt 2	od 100 do 300
43		Jazda z prędkością utrudniającą ruch innym kierującym	art. 19 ust. 2 pkt 1	od 50 do 200
44	art. 97	Niezachowanie przez kierujących pojazdami objętymi indywidualnym ograniczeniem prędkości albo pojazdami lub zespołami pojazdów o długości większej niż 7 metrów niezbędnego odstępu od pojazdów znajdujących się przed nimi	art. 19 ust. 3	200
45		Przekroczenie indywidualnie określonej dopuszczalnej prędkości dla danego pojazdu	art. 21 ust. 4 lub art. 63 ust. 2 pkt 4 lub ust. 3 pkt 2 lit. d	zgodnie z lp. 36–41

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
D Zmiana kierunku jazdy lub pasa ruchu				
46	art. 90 lub art. 97	Zawracanie w warunkach, w których mogłoby to zagrażać bezpieczeństwu ruchu lub ruch ten utrudnić	art. 22 ust. 6 pkt 4	od 200 do 400
47		Zawracanie w tunelach, na mostach i wiaduktach oraz na drogach jednokierunkowych	art. 22 ust. 6 pkt 1	200
48		Utrudnianie lub tamowanie ruchu poprzez brak lub błędne sygnalizowanie manewru	art. 22 ust. 5	200
49		Nieodpowiednie ustawienie pojazdu na jezdni przed skręceniem	art. 22 ust. 2	150
50	art. 90	Nieustąpienie pierwszeństwa przez kierującego pojazdem zmieniającego zajmowany pas ruchu	art. 22 ust. 4	250
E Wymijanie, omijanie i cofanie				
51	art. 90 lub art. 97	Omijanie pojazdu, który jechał w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszemu	art. 26 ust. 3 pkt 2	500
52		Omijanie pojazdu oczekującego na otwarcie ruchu przez przejazd kolejowy w sytuacji, w której wymagało to wjechania na część jezdni przeznaczoną dla przeciwnego kierunku ruchu	art. 28 ust. 3 pkt 4	250
53	art. 90	Utrudnianie ruchu podczas cofania	art. 23 ust. 1 pkt 3	od 50 do 200
54	art. 90 lub art. 97	Naruszenie zakazów cofania w tunelach, na mostach i wiaduktach	art. 23 ust. 2	200
F Wyprzedzanie				
55	art. 97	Wyprzedzanie na przejściach dla pieszych lub bezpośrednio przed nimi	art. 26 ust. 3 pkt 1	200
56		Wyprzedzanie na przejazdach dla rowerzystów lub bezpośrednio przed nimi	art. 27 ust. 4	200
57	art. 90 lub art. 97	Naruszenie przez kierującego obowiązku upewnienia się przed wyprzedzaniem, czy kierujący jadący za nim nie rozpoczął manewru wyprzedzania	art. 24 ust. 1 pkt 2	250
58	art. 97	Naruszenie zakazu wyprzedzania pojazdu silnikowego przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia	art. 24 ust. 7 pkt 1	300
59		Naruszenie zakazu wyprzedzania na zakrętach oznaczonych znakami ostrzegawczymi	art. 24 ust. 7 pkt 2	300
60		Naruszenie zakazu wyprzedzania na skrzyżowaniach	art. 24 ust. 7 pkt 3	300

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
61		Wyprzedzanie na przejazdach kolejowych albo tramwajowych i bezpośrednio przed nimi	art. 28 ust. 3 pkt 3 lub ust. 6	300
62		Wyprzedzanie z niewłaściwej strony lub bez zachowania bezpiecznego odstępu	art. 24 ust. 2-5	200
63	art. 90 lub art. 97	Zwiększanie prędkości przez kierującego pojazdem wyprzedzanym	art. 24 ust. 6	350
64		Niestosowanie się przez kierującego pojazdem wolnobieżnym, ciągnikiem rolniczym lub pojazdem bez silnika do obowiązku usunięcia się jak najbardziej w prawo i – w razie potrzeby – zatrzymania się w celu ułatwienia wyprzedzenia		100
65	art. 97	Wyprzedzanie pojazdu uprzywilejowanego na obszarze zabudowanym	art. 24 ust. 11	300
G Przecinanie się kierunków ruchu				
66	art. 90	Nieustąpienie przez kierującego pojazdem pierwszeństwa pieszym znajdującym się na przejściu	art. 26 ust. 1	350
67		Nieustąpienie przez kierującego pojazdem pierwszeństwa na skrzyżowaniu pieszym przy skręcaniu w drogę poprzeczną	art. 26 ust. 2	350
68		Nieustąpienie przez kierującego pojazdem pierwszeństwa pieszym przy przejeżdżaniu przez chodnik lub drogę dla pieszych albo podczas jazdy po placu, na którym ruch pieszych i pojazdów odbywa się po tej samej powierzchni	art. 26 ust. 4 albo ust. 5	350
69		Nieustąpienie przez kierującego pojazdem pierwszeństwa rowerowi znajdującemu się na przejeździe dla rowerzystów	art. 27 ust. 1	350
70		Nieustąpienie przez kierującego pojazdem pierwszeństwa rowerowi przy przejeżdżaniu przez drogę dla rowerów poza jezdnią	art. 27 ust. 3	350
71	art. 90 lub art. 97	Niezatrzymanie pojazdu w celu umożliwienia przejścia przez jezdnię osobie niepełnosprawnej, używającej specjalnego znaku lub osobie o widocznej ograniczonej sprawności ruchowej	art. 26 ust. 7	350
72		Naruszenie obowiązku usunięcia pojazdu unieruchomionego na przejeździe kolejowym (tramwajowym) lub ostrzegania kierujących pojazdami szynowymi w sytuacji, w której usunięcie pojazdu nie było możliwe	art. 28 ust. 4 lub ust. 6	300
73		Naruszenie obowiązku zatrzymania pojazdu w takim miejscu i na taki czas, aby umożliwić pieszym swobodny dostęp do pojazdów komuni-	art. 26 ust. 6	100

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
		kacji publicznej – w przypadku braku wysepki dla pasażerów na przystanku		
74	art. 97	Naruszenie zakazu objeżdżania opuszczonych zapór lub półzapór oraz wjeżdżania na przejazd, jeśli opuszczanie ich zostało rozpoczęte lub podnoszenie ich nie zostało zakończone	art. 28 ust. 3 pkt 1	300
75		Naruszenie zakazu wjeżdżania na przejazd, jeśli po jego drugiej stronie nie ma miejsca do kontynuowania jazdy	art. 28 ust. 3 pkt 2	300
76	art. 90 lub art. 97	Jazda wzdłuż po chodniku lub przejściu dla pieszych pojazdem silnikowym	art. 26 ust. 3 pkt 3	250
77		Jazda wzdłuż po chodniku lub przejściu dla pieszych innym pojazdem niż pojazd silnikowy		50
78		Naruszenie przez kierującego zakazu wjeżdżania na skrzyżowanie, jeśli na skrzyżowaniu lub za nim nie ma miejsca do kontynuowania jazdy	art. 25 ust. 4 pkt 1	300
H Ostrzeżenie oraz jazda w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza				
79	art. 88 lub art. 90	Niewłączenie przez kierującego pojazdem wymaganych świateł w czasie jazdy w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza	art. 30 ust. 1 pkt 1 lit. a lub pkt 2 lit. a	200
80	art. 90 lub art. 97	Naruszenie przez kierującego pojazdem innym niż silnikowy zakazu wyprzedzania innych pojazdów w czasie jazdy w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza oraz korzystania z pobocza drogi, a jeżeli nie jest to możliwe – jak najbliżej krawędzi jezdni	art. 30 ust. 1 pkt 2 lit. b	100
81	art. 97	Nadużywanie sygnałów dźwiękowych lub świetlnych	art. 29 ust. 2 pkt 1	100
82		Używanie sygnałów dźwiękowych na obszarze zabudowanym	art. 29 ust. 2 pkt 2	100
83	art. 90 lub art. 97	Używanie tylnych świateł przeciwmglowych przy normalnej przejrzystości powietrza	art. 30 ust. 3	100
I Holowanie				
84	art. 97	Holowanie pojazdu, którego kierowca nie ma wymaganych uprawnień do kierowania tym pojazdem	art. 31 ust. 1 pkt 3	250
85		Holowanie pojazdu na połączeniu sztywnym, jeżeli nie jest sprawny co najmniej jeden układ hamulcowy, albo na połączeniu giętkim, jeżeli nie są sprawne dwa układy hamulcowe	art. 31 ust. 1 pkt 6	250
86		Holowanie pojazdu o niesprawnym układzie kierowniczym lub niesprawnych hamulcach	art. 31 ust. 2 pkt 1	250

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
87		Holowanie pojazdu na połączeniu giętkim, jeżeli w pojeździe tym działanie układu hamulcowego uzależnione jest od pracy silnika, a silnik jest unieruchomiony	art. 31 ust. 2 pkt 2	250
88		Holowanie więcej niż jednego pojazdu, z wyjątkiem pojazdu członowego	art. 31 ust. 2 pkt 3	250
89		Holowanie pojazdem z przyczepą (naczepą)	art. 31 ust. 2 pkt 4	250
		Naruszenie przez kierującego warunków holowania poprzez:		
90		1) niewłączenie w pojeździe holującym świateł mijania	art. 31 ust. 1 pkt 2	100
91		2) nieprawidłowe połączenie pojazdu holowanego z holującym	art. 31 ust. 1 pkt 4	150
92		3) brak lub niewłaściwe oznaczenie pojazdu holowanego	art. 31 ust. 1 pkt 5	150
93		4) niezachowanie właściwej odległości między pojazdami holowanym a holującym	art. 31 ust. 1 pkt 7	100
94		5) niewłaściwe oznakowanie połączenia między pojazdami (holu) albo brak takiego oznakowania		50
J Przepisy o ruchu rowerów, motorowerów, pojazdów zaprzęgowych oraz ruchu zwierząt				
95	art. 97	Naruszenie przez kierującego rowerem obowiązku przewożenia dziecka do lat 7 na dodatkowym siodełku	art. 33 ust. 2	50
96	art. 90	Nieustąpienie pierwszeństwa pieszym przez kierującego rowerem korzystającego z drogi dla rowerów i pieszych	art. 33 ust. 1	50
97	art. 90 lub art. 97	Naruszenie przez kierującego rowerem lub motorowerem zakazu jazdy po jezdni obok innego uczestnika ruchu	art. 33 ust. 3 pkt 1	50
98		Naruszenie przez kierującego rowerem lub motorowerem zakazu jazdy bez trzymania co najmniej jednej ręki na kierownicy oraz nóg na pedałach lub podnóżkach	art. 33 ust. 3 pkt 2	50
99		Naruszenie przez kierującego rowerem lub motorowerem zakazu czepiania się pojazdów	art. 33 ust. 3 pkt 3	100
100		Naruszenie przez kierującego rowerem na przejeździe dla rowerzystów zakazu wjeżdżania bezpośrednio przed jadący pojazd	art. 33 ust. 4 pkt 1	150
101		Naruszenie przez kierującego rowerem na przejeździe dla rowerzystów zakazu zwalniania	art. 33 ust. 4 pkt 2	100

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
		lub zatrzymywania się bez uzasadnionej przyczyny		
102		Naruszenie przez kierującego rowerem przepisów o korzystaniu z chodnika	art. 33 ust. 5	50
103		Naruszenie, przez kierującego pojazdem zaprzęgowym, zakazu jazdy obok innego uczestnika ruchu na jezdni	art. 34 ust. 5 pkt 2	100
104		Naruszenie, przez kierującego pojazdem zaprzęgowym, zakazu pozostawiania pojazdu niezabezpieczonego przed ruszeniem	art. 34 ust. 5 pkt 3	100
105		Naruszenie, przez kierującego pojazdem zaprzęgowym, zakazu jazdy pojazdami na płozach bez dzwonków lub grzechotek	art. 34 ust. 5 pkt 4	50
106		Naruszenie przez jeźdźcę lub poganiacza obowiązku korzystania z określonej drogi lub części drogi	art. 35 ust. 1	100
107		Pędzenie zwierząt płochliwych, niesprawnych fizycznie lub niedających sobą kierować	art. 35 ust. 2	50
108		Pędzenie zwierząt bez odpowiedniego nadzoru, a pojedynczych bez uwięzi	art. 37 ust. 1	50
109		Naruszenie przez poganiacza obowiązku poruszania się po lewej stronie pędzonych zwierząt	art. 37 ust. 2 pkt 1	50
110		Naruszenie przez poganiacza obowiązku używania, w okresie niedostatecznej widoczności, odpowiedniego oświetlenia	art. 37 ust. 2 pkt 2	50
111		Naruszenie przez poganiacza zakazu pędzenia zwierząt po określonych drogach	art. 37 ust. 4 pkt 1	50
112		Naruszenie przez poganiacza zakazu przepędzania zwierząt w poprzek drogi w miejscu niewidocznym na dostateczną odległość	art. 37 ust. 4 pkt 3	50
113		Naruszenie przez poganiacza zakazu zatrzymywania zwierząt na jezdni	art. 37 ust. 4 pkt 4	50
114		Naruszenie przez poganiacza zakazu dopuszczania do zajmowania przez zwierzęta więcej niż prawej połowy jezdni albo drogi dla pieszych lub rowerów	art. 37 ust. 4 pkt 5	50
115	art. 97	Naruszenie nakazu, aby w czasie postoju na drodze poza obszarem zabudowanym pojazd zaprzęgowy znajdował się poza jezdnią	art. 46 ust. 3	50
116	art. 90 lub art. 91	Pozostawienie pojazdu zaprzęgowego na postoju bez zachowania środków ostrożności niezbędnych do uniknięcia wypadku	art. 46 ust. 5	50

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
117	art. 97	Naruszenie wprowadzonych przez radę powiatu zakazów pędzenia zwierząt	art. 37 ust. 5	50
K Autostrady i drogi ekspresowe				
118	art. 90 lub art. 97	Naruszenie zakazu zawracania na autostradzie lub drodze ekspresowej	art. 22 ust. 6 pkt 2 lub pkt 3	300
119		Cofanie na autostradzie lub drodze ekspresowej	art. 23 ust. 2	300
120		Wjazd na autostradę lub drogę ekspresową pojazdem, dla ruchu którego drogi te nie są przeznaczone	art. 45 ust. 1 pkt 4	250
121		Zatrzymanie lub postój pojazdu na autostradzie lub drodze ekspresowej w innych miejscach niż wyznaczone w tym celu	art. 49 ust. 3	300
122		Nieusunięcie z jezdni pojazdu unieruchomionego z przyczyn technicznych oraz niedostrzeganie innych uczestników ruchu	art. 49 ust. 3	300
123		Niesygnalizowanie lub niewłaściwe sygnalizowanie postoju pojazdu silnikowego z powodu uszkodzenia lub wypadku na autostradzie lub drodze ekspresowej	art. 50 ust. 1 pkt 1 lub ust. 2 pkt 1	300
L Zatrzymanie i postój				
124	art. 90 lub art. 97	Zatrzymanie lub postój pojazdu w warunkach, w których nie jest on z dostatecznej odległości widoczny dla innych kierujących lub powoduje utrudnienie ruchu	art. 46 ust. 1	od 100 do 300
125		Zatrzymywanie pojazdu:	art. 49 ust. 1 pkt 1	300
		1) na przejeździe kolejowym lub tramwajowym, na skrzyżowaniu oraz w odległości mniejszej niż 10 m od przejazdu lub skrzyżowania		
126		2) na przejściu dla pieszych lub na przejeździe dla rowerzystów oraz w odległości mniejszej niż 10 m przed tym przejściem lub przejazdem, a na drodze dwukierunkowej o dwóch pasach ruchu – także za nimi	art. 49 ust. 1 pkt 2	od 100 do 300
127		3) w tunelu, na moście lub na wiadukcie	art. 49 ust. 1 pkt 3	200
128		4) na jezdni wzdłuż linii ciągłej oraz w pobliżu jej punktów krańcowych, jeżeli kierujący pojazdami wielośladowymi są zmuszeni do najeżdżania na tę linię	art. 49 ust. 1 pkt 4	100
129		5) na jezdni obok linii przerywanej wyznaczającej krawędź jezdni oraz na jezdni lub na poboczu obok linii ciągłej wyznaczającej krawędź jezdni	art. 49 ust. 1 pkt 5	100

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
130		6) w odległości mniejszej niż 10 m od przedniej strony znaku lub sygnału drogowego, jeżeli pojazd je zasłania	art. 49 ust. 1 pkt 6	100
131		7) przy lewej krawędzi jezdni	art. 49 ust. 1 pkt 7	100
132		8) na pasie między jezdniami	art. 49 ust. 1 pkt 8	100
133		9) w odległości mniejszej niż 15 m od słupka lub tablicy oznaczającej przystanek, a na przystanku z zatoką – na całej jej długości	art. 49 ust. 1 pkt 9	100
134		10) w odległości mniejszej niż 15 m od punktów krańcowych wysepki, jeżeli jezdni z prawej jej strony ma tylko jeden pas ruchu	art. 49 ust. 1 pkt 10	100
135		11) na drodze dla rowerów	art. 49 ust. 1 pkt 11	100
136	art. 84, 90 lub art. 91	Brak sygnalizowania lub niewłaściwe sygnalizowanie postoju pojazdu z powodu uszkodzenia lub wypadku	art. 50 ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 pkt 2	150
137	art. 90 lub art. 97	Naruszenie warunków dopuszczalności zatrzymania lub postoju pojazdu na chodniku	art. 47	100
138		Naruszenie obowiązku zatrzymania pojazdu na jezdni jak najbliżej jej krawędzi i równoległe do niej	art. 46 ust. 2	100
139		Naruszenie obowiązku umieszczania pojazdu (z wyjątkiem pojazdu zaprzęgowego) poza jezdnią w czasie postoju na drodze poza obszarem zabudowanym	art. 46 ust. 3	od 150 do 300
140		Naruszenie zakazu postoju w miejscach utrudniających wjazd lub wyjazd	art. 49 ust. 2 pkt 1	100
141		Naruszenie zakazu postoju w miejscach utrudniających dostęp do innego prawidłowo zaparkowanego pojazdu lub wyjazd tego pojazdu	art. 49 ust. 2 pkt 2	100
142		Naruszenie zakazu postoju przed lub za przejazdem kolejowym na odcinku od przejazdu do słupka wskaźnikowego z jedną kreską	art. 49 ust. 2 pkt 3	100
143		Naruszenie zakazu postoju w strefie zamieszkania w miejscach innych niż wyznaczone	art. 49 ust. 2 pkt 4	100
144		Naruszenie zakazu postoju na obszarze zabudowanym pojazdu lub zespołu pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 16 ton lub o długości przekraczającej 12 m	art. 49 ust. 2 pkt 5	od 200 do 300

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
M Używanie świateł zewnętrznych				
145	art. 88	Jazda bez wymaganych świateł od zmierzchu do świtu	art. 51 ust. 1 pkt 1	200
146		Jazda bez wymaganych świateł w okresie od dnia 1 października do ostatniego dnia lutego	art. 51 ust. 1 pkt 2	100
147		Jazda bez wymaganych świateł pojazdami nie-wyposażonymi w światła mijania	art. 51 ust. 1 pkt 1 lub 3 w zw. z ust. 6	50
148		Jazda bez wymaganych przepisami świateł w tunelu	art. 51 ust. 1 pkt 3	100
149		Jazda bez wymaganych świateł przez kierującego motocyklem lub motorowerem	art. 51 ust. 4	100
150		Jazda bez wymaganych świateł przez kierującego pojazdem szynowym	art. 51 ust. 4	200
151		Nieużywanie wymaganego oświetlenia podczas zatrzymania lub postoju w warunkach niedostatecznej widoczności	art. 52 ust. 1 lub ust. 2 lub art. 30 ust. 2	od 150 do 300
152	art. 90	Korzystanie ze świateł drogowych w sposób niezgodny z przepisami	art. 51 ust. 3	200
153	art. 90 lub art. 97	Naruszenie warunków dopuszczalności używania przednich świateł przeciwmgławych	art. 51 ust. 5	100
154		Używanie „szperacza” podczas jazdy	art. 52 ust. 3	100
N Używanie pojazdów w ruchu drogowym				
155	art. 90 lub art. 97	Bezpodstawne korzystanie z ułatwień w ruchu drogowym przez kierującego pojazdem uprzywilejowanym	art. 53 ust. 2	300
156	art. 97	Używanie pojazdu w sposób zagrażający bezpieczeństwu osoby znajdującej się w pojeździe lub poza nim	art. 60 ust. 1 pkt 1	200
157		Zakrywanie świateł oraz urządzeń sygnalizacyjnych	art. 60 ust. 1 pkt 2	200
158		Zakrywanie tablic rejestracyjnych lub innych wymaganych tablic albo znaków, które powinny być widoczne		100
159		Oddalenie się kierującego od pojazdu, gdy silnik jest w ruchu	art. 60 ust. 2 pkt 1	50
160		Używanie opon z umieszczonymi w nich na trwałe elementami przeciślizgowymi	art. 60 ust. 2 pkt 5	100
161		Używanie łańcuchów przeciślizgowych na oponach na drodze niepokrytej śniegiem	art. 60 ust. 3	100
162	art. 90 lub art. 97	Wjeżdżanie między jadące w kolumnie rowery jednośladowe	art. 32 ust. 6	200

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
163	art. 97	Naruszenie przepisów dotyczących przewozu dzieci lub młodzieży przez:		
164		1) kierującego pojazdem przewożącym dzieci lub młodzież	art. 57 ust. 1	200
165	art. 90	2) oznaczenie pojazdu tablicami informującymi, że przewożone są nim dzieci lub młodzież, w czasie gdy dzieci lub młodzież nie są przewożone	art. 57 ust. 3	50
166	art. 90 lub art. 97	3) kierującego innym pojazdem	art. 57 ust. 2	200
167		Naruszenie przepisów dotyczących przewozu osób niepełnosprawnych przez kierującego pojazdem przewożącym takie osoby	art. 58 ust. 1	200
168		Niezachowanie szczególnej ostrożności przez kierującego pojazdem, który omija pojazd przeznaczony do przewozu osób niepełnosprawnych	art. 58 ust. 2	200
169		Naruszenie przepisów o obowiązku wysyłania przez pojazdy żółtych sygnałów błyskowych	art. 54 ust. 1 lub ust. 3	200
170	art. 97	Bezpodstawne używanie żółtego sygnału błyskowego	art. 54 ust. 4	100
171		Ozdabianie tablic rejestracyjnych oraz umieszczanie z przodu lub z tyłu pojazdu znaków, napisów lub przedmiotów ograniczających czytelność tych tablic	art. 60 ust. 1 pkt 3	50
172		Używanie pojazdu na obszarze zabudowanym w sposób powodujący uciążliwości związane z nadmierną emisją spalin do środowiska lub nadmiernym hałasem	art. 60 ust. 2 pkt 2	do 300
173		Nieoznaczenie pojazdu zarejestrowanego za granicą znakiem określającym państwo rejestracji	art. 59 ust. 2	100
174		Umieszczenie na pojeździe znaku określającego inne państwo niż to, w którym pojazd został zarejestrowany	art. 60 ust. 1 pkt 4	100
		Pozostawienie pracującego silnika podczas postoju na obszarze zabudowanym	art. 60 ust. 2 pkt 3	100
O Przewóz ładunków i ciągnięcie przyczep				
175	art. 97	Umieszczenie na pojeździe ładunku w sposób zasłaniający światła lub urządzenia sygnalizacyjne	art. 61 ust. 2 pkt 4	200
176		Umieszczenie na pojeździe ładunku w sposób zasłaniający tablice rejestracyjne lub inne tablice albo znaki, w które pojazd jest wyposażony	art. 61 ust. 2 pkt 4	100
177		Przewożenie ładunku nieoznaczonego lub oznaczonego w niewłaściwy sposób	art. 61 ust. 8 w zw. z ust. 9	150

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
178		Niezabezpieczenie urządzeń służących do mocowania ładunku przed rozluźnieniem się, swobodnym zwisaniem lub spadnięciem podczas jazdy	art. 61 ust. 4	200
179		Naruszenie przepisów o przewozie ładunków sypkich	art. 61 ust. 5	150
180		Ciągnięcie przyczepy o rzeczywistej masie całkowitej większej niż dopuszczalna w odniesieniu do określonego rodzaju pojazdu ciągnącego	art. 62 ust. 1	od 100 do 300
P Przewóz osób				
181	art. 97	Przewóz osób pojazdem nieprzeznaczonym lub nieprzystosowanym do tego celu	art. 63 ust. 1	od 100 do 300
182		Przewóz osób w liczbie przekraczającej liczbę miejsc określonych w dowodzie rejestracyjnym pojazdu		100
183		Naruszenie warunków przewozu osób w przyczepach	art. 63 ust. 3	100
184		Naruszenie warunków dopuszczalności przewozu osób samochodem ciężarowym poza kabiną kierowcy	art. 63 ust. 2	100
185		Naruszenie zakazu palenia tytoniu lub spożywania pokarmów w czasie jazdy	art. 63 ust. 5	50
III Kierujący				
186	art. 94 § 1	Kierowanie pojazdem silnikowym lub tramwajem przez osobę niemającą:	art. 87 ust. 1	
		1) uprawnień do kierowania pojazdami		500
		187	2) uprawnień wymaganych dla danego rodzaju pojazdu	
188		Kierowanie bez uprawnień rowerem lub pojazdem zaprzęgowym	art. 87 ust. 1 i ust. 3 pkt 1	100
189	art. 95	Kierowanie pojazdem przez osobę nieposiadającą przy sobie wymaganych dokumentów	art. 38	50 za brak każdego z wymaganych dokumentów, nie więcej niż 250
IV Inne wykroczenia				
190	art. 85 § 1	Samowolne umieszczanie, usuwanie, włączanie, wyłączanie, zmiana położenia lub zasłanianie	art. 45 ust. 1 pkt 8	400

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
		nie znaku, sygnału drogowego oraz urządzenia ostrzegawczo-zabezpieczającego lub kontrolnego		
191	art. 100 pkt 2	Używanie pojazdu niszczącego nawierzchnię drogi	art. 39 ust. 1 pkt 2 lub 3 ^[3]	300
192	art. 96 § 1 pkt 2	Dopuszczenie przez właściciela, posiadacza, użytkownika lub prowadzącego pojazd do prowadzenia pojazdu na drodze publicznej przez osobę niemającą wymaganych uprawnień		300
193	art. 96 § 1 pkt 5	Dopuszczenie przez właściciela, posiadacza, użytkownika lub prowadzącego pojazd: 1) pojazdu do jazdy na drodze publicznej nienależycie zaopatrzonego w wymagane urządzenia lub przyrządy albo pomimo że nie nadają się one do spełnienia swojego przeznaczenia	art. 66	od 50 do 200
194	art. 96 § 1 pkt 4	2) pojazdu do jazdy na drodze publicznej pomimo braku wymaganych dokumentów stwierdzających dopuszczenie pojazdu do ruchu	art. 71	50
195	art. 91	Zaśmiecanie lub zanieczyszczanie drogi publicznej	art. 45 ust. 1 pkt 9	od 50 do 200
196	art. 97	Samowolne umieszczanie na drodze znaków, napisów lub symboli	art. 45 ust. 1 pkt 10	100
197	art. 100 pkt 4	Wypasanie zwierzęcia gospodarskiego w pasie drogowym	art. 39 ust. 1 pkt 10 ^[3]	50
198	art. 102	Uchyłanie się od obowiązku utrzymania w należytym stanie zjazdów z dróg publicznych do przyległych nieruchomości	art. 30 ^[3]	200
199	art. 101	Uchyłanie się od obowiązku oczyszczania i usuwania błota, kurzu, śniegu lub lodu z odcinków dróg publicznych o twardej nawierzchni przechodzących przez obszary o zabudowie ciągłej lub skupionej poza miastami lub osiedlami		200
V. Znaki i sygnały drogowe				
200	art. 90 lub art. 92 § 1	Niestosowanie się do znaków:		
201		1) B-3 do B-7 „zakaz wjazdu...”	§ 18 ust. 1–8 ^[1]	250
202		2) B-13 do B-14 „zakaz wjazdu...”	§ 19 ^[1]	250
203		3) C-12 „ruch okrężny”	§ 36 ust. 1 ^[1]	250
204		4) B-15 do B-19 „zakaz wjazdu...”	§ 20 ^[1]	150
		5) B-8 do B-12 „zakaz wjazdu...”	§ 18 ust. 9–13 ^[1]	100

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
205		6) B-29 „zakaz używania sygnałów dźwiękowych”	§ 24 ust. 1 ¹¹⁾	100
206		7) B-31 „pierwszeństwo dla nadjeżdżających z przeciwka”	§ 25 ¹¹⁾	100
207		8) B-32 „stój - kontrola celna” lub jego odpowiedników	§ 26 ¹¹⁾	200
208		9) B-35 „zakaz postoju”	§ 28 ust. 1 ¹¹⁾	100
209		10) B-36 „zakaz zatrzymywania się”	§ 28 ust. 2 ¹¹⁾	100
210		11) B-37 lub B-38 „zakaz postoju w dni...”	§ 28 ust. 6 ¹¹⁾	100
211		12) B-39 „strefa ograniczonego postoju”	§ 29 ¹¹⁾	100
212		13) C-1 do C-11 „nakaz jazdy...”	§ 35 ¹¹⁾	250
213		14) C-13 „droga dla rowerów”	§ 37 ust. 1 ¹¹⁾	100
214		15) C-14 „prędkość minimalna”	§ 38 ust. 1 ¹¹⁾	100
215		16) C-17 „nakazany kierunek jazdy dla pojazdów z materiałami niebezpiecznymi”	§ 41 ¹¹⁾	400
216		17) BT-1 „ograniczenie prędkości”	§ 81 ust. 1 i 2 ¹¹⁾	100
217		18) BT-3 „blokada zwrotnicy”	§ 81 ust. 3 ¹¹⁾	200
218		19) P-2 „linia pojedyncza ciągła”	§ 86 ust. 3 ¹¹⁾	100
219		20) P-3 „linia jednostronnie przekraczalna”	§ 86 ust. 4 ¹¹⁾	200
220		21) P-4 „linia podwójna ciągła”	§ 86 ust. 5 ¹¹⁾	200
221		22) P-7b „linia krawędziowa ciągła”	§ 86 ust. 8 pkt 2 ¹¹⁾	100
222		23) P-17 „linia przystankowa”	§ 90 ust. 1 ¹¹⁾	100
223		24) C-18 „nakaz używania łańcuchów przeciwpoślizgowych”	§ 42 ¹¹⁾	200
224		25) P-21 „powierzchnia wyłączona”	§ 90 ust. 5 ¹¹⁾	100
225	art. 92 § 1	Niezatrzymanie pojazdu w związku ze znakiem B-20 „stop”	§ 21 ust. 1 pkt 1 lub ust. 2 albo ust. 4 ¹¹⁾	100
226	art. 90 lub art. 92 § 1	Niezatrzymanie pojazdu we właściwym miejscu w związku z nadawanym sygnałem świetlnym	§ 99 ¹¹⁾ § 102 ust. 4 ¹¹⁾ § 107 ¹¹⁾	100
227	art. 90 lub art. 97	Naruszenie postanowień wynikających ze znaków: 1) D-11 „początek pasa ruchu dla autobusów” lub D-12 „pas ruchu dla autobusów” oraz P-22 „BUS”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 49 ust. 1 lub 2 ¹¹⁾ § 91 ust. 1 ¹¹⁾	100
228		2) D-13 „początek pasa ruchu powolnego”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 49 ust. 3 ¹¹⁾	100

Taryfikator mandatów

1	2	3	4	5
229		3) D-18 lub D-18a „parking...”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 52 ust. 1-3 lub ust. 4 ^[1]	100
230		4) D-19 „postój taksówek”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 53 ^[1]	100
231		5) F-10 „kierunki na pasach ruchu” lub F-11 „kierunki na pasie ruchu” oraz P-8a, P-8b lub P-8c „strzałka kierunkowa...”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 72 lub § 87 ust. 1 i 2 ^[1]	250
232		6) BT-4 „stop – zwrotnica eksploatowana jednostronnie”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 81 ust. 4 ^[1]	200
233		7) P-18 „stanowisko postojowe”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 90 ust. 2 ^[1]	50
234		8) P-20 „koperta”	art. 45 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 90 ust. 4 ^[1]	100
235	art. 90 lub art. 92 § 1	Niestosowanie się do sygnałów świetlnych przez:		
		1) wejście na przejście dla pieszych, jeżeli sygnalizator S-5 nadaje sygnał czerwony	§ 98 ust. 2 pkt 2 ^[1]	250
		2) kierującego kolumną pieszych, jeźdźca lub poganiacza	§ 100 ^[1]	250

* Powołane w kolumnie 4 bez bliższego określenia przepisy oznaczają przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515, Nr 124, poz. 1152, Nr 130, poz. 1190, Nr 137, poz. 1302, Nr 149, poz. 1451 i 1452, Nr 162, poz. 1568 i Nr 200, poz. 1953).

[1] Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. Nr 170, poz. 1393).

[2] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1986 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o drogach publicznych (Dz.U. Nr 6, poz. 33 i Nr 48, poz. 239, z 1995 r. Nr 136, poz. 670, z 1997 r. Nr 101, poz. 631, z 1998 r. Nr 148, poz. 968, z 1999 r. Nr 59, poz. 623 oraz z 2002 r. Nr 150, poz. 1240).

[3] Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838 i Nr 86, poz. 958, z 2001 r. Nr 125, poz. 1371, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 62, poz. 554, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1816 i Nr 216, poz. 1826 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i 721 i Nr 200, poz. 1953).

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI**

z dnia 20 grudnia 2002 r.

**w sprawie postępowania
z kierowcami naruszającymi przepisy ruchu drogowego**

(Dz.U. z 2002 r. Nr 236, poz. 1998; sprost. Dz.U. z 2003 r. Nr 35, poz. 311)

- wyciąg -

Na podstawie art. 130 ust. 4 i art. 140 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1798 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 183, poz. 1524, Nr 199, poz. 1671 i Nr 216, poz. 1825 i 1826) zarządza się, co następuje:

§ 1. [Zakres regulacji] 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób punktowania i liczbę punktów odpowiadających naruszeniu przepisów ruchu drogowego;
- 2) warunki i sposób prowadzenia ewidencji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego;
- 3) tryb występowania z wnioskiem o kontrolne sprawdzenie kwalifikacji;
- 4) warunki i tryb występowania z wnioskiem o cofnięcie uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi;
- 5) jednostki upoważnione do prowadzenia szkolenia, którego odbycie spowoduje zmniejszenie liczby punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego, program tego szkolenia oraz liczbę punktów odejmowanych z tytułu jego odbycia;
- 6) podmioty uprawnione do uzyskiwania informacji zawartych w ewidencji.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio wobec osób posiadających pozwolenie do kierowania tramwajem.

3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) „ustawie” - rozumie się przez to ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym;
- 2) „staroście” - rozumie się przez to również Prezydenta miasta stołecznego Warszawy;
- 3) „pozwoleniu” - rozumie się przez to pozwolenie do kierowania tramwajem.

§ 2. [Wpis do ewidencji] 1. Do ewidencji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego, zwanej dalej „ewidencją”, wpisuje się kierowcę, który kierując pojazdem dopuścił się naruszenia przepisów ruchu drogowego, zwanego dalej „naruszeniem”.

Punkty karne

2. Wpisowi do ewidencji nie podlega kierowca niebędący obywatelem polskim i nieposiadający karty pobytu w związku z otrzymaniem zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że dopuścił się naruszenia, za które może być orzeczony środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów.

3. Do ewidencji wpisuje się naruszenia, zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia.

4. Jeżeli jeden czyn popełniony przez kierowcę narusza więcej niż jeden przepis ruchu drogowego, w ewidencji uwidacznia się wszystkie naruszenia, przypisując każdemu odpowiednią liczbę punktów, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Jeżeli jeden czyn naruszył dwa lub więcej znaków określonych kodem od C05 do C11 wymienionym w załączniku nr 1, w ewidencji wpisuje się to naruszenie, którego kod ma mniejszy znacznik liczbowy.

6. W razie dopuszczenia się przestępstwa drogowego, określonego kodem A01 w załączniku nr 1, naruszeniu, które stanowiło znamię przestępstwa, punktów nie przypisuje się.

7. Punkty za spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, określone kodem A06 w załączniku nr 1, przypisuje się wówczas, gdy przyczyną zagrożenia było naruszenie nieuwzględnione w tabeli albo gdy przypisana mu liczba punktów jest mniejsza niż 6.

8. Ewidencji, o której mowa w ust. 1, podlega także osoba, która dopuściła się naruszeń ruchu drogowego w okresie obowiązywania wobec niej środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów na okres do 12 miesięcy.

§ 3. [Prowadzenie ewidencji] 1. Ewidencję prowadzi komendant wojewódzki Policji właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ewidencjonowanych.

2. W odniesieniu do kierowców będących obywatelami polskimi, niemających miejsca stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz kierowców, o których mowa w § 2 ust. 2, ewidencję prowadzi Komendant Główny Policji.

§ 4. [Wpis ostateczny] 1. Wpisu ostatecznego do ewidencji dokonuje się, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, jeżeli naruszenia zostaną stwierdzone prawomocnymi wyrokami sądów, postanowieniami sądu o warunkowym umorzeniu postępowania albo nakazami lub mandataми karnymi.

2. Dopuszcza się dokonanie wpisu tymczasowego do ewidencji przed wydaniem rozstrzygnięcia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli po ujawnieniu naruszenia wszczęto postępowanie przygotowawcze lub skierowano wniosek o ukaranie do sądu albo skierowano sprawę do organu właściwego do uchylenia immunitetu parlamentarnego, sędziowskiego lub prokuratorskiego. Wpis tymczasowy zawiera informację o liczbie punktów, które zostaną przypisane w przypadku potwierdzenia naruszenia prawomocnym orzeczeniem.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio wobec osoby podlegającej ewidencji, która w chwili dopuszczenia się naruszenia nie ukończyła 17 lat, po skierowaniu sprawy do postępowania przed sądem rodzinnym.

4. Wpis tymczasowy staje się wpisem ostatecznym po stwierdzeniu naruszenia odpowiednim rozstrzygnięciem, o którym mowa w ust. 1.

5. Organ wydający prawomocne rozstrzygnięcie, o którym mowa w ust. 1, niezwłocznie przekazuje informację właściwemu organowi prowadzącemu ewidencję na formularzu, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Organ upoważniony do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego oraz do wykonywania czynności, o których mowa w ust. 2 i 3, przesyła właściwemu organowi prowadzącemu ewidencję informację o nałożeniu mandatu karnego lub wykonaniu tych czynności na formularzu, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia.

7. Informacja przekazana na formularzu, o którym mowa w ust. 5 lub 6, może być poprzedzona przekazem za pomocą urządzeń teletransmisji danych.

8. Funkcjonariusz nakładający grzywnę w drodze mandatu karnego na osobę podlegającą ewidencji jest obowiązany poinformować ją o fakcie popełnienia czynu podlegającego wpisowi do ewidencji oraz o liczbie punktów, które będą jej przypisane z tego tytułu.

§ 5. [Usunięcie wpisu ostatecznego] 1. Organ prowadzący ewidencję usuwa z ewidencji wpis tymczasowy dotyczący naruszeń, jeżeli:

1) w postępowaniu, o którym mowa w § 4 ust. 2 lub 3, ujawniono okoliczności uzasadniające odmowę wszczęcia albo umorzono postępowanie z powodu:

- a) braku znamion przestępstwa lub wykroczenia,
- b) przedawnienia orzeczenia,
- c) śmierci osoby, której postępowanie dotyczyło;

2) w postępowaniu, o którym mowa w § 4 ust. 2 lub 3, rozstrzygnięto o uniewinnieniu;

3) od momentu naruszenia minął rok, chyba że przed upływem tego okresu kierowca dopuścił się naruszeń, za które liczba punktów ostatecznych i wpisanych tymczasowo przekroczyła 24 punkty, a w przypadku kierowców, o których mowa w art. 140 ust. 1 pkt 3 ustawy – 20 punktów.

2. Organ prowadzący ewidencję usuwa z ewidencji wpis ostateczny dotyczący naruszeń, jeżeli nastąpiło zatarcie ukarania (skazania).

3. Organ wydający postanowienie o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania powiadamia o tym fakcie właściwy organ prowadzący ewidencję.

§ 6. [Usunięcie punktów z ewidencji] 1. Organ prowadzący ewidencję usuwa z ewidencji punkty przyznane na podstawie wpisu ostatecznego:

1) jeżeli wydano decyzję o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym, z wyjątkiem decyzji, o której mowa w art. 140 ust. 1 pkt 1 ustawy;

2) w razie otrzymania informacji o pozytywnym wyniku kontrolnego sprawdzenia kwalifikacji, o którym mowa w art. 114 ust. 1 pkt 1 lit. b) ustawy;

3) jeżeli od dnia popełnienia naruszenia upłynął rok, chyba że przed upływem tego okresu kierowca dopuścił się naruszeń, za które liczba punktów ostatecznych i wpisanych tymczasowo przekroczyła 24 punkty, a w przypadku kierowców, o których mowa w art. 140 ust. 1 pkt 3 ustawy – 20 punktów;

Punkty karne

4) w razie odbycia szkolenia, o którym mowa w art. 130 ust. 3 ustawy.

2. Starosta niezwłocznie informuje organ prowadzący ewidencję o okolicznościach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, na formularzach, których wzory stanowią załączniki nr 4 i 5 do rozporządzenia.

§ 7. [Cofnięcie prawa jazdy i sprawdzanie kwalifikacji] 1. Komendant wojewódzki Policji występuje do organu właściwego w sprawach wydawania prawa jazdy z wnioskiem o:

- 1) cofnięcie uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi w stosunku do kierowcy, który w ciągu roku od dnia otrzymania po raz pierwszy prawa jazdy przekroczył liczbę 20 punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego;
- 2) kontrolne sprawdzenie kwalifikacji kierowcy, w zakresie wszystkich posiadanych przez niego kategorii praw jazdy, w razie przekroczenia przez niego 24 punktów otrzymanych za naruszenie przepisów ruchu drogowego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, sporządza się wyłącznie na podstawie wpisów ostatecznych, na formularzu, którego wzór stanowi załącznik nr 6 do rozporządzenia.

3. Z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie występuje się w stosunku do osoby:

- 1) która nie ma uprawnienia do kierowania pojazdami;
- 2) w stosunku do której orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów na okres przekraczający jeden rok;
- 3) niebędącej obywatelem polskim i nieposiadającej karty pobytu w związku z otrzymaniem zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) cudzoziemca, który posiada krajowe prawo jazdy wydane za granicą w okresie 6 miesięcy od daty rozpoczęcia zamieszkania na czas oznaczony lub osiedlenia się, na podstawie karty pobytu.

4. W przypadku kierowców, o których mowa w § 3 ust. 2, wniosek kieruje komendant wojewódzki Policji według właściwości wynikającej z przepisów postępowania administracyjnego, na podstawie dokumentów przekazanych przez Komendanta Głównego Policji.

§ 8. [Szkolenie] 1. Szkolenie, o którym mowa w art. 130 ust. 3 ustawy, organizuje dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego, według programu, który stanowi załącznik nr 7 do rozporządzenia.

2. Dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego potwierdza odbycie szkolenia, o którym mowa w ust. 1, wydając uczestniczącemu w nim kierowcy zaświadczenie. Kopię zaświadczenia o odbyciu szkolenia przez kierującego dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego przesyła organowi prowadzącemu ewidencję.

3. Wzór zaświadczenia, o którym mowa w ust. 2, stanowi załącznik nr 8 do rozporządzenia.

4. Kierowcy wpisanemu do ewidencji, po przedstawieniu zaświadczenia o odbyciu szkolenia, organ, o którym mowa w § 3, zmniejsza o 6 liczbę posiadanych punktów, odejmując je według kolejności wpisów, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6.

5. Liczba punktów odjętych z tytułu odbytego szkolenia nie może być większa od liczby punktów otrzymanych za naruszenie przepisów ruchu drogowego przed jego odbyciem.

6. Odbycie szkolenia nie powoduje zmniejszenia liczby punktów otrzymanych za naruszenia przepisów ruchu drogowego wobec osoby, która przed jego rozpoczęciem dopuściła się naruszeń, za które suma punktów ostatecznych i wpisanych tymczasowo przekroczyła 24.

§ 9. [Informacja z ewidencji] Osoba zainteresowana ma prawo uzyskać od Policji ustną informację lub zaświadczenie o wpisach ostatecznych lub tymczasowych dotyczących punktów odpowiadających dokonany przez siebie naruszeniom. Informacji udziela się lub zaświadczenie wydaje się w siedzibie organu prowadzącego ewidencję lub, w miarę możliwości technicznych, w innej jednostce Policji.

§ 10. [Informacja o wpisach] 1. Informacji o wpisach w ewidencji udziela się:

- 1) Policji;
- 2) sądom;
- 3) prokuratorom;
- 4) wojewodom – w stosunku do osób ubiegających się lub posiadających uprawnienia egzaminatora;
- 5) starostom – w stosunku do osób ubiegających się lub posiadających uprawnienia instruktora nauki jazdy;
- 6) strażom gminnym (miejskim) – w przypadkach uzasadnionych wykonywaniem czynności sprawdzających w sprawach o naruszenie przepisów o bezpieczeństwie i porządku w ruchu drogowym;
- 7) Żandarmerii Wojskowej;
- 8) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 9) Agencji Wywiadu;
- 10) Straży Granicznej;
- 11) Inspekcji Transportu Drogowego;
- 12) innym instytucjom, którym nadano uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o naruszenia przepisów o bezpieczeństwie i porządku w ruchu drogowym.

2. Informacji, o których mowa w ust. 1, udziela się wyłącznie na podstawie wpisów ostatecznych.

3. Informacji, o której mowa w ust. 1, udziela organ prowadzący ewidencję.

§ 11. [Zaświadczenie] Wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 9, oraz wzór informacji, o której mowa w § 10 ust. 1, stanowi załącznik nr 9 do rozporządzenia.

§ 12. [Dotychczasowe formularze] Dotychczas wykorzystywane formularze mogą być używane do czasu wyczerpania zapasów, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2003 r.

§ 13. Traci moc rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie postępowania z kierowcami naruszającymi przepisy ruchu drogowego (Dz.U. Nr 52, poz. 329 i Nr 80, poz. 523 oraz z 1999 r. Nr 49, poz. 491).

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

Punkty karne

ZAŁĄCZNIK Nr 1

WYKAZ NARUSZEŃ PRZEPISÓW RUCHU DROGOWEGO I LICZBA PUNKTÓW ODPOWIADAJĄCA TYM NARUSZENIOM

Naruszenia przepisów ruchu drogowego podlegające ewidencji przedstawia poniższa tabela. Poszczególnym naruszeniom przypisuje się liczbę punktów określoną w tabeli, z zastrzeżeniem przepisów § 2 rozporządzenia.

Kod	Rodzaj czynu	Kwalifikacja prawa jazdy	Liczba punktów
1	2	3	4
A. Czynny o charakterze szczególnym			
01	Popelnienie przestępstwa drogowego	art. 173, 174, 177 § 1 lub 2, art. 333 § 1 lub 2 k.k.	10
02	Spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego - kolizja drogowa	art. 86 § 1 lub 2 k.u.	6
03	Kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie po użyciu alkoholu lub środka podobnie działającego do alkoholu	art. 87 § 1 k.u.	art. 45 ust. 1 pkt 1 p.a.d.
04	Nieudzielenie pomocy ofiarom wypadku	art. 93 § 1 k.u.	art. 44 ust. 2 pkt 1 p.a.d.
05	Kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości lub będąc pod wpływem środka odurzającego	art. 173 a § 1 k.k.	10
06	Spowodowanie innego niż kolizja drogowa zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego	art. 86 § 1 lub 2 k.u.	6
B. Nieprzebieganie zgodnie z kierującymi w obszarach pieszych			
01	Ominanie pojazdu, który jedzie w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszym	art. 97, 90 albo 86 § 1 lub 2 k.u.	art. 26 ust. 3 pkt 2 p.a.d.
02	Wyprzedzanie na przejściach dla pieszych i bezpośrednio przed nimi	art. 97, 90 albo 86 § 1 lub 2 k.u.	art. 26 ust. 3 pkt 1 p.a.d.
03	Nieuustąpienie pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na oznakowanym przejściu	art. 90 albo 86 § 1 lub 2 k.u.	art. 26 ust. 1 p.a.d.
04	Nieuustąpienie pierwszeństwa przez kierującego pojazdem, który skręca w drogę poprzeczną, pieszemu przechodzącemu na skrzyżowaniu przez jezdnię drogi, na którą wjeżdża pojazd	art. 90 albo 86 § 1 lub 2 k.u.	art. 26 ust. 2 p.a.d.
05	Niezatrzymanie pojazdu w czasie przechodzenia przez jezdnię osoby niepełnosprawnej używającej specjalnego oznaczenia, lub osoby o widocznej ograniczonej sprawności poruszania się w celu umożliwienia jej przejścia	art. 90 albo 86 § 1 lub 2 k.u.	art. 26 ust. 7 p.a.d.

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
06	Nieuwstąpienie pierwszeństwa pieszemu podczas cofnięcia	art. 90 k.u.w.	art. 23 ust. 1 pkt 3 p.a.d.	5
C. Niezastosowanie się do znaków i sygnałów drogowych				
01	Niezastosowanie się w celu uniknięcia kontroli do sygnału osoby uprawnionej do kontroli ruchu drogowego, nakazującego zatrzymanie pojazdu	art. 92 § 2 k.u.w.	§ 109 ust. 1 i 3 n.e.d.	8
02	Niezastosowanie się do: - sygnałów świetlnych		§ 95 lub § 102 ust. 2 lub § 104 lub § 106 n.e.d.	6
03	- sygnałów i poleceń po dawanych przez osoby uprawnione do kierowania ruchem drogowym	art. 92 § 1 k.u.w.	§ 108 n.e.d.	6
04	- sygnałów i poleceń dawanych przez osoby uprawnione do kontroli ruchu drogowego		§ 109 n.e.d. lub art. 129 ust. 2 pkt 1 lub 7 p.a.d.	6
	Niezastosowanie się do znaków:			
05	- B-2 „znak wjazdu”		§ 17 ust. 1 n.e.d.	5
06	- B-1 „znak ruchu w obu kierunkach”		§ 16 n.e.d.	5
07	- B-21 „znak skracania w lewo” lub B-22 „znak skracania w prawo”		§ 22 ust. 1 n.e.d.	5
08	- C-1 do C-12 „znak jazdy...”		§ 35 n.e.d.	5
09	- F-10, F-15 do F-19, określających kierunki na pasach ruchu lub sposób ich wykorzystania	art. 92 § 1 k.u.w.	§ 72 ust. 1 lub § 75 n.e.d.	5
10	- P-8a do P-8c „stosółka kierunkowe”		§ 87 n.e.d.	5
11	- P-4 „linia podwójna ciągła”		§ 86 ust. 5 n.e.d.	5
12	- B-31 „przeważnictwo dla nadjeżdżających z przeciwnika”		§ 25 n.e.d.	4
13	- B-3 do B-7 „znak wjazdu...”		§ 18 ust. 1-8 n.e.d.	3
14	- B-13 do B-19 „znak wjazdu...”		§ 19 lub § 20 n.e.d.	2
15	Niezastosowanie się do pozostałych, nieuwzględnionych w niniejszym katalogu znaków i sygnałów drogowych			1
D. Nieprzestrzeganie przepisów obowiązujących na skrzyżowaniach lub w innych miejscach przecinania się kierunków ruchu lub toru jazdy pojazdów				
	Nieuwstąpienie pierwszeństwa przejazdu:			

Punkty karne

1	2	3	4	5
01	- na skrzyżowaniu w sytuacji równocześnie	art. 90 k.u.w.	art. 25 ust. 1 p.a.d.	6
02	- na skrzyżowaniu oznaczonym znakami określającymi pierwszeństwo przejazdu		§ 5 ust. 2, 4-6 n.s.d.	6
03	- pojazdom szynowym		art. 25 ust. 2 lub art. 16 ust. 6 p.a.d.	6
04	- zowieszonym		art. 27 ust. 1 i 3 p.a.d.	6
05	- podczas zmiany pasa ruchu		art. 22 ust. 4 p.a.d.	5
06	- w czasie przecinania się poza skrzyżowaniem kierunków ruchu lub też w jazdy pojazdów poruszających się po tej samej drodze		art. 25 ust. 3 p.a.d.	5
07	- podczas włączania się do ruchu		art. 17 ust. 2 p.a.d.	5
08	- podczas cofania		art. 23 ust. 1 pkt 3 p.a.d.	4
09	Naruszenie przejazdu pojazdami uprzywilejowanymu	art. 90 k.u.w.	art. 9 p.a.d.	5
10	Naruszenie zakazu zawracania	art. 97 albo 92 § 1 k.u.w.	art. 22 ust. 6 p.a.d. albo § 22 ust. 5 n.s.d.	5
E Nieprzestrzeganie przepisów dotyczących prędkości				
Przekroczenie prędkości:		art. 97 albo 92 § 1 k.u.w.	art. 20, art. 31 ust. 1 pkt 1, art. 63 ust. 2 pkt 4 i ust. 3 pkt 2 lit. d p.a.d. albo § 27 lub § 31 ust. 1 n.s.d.	10
01	- powyżej 50 km/h			
02	- od 41 do 50 km/h			8
03	- od 31 do 40 km/h			6
04	- od 21 do 30 km/h			4
05	- od 11 do 20 km/h			2
06	- od 6 do 10 km/h			1
07	Jazda z prędkością utrudniającą ruch innym kierującym	art. 90 k.u.w.	art. 19 ust. 2 pkt 1 p.a.d.	2
F Naruszenie przepisów dotyczących wyprzedzania				
01	Nieupewnienie się co do możliwości wyprzedzenia	art. 90 k.u.w.	art. 24 ust. 1 p.a.d.	5

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
02	Wypzedanie z niewielkiej strony	art. 97 kuu	art. 24 ust. 3-5 p.a.d.	3
	Naruszenie zakazu wypzedania:			
03	- na przejazdach rowerowych i bezpoednio przed nimi		art. 27 ust. 4 p.a.d.	8
04	- przy dojechaniu do wierzchołka wzniesie- nia		art. 24 ust. 7 pkt 1 p.a.d.	5
05	- na zakętkach oznaczonych znakami ostrze- gawczymi	art. 97 kuu	art. 24 ust. 7 pkt 2 p.a.d.	5
06	- na skrajach wariach		art. 24 ust. 7 pkt 3 p.a.d.	5
07	- na przejazdach kolejowych i bezpoednio przed nimi		art. 28 ust. 3 pkt 3 p.a.d.	5
08	- na przejazdach tamujowych i bezpoed- nio przed nimi		art. 28 ust. 6 p.a.d.	5
09	Nierozowanie się do znaków B-25 lub B-26 „zakaz wypzedania” G Utymanie świateł zewnętrznych Nierozowanie się podczas jazdy do obowiąz- ku użycia wymaganych przepisami świateł	art. 92 § 1 kuu	§ 23 ust. 1-3 a.d.	5
01	- od zmiernoch do świtu	art. 88 kuu.	art. 51 ust. 1 pkt 1 lub ust. 6 p.a.d.	4
02	- w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza		art. 30 ust. 1 pkt 1 lit. a lub pkt 2 lit. a p.a.d.	2
03	- w okresie od świtu do zmiernoch od 1 paź- dziernika do ostatniego dnia lutego		art. 51 ust. 1 pkt 2 p.a.d.	2
04	- w tunelu		art. 51 ust. 1 pkt 3 lub ust. 6 p.a.d.	2
05	- przez kierującego motocyklem		art. 51 ust. 4 p.a.d.	2
	Naruszenie warunków dopuszczalności uży- wania świateł przeciwniebieskich:			
06	- przednich	art. 97 kuu	art. 51 ust. 5 p.a.d.	2
07	- tylnych		art. 30 ust. 3 p.a.d.	2
08	Pozostawienie po jazdy bez wymaganego przepisami oświetlenia	art. 88 kuu	art. 52 ust. 1 p.a.d.	3

Punkty karne

1	2	3	4	5
H. Naruszenie innych przepisów, które powoduje zagrożenie bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym				
01	Naruszenie zakazu cofania: - na drodze ekspresowej lub autostradzie	art. 90 lub 97 k.u.	art. 23 ust. 2 p.a.d.	3
02	- w tunelu, na moście lub wiadukcie		art. 23 ust. 2 p.a.d.	2
03	Ominanie pojazdu z nieulepszej strony	art. 97 k.u.	art. 23 ust. 1 pkt 2 p.a.d.	2
04	Naruszenie przepisów określających warunki osaz zakazu natężnienia lub postoju	art. 97 lub 90 k.u.	art. 46, 47, 49 lub 50 p.a.d.	1
05	Kierowanie pojazdem pomimo braku do- puszczenia pojazdu do ruchu	art. 94 § 2 k.u.	art. 71 p.a.d.	1
06	Nieuprawnione umieszczenie w pojeździe lub na nim urządzeń sterujących obrotów wyposażenie pojazdu uprzywilejowanego, wy- stających sygnały świetlne w postaci niebie- skich lub czerwonych świateł błyskowych al- bo sygnał dźwiękowy o zmniejszonym tonie	art. 96a k.u.	art. 66 ust. 4 pkt 3 p.a.d.	3
07	Wyposażenie pojazdu w urządzenie informują- ce o działaniu sprzętu kontrolno-pomiarowego wzruszonego przez organy kontroli ruchu drogo- wego lub działanie to nakładające albo przezo- wienie w pojeździe takiego urządzenia w stanie wskazującym na gotowość jego użycia	art. 97 k.u.	art. 66 ust. 4 pkt 4 p.a.d.	3
08	Naruszenie obowiązku „jazdy prawostron- nej”	art. 90 lub 97 k.u.	art. 16 ust. 1-4 p.a.d.	2
09	Naruszenie obowiązku wzywania pasów bez- pieczeństwa przez kierującego pojazdem	art. 97 k.u.	art. 39 ust. 1 p.a.d.	2
10	Przewożenie dziecka w pojeździe w sposób niegodny z przepisami	art. 97 k.u.	art. 39 ust. 3, art. 45 ust. 2 pkt 4 lub 5 p.a.d.	3
11	Przewożenie pasażerów niegodnie z przepi- sami	art. 97 k.u.	art. 45 ust. 2 pkt 3 p.a.d.	1
12	Nieużywanie, pomimo takiego obowiązku, hełmu ochronnego odpowiadającego odpo- wiednim warunkom technicznym	art. 97 k.u.	art. 40 p.a.d.	2
I. Naruszenia, którym przypisano zerową wartość punktową				
01	Kierowanie pojazdem - pomimo oznaczonego przez sąd zakazu przewodzenia pojazdu	art. 244 k.k.		0
02	- nie mając do tego wymaganych uprawnień	art. 94 § 1 k.u.	art. 37 ust. 1 pkt 1 w.z.u. z art. 33 lub art. 95 p.a.d.	0

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
03	- nie mając przy sobie wymaganych dokumentów	art. 95 kuu	art. 38 p.a.d.	0
04	Naruszenie zakazu korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania sterownicy lub mikrofonu w ręku	art. 97 kuu	art. 45 ust. 2 pkt 1 p.a.d.	0
05	Wjeżdżanie na pas między jezdniami	art. 90 lub art. 97 kuu.	art. 45 ust. 1 pkt 5 p.a.d.	0
06	Zwiększanie prędkości przez kierującego pojazdem wyprzedzanym	art. 90 lub art. 97 kuu.	art. 24 ust. 6 p.a.d.	0
07	Wyprowadzanie pojazdu uprzywilejowanego na obszarze zabudowanego	art. 97 kuu	art. 24 ust. 11 p.a.d.	0
08	Naruszenie obowiązku zatrzymania pojazdu w takim miejscu i na taki czas, aby umożliwić pieszym swobodny dostęp do pojazdów komunikacji publicznej - w przypadku braku wysepki dla pasażerów na przystanku	art. 90 lub art. 97 kuu.	art. 26 ust. 6 p.a.d.	0
09	Przejeżdżanie przez przejazd kolejowy pojazdu lub zespołu pojazdów o długości przekraczającej 10 m i nie mogących zmuszać prędkości powyżej 6 km/h bez uprzedniego upewnienia się, że w czasie po trzecim na przejeździe nie nadjeżdża pociąg lub bez uzgodnienia czasu przejazdu z dyżurnikiem kolejowym	art. 97 kuu	art. 28 ust. 5 p.a.d.	0
10	Naruszenie zakazu: - objeżdżania opuszczonych zapór lub półzapór oraz wjeżdżania na przejazd, jeśli opuszczenie ich zostało rozpoczęte lub podnoszenie ich nie zostało zakończone	art. 97 kuu	art. 28 ust. 3 pkt 1 p.a.d.	0
11	- wjeżdżania na przejazd, jeśli po jego drugiej stronie nie ma miejsca do kontynuowania jazdy		art. 28 ust. 3 pkt 2 p.a.d.	0
12	Jazda wzdłuż po chodniku lub przejściu dla pieszych	art. 90 lub art. 97 kuu	art. 26 ust. 3 pkt 3 p.a.d.	0
	Naruszenie przez kierującego zakazu:			
13	- wjeżdżania na skrzyżowanie, jeśli na skrzyżowaniu lub na nim nie ma miejsca do kontynuowania jazdy	art. 90 lub art. 97 kuu	art. 25 ust. 4 pkt 1 p.a.d.	0
14	- rozdzielania toż samych pieszych		art. 25 ust. 4 pkt 2 p.a.d.	0
15	Naruszenie zakazu holowania na autostradzie	art. 90 lub art. 97 kuu	art. 31 ust. 2 pkt 5 p.a.d.	0

Punkty karne

1	2	3	4	5
16	Korzystanie ze światła drogowych w sposób niezgodny z przepisami	art. 90 lub art. 97 k.w.	art. 51 ust. 5 p.a.d.	0
17	Używanie „szperacza” podczas jazdy	art. 90 lub art. 97 k.w.	art. 52 ust. 3 p.a.d.	0
18	Bezpodstawne korzystanie z ulatwień w ruchu drogowym przez kierującego pojazdem uprzywilejowanym	art. 90 lub art. 97 k.w.	art. 53 ust. 2 p.a.d.	0
19	Nieostanowienie się przez kierującego pojazdem uprzywilejowanym do sygnałów dawanych przez osobę kierującą ruchem	art. 90 lub art. 97 k.w.	art. 53 ust. 3 p.a.d.	0
20	Używanie pojazdu w sposób narażający bezpieczeństwo osoby znajdującej się w pojeździe lub poza nim	art. 97 k.w.	art. 60 ust. 1 pkt 1 p.a.d.	0
21	Zakrywanie światła oraz urządzeń sygnalizacyjnych, tablic rejestracyjnych lub innych wymaganych tablic albo znaków, które powinny być widoczne	art. 97 k.w.	art. 60 ust. 1 pkt 2 p.a.d.	0
22	Oddalenie się kierującego od pojazdu, gdy silnik jest w ruchu	art. 97 k.w.	art. 60 ust. 2 pkt 1 p.a.d.	0
23	Chwycenie za pojazd osoby na nartach, sankach, utorach lub innym podobnym urządzeniu	art. 97 k.w.	art. 60 ust. 2 pkt 4 p.a.d.	0
24	Używanie opon z umieszczonymi w nich na trwałe elementami przeciwdrogiowymi	art. 97 k.w.	art. 60 ust. 2 pkt 5 p.a.d.	0
25	Używanie śliczków przeciwdrogiowych na oponach na drodze niepokrytej śniegiem	art. 97 k.w.	art. 60 ust. 3 p.a.d.	0
26	Wjeżdżanie między jadące w kierunku zewszty jednośladowe albo pojazdy uprzywilejowane oraz pojazdy jednostek podporządkowanych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz Ministrowi Obrony Narodowej Naruszenie przepisów dotyczących przewożenia dzieci lub młodzieży przez:	art. 90 lub art. 97 k.w.	art. 52 ust. 6 p.a.d.	0
27	- kierującego pojazdem przewożącym dzieci lub młodzież oraz autobusem szkolnym	art. 97 k.w.	art. 57 ust. 1 lub ust. 3 lub art. 57a ust. 1 lub ust. 3 p.a.d.	0
28	- kierującego innym pojazdem	art. 90 k.w.	art. 57 ust. 2 lub art. 57a ust. 2 p.a.d.	0
	Naruszenie przepisów dotyczących przewożenia osób niepełnosprawnych przez:			0

Kodeks drogowy

1	2	3	4	5
29	- kierującego pojazdem przewożącym osoby niepełnosprawne	art. 97 k.u.u.	art. 58 ust. 1 p.a.d.	0
30	- kierującego innym pojazdem	art. 90 k.u.u.	art. 58 ust. 2 p.a.d.	0
31	Naruszenie przepisów o obowiązku wyłączenia przez pojazdy różnych sygnałów błyskowych	art. 97 k.u.u.	art. 54 ust. 1 lub ust. 3 p.a.d.	0
32	Bespodroczne użycie błędnego sygnału błyskowego	art. 90 lub art. 97 k.u.u.	art. 54 ust. 4 p.a.d.	0
	Naruszenie przepisów dotyczących jazdy w zorganizowanych kolumnach, w tym:			0
33	- przekroczenie dopuszczalnej liczby pojazdów	art. 90 lub art. 97 k.u.u.	art. 32 ust. 1 p.a.d.	0
34	- niedochowanie wymaganej odległości między kolumnami lub pojazdami w kolumnie		art. 32 ust. 2 p.a.d.	0
35	Odstąpienie tablic rejestracyjnych oraz umieszczenie z przodu lub z tyłu pojazdu znaków, napisów lub przedmiotów ograniczających czytelność tych tablic	art. 97 k.u.u.	art. 60 ust. 1 pkt 3 p.a.d.	0
36	Używanie pojazdu na oświeżenie zabudowanym w sposób powodujący uciążliwość związana z nadmierną emisją spalin do środowiska lub nadmiernym hałasem	art. 97 k.u.u.	art. 60 ust. 2 pkt 2 p.a.d.	0
37	Umieszczenie na pojedynczym znaku określającego inne państwo niż to, w którym pojazd został zarejestrowany	art. 97 k.u.u.	art. 60 ust. 1 pkt 4 p.a.d.	0
38	Pozostawienie pracującego silnika podczas postoju na oświeżenie zabudowanym	art. 97 k.u.u.	art. 60 ust. 2 pkt 3 p.a.d.	0
	Przejazd bez zezwolenia:			0
39	- pojazdu z ładunkiem powodującym przekroczenie określonych gabarytów	art. 97 k.u.u.	art. 61 ust. 11 w.z.u.u. art. 61 ust. 2 pkt 1, ust. 6 ust. 8 lub ust. 10 p.a.d.	0
40	- zespołu pojazdów o większej niż dopuszczalna liczbie pojazdów bądź długości		art. 62 ust. 4 pkt 4 p.a.d.	0
	Umieszczenie na pojedynczym ładunku w sposób:			
41	- powodujący przekroczenie dopuszczalnej masy całkowitej lub dopuszczalnej ładowności pojazdu	art. 97 k.u.u.	art. 61 ust. 1 p.a.d.	0
42	- naruszający stateczność pojazdu		art. 61 ust. 2 pkt 2 p.a.d.	0

Punkty karne

1	2	3	4	5
43	- utrudniający kierowanie pojazdem		art. 61 ust. 2 pkt 3 p.a.d.	0
44	- ograniczający widoczność drogi lub maskujący światła, urządzenia sygnalizacyjne, tablice rejestracyjne lub inne tablice albo znaki, w które pojazd jest wyposażony		art. 61 ust. 2 pkt 4 p.a.d.	0
45	Niebezpieczenie ładunku umieszczonego na pojeździe przed zmianą położenia lub wywoływaniem nadmiernego hałasu	art. 97 k.u.	art. 61 ust. 3 p.a.d.	0
46	Przewożenie ładunku o odcinającym wyglądzie lub wydzielającego odcinającą woń - bez odpowiedniego zabezpieczenia	art. 97 k.u.	art. 61 ust. 3 p.a.d.	0
47	Przewożenie ładunku nieoznaczonego lub oznaczonego w niewłaściwy sposób	art. 97 k.u.	art. 61 ust. 8 wraz z art. 61 ust. 9 p.a.d.	0
48	Niebezpieczenie urządzeń służących do mocowania ładunku przed zsunieniem się swobodnym zwisaniem lub spadnięciem podczas jazdy	art. 97 k.u.	art. 61 ust. 4 p.a.d.	0
49	Naruszenie przepisów przewozu ładunków sypkich	art. 97 k.u.	art. 61 ust. 5 p.a.d.	0
50	Ciężkie przyczepy o szerokości tej samej całkowitej większej niż dopuszczalna w odniesieniu do określonego rodzaju pojazdu ciągniętego	art. 97 k.u.	art. 62 ust. 1 p.a.d.	0
51	Przewóz osób pojazdem nieprzeznaczonym lub nieprzeznaczonym do tego celu	art. 97 k.u.	art. 63 ust. 1 p.a.d.	0
52	Przewóz osób w liczbie przekraczającej liczbę miejsc określonych w dowodzie rejestracyjnym	art. 97 k.u.	art. 63 ust. 1 p.a.d.	0
53	Naruszenie warunków przewozu osób w przyczepach	art. 97 k.u.	art. 63 ust. 3 p.a.d.	0
54	Naruszenie warunków dopuszczalności przewozu osób samochodem ciężarowym poza ładunek kierowcy	art. 97 k.u.	art. 63 ust. 2 p.a.d.	0
55	Palenie tytoniu lub spożywanie pokarmów w czasie jazdy przez kierującego przewożącego osobę pojazdem silnikowym Z. Naruszenia, którym nie przypisano wartości punktowej	art. 97 k.u.	art. 63 ust. 5 p.a.d.	0
01	Inne naruszenie przepisów ruchu drogowego			-

Kodeks drogowy

Użyte w tabeli skróty oznaczają:

k.k.

- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 i Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729, Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216 oraz z 2001 r. Nr 98, poz. 1071),

k.w.

- ustawę z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 1971 r. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29, Nr 60, poz. 310 i Nr 95, poz. 475, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 60, poz. 369, Nr 85, poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 677, Nr 111, poz. 724, Nr 123, poz. 779, Nr 133, poz. 884 i Nr 141, poz. 942, z 1998 r. Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 i Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 73, poz. 852, Nr 74, poz. 855 i Nr 117, poz. 1228, z 2001 r. Nr 100, poz. 1081, Nr 106, poz. 1149, Nr 125, poz. 1371, Nr 128, poz. 1409 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 19, poz. 185, Nr 25, poz. 253 i Nr 135, poz. 1145),

p.r.d.

- ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 1997 r. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1194, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1798 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 183, poz. 1524, Nr 199, poz. 1671 i Nr 216, poz. 1825 i 1826),

z.s.d.

- rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. Nr 170, poz. 1393).

Wzory znaków i sygnałów drogowych

ZNAKI DROGOWE PIONOWE *

Znaki ostrzegawcze

* Rozporządzenie Ministra Finansów oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. Nr 170, poz. 1393).

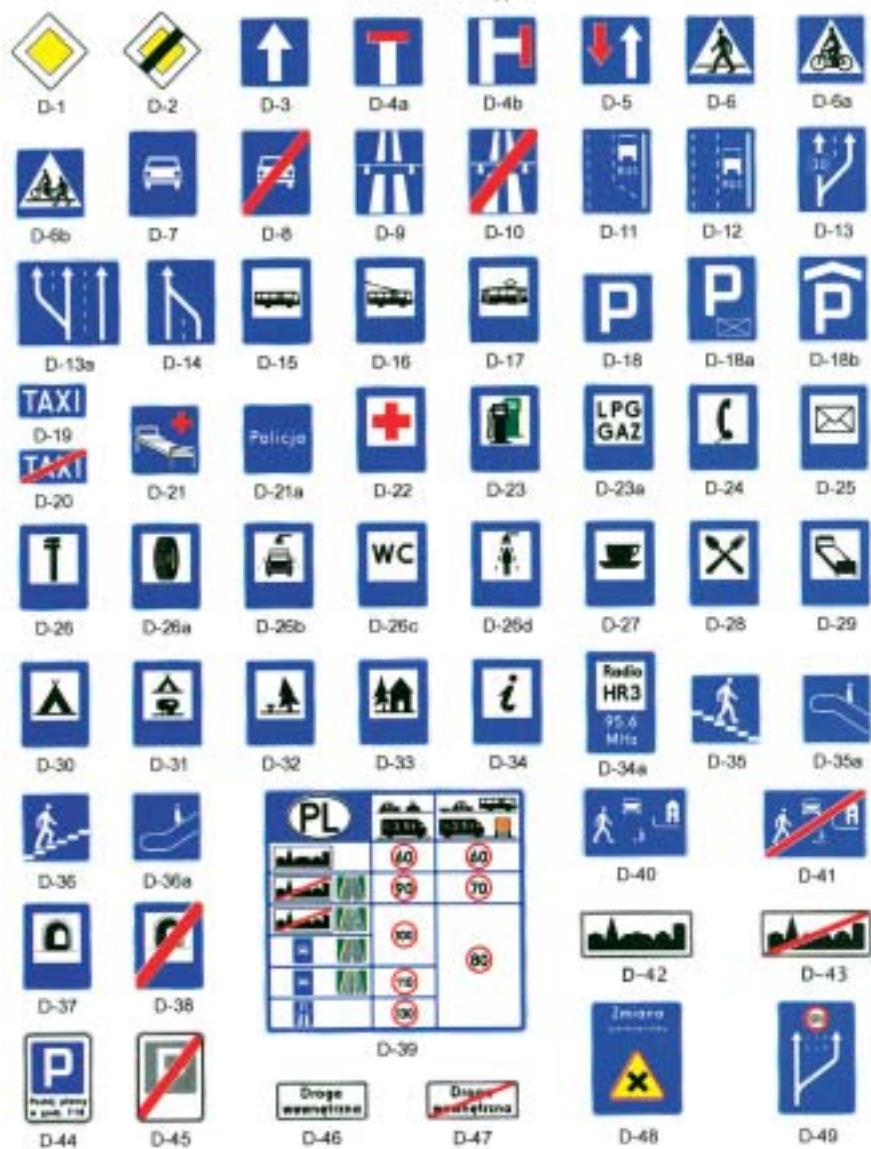
Znaki zakazu

Znaki nakazu

Znaki informacyjne

Znaki kierunku i miejscowości

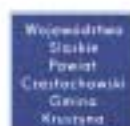
Znaki uzupełniające

F-1

F-2

F-3

F-4

F-5

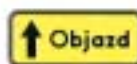
F-6

F-7

F-8

F-9

F-10

F-11

F-12

F-13

F-14a

F-14b

F-14c

F-15

F-16

F-17

F-18

F-19

F-20

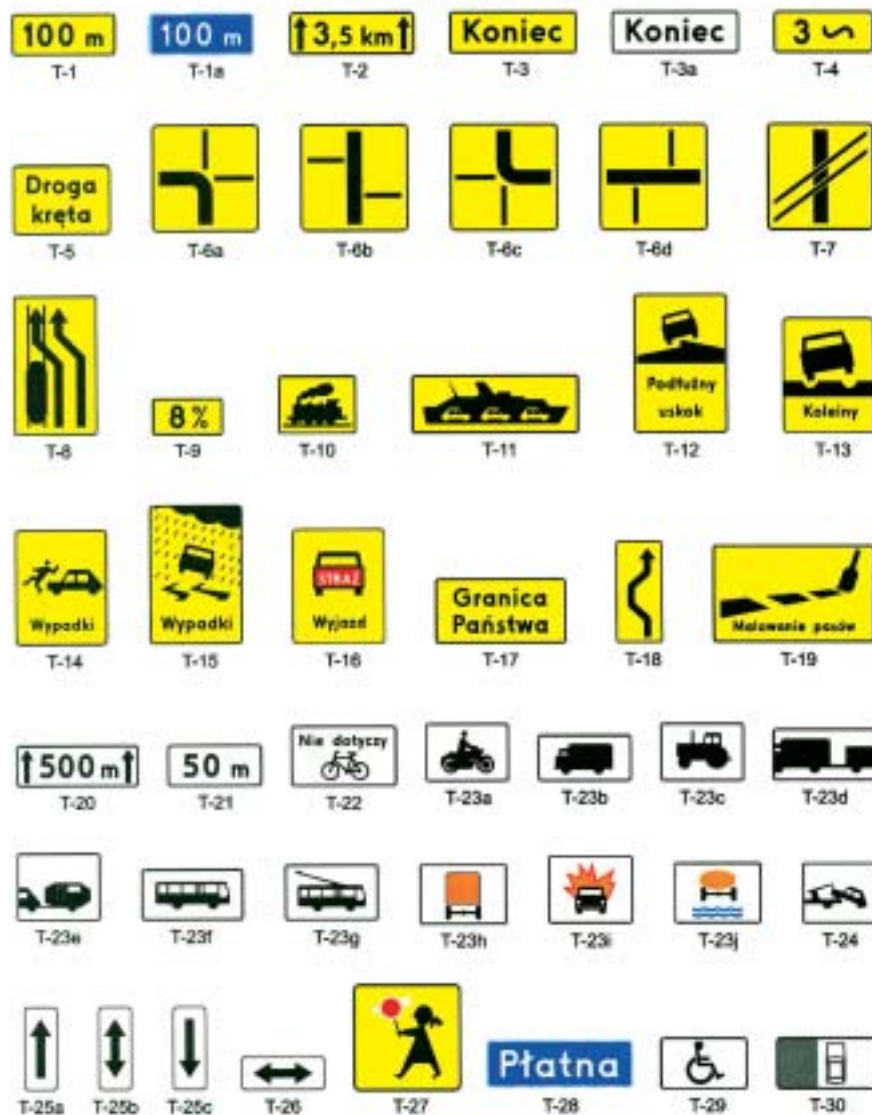

F-21

F-22

Tabliczki do znaków drogowych

DODATKOWE ZNAKI PIONOWE

Dodatkowe znaki przed przejazdami kolejowymi

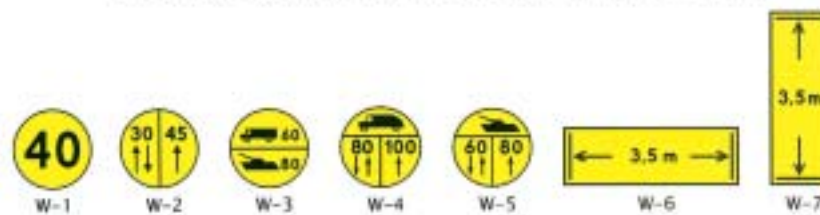
Dodatkowe znaki dla kierujących tramwajami

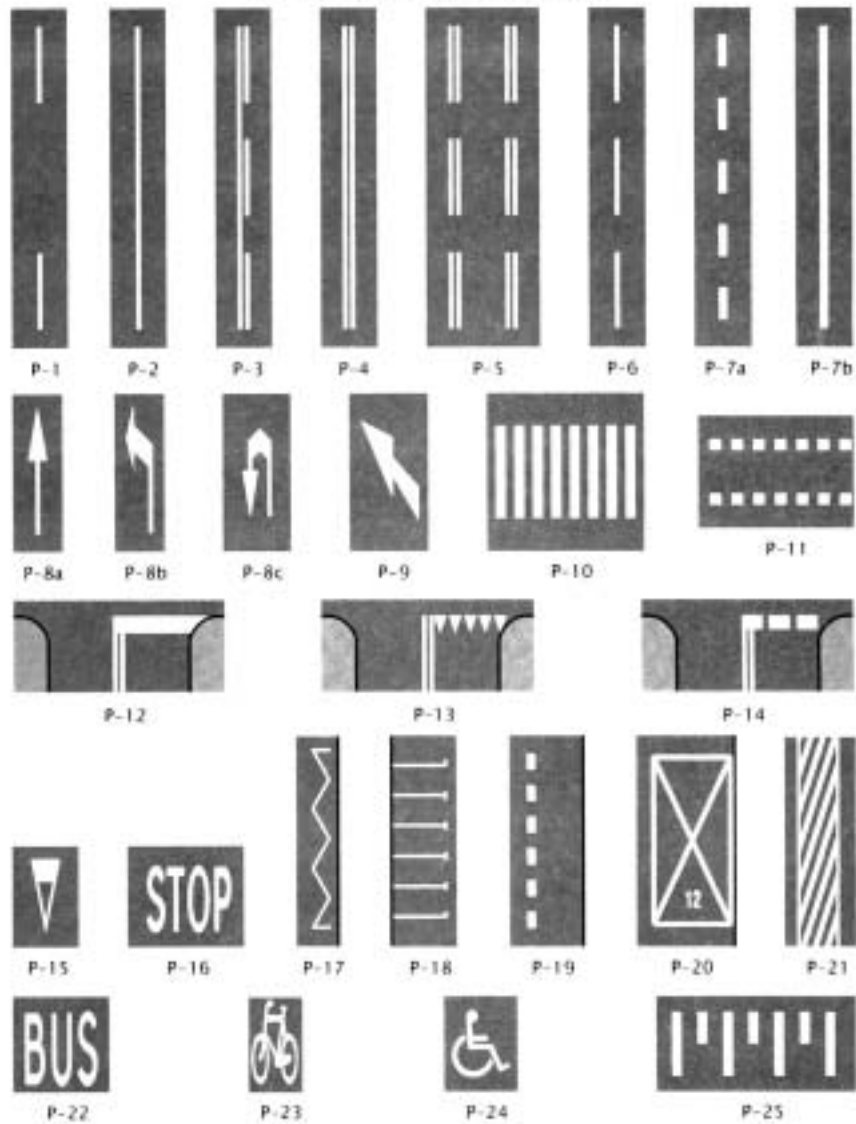
Dodatkowe znaki szlaków rowerowych

Dodatkowe znaki dla kierujących pojazdami wojskowymi

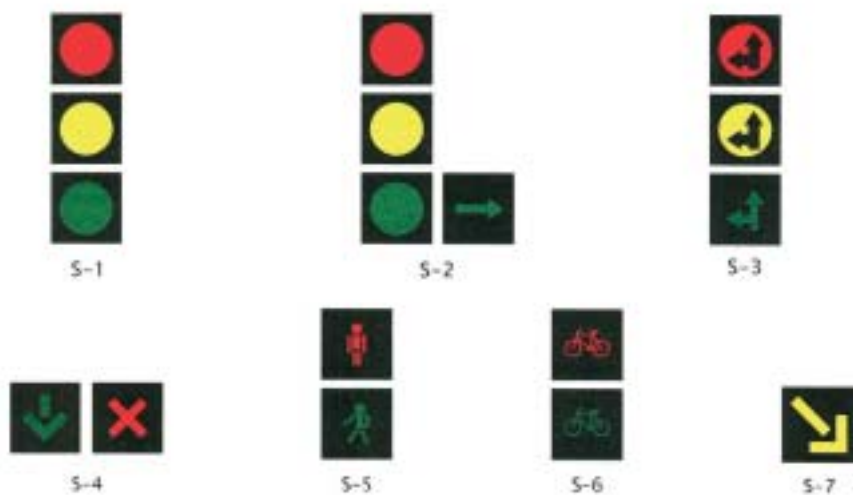

ZNAKI DROGOWE POZIOME

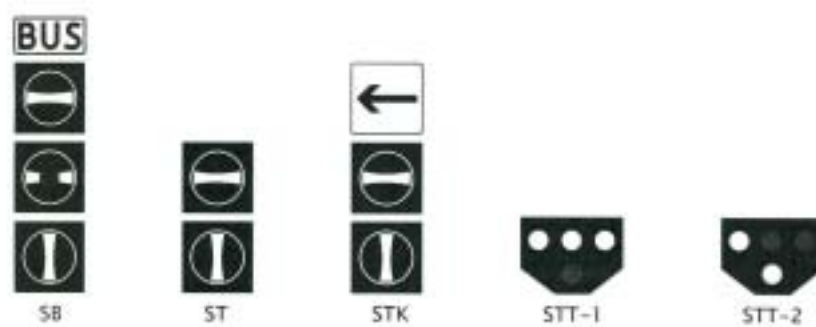

SYGNAŁY ŚWIETLNE

Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami i pieszych

Sygnały świetlne dla kierujących pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach

ZNAKI DROGOWE PIONOWE

Znaki ostrzegawcze

- 1) A-1 „niebezpieczny zakręt w prawo”,
- 2) A-2 „niebezpieczny zakręt w lewo”,
- 3) A-3 „niebezpieczne zakręty – pierwszy w prawo”,
- 4) A-4 „niebezpieczne zakręty – pierwszy w lewo”,
- 5) A-5 „skrzyżowanie dróg”,
- 6) A-6a „skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po obu stronach”,
- 7) A-6b „skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po prawej stronie”,
- 8) A-6c „skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po lewej stronie”,
- 9) A-6d „wlot drogi jednokierunkowej z prawej strony”,
- 10) A-6e „wlot drogi jednokierunkowej z lewej strony”,
- 11) A-7 „ustąp pierwszeństwa”,
- 12) A-8 „skrzyżowanie o ruchu okrężnym”,
- 13) A-9 „przejazd kolejowy z zaporami”,
- 14) A-10 „przejazd kolejowy bez zapor”,
- 15) A-11 „nierówna droga”,
- 16) A-11a „próg zwalniający”,
- 17) A-12a „zweżenie jezdni – dwustronne”,
- 18) A-12b „zweżenie jezdni – prawostronne”,
- 19) A-12c „zweżenie jezdni – lewostronne”,
- 20) A-13 „ruchomy most”,
- 21) A-14 „roboty na drodze”,
- 22) A-15 „śliska jezdnia”,
- 23) A-16 „przejście dla pieszych”,
- 24) A-17 „dzieci”,
- 25) A-18a „zwierzęta gospodarskie”,
- 26) A-18b „zwierzęta dzikie”,
- 27) A-19 „boczny wiatr”,
- 28) A-20 „odcinek jezdni o ruchu dwukierunkowym”,
- 29) A-21 „tramwaj”,
- 30) A-22 „niebezpieczny zjazd”,
- 31) A-23 „stromy podjazd”,
- 32) A-24 „rowerzyści”,
- 33) A-25 „spadające odłamki skalne”,
- 34) A-26 „lotnisko”,
- 35) A-27 „nabrzeże lub brzeg rzeki”,
- 36) A-28 „syпки żwir”,
- 37) A-29 „sygnały świetlne”,
- 38) A-30 „inne niebezpieczeństwo”,
- 39) A-31 „niebezpieczne pobocze”,

- 40) A-32 „osronienie jezdni”,
- 41) A-33 „zator drogowy”,
- 42) A-34 „wypadek drogowy”.

Znaki zakazu

- 1) B-1 „zakaz ruchu w obu kierunkach”,
- 2) B-2 „zakaz wjazdu”,
- 3) B-3 „zakaz wjazdu pojazdów silnikowych, z wyjątkiem motocykli jednośladowych”,
- 4) B-3a „zakaz wjazdu autobusów”,
- 5) B-4 „zakaz wjazdu motocykli”,
- 6) B-5 „zakaz wjazdu samochodów ciężarowych”,
- 7) B-6 „zakaz wjazdu ciągników rolniczych”,
- 8) B-7 „zakaz wjazdu pojazdów silnikowych z przyczepą”,
- 9) B-8 „zakaz wjazdu pojazdów zaprzęgowych”,
- 10) B-9 „zakaz wjazdu rowerów”,
- 11) B-10 „zakaz wjazdu motorowerów”,
- 12) B-11 „zakaz wjazdu wózków rowerowych”,
- 13) B-12 „zakaz wjazdu wózków ręcznych”,
- 14) B-13 „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami wybuchowymi lub łatwo zapalnymi”,
- 15) B-13a „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami niebezpiecznymi”,
- 16) B-14 „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami, które mogą skazić wodę”,
- 17) B-15 „zakaz wjazdu pojazdów o szerokości ponad ... m”,
- 18) B-16 „zakaz wjazdu pojazdów o wysokości ponad ... m”,
- 19) B-17 „zakaz wjazdu pojazdów o długości ponad ... m”,
- 20) B-18 „zakaz wjazdu pojazdów o rzeczywistej masie całkowitej ponad ... t”,
- 21) B-19 „zakaz wjazdu pojazdów o nacisku osi większym niż ... t”,
- 22) B-20 „stop”,
- 23) B-21 „zakaz skręcania w lewo”,
- 24) B-22 „zakaz skręcania w prawo”,
- 25) B-23 „zakaz zawracania”,
- 26) B-24 „koniec zakazu zawracania”,
- 27) B-25 „zakaz wyprzedzania”,
- 28) B-26 „zakaz wyprzedzania przez samochody ciężarowe”,
- 29) B-27 „koniec zakazu wyprzedzania”,
- 30) B-28 „koniec zakazu wyprzedzania przez samochody ciężarowe”,

- 31) B-29 „zakaz używania sygnałów dźwiękowych”,
- 32) B-30 „koniec zakazu używania sygnałów dźwiękowych”,
- 33) B-31 „pierwszeństwo dla nadjeżdżających z przeciwka”,
- 34) B-32 „stój – kontrola celna”,
- 35) B-33 „ograniczenie prędkości”,
- 36) B-34 „koniec ograniczenia prędkości”,
- 37) B-35 „zakaz postoju”,
- 38) B-36 „zakaz zatrzymywania się”,
- 39) B-37 „zakaz postoju w dni nieparzyste”,
- 40) B-38 „zakaz postoju w dni parzyste”,
- 41) B-39 „strefa ograniczonego postoju”,
- 42) B-40 „koniec strefy ograniczonego postoju”,
- 43) B-41 „zakaz ruchu pieszych”,
- 44) B-42 „koniec zakazów”,
- 45) B-43 „strefa ograniczonej prędkości”,
- 46) B-44 „koniec strefy ograniczonej prędkości”.

Znaki nakazu

- 1) C-1 „nakaz jazdy w prawo przed znakiem”,
- 2) C-2 „nakaz jazdy w prawo za znakiem”,
- 3) C-3 „nakaz jazdy w lewo przed znakiem”,
- 4) C-4 „nakaz jazdy w lewo za znakiem”,
- 5) C-5 „nakaz jazdy prosto”,
- 6) C-6 „nakaz jazdy prosto lub w prawo”,
- 7) C-7 „nakaz jazdy prosto lub w lewo”,
- 8) C-8 „nakaz jazdy w prawo lub w lewo”,
- 9) C-9 „nakaz jazdy z prawej strony znaku”,
- 10) C-10 „nakaz jazdy z lewej strony znaku”,
- 11) C-11 „nakaz jazdy z prawej lub lewej strony znaku”,
- 12) C-12 „ruch okrężny”,
- 13) C-13 „droga dla rowerów”,
- 14) C-13a „koniec drogi dla rowerów”,
- 15) C-14 „prędkość minimalna”,
- 16) C-15 „koniec minimalnej prędkości”,
- 17) C-16 „droga dla pieszych”,
- 18) C-16a „koniec drogi dla pieszych”,
- 19) C-17 „nakazany kierunek jazdy dla pojazdów z materiałami niebezpiecznymi”,
- 20) C-18 „nakaz używania łańcuchów przeciwpoślizgowych”,
- 21) C-19 „koniec nakazu używania łańcuchów przeciwpoślizgowych”.

Znaki informacyjne

- 1) D-1 „droga z pierwszeństwem”,
- 2) D-2 „koniec drogi z pierwszeństwem”,
- 3) D-3 „droga jednokierunkowa”,
- 4) D-4a „droga bez przejazdu”,
- 5) D-4b „wjazd na drogę bez przejazdu”,
- 6) D-5 „pierwszeństwo na zwężonym odcinku jezdni”,
- 7) D-6 „przejście dla pieszych”,
- 8) D-6a „przejazd dla rowerzystów”,
- 9) D-6b „przejście dla pieszych i przejazd dla rowerzystów”,
- 10) D-7 „droga ekspresowa”,
- 11) D-8 „koniec drogi ekspresowej”,
- 12) D-9 „autostrada”,
- 13) D-10 „koniec autostrady”,
- 14) D-11 „początek pasa ruchu dla autobusów”,
- 15) D-12 „pas ruchu dla autobusów”,
- 16) D-13 „początek pasa ruchu powolnego”,
- 17) D-13a „początek pasa ruchu”,
- 18) D-14 „koniec pasa ruchu”,
- 19) D-15 „przystanek autobusowy”,
- 20) D-16 „przystanek trolejbusowy”,
- 21) D-17 „przystanek tramwajowy”,
- 22) D-18 „parking”,
- 23) D-18a „parking – miejsce zastrzeżone”,
- 24) D-18b „parking zadaszony”,
- 25) D-19 „postój taksówek”,
- 26) D-20 „koniec postoju taksówek”,
- 27) D-21 „szpital”,
- 28) D-21a „Policja”,
- 29) D-22 „punkt opatrunkowy”,
- 30) D-23 „stacja paliwowa”,
- 31) D-23a „stacja paliwowa tylko z gazem do napędu pojazdów”,
- 32) D-24 „telefon”,
- 33) D-25 „pocztą”,
- 34) D-26 „stacja obsługi technicznej”,
- 35) D-26a „wulkanizacja”,
- 36) D-26b „myjnia”,
- 37) D-26c „toaleta publiczna”,
- 38) D-26d „natrysk”,
- 39) D-27 „bufet lub kawiarnia”,
- 40) D-28 „restauracja”,
- 41) D-29 „hotel (motel)”,
- 42) D-30 „obozowisko (kemping)”,
- 43) D-31 „obozowisko (kemping) wyposażone w podłączenia elektryczne do przyczep”,

- 44) D-32 „pole biwakowe”,
 - 45) D-33 „schronisko młodzieżowe”,
 - 46) D-34 „punkt informacji turystycznej”,
 - 47) D-34a „informacja radiowa o ruchu drogowym”,
 - 48) D-35 „przejście podziemne dla pieszych”,
 - 49) D-35a „schody ruchome w dół”,
 - 50) D-36 „przejście nadziemne dla pieszych”,
 - 51) D-36a „schody ruchome w górę”,
 - 52) D-37 „tunel”,
 - 53) D-38 „koniec tunelu”,
 - 54) D-39 „dopuszczalne prędkości”,
 - 55) D-40 „strefa zamieszkania”,
 - 56) D-41 „koniec strefy zamieszkania”,
 - 57) D-42 „obszar zabudowany”,
 - 58) D-43 „koniec obszaru zabudowanego”,
 - 59) D-44 „strefa parkowania”,
 - 60) D-45 „koniec strefy parkowania”,
 - 61) D-46 „droga wewnętrzna”,
 - 62) D-47 „koniec drogi wewnętrznej”,
 - 63) D-48 „zmiana pierwszeństwa”,
 - 64) D-49 „pobór opłat”.
- 15) E-6b „drogowskaz do dworca autobusowego”,
 - 16) E-6c „drogowskaz do przystani promowej”,
 - 17) E-7 „drogowskaz do przystani wodnej lub żeglugi”,
 - 18) E-8 „drogowskaz do plaży lub miejsca kąpielowego”,
 - 19) E-9 „drogowskaz do muzeum”,
 - 20) E-10 „drogowskaz do zabytku jako dobra kultury”,
 - 21) E-11 „drogowskaz do zabytku przyrody”,
 - 22) E-12 „drogowskaz do punktu widokowego”,
 - 23) E-12a „drogowskaz do szlaku rowerowego”,
 - 24) E-13 „tablica kierunkowa”,
 - 25) E-14 „tablica szlaku drogowego”,
 - 26) E-14a „tablica szlaku drogowego na autostradzie”,
 - 27) E-15a „numer drogi krajowej”,
 - 28) E-15b „numer drogi wojewódzkiej”,
 - 29) E-15c „numer autostrady”,
 - 30) E-15d „numer drogi ekspresowej”,
 - 31) E-15e „numer drogi wojewódzkiej o zwiększonym do 10 t dopuszczalnym nacisku osi pojazdu”,
 - 32) E-16 „numer szlaku międzynarodowego”,
 - 33) E-17a „miejscowość”,
 - 34) E-18a „koniec miejscowości”,
 - 35) E-19a „obwodnica”,
 - 36) E-20 „tablica węzła drogowego na autostradzie”,
 - 37) E-21 „dzielnica (osiedle)”,
 - 38) E-22a „samochodowy szlak turystyczny”,
 - 39) E-22b „obiekt na samochodowym szlaku turystycznym”,
 - 40) E-22c „informacja o obiektach turystycznych”.

Znaki kierunku i miejscowości

- 1) E-1 „tablica przeddrogowskazowa”,
 - 2) E-1a „tablica przeddrogowskazowa na autostradzie”,
 - 3) E-1b „tablica przeddrogowskazowa przed wjazdem na autostradę”,
 - 4) E-2a „drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni”,
 - 5) E-2b „drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią”,
 - 6) E-2c „drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni na autostradzie”,
 - 7) E-2d „drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią na autostradzie”,
 - 8) E-2e „drogowskaz tablicowy umieszczany obok jezdni przed wjazdem na autostradę”,
 - 9) E-2f „drogowskaz tablicowy umieszczany nad jezdnią przed wjazdem na autostradę”,
 - 10) E-3 „drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości wskazujący numer drogi”,
 - 11) E-4 „drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości podający do niej odległość”,
 - 12) E-5 „drogowskaz do dzielnicy miasta”,
 - 13) E-6 „drogowskaz do lotniska”,
 - 14) E-6a „drogowskaz do dworca lub stacji kolejowej”,
- 1) F-1 „przejście graniczne”,
 - 2) F-2 „przekraczanie granicy zabronione”,
 - 3) F-3 „granica obszaru administracyjnego”,
 - 4) F-4 „nazwa rzeki”,
 - 5) F-5 „uprzedzenie o zakazie”,
 - 6) F-6 „znak uprzedzający umieszczany przed skrzyżowaniem”,
 - 7) F-7 „sposób jazdy w związku z zakazem skręcania w lewo”,
 - 8) F-8 „objazd w związku z zamknięciem drogi”,

Znaki uzupełniające

- 9) F-9 „znak prowadzący na drodze objazdowej”,
- 10) F-10 „kierunki na pasach ruchu”,
- 11) F-11 „kierunki na pasie ruchu”,
- 12) F-12 „znak wskazujący przejazd tranzytowy umieszczany przed skrzyżowaniem”,
- 13) F-13 „przejazd tranzytowy”,
- 14) F-14a „tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 300 m przed pasem wyłączenia”,
- 15) F-14b „tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 200 m przed pasem wyłączenia”,
- 16) F-14c „tablica wskaźnikowa na autostradzie umieszczana w odległości 100 m przed pasem wyłączenia”,
- 17) F-15 „niesymetryczny podział jezdni dla przeciwnych kierunków ruchu”,
- 18) F-16 „koniec pasa ruchu na jezdni dwukierunkowej”,
- 19) F-17 „koniec pasa ruchu na jezdni jednokierunkowej”,
- 20) F-18 „przeciwny kierunek dla określonych pojazdów”,
- 21) F-19 „pas ruchu dla określonych pojazdów”,
- 22) F-20 „część drogi (pas ruchu) dla określonych pojazdów”,
- 23) F-21 „ruch skierowany na sąsiednią jezdnię”,
- 24) F-22 „ograniczenia na pasie ruchu”.
- 8) T-6a tabliczka wskazująca rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie (umieszczana na drodze z pierwszeństwem),
- 9) T-6b tabliczka wskazująca układ dróg podporządkowanych (umieszczana na drodze z pierwszeństwem),
- 10) T-6c tabliczka wskazująca rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie (umieszczana na drodze podporządkowanej),
- 11) T-6d tabliczka wskazująca prostopadły przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie oraz układ dróg podporządkowanych (umieszczana na drodze podporządkowanej),
- 12) T-7 tabliczka wskazująca układ torów i drogi na przejeździe,
- 13) T-8 tabliczka wskazująca miejsce, w którym ruch pojazdów został skierowany na tory tramwajowe,
- 14) T-9 tabliczka wskazująca rzeczywistą wielkość spadku lub wzniesienia drogi,
- 15) T-10 tabliczka wskazująca bocznice kolejową lub tor o podobnym charakterze,
- 16) T-11 tabliczka wskazująca przeprawę promową,
- 17) T-12 tabliczka wskazująca podłużny uskok nawierzchni,
- 18) T-13 tabliczka wskazująca odcinek drogi, na którym występują deformacje nawierzchni w postaci kolein,
- 19) T-14 tabliczka wskazująca miejsce częstych wypadków o charakterze wskazanym na tabliczce,
- 20) T-15 tabliczka wskazująca miejsce częstych wypadków spowodowanych śliską nawierzchnią jezdni ze względu na opady deszczu,
- 21) T-16 tabliczka wskazująca miejsce wyjazdu pojazdów uprzywilejowanych wskazanych na tabliczce,
- 22) T-17 tabliczka wskazująca granicę państwa,
- 23) T-18 tabliczka wskazująca nieoczekiwaną zmianę kierunku ruchu o przebiegu wskazanym na tabliczce,
- 24) T-19 tabliczka wskazująca na malowanie znaków poziomych,

Tabliczki do znaków drogowych

- 1) T-1 tabliczka wskazująca odległość znaku ostrzegawczego od miejsca niebezpiecznego,
- 2) T-1a tabliczka wskazująca odległość znaku informacyjnego od początku (końca) drogi lub pasa ruchu,
- 3) T-2 tabliczka wskazująca długość odcinka drogi, na którym powtarza się lub występuje niebezpieczeństwo,
- 4) T-3 tabliczka wskazująca koniec odcinka, na którym powtarza się lub występuje niebezpieczeństwo,
- 5) T-3a tabliczka wskazująca koniec miejsca przeznaczonego na postój,
- 6) T-4 tabliczka wskazująca liczbę zakrętów,
- 7) T-5 tabliczka wskazująca początek drogi krętej,

- 25) T-20 tabliczka wskazująca długość odcinka jezdni, na którym zakaz obowiązuje,
- 26) T-21 tabliczka wskazująca odległość znaku od miejsca, od którego lub w którym zakaz obowiązuje,
- 27) T-22 tabliczka wskazująca, że znak nie dotyczy rowerów jednośladowych,
- 28) T-23a tabliczka wskazująca motocykle,
- 29) T-23b tabliczka wskazująca samochody ciężarowe, pojazdy specjalne, pojazdy używane do celów specjalnych, o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, oraz ciągniki samochodowe,
- 30) T-23c tabliczka wskazująca ciągniki rolnicze i pojazdy wolnobieżne,
- 31) T-23d tabliczka wskazująca pojazdy silnikowe z przyczepą, z wyjątkiem pojazdów z przyczepą jednoosiową lub naczepą,
- 32) T-23e tabliczka wskazująca pojazdy z przyczepą kempingową,
- 33) T-23f tabliczka wskazująca autobusy,
- 34) T-23g tabliczka wskazująca trolejbusy,
- 35) T-23h tabliczka wskazująca pojazdy z materiałami niebezpiecznymi,
- 36) T-23i tabliczka wskazująca pojazdy z materiałami wybuchowymi lub łatwo zapalnymi,
- 37) T-23j tabliczka wskazująca pojazdy z materiałami, które mogą skażić wodę,
- 38) T-24 tabliczka wskazująca, że pozostawiony pojazd zostanie usunięty na koszt właściciela,
- 39) T-25a tabliczka wskazująca początek zakazu postoju lub zatrzymywania,
- 40) T-25b tabliczka wskazująca kontynuację zakazu postoju lub zatrzymywania,
- 41) T-25c tabliczka wskazująca odwołanie zakazu postoju lub zatrzymywania,
- 42) T-26 tabliczka wskazująca, że zakaz postoju lub zatrzymywania dotyczy strony placu,
- 43) T-27 tabliczka wskazująca, że przejście dla pieszych jest szczególnie uczęszczane przez dzieci,
- 44) T-28 tabliczka wskazująca, że za przejazd drogą pobierana jest opłata,
- 45) T-29 tabliczka informująca o miejscu przeznaczonym dla pojazdu samochodowego uprawnionej osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej,
- 46) T-30 tabliczka wskazująca sposób ustawienia pojazdu względem krawędzi jezdni.

DODATKOWE ZNAKI PIONOWE

Dodatkowe znaki przed przejazdami kolejowymi

- 1) G-1a „słupek wskaźnikowy z trzema kreskami umieszczany po prawej stronie jezdni”,
- 2) G-1b „słupek wskaźnikowy z dwiema kreskami umieszczany po prawej stronie jezdni”,
- 3) G-1c „słupek wskaźnikowy z jedną kreską umieszczany po prawej stronie jezdni”,
- 4) G-1d „słupek wskaźnikowy z trzema kreskami umieszczany po lewej stronie jezdni”,
- 5) G-1e „słupek wskaźnikowy z dwiema kreskami umieszczany po lewej stronie jezdni”,
- 6) G-1f „słupek wskaźnikowy z jedną kreską umieszczany po lewej stronie jezdni”,
- 7) G-2 „sieć pod napięciem”,
- 8) G-3 „krzyż św. Andrzeja przed przejazdem kolejowym jednotorowym”,
- 9) G-4 „krzyż św. Andrzeja przed przejazdem kolejowym wielotorowym”.

Dodatkowe znaki dla kierujących tramwajami

- 1) AT-1 „sygnalizacja świetlna”,
- 2) AT-2 „sygnalizacja świetlna wzbudzana”,
- 3) AT-3 „niebezpieczny zjazd”,
- 4) AT-4 „stromy podjazd”,
- 5) AT-5 „ruch kolizyjny”,
- 6) BT-1 „ograniczenie prędkości”,
- 7) BT-2 „koniec ograniczenia prędkości”,
- 8) BT-3 „blokada zwrotnicy”,
- 9) BT-4 „stop – zwrotnica eksploatowana jednostronnie”.

Dodatkowe znaki szlaków rowerowych

- 1) R-1 „szlak rowerowy krajowy”,
- 2) R-1a „początek (koniec) szlaku rowerowego krajowego”,
- 3) R-1b „zmiana kierunku szlaku rowerowego krajowego”,
- 4) R-2 „szlak rowerowy międzynarodowy”,

- 5) R-2a „zmiana kierunku szlaku rowerowego międzynarodowego”,
- 6) R-3 „tablica szlaku rowerowego”.

Dodatkowe znaki dla kierujących pojazdami wojskowymi

- 1) W-1 „klasa obciążenia mostu o ruchu jednokierunkowym”,
- 2) W-2 „klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym”,
- 3) W-3 „klasa obciążenia mostu o ruchu jedno-

- kierunkowym dla pojazdów kołowych i gąsienicowych”,
- 4) W-4 „klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym dla pojazdów kołowych”,
- 5) W-5 „klasa obciążenia mostu o ruchu dwukierunkowym dla pojazdów gąsienicowych”,
- 6) W-6 „szerokość mostu lub środka przeprawowego”,
- 7) W-7 „wysokość skrajni pionowej na moście lub w tunelu”.

ZNAKI DROGOWE POZIOME

- 1) P-1 „linia pojedyncza przerywana”,
- 2) P-2 „linia pojedyncza ciągła”,
- 3) P-3 „linia jednostronnie przekraczalna”,
- 4) P-4 „linia podwójna ciągła”,
- 5) P-5 „linia podwójna przerywana”,
- 6) P-6 „linia ostrzegawcza”,
- 7) P-7a „linia krawędziowa przerywana”,
- 8) P-7b „linia krawędziowa ciągła”,
- 9) P-8a „strzałka kierunkowa na wprost”,
- 10) P-8b „strzałka kierunkowa do skręcania”,
- 11) P-8c „strzałka kierunkowa do zawracania”,
- 12) P-9 „strzałka naprowadzająca”,
- 13) P-10 „przejście dla pieszych”,
- 14) P-11 „przejazd dla rowerzystów”,
- 15) P-12 „linia bezwzględnego zatrzymania – stop”,
- 16) P-13 „linia warunkowego zatrzymania złożona z trójkątów”,
- 17) P-14 „linia warunkowego zatrzymania złożona z prostokątów”,
- 18) P-15 „trójkąt podporządkowania”,
- 19) P-16 „napis stop”,
- 20) P-17 „linia przystankowa”,
- 21) P-18 „stanowisko postojowe”,
- 22) P-19 „linia wyznaczająca pas postojowy”,
- 23) P-20 „koperta”,
- 24) P-21 „powierzchnia wyłączona”,
- 25) P-22 „BUS”,
- 26) P-23 „rower”,
- 27) P-24 „miejsce dla pojazdu osoby niepełnosprawnej”,
- 28) P-25 „próg zwalniający”.

SYGNAŁY ŚWIETLNE

Sygnaly świetlne dla kierujących pojazdami i pieszych

- 1) S-1 sygnalizator z sygnałami do kierowania ruchem,
- 2) S-2 sygnalizator z sygnałem dopuszczającym skręcanie w kierunku wskazanym strzałką,
- 3) S-3 sygnalizator kierunkowy,
- 4) S-4 sygnalizator z sygnałami dla pasów ruchu,
- 5) S-5 sygnalizator z sygnałami dla pieszych,
- 6) S-6 sygnalizator z sygnałami dla rowerzystów,
- 7) S-7 sygnalizator z sygnałem nakazującym opuszczenie pasa ruchu.

Sygnaly świetlne dla kierujących pojazdami wykonującymi odpłatny przewóz osób na regularnych liniach

- 1) SB sygnalizator z sygnałami dla kierujących autobusami,
- 2) ST sygnalizator z sygnałami dla tramwajów,
- 3) STK sygnalizator kierunkowy dla tramwajów,
- 4) STT-1 sygnał oznaczający zakaz wjazdu tramwaju za sygnalizator,
- 5) STT-2 sygnał oznaczający zezwolenie na jazdę tramwaju we wskazanym kierunku.

Adam Jasiński

Ekspert Komendy Głównej Policji,
autor i współautor artykułów i książek
dotyczących wypadków oraz prawnej
problematyki ruchu drogowego.
Uczestniczy w pracach
legislacyjnych Sejmu i Senatu.
W latach 1999-2003 był zastępcą
redaktora naczelnego, a obecnie jest członkiem
kolegium redakcyjnego miesięcznika
„Paragraf na Drodze”, wydawanego
przez Instytut Ekspertyz Sądowych
im. prof. dr. J. Sehna w Krakowie.

SERIA KODEKSY GAZETY PRAWNEJ:
Kodeks drogowy, Kodeks pracy,
Kodeks cywilny, Kodeks spółek handlowych

